SPISY
JANA KOLLÁRA

Kollar

DÍL PRVÝ

SLÁVY DCERA

V PRAZE

NÁKLADEM KNIHKUPECTVÍ: I. L. KOBER

1862.

SLÁVY DCERA

LYRICKO-EPICKÁ BÁSEŇ V PĚTI ZPĚVÍCH

OD

JANA KOLLÁRA

S PŘÍDAVKEM

BÁSNÍ DROBNĚJŠÍCH

TŘETÍ, OBNOVENÉ A ROZMNOŽENÉ VYDÁNÍ

Dal: Vojta Náprstek

V PRAZE

NÁKLADEM KNIHKUPECTVÍ: I. L. KOBER

1862.

Tisk Kat. Jeřábkové v Praze 1861.

SLÁVY DCERA.

Lyricko-epická báseň

v pěti zpěvích.

Předzpěv.

Aj zde leží zem ta před okem mým slzy ronícím,
　Někdy kolébka, nyní národu mého rakev.
Stoj noho! posvátná místa jsou kamkoli kráčíš,
　K obloze, Tatry synu, vznes se vyvýše pohled,
Neb raději k velikému přichyl tomu tam se dubisku,
　Jenž vzdoruje zhoubným až dosaváde časům.
Však času ten horší je člověk, jenž berlu železnou
　V těchto krajích na tvou, Slávie, šíji chopil.
Horší nežli divé války, hromu, ohně divější,
　Zaslepenec na své když zlobu plémě kydá.
Ó věkové dávní, jako noc vůkol mne ležící,
　Ó krajino, všeliké slávy i hanby obraz!
Od Labe zrádného k rovinám až Visly nevěrné,
　Od Dunaje k hltným Baltu celého pěnám:
Krásnohlasý zmužilých Slavjanů kde se někdy ozýval,
　Aj oněmělť už, byv k ourazu zášti, jazyk.
A kdo se loupeže té, volající vzhůru, dopustil?
　Kdo zhanobil v jednom národu lidstvo celé?
Zardi se závistná Teutonie, sousedo Slávy,
　Tvé vin těchto počet zpáchaly někdy ruky.
Neb krve nikde tolik nevylil černidlaže žádný
　Nepřítel, co vylil k záhubě Slávy Němec.
Sám svobody kdo hoden, svobodu zná vážiti každou,
　Ten kdo do pout jímá otroky, sám je otrok.

Nechť ruky, nechťby jazyk v okovy své vázal otrocké,
  Jedno to, neb nezná šetřiti práva jiných.
Ten kdo trůny bořil, lidskou krev darmo vyléval,
  Po světě nešťastnou války pochodni nosil:
Ten porobu slušnou, buď Goth, buď Skýta, zasloužil,
  Ne kdo divé chválil příkladem ordě pokoj.
Kde ste se octly milé zde bydlivších národy Slávů,
  Národy, jenž Pomoří tam, tuto Sálu pily?
Srbů větve tiché, Obodritské říše potomci,
  Kde kmenové Vilců, kde vnukové ste Ukrů?
Na pravo šíře hledím, na levo zrak bystře otáčím,
  Než mé darmo oko v Slávii Slávu hledá.
Rci strome, chráme jejich rostlý, pode nímž se obětné
  Dávnověkým tehdáž pálily žertvy bohům:
Kde jsou národové ti, jejich kde knížata, města?
  Jenž prvý v severu zkřísili tomto život.
Jedni učíce chudou Europu plachty i vesla
  Chystati a k bohatým přes moře vesti břehům.
Kov tu jiní ze hlubin skvoucí vykopávali rudných,
  Více ku poctě bohům nežli ku zisku lidem.
Tam ti neourodné rolníku ukázali rádlem,
  By klas neslo zlatý, brázditi lůno země.
Lipy tito, svěcený Slávě strom, vedle pokojných
  Cest sadili, chládek by stlaly vůkol i čich.
Muž syny města učil stavěti, v nich vesti kupectví,
  A mláď svou učily tkávati plátno ženy.
Národe mistrovský, jakové pak máš za to díky?
  Rozšklubaný hnusné zpotvořenosti věnec.
Jak včely med zavonic kradné se do oule cizého
  Hrnou stádně a pak matku i dítky bijí:
Tak tu domu vlastní podroben pán, chytře mu vlezlý

Soused ovil těžký smutně o hrdlo řetěz.
Kde spanilá v zelených hájech pěla písně Slavenka,
Už hlaholem zpěvná ústa umlkla němým.
Kde z mramoru stály hromného paláce Peruna,
Z troskotaných sloupů teď psota chlévy dělá.
Kde k nebi své věžila staroslavná Arkona týmě,
Zlomky drobí teď tam hostě cizého noha.
Rozbořené želejí zdi chrámů Retry pověstné,
Kde čněly, už ryje tam hnízdo si ještěr a had.
Slávy syna k bratrům přišlého v ty kraje nezná
Brat vlastní, aniže vděčně mu tiskne ruky.
Řeč ho cizá zarazí ze rtů a tváři slavenské,
Zrak mu lže Slavjana, sluch klamy bolně kazí.
Neb tak přehluboko vtlačila znaky Sláva synům svým,
Místo že jich vymazat nikde nemůže ni čas.
Jak dvě řeky, spojilo když i jich vody jedno řečiště,
Předce i po drahné cestě je barva dělí:
Rovně tyto zmatené násilnou národy vojnou
Až posavád loučí dvůj očividně život.
Odrodilí synové však své sami matce začasto,
Bič macechy hříšné oblizujíce, lají.
Nejsou ni Slavjané životem nejsou ani Němci,
Půl toho, půl toho jen jak netopýři mají.
Tak peleší v krajinách osmanské plémě helenských,
Koňský na vznešené vstrkna Olympy ocas.
Tak porušil zištný Europčan dva světy Indů,
Za vzdělanosť vzav jim cnost, zemi, barvu i řeč.
Národ i čest zmizeli, s jazykem bohové zde zanikli,
Jen sama zůstává příroda nezměněná.
Les, řeky, města a ves změniti své jméno slavenské
Nechtěly, než tělo jen v nich, ducha Slávy není.

Ó kdo přijde tyto vzbuditi hroby ze sna živého?
Kým přiveden slušný k své bude vlasti dědic?
Kdo rce to nám místo, kde cedil svou někdy za národ
Krev Miliduch, kdo na něm sloup mu památky složí?
Kde hněvivý novotám, otcovskou prostotu bráně,
Válčícím Slavjanům Kruk po slavjansku velel?
Neb kudy vítězný máchal meč v půtce Bogislav,
A v pokoji šťastnou zákony řídil obec.
Už jich více není! s rachotem surového rekovské
Články jejich zhoubný láme oráče lemeš.
Stíny jejich na dvou se časů hněvajíce ničemnost,
Ve mhle sivé těchto zřícenin úpně vyjí.
Úpně vyjí, že osud posavád se smířiti váhá,
A vnuka krev lecjak tam hnije, tam se mění.
Jak muselo v tom by studené být k národu srdce,
Jenžby tu slz jak nad kostmi milenky nelil.
A však umlkni tichá, na budoucnost patři, žalosti
Osluněným rozptyl mráčky myšlének okem.
Největší je neřest v neštěstí láti neřestem,
Ten, kdo kojí skutkem hněv nebe, lépe činí.
Ne z mutného oka, z ruky pilné náděje kvitne,
Tak jen může i zlé státi se ještě dobrým.
Cesta křivá lidi jen, člověčenstvo svesti nemůže,
A zmatenost jedněch často celosti hoví.
Čas vše mění, i časy, k vítězství on vede pravdu,
Co sto věků bludných hodlalo, zvrtne doba.

ZPĚV PRVÝ.

SÁLA.

1.

V onom kraji, kde se květorouchá
Sála dolinami rozstřela,
Po nichž někdy silná kráčela
Pověstného noha Miliducha;

Sláva, že ji čas a zloba hluchá
Zhanobily, k nebi úpěla,
Rada bohů přijdouc zavřela
K její křivdě nakloniti ucha:

Přemítáno dlouho o náhradě,
Každý z bohů vroucně rozpráví,
Jeden to a druhý ono radě;

V tom cos Lada Milku šepce hezká,
Ten aj pannu stvořiv představí,
A sněm tichne, žasne, chválu tleská.

2.

Mnohý jazyk, Znělky milé, laje
Vám jak upýpavým hříšnicem,
Že ste jeho outlým žvanicem
Košík daly, k tanci s vámi maje;

Ale nač se, skřehlost oudů znaje,
Starec k hebkým vtírá mladicem?
Aneb k sněžným blázen hranicem
Béře roucho pálčivého kraje?

Vy jste, kdo vás bez předsudku cení,
Básně, kterým smysl nemizí,
Při tom libých milovnice znění;

Buďtež tedy volné tomu zvuku,
Který ku slavskému pobízí
Plesu vaši Hesperidky ruku.

3.

Nehýřil sem, nelakotil, nepil,
Hry mi záhy přišly v nemilost,
Nétěšila mne ta zdvořilost,
Kterou jen zvyk do života štěpil;

Peněz blesk mne nikdy neoslepil,
Chladným nechala mne zmužilost,
Ale v bělohlavskou spanilost
Veždy oči s podivem sem vlepil:

Ještě ani neznal sem co láska,
Už se srdce v touhách rozlilo,
Jestli sličná potkala mne Kráska;

Božství k jiným ve kři, hromu hlase,
Knihách, snách neb metlách mluvilo
Krvavých, a ke mně v ženské kráse.

4.

Nejkrásnější nade všecky cnosti
Cnost, jenž vlastní cnosti ukrývá,
Pohled, jehož krotkost stydlivá
Jest jen zrádcem větší spanilosti;

Srdce, jen mu trůn dej všemožnosti,
Ráje po vší zemi rozsívá,
Rtíky, z nichž se zdravý ozývá
V liboplynné rozum výmluvnosti:

Ó, kde svítíš hvězdo utěšená?
Jsili v skutku, drahý předměte!
Čili jen sen marný zlatých časů?

I ne, žije! žije? libých hlasů
Struny k chvále její zavzněte,
Ejhle mně je, mně je zaslíbená.

5.

Stojí lípa na zeleném luze,
  Plná starožitných pamětí,
  Ku ní, co jen přišlo podletí,
  Bývala má nejmilejší chůze;

Žele moje, city, tužby, nouze
  Nosil sem jí tajně k odnětí,
  Jedenkráte v jejím objetí
  Takto zalkám rozželený tuze:

„Ó ty, aspoň ty už, strome zlatý,
  Zastiň bolesti a hanobu
  Lidu toho, kterému jsi svatý!“

Tu dech živý v listí hnedby věje,
  Peň se hne a v božském způsobu
  Slávy dcera v rukách mých se směje.

6.

Jítili mám světem nejšiřejším?
  Mámli státi, čili seděti?
  Jen chci cosi, než co věděti
  Nelze umem denně zmatenějším;

Host si kýsi hnízdo v nejtklivějším
  Stláti začal srdce poupěti,
  Bode, sladí: mám to trpěti?
  Či všem výhost péčem dáti zdejším?

Hnedky slzy roním od žele,
  Hned jsou líce, oči veselé,
  Lkám a zase plesám v dobu krátkou;

Poshovte jen milí přátelé,
  A vy mlčte tváře kyselé,
  Nechejte mi bolest tuto sladkou.

7.

Zvučně znějí zvonů hlasy svaté,
K posvíckám se strojí osada,
Mládež kvítím cestu vykládá,
V chrám se hrnou ňádra bohem zňaté;

I mé srdce pudem divným jaté
Tam mé nohy jíti nabádá,
Netuše že tu je prorada
Milka v pouta více vkuje zlaté:

Sotvy vkročím, vidím v bílé říze
Letmo klečícího anděla,
Ducha v nebi měl a oči v knize;

A když pohnul tvář a hlávku vznášel,
Koho zděšenost má uzřela?
Tu, co ondy při lípě sem našel.

8.

Herkulesa někdy na rozcestí
Dvě jsou postřetnuly osoby,
Jedna Rozkoš, plná ozdoby,
Druhá Práce, chtějíce ho svesti;

Ta ť jej vábí lahodou a lestí,
Tato neslibnými způsoby,
On si volil cestu chudoby
A s ní břímě těžkých prací nesti:

I mně právě to se nyní stává,
Ochechule dvě mne potkaly,
Jméno jedné Krása, druhé Sláva;

Než já, neplach, chci se držeť obou,
Jako lovec, který zvětralý
Zajíce dva honí jednou dobou.

9.

Aneb zhořte ňádra, v plápol stlete
Jiskrou touto prudce rozžatou,
Aneb zmaťte mysl přepjatou,
Neb už nelze krýti, co mne hněte;

Dítě kojí kvítí, tebe kmete
City vroucí více nematou,
Muži žena outlých odplatou
Cnosti krásný věnec štěstí plete:

Láskuliž jen věku mladého
Zvalby hříchem rozum šalbou mámen,
Lásku tuto srdce čistého?

Takto toužím v trudné nevoli,
Ano blesk dvou liliových ramen
Ústa zamkne slovem: „Nikoli!“

10.

I když bloudí ještě bývá milý
Onen vyšších letův mládenec,
Jenž si skutky svými na věnec
Trhá každý kvítek ušlechtilý;

A jest pravdy přítel, krásy čilý,
V lásce čisté vroucí milenec,
Při tom hoří i jak vlastenec,
I jak člověk dobře zasloužilý:

Byť i těkal myšlénkami svými
Někdy v říšech asnad nemožných,
Nechať mlčí nade řečmi zlými;

Nenadá mu proto kvapným šklebem
Nikdo vrtochů a bezbožných,
Leč ti, co jsou živi samým chlebem.

11.

Tři mne věci, když je spatřím, k smíchu
S hněvem spojenému nukají:
Prvá, neznám jak jí říkají,
Zvíře jest, jenž hlavu nosí v břichu;

Pak jsou kovy, které křídel pýchu
K letu vzavše s nebe padají,
A květ, v němž se oči kochají,
Ano smrdí přiložený k čichu:

Ale hněv se blíží k zuřivosti,
Vida lidi, kterým nebije
Ani k hříchu srdce ani k cnosti;

To jsou, v kterých duše hnije živá,
Hnusné bez balsamu mumie:
Nebo kdo chce žíti, ať se kývá.

12.

Chtěl sem pěti králů českých trůny,
Bratrů příchod, Vlastu s Libuší,
Chtěl bič boží, kterak do kuší
Střely klásti svoje učil Huny;

Tatry zlaté, Tokaj, ticho luny
Prst se tytýž hráti pokouší,
Ale klamné vždycky do uší
Mína jen a Mína znějí struny:

Slohem prostým bájky, květy, říše
Psát se jmu, než péro svévolné
Tahy jiné, jiné ruka píše;

Ani řeč má s vůlí kráčet neví,
A co v spolku lidí nevolné
Srdce kryje, kvapný jazyk jeví.

13.

Z jara nech tě světí libý chládku
Večer z větve píseň slavíka,
V létě ať se tebe netýká
Perûn hněvný veda s živly hádku;

Každou jeseň nech i ze zůstatku
Roucha tvého zlato vyniká,
V zimě chraň tě zhouba všeliká
Strome svatý, lásce na památku:

Ží jen dávný děde, blízkou koje
Oudů i let břímě studničkou,
Aniž ostré pociť vraha zbroje!

Nebs ty svědek, když mi ona troje
Slova prvou všepla hubičkou:
Věčně, věčně, věčně srdce moje!

14.

Krásný jest zvuk, který vychovaly
Venku ruky samé přírody,
Mnělbys, že se z křovin hospody
Vlaských mistrů, chrámy z lesů staly;

Krásnější ten, jemuž Muzy daly
V lidských ústech už i svobody,
Kde mu ve zpěvu se lahody
Míchá, aby sluch i duši jaly:

Ale znám zvuk jeden tichý, krátký,
Než tak plný, pronikavý, sladký,
Že vše jiné v něm se spojují;

Slyším, slyším ho hle libě znící,
Když si řeknou srdce milující
Prvýkráte: že se milují.

15.

Rád mám jeseň, tokajského moku
Matku, rád i léto pěhavé,
Příjemnéť jsou v zimě bělavé
Sanice a klouzky u potoku;

Předce veždy ze všech částek roku
Jaro v jeho kráse strakavé,
V jeho veselosti zpěvavé,
Nejmilejší bylo mému oku:

Nyní pak se ono pro mne stalo
Nejen milým, než i památným,
Proto že mi lásku darovalo;

Kolikráte navrátí se zase,
Zápalem a kvítím posvátným
V májovém chci světiti je čase.

16.

Pahorek jest, na němž rozvaliny
Hradu tráví času kolečko,
Pod pahorkem hezké městečko,
V městečku dům stojí lípostinný;

Na ten domek s nebes klenutiny
Nejkrásněji svítí sluněčko,
Neb tam bydlí ono srdéčko,
Jež Bůh Slávě určil dobročinný:

V hradě tom se strašné, v dlouhém čase,
Stonání a pláče slýchaly,
Nyní ale vše jest ticho zase;

Neb už zhojil křivd a ran těch hory
Milek Slávě, jež jí zdělaly
Medvěd, Lev a jiné dravé tvory.

17.

Jako chodí opuštěná máti,
Když jí pomrou dcery, synové,
Každodenně v rouše smutkové
K miláčků svých hrobům naříkati;

Tak já k ní se mohu přirovnati
Chodě k vám, o Srbů hradové,
Kunice, Krain, Lobdy rumové,
Nad vašimi předky plakávati:

Od vás nesu ke Sloupsku a Míšni
Svaté horkých slzí obětě,
Kde rty Němec slavskými se pyšní;

Sotva že zde city poustydly,
Vedou k Retře mne a k Vinetě
Dervan, Mík a Bělbog zlatokřídlý.

18.

Není to zem ani nebe zcela,
Co se z tváře Její vyskytá,
Svatost je to v kráse zavitá,
Duše božská v outlé cloně těla;

Hned mře láskou, hned zas jakby chtěla
Vzhůru letnout, city zamítá,
Do ruk běží aj v blesk rozlitá —
Světy hvězd Jí plynou vůkol čela:

Ba si tuším všudypřítomnosti
Ode bohů samých půjčila,
Ant mi veždy v očích, v obraznosti;

O rci předce družko rozmilá,
Jsili trupel, ať si trudu spořím,
Čili anděl, ať se tobě kořím.

19.

Všecko při Ní, vůkol Ní, i na Ní
Jest, jak u Vestálky, bělboučké,
Ode hlavy k patě samoučké,
Že kdo nezná s úctou se Jí klaní;

Mé pak oko téměř se už straní
Postavy té, sice hezoučké,
Ale divné tak a lehoučké,
Že Ji zovu českou Bílou Paní:

Alabastru sama bělostnější
V rouchu, ve kvítí a kdekoli
Barva bílá jest Jí nejmilejší;

Ale nevím posud, ohnivého
Slunceli to bělost, neboli
Jenom bělost sněhu studeného.

20.

Těžko zříti ovšem, když se v krásy
Zlaté na Tatrách den obléká,
Um se tu v cit, tělo člověka
V peruť mění, na ach! jeho hlasy;

Mutno srdci, když mrak slunce hasí,
A hrom láme dřeva stověká,
Strašno, kdy rty Etna rozsmeká,
Lká zem, bledne měsíc hvězdovlasý:

Předce toto všecko snadno snesu,
Ale pohled Její nevinný,
Tohoť nelze, leč se celý třesu;

Pohled Její! o mlč nyní vtipe,
Srdce mluv, jak jeden jediný
Střely, světy, bohy do mne sype.

21.

Mnoho sem si hlavu na tom trudil,
Proč jsou slavské tváře okrouhlé,
A ne tenké, hrotné, třiuhlé
Jako jiných, vežďy však sem bloudil;

Ptám se Milka, on tak o tom soudil:
„Smutek, hněv a city osuhlé
Způsobují tváře obdlouhlé.“
A tím na věc pozornost mou zbudil:

Neb sem viděl, že duch veselosti,
Smích a zpěvy lidský obličej
Přivozují k pěkné okrouhlosti;

A kdo nezná to, že tyto cnosti
V našem národu jsou obyčej
Panující ode jakživosti?

22.

Snadno bylo volit Parisovi
Jednu ze tří v řecké pustině,
Když mu různem stály bohyně
Rozdělené krásou, mocí, slovy;

Oči lehko snesou, když se nový
Řádně za darem dar vyvine,
Zniklý v srdci druhým pomine
Oučinek, an čas i místo hoví:

Ale komu dáno směle zříti
Tam, kde v těsném blesku směsice
Všech krás duše, těla vůkol svítí?

Já si oči rukou musím krýti,
Anť se v jedné, ona trojice
Bohyň, jedním rázem na mne řítí.

23.

Tolik může hle moc pěkné tváře!
  Včera zvána byla ku bálu,
  A když uvedla Ji do sálu
  Zdvořilého ruka hospodáře,

Okouzlila svíc a perel záře
  Tak Ji, jakby byla z křištálu,
  Až ples ten jen její na chválu,
  Hoch se každý změnil na modláře:

Jiné dívky stály jako vryté,
  Aby neztratily ctitelů
  Bleskem krásy snad a okrasy té;

Dnes pak zní už rozmluv na tisíce
  O ní v chalup zděch i kastelů,
  Tak že pro stud nikam nechce více.

24.

  Maluj obraz, jenž se září hravou
  Na anděla strojí změniti,
  Duši jeho téměř spatřiti
  Přes jasnotu těla pronikavou;

Oko musí k nebi víru zdravou,
  K zemi lásku čistou svítiti,
  A však nesmí čelo zůřiti
  Na hubinku sladce usmívavou:

Dva se věnce viňtež vůkol vlasů,
  V kterých, jako barvy duhové,
  Kvítky chvějí věků všech a pásů:

Ale všemu tomu vdechni ženství
  Slavenského tahy kouzlové,
  Máš Ji aspoň v chudém podobenství.

25.

Láska, totiž pravá, ne ta bájná,
  Nikdy sama jedna nechodí,
  Jako z matky se z ní narodí
  Hned i pravda a cnost nebedajná;

Kam se pohne nevinnost jí hájná,
  Nauka, čest i síla sprovodí,
  A co náboženstvu lahodí
  Více nežli lkání její tajná?

Naděje a radost v tváři její,
  Jako ranní rosa u růže
  Jarokvětné, spanile se skvějí;

Láska jest všech velkých skutků zárod,
  A kdo nemiloval, nemůže
  Ani znáti co je vlast a národ.

26.

Nechápám jak, ale srdcem smělým
  Vyznám to, co cítím skrytého,
  Totiž, že mne láska celého
  Vítězstvím svým proměnila skvělým;

Ze chladného učinila vřelým,
  Povolným a krotkým z přísného,
  Nepřestrašenlivým z plachého,
  Ze smutného jasným, převeselým:

Ona všecku svlékla ze mne školu,
  Aneb raději jen smířila
  Se životem rozkošně ji spolu;

Tak že nevím sám teď, jak sem schodil,
  Či se země tato znebila,
  Či sem já se celý znovu zrodil.

27.

Růži rovně, když se na ousvitě
  Lásky dříve z rosy napije,
  Pak svůj slunci šarlat rozvije,
  Tak je k zření ono krásné dítě;

Jmění vlastních, jimiž v bolné sítě
  Srdce lapá, sama nečije,
  Před tím ruky vinné umyje
  V nevinnosti, koho raní lítě:

Bezvědomě, v citech samostatných,
  Jako sama krása působí,
  Nechce chatry křiků neposvatných;

Žel jen! že čas panství sobě smělý
  Nad vší zemskou krásou osobí,
  Trhej růži, přijdou slunce střely.

28.

Taký čas mi, jak dnes, ještě zcházel
  Zříti v největší Ji osloně,
  Stála, máj se k zemi nakloně
  Vůkol Ní všech květů krásy sázel;

Všetečný pak zefyr na Ni házel
  Sněhem vonných kločků s jabloně,
  Ona kytaru má na loně,
  Jejíž hru hlas leckdy souprovázel:

Zpívalať si libě, jako morské
  Sireny, ty v Čechách ondyno
  Nalezené zpěvy Královdvorské;

Překvapím Ji, po milostném fuku
  Předce přáno mi, o novino!
  Políbiti kytaru i ruku.

29.

Nikdo ještě lásky nevystihnul
  Povahu a vládu čarovnou,
  Bůh sám nejvyšší ji královnou
  Učinil a na trůn světa zdvihnul;

Potom okem všemocnosti mihnul
  V říši tělesnou i duchovnou,
  A aj hned se s tužbou milovnou
  Veškeren tvor k berle její přihnul:

Proto ona v celém světě věje,
  Ve hvězdách i prášku křídlatém,
  Jejžto větřík z květu na květ seje;

Vede k sobě duše oddálené
  Po života běhu klikatém,
  Jak mne až sem k Sále olipené.

30.

Nezná srdce, kdy a kde a jací
  Živlové chtí jeho oupadu,
  V tisíce se ve svém ouřadu
  Milek svodný oblud převrací;

Prška ztichla; libě žvaví ptáci
  K procházce nás vyzvou do sadu,
  Ana se mi z ruky k pozadu
  Vykradne a stromem zatrmácí:

Huj! tu příval, střely, hromy na mne,
  Hasím vůkol plamen hořící,
  Jenž se řine z každé krůpě klamné;

Ona v outěk, v houšti, kde se skryla,
  Trestati chci krásnou hříšnici,
  A však sladce křivdu odplatila.

31.

Na druhý den, abych lek ten zpátky
Odpomstil a srdce ukojil,
Němce ku Sále sem nastrojil
Najatého drahé za ouplatky;

By Ji střehnul, a když do zahrádky
Vejde, ku mostku se připojil,
Sňal jej kradmo, břehy rozdvojil
A šel, já pak sám sem čekal zmatky:

Ale když tu předkem na příkoří,
Jenž Ji potká, sem se veselil,
Zkusím jaké krása divy tvoří;

Nebo sotvy otevřela bránu,
Sály tok se před Ní rozdělil,
Tak že suchem přešla na mou stranu.

32.

Milujme se nevinně a hrajme,
Ciťme vroucné lásky oblahu,
Ale tuto slast a přísahu,
Kochanko! jen ve svých ňádřích tajme;

Světa s jeho jazyky se hajme
Plnice tak Milka výstrahu,
Tu má pravá láska povahu,
Nechlubí se, když dvě duše zajme:

Jen ta jiným vítězství své hlásá,
Jejíž matka bývá fiflenství,
Vášeň aneb podzimková krása;

My dva samým zpěvcům těmto v hájku
Svěřme naše šťastné tajemství,
Tiť nás jistě neuvedou v bájku.

33.

Ještě vás vy medossavé včelky
  Jednou od mé družky odhánim,
  Kterou stálým ku Ní létánim
  Sladkosti všech pozbavite celky;

Tam si lefte, o vy sprosté selky,
  K horám květnatým a ke stránim,
  Mně pak nekradnite libánim
  Svojim vonnou manu u přitelky;

Neni toto lipka dřevokmenná,
  Než mnou jenom losem přiznivým
  Prvýkráte pod ni nalezená;

Nechcete-li přec, vy nezbednice,
  Nuž se chraňte ostnem dráždivým
  Bodnouti Ji v pyštěk aneb lice.

34.

Nezáleži láska v surovostech
  Hottentotů aneb Huronů,
  Ale ani v přisných Katonů
  Aneb suchých Aristarchů cnostech;

Já jsem zkusil, kdo jste v pochybnostech,
  Mně vic věřte než snům Platonů,
  Láska žije beze zákonů
V sladkých a však čistých maličkostech:

Sokratické žerty, okamihy
  Milostné, a bavné klevety
  Byť i z páně Rozvodovy knihy;

Nezbedné hry, vzdorky dovádivé,
  Vděčné obtulky a štěbety,
  Toť jsou živly lásky opravdivé.

35.

Hodiny jsou, a to nejšťastnější,
Kde nám jeden kvítek v skrytosti
Více způsobuje radosti,
Než křik a blesk světa nejskvostnější;

Hodiny jsou, a to nejkrásnější,
Kde nás dítě ve své žvavosti
Více poučuje moudrosti,
Nežli Plato a Kant nejslavnější;

Hodiny jsou, kde Bůh v srdci našem,
Věčnost, zem i nebe přebývá
Jasněji, než světy v chrámě vašem:

Tajemství však toto přetlumočí
Jen ten sobě, ctí a cítívá,
Komu láska bělmo sňala s očí.

36.

Příroda se ze všech živlů všudy
Kvítek jala stvořit nesvadlý,
V němž se v sličné změně zrcadlí
Nebe, země, hvězd a slunce proudy;

Než um Pallas, Lada sladké pudy
Místo vůně po něm rozkladly,
Kupid s Milkem lístky pokradli
Točíce z nich tři dny každé údy:

A vše tyto bohů větších dary
Okouzlily vděky nevinně
Stříbrem hlasu, hnutí lehkých čáry;

Kdo Ji uzří, stane, sám se ptaje:
Jakž pak předce tato bohyně
Z řeckých hájů přišla v naše kraje?

37.

Divil jsem se někdy, jakby k boji
 Krása rozlítila ramena,
 Světy dva tam jedna Helena
 Celý jih i sever hnala k Troji;

Slečna kyne: rytíř kříž a zbroji
 Chápá: „adé krásná Božena!“
 Přijde: „Hrob náš! křivda pomstěna!
 Deset soků leží na souboji!“

Teď znám proč si polem, mořem toužil
 Menelae, proč dlels Priame,
 Zač si hochu švárný dobrodružil:

Jen to neznám, či sám ještě lhavý
 Perůn deštěm krásu neklame,
 Nač tvář tato na zemi se baví!

38.

O půl noci, když zem celou skrývá
 Tma a sněhu oděv zimavý,
 Cestu koná krok můj toulavý
 Od Té, kterou srdce moje vzývá;

Ticho všudy, jen sám Tvorci zpívá
 Větrožalmy sever sichravý,
 Ano z roztrhaných laskavý
 Měsíc na mne oblaků se dívá:

Ó lej světlo, druhu plný blesku,
 Nocobludným svojím kahancem
 Na mou křivou podle Sály stezku!

A však chod můj není krádež, zrada,
 Nejsem zběhem ani vyhnancem,
 Vina všeho Milek jest a Lada.

39.

Do dvou škol já spolu nyní chodím,
Neb jsem našel školu ve škole,
Žádná sice není bez bole,
V obě však se posud dob ře hodím

Když se z denních prací osvobodím,
Spíchám do Betany přes pole,
A tám smířiv ducha nevole
Zase zpátkem ráno rosu brodím:

V jedné škole s muži tovaryším,
V druhé s pannou, tam vtip mudrochů,
Tu řeč krásy učelivě slyším;

Odkud ten zisk, že když lesnatěji
Mravy mnoha jiných mladochů,
Moje měknou zde a lahodněji.

40.

Abych pak běh zrychlil kroku svého
A si času při tom uspořil,
Koupil jsem stroj, kterýž utvořil
V Manheimě Drais roku přítomného;

Jest to vůz, kůň, pěchour spolu, trého
Prospěch vtip tu v jedno zatvořil,
Aby člověk i noh nemořil
I se vyhnul smrti pádu zlého;

Dräsina se volá od nálezce,
Za půl hodiny lze přijeti
Z Jeny k Lobdě v připravě té hezce;

Ona nejen lásce kráti dráhu,
Než jak tělo učí držeti
Tak i ducha vždycky rovnováhu.

41.

Včera večer se nás na knížecí
Hvězdárně houf drahný nasbíral,
Zprávce skla dal, oči protíral,
An mu z úst se učná slova mecí;

Každý za ním oči na visecí
Po obloze hvězdy upíral,
Jen sám já jsem k zemi pozíral
Na korunu tu všech světských věcí:

„I co hledíš ty tam na zem nízkou?“
Řeknou hvězdáři a přátelé:
„Hvězdu novou odkryl jsem a blízkou!“

Hned i oni zrak tam obrátili,
A pak po hádce Ji umělé
Za nejkrašší všickni vyhlásili.

42.

Dvanácte rtů někdy holubice
Jedna k jazykům sto rozžala,
Našim hříšným věkům přestala
Přízeň boží dávat divů více;

Dvě se vznesly ke mně, v jedné dice
Řeči jen znějž Její pochvala,
K peánům si křídel žádala
Tužba, ústa hasly začat chtice:

Plností se vnitřek puknout míní,
Ano citům cestu, mezera
Ode srdce ke rtům, příkrou činí;

Než hle tak se pomstí nevěra!
Jeden předmět, hodný Homera,
Srdce vzývá, slovo tušim stíní.

43.

Mně už berla náměstníků chánských,
  Ani Harem jejich netěší,
  Nedbám, kolik ročně z peleší
  Světu dává rudy Tatra banských;

Aniž se ptám, jakou z břehů manských
  Loupež veze koráb nejtěžší?
  Kolik drábů hejsek vyhřeší,
  Ve schůzkách noc aby strávil panských?

Aniž více vyzvědati milo,
  Kde se chová slavných k vidění
  Phidiasů, Raphaelů dílo;

Já mám v rukou Peru, Vlachy, Řecko,
  Král sem bez vojsk, boháč bez jmění,
  Mně dal osud v jedné věci všecko.

44.

Co jest láska? bída nevyhnutná,
  Protimluv je a host nezhostný,
  Chladný oheň, smutek radostný,
  Sladká hořkost jest a radost smutná;

Milá rána, trávenina chutná,
  Žalost smíšná a smích žalostný,
  Zdravá nemoc, katan milostný,
  Rozkošný hrob a smrt neukrutná:

I já cítím, že co k ní sem přistal
  Sám sem uťal větev pod sebou,
  A lep na svá vlastní křídla schystal;

Nyní padmo letmo dolů třiskám,
  Ikare, ach a snad za tebou,
  A v tom pádu ještě sobě výskám!

45.

Hraběnko! ty skrytá pod Kunickým
  Hradem tímto v tichém ounstupu,
  Neklaď mi mé ptání v potupu,
  Co jsi, Vilou? čili duchem lidským?

Láskali tě šípem loupežnickým
  Vyknala sem z lidí zástupu,
  Či hněv stavěl tuto chalupu
  A tě rouchem oděl poustevnickým?

Než buď kdo buď, aneb od kterého
  Kraje koli, vy jí Kunice
  Pohostinství přejte slavenského;

Jak mně ona přítulku též přeje,
  Když mi z očí Sála, Lužice,
  Balt neb Milek teplé slzy leje.

46.

Nechať jiná šperky zlaté nosí,
  Tkanic šust a vonná kadidla,
  Na svou tváři vodky, líčidla,
  Na svou hlavu klade pávy, pštrosy;

Ta nech Paříž aneb London prosí,
  By slal krojů nových pravidla,
  Při níž Milku v ruce kružidla,
  An ji tvořil, pohýbaly losy:

Ať to, kde je chyba, vynahradí
  Kupec perlou, čepcem švadlena,
  Kde zbyt, skřinka vtipná pozahladí;

Já se kochám, jak si zrostla, v Tobě,
  Mně se líbí krása rozená,
  Aneb, kde jsou v shodné míře, obě.

47.

Co jest slunce jitru spanilému,
Měsíc noci, hvězda plavcovi,
Kvítek včele, voda mřenovi,
Slavíkovi hájek zpěvavému;

Co jest čerstvý chládek pocestnému,
Ovci tráva, křídla orlovi,
Koruna a berla královi:
To jest srdci milenka má mému;

Co jest jaro mezi roku díly,
Perla mezi kovy drahými,
Mezi větry zefyreček milý;

Co jest růže mezi květinami,
Palma mezi stromy jinými:
To jest Ona mezi panenkami.

48.

Sláva krásou libé řeči Polku,
Vděkem ozdobila Srbinku,
Slovačky pak, naši rodinku,
Zpěvem úst a srdcem bez okolku;

V Rusku panství, v Českou skryla holku
Smělost k hrdinskému oučinku,
Ale každou krás těch květinku
Ještě v celém chtěla míti spolku:

Káže tedy, aby podle měru
Spojil Milek, její kochánek,
Ony částky v jednu Slávy dceru;

Proto se tu, jako v moři řeky,
Divně spolu všechněch Slavjanek
Objímají cnosti, krásy, vděky.

49.

Nikdy takým záře šarlatová
  Východ nejasnila plamenem,
  Jaký v tomto zraku spářeném
  Blesk a oheň Lada vždycky chová:

Nikdy takým štětka jara nová
  Růže nebarvila červenem,
  Jako v obličeji vznešeném
  Rdí se tuto květobrána rtová:

Aniž bylo pružnatější zlato
  V luku Svatopluka tětivyč
  Již svět ztřásl, jako náruč tato:

A co bájka vymyšlená říká,
  Ejhle, tu je skutek pravdivý,
  Noha, jenž se sotva země týká!

50.

Jakby všecky cnosti vůkol stály,
  Když Ji ruka boží tvořila,
  Ta puk duše v růži nosila,
  Ta zpěv, ta ples vedla, jiné hraly;

Stroj spal ještě, jen se rtíky smály,
  Houfem chasa božská kvapila,
  By veň dar svůj každá vložila,
  Tvor vstal živý, cnosti odlétaly;

Tak vše při Ní útlé, čisté, lehké,
  Tak vše kryje stydu opona,
  Že to nelze vypsat ruce křehké;

Ve tmě tak z Ní line oslona,
  Ba i ve dne, jestli při Ní sedím,
  Radše v slunce než Jí ve tvář hledím.

51.

Jedna matka měla nebohatý
Statek; na něm roli s ourodou,
Soused zloděj, bydle za vodou,
Přišel a vzal všecko, nestydatý;

Slala syna aspoň na požatý
Lán ten klasy zbírat za škodou,
A aj! na strništi náhodou
Našel ještě klas on ryzozlatý:

Totě bájka, asnad někdo zvolá,
Plná šumilebých pověrek!
Neníť bratře, nýbrž pravda holá;

Sláva totiž jest ta hospodyně,
Klasník já, a zlatý paběrek
Zašlých Srbů jest má přítelkyně.

52.

Vím, že tato duše přemilená
Trůn mi v přínos dáti nestrojí,
Vím, že ke službě Jí nestojí
Peněžitá Rothschildova měna;

Doplňuje mi však utěšená
Náhrada tu ujmu obojí,
Neb mne přísloví to pokojí:
Krásná panna polovice věna!

Předc i Ona věnuje mi mnoho
Darů svadebných a předmětů,
Totiž celé Slavsko kraje toho;

Odtud, kde břeh Sály stojí švárný
Až kde ječí moře Venetů,
Co nám odňal Němec dlouhotvárný.

53.

Za prsten, dar od mé milostnice,
Stvořil Milek z drahých kamenů,
Plných blesku jako plamenů,
V jednom celku, než dvě náušnice;

Z obou stkvěl se obraz převelice
Jasně složený dvou ze kmenů,
V pravo českopolských Slavenů,
Srbskoruských opět u levice:

Kmenové zas po dvě větve mají,
V jejichž jantarové krůpěji
Hoch se s holkou národů těch hrají;

Tváře, zvyky, zbroje, odění tu
Milek vypodobnil značněji,
Nežli Vulkan v Achillově štítu.

54.

Darmo ještě posud s Milkem brousím
Střelku tuto jeho osličkou,
Když tak dlouho přízeň každičkou
Modlikati aneb krásti musím;

Darmo kvítí na cestu Jí trousím,
Darmo hnouti hledím slzičkou,
A Bůh ví, co s touto dědičkou
Drvanovou ještě dále zkusím!

Když se smlouvá oči k zemi nese,
Když se směje, to jen polhubkem,
Když co dává, ruka se Jí třese;

Nedobýval hradu Vlastislavky
Přemysl s tak těžkým postupkem,
Jak já outlost Této upýpavky.

55.

Divným učí láska lidi zprávám.
Chytré béře cesty, výhybky,
Co Jí samé dáti polibky
Nesmím, aspoň Jejím květům dávám;

Místo Ní tu lípu objímávám,
Kde mi učinila výslibky,
Abych ukojil své pochybky
A ten oheň zhasil, v kterém plávám:

Arci že ta náhrada jen muka,
Bodejž propadla se do řeky,
Najmě v lásce, skoupost krátkoruká;

Nezoufám však v tomto stavu věze,
Asnad nebude tak na věky,
Časem štěstí samo do ruk leze.

56.

Pakli nechceš tyto zanechati
Tvrdé oumysly a postupky,
Tedy aspoň mezi holoubky
Svoje rač mne prosím počítati;

A když ráno budeš volávati
Holous! holous! na ně zpod houbky,
Dovol ať se v jejich zástupky
I já ještě mohu přimíchati:

Mnohem krotší nežli oni budu,
Jestli slíbíš i mně hověti
V takovémto žertohravém studu!

Neuslyšíš ani křídel šustek,
Tak chci na loktech Tvých seděti
Tichounce a cukr bráti z ústek.

57.

Milku, takliž dána žluč i kráse?
  To trest velký, vina maličká!
  Slyš jen: vykvetla Jí růžička
  Na kři, prvá v tomto jarním čase;

Urvati ji opovážil já se,
  Když tam nebyla má družička,
  A hle proto se už hněvičká
  Tři dny na mne v tváři, oku, hlase:

Učiň soud a pracuj na smíření,
  Neb, jak Tranovský náš, jináče
  Sám si vezmu dostiučinění;

Milek i hned určil čas a místo,
  Kdo pak nepřijde, že opláče,
  Anť v něj hrozil šípů střeliti sto.

58.

Přišla sice, ale s třeskem vrátek
  Do zahrady večer v besedu,
  Kde se při Milkově dohledu
  Slaviti měl smírlivosti svátek:

Dejte sobě ruky na začátek
  Smíru, políbení k posledu,
  Zněl náš ortel, a to po předu
  Krádce ty, pak Hněvkyně ty zpátek!

Ona ale dlouho se a celky
  Proti soudu smírce zpouzela,
  Až i vpeřil v srdce Jí ty střelky;

A hle tu hned bylo po nesnázce,
  Ba tím outlost naše zvroucněla,
  Nebo malý svár jest dobrý v lásce.

59.

Náhoda mně bázlivému krátkou
  Často cestu k cíli dělala,
  I dnes vítězství mi dopřála
  Nade touto svéhlavkyní sladkou;

Sála totiž sobě pod zahrádkou
  Vzývanky mé lože ustlala,
  Tak že přinucená bývala
  Ke svým květům přes lavici hladkou:

Večer bylo, já jdu do zahrady
  Přes onuno úzkou lavičku,
  A hle Ona ven šla právě tady;

Byliby sme jistě popadali
  Oba ve studenou vodičku,
  Kdybysme se byli neobjali.

60.

Jedenkráte když sen tuhý skličil
  Její unavené očinky,
  Polibek sem za půl hodinky
  Pravoslavský dávati se cvičil;

Ne jak Říman, Řek a Němec líčil
  V básněch, ony vilné šibřinky,
  Ale čisté, řádné hubinky,
  Jakových zvyk bratrům Rusům žičil;

Totiž takto líbal sem svou družku:
  Ode čela dolů ku brádce,
  Potom křížem ode ucha k ušku;

Na té cestě dvakráte se přijde
  K oné růžoplotné zahrádce
  Rtíků, kde vstříc duše duši vyjde.

61.

Sotvy že se smělší opováží
Cit jen hnouti v Její blízkosti,
Týmž, co plamen valí do kostí,
Zřením, zemskost celou k prachu sráží;

Zřídka přízní, vždy jen slibem blaží,
Vnady kryje v roucho vážnosti,
Jakby tábor z nebes výsosti
Strašnou vůkol oblehnul Ji stráží:

Mně ctnost kvete, kde sem lásku rozsel,
V Cypru Vestě obět pramení,
V tváři Milka přišel vyšší posel;

Takto láska předčí sama sebe,
Mění vášeň v čisté tušení,
Kdo zem hledá, dá mu jak mně, nebe.

62.

Poněvadž řeč slavskou zde už zmaru
Oddati zlí lidé věděli,
Chodíváme tytýž v neděli
K službám božím spolu do Vajmaru;

Rusi totiž ku věnnímu daru
Carevny své dáti hleděli
Ještě i ten, že tu stavěli
Slavenčině hezký chrám a faru:

Tu těch zvuků uchotěšných zněním
Sluch i duše naše kojíme,
Jež sám Němec chválí s vytržením;

Tu já za Ni, Ona za svou matku
V společném a vroucném modlíme
Bratrů se a sester ruských zmatku.

63.

Nejen zvláštní v blízkost její plete
Krásy příroda, zem hájové:
I ti největší ji mužové
Otočili tvoji Němcův světe!

Zde je Herder, Wieland, Schiller, Göthe,
Tento v těle, oněch duchové,
V jejich středku Ona, v parkové
Zahradě co růže pyšně kvete:

Sám Bůh shrnul ze všech stran sem valem
Všecky výbory a ozdoby
Této perle za skříň, za šperk, za lem;

Kdyby vše, co vůkol ní jest, mělo
Slavské srdce a řeč, všecko by
Živé, mrtvé jen jí ke cti znělo.

64.

Zlatá Lado! stříbroluký Milku!
Jděte od nás toho večera,
By zde u hrobu sme Herdera
S nábožností klaněli se chvílku;

Od Hermana po dnes v hřích a mýlku
Proti Slávě téměř veškera
Padla pod jménem krev Deutschera,
Dub jen jednu má k ní vonnou bylku;

Kant a Wieland nemá národnosti,
Klopstok němým, Schiller studeným
Jest k nám, ne ty kněže člověčnosti;

Tys byl prvým Slavův, na vzdor zvyku,
Obráncem a chválcem vznešeným,
Začež přijmi od nich čest a díku!

65.

Z Vínar skrze Chotu šel já z rána
Navštívit tu všech škol královnu,
Totiž v Slukodole vychovnu
Založenou někdy od Salzmanna;

Filantropin byla ona zvána,
Znamenáť to Lido-milovnu;
V siň, chrám, tělocvik i knihovnu
Vedla vlídnost jejího mne pána;

Krásnéť, dím, vše co tu oko vidí,
Ale prosím učte milovat
Dítky ty zvlášť nejbližší jim lidi:

Oustavy ty jsou jen treperendy,
Dokud nečlověcky němčovat
Bude Němec Slavjany a Vendy.

66.

Ze všech synů, co jich koli vládný
Apol k ledné poslal stežeji,
Nejímá mé srdce silněji,
Jako onen soused Hekly, žádný;

Byť vůz Kairbrův zpíval, aneb zrádný
Únos, Fingalovu trofeji,
Stavěl karny, aneb raději
V bouř a oblak kryl svou lyru vnadný;

Plnost krásy, tužba, lásky rána
Srdce téměř citem rozčesly,
Kolikrát sem čítal Osiana:

Dnes mi ale zpěvy tyto krásné
Báseň v sobě od Ní donesly,
Při níž sláva Barda toho hasne.

67.

Nechci zlata, nápoje a jídla,
  Titulů a korun žádati,
  Chcešli mi však čeho dopřáti,
  Slávo, matko milá! dej mi křídla;

Na nichžto bych všudy, kde jsou sídla
  Bratrů Slavů, mohl létati,
  Čechové k vám, Srbi, Chorvati,
  Potom kde jsou Visly, Volgy zřídla:

Tak jak motýl z květu na květ létá,
  Podnebím bych létal v krajinách
  Veškerého slavenského světa;

Tou bych pastvou věčně oči bavil,
  A všem kmenům, po všech rodinách
  Zpěvem matku jako dceru slavil.

68.

Škoda věru, škoda tisícerá
  Pro vědy a lidstvo pozdější,
  Že kraj tento a věk nynější
  Nemá Gála ani Lavatera;

Jaké nové nálezky a která
  Pravidla i výklad jasnější
  Soustavěby jejich některjší
  Propůjčila tato Slávy dcera;

Tento rozměr všechněch oudů těla,
  Oči cheruba, leb slavenský,
  Hubičkavé usta, svatost čela;

Ba i menší částky: líce, vlasy,
  Víčka, uši a nos helenský,
  Bylyby jim novou školou krásy.

69.

Dlouho konám už, ne bez bolesti,
Onu Sisyphovskou robotu,
Abych vidiny své k životu
Aneb tento k oněm mohl vznesti;

Ale posud nelze bylo splesti
Ve svornou je oba jednotu,
Trou, ba lámají se v třeskotu,
Jako různých stromů ratolesti:

O svobodě, vlasti, národnosti
Obrazy mé dávno zmizely
V nepříjemném prachu skutečnosti;

Jen vzor jeden jedinký mi časy
Splnit na té zemi věděly,
Totiž lidské nejpěknější krásy.

70.

Vy, kdo vyšších ke svým uměleckým
Dílům idealů hledáte,
Severu cti křivě nekrafte,
Stranným okem hovíc luhům řeckým;

Buď se novým, buď se starosvětským
Krásy vzorem radše kocháte,
Sem svá zření různá obrafte,
Tato jedna všecko bude všeckým:

Lidskost s božstvím, cnost a lásky plamen,
Ušlechtilost tuto najdete,
Jaké nezná Medičejský kámen;

I mých znojů učijete tudy,
K vinám péra mého řeknete:
Velkáť to tíž pro tak slabé údy!

71.

Ještě dnes mi probíhá mráz kosti
  Mysle na to prvé kázání,
  Ješto na Její sem nutkání
  Včera měl a ku své zkušenosti;

Neděle to byla o věrnosti
  Pastýře a duše skládání,
  Ona v chrámě sedí u paní
  Jako slunce ve hvězd společnosti:

Tu, když jazyk mladý slova láme
  O tom: „Za které my skládati
  Věci tento zemský život máme?"

Odpusť Bože! musel z řeči svazku
  Pro zmatek a stud sem nechati
  Poslední punkt: přátelství a lásku.

72.

Taková čest, mohu říci směle,
  Jaková mne, nikdy básníka
  Ještě žádného, ni řečníka
  Nepotkala ani kazatele;

Nebo sotvy slunce od neděle
  Jednou osvítilo smrtníka,
  Už mne Milá, kázně vlastníka,
  Překvapila a ji znala cele:

Tak se velmi snadno naučila
  Na zpamět ji slovo od slovu,
  Jakby Její vlastní práce byla;

Měl sem se já s mojí chybou potom!
  Nebo tisíckráte ze znova
  Překáravá zmínka byla o tom.

73.

Jednou, když jsem za Sálu k Ní chodil
Slavského dle zvyku v ohledy,
Jda hned přede mnou, hned za sledy,
Světlonoš mne do půl noci vodil;

Tam se se mnou po jezerách brodil,
Po loukách tu tropil nezbedy,
Až se konečně s ním ve zvědy
Pustím, vida že mi neuškodil:

Kdo jsi a nač postavus, dím, změnil?
A on: „Já jsem bůžek Sorabů
Bydlivších zde a mé jméno Henil;

Zloboh Teut mne zaklel vlast mi bera,
Však mne od kletby i od Švábů
Jeho zbaví mého lidu dcera.“

74.

Jsili zde již, odkryj věkův hroby
A rci: který kníže, vojvoda,
Aneb jaká jméno příhoda
Dala Lobdě, Jeně v ony doby?

„Ve rtech Němců přešla v nezpůsoby
Pravá obou jmen těch příroda,
Lobda, Lobeda jest Sloboda,
Svoboda pak od bohyně Svoby;

Mé jest město Gana Jana Jena,
Jak i Janiculum ve Vlaších,
Janus Henil totožná jsou jména;

Všecko toto z egyptského manství
Převedeno býti od našich
Mojžíšů chce ku slavskému panství.“

75.

V živobytí lidském žádná změna
Horší není jako v pohlaví,
Když se ona outlá rozpraví
Povah v něm a charakterů stěna;

Ženský muž se tak, jak mužská žena
Cti a štěstí svého pozbaví;
Toho tam se málem zohaví,
Této mnohem člověčenství cena:

Muži vůle, čin a smělost sluší,
Ženě prosba, cit a mlčení,
Ten buď více duchem, tato duší;

Muž ať táhne nebe k cnostem dolů,
Žena zemi vzhůru k blažení,
Jen tak přijdou krásně k cíli spolu.

76.

Nepřím, že svět ten už v sobě choval
Mnohé Xantipy a Hekuby,
Které nemoudře by za chlouby
Krásné pletě někdo představoval:

Nejeden muž tím se odstraňoval
Ode lásky z bázně záhuby,
Toto však jest ženská, kterouby
I sám Timon ještě zamiloval:

Z Ní se jedné cnosti blesk a krásy
Na pohlaví celé odráží,
Co žen bylo, jest a bude časy;

Neb kdo v bližší s takou duší svazky
Vstoupí, potom se mu ukáží
Všickni lidé jako hodni lásky.

77.

Všecky práce umí tak a dělá
  Jako čarodějná věštice,
  Hned se kvítí a hned jehlice,
  Hned zas péro v ruce Její bělá;

To je Safo, povíš, zpověstnělá,
  Když si sedne k básni, k muzice,
  Kolovrátekli a přeslice,
  Při Ní, ejhle Penelope celá!

Malujeli, tu se nadnebeská
  Vděka Anjeliky namane,
  Kuchařili, každý host Jí tleská;

A co pakby koli uchopila,
  Tak Jí všecko pěkně přistane,
  Jakby k tomu narozena byla.

78.

Není ovšem, jako mnohé Švábky,
  Slavně učená má milenka,
  Aby lépe než svá přadénka,
  Znala běhy hvězd a v moři kapky;

Než to ani nechci aby žlábky
  Všech věd vyčerpala panenka,
  Jak tam Schlötzerova mudřenka,
  Nerád vidím já ty školské babky;

A však není ani jak ty panny,
  Mezi nimiž snad a bez snadu
  Duch a okus řeđší bílé vrány;

Zná se do knih, než i do kuchyně,
  Hlídá hudbu, než i zahradu,
  A jest obraz pravé vzdělankyně.

79.

Škoda! že co slavím já a vzývám,
Vzor všech malířů a řezbářů,
Proto přijít musí do zmarů,
Že tak málo posluchačů mívám:

Slávu s krásou Slávům odekrývám,
Ale Němců řeč a Maďarů
Větší díl mi mojich čtenářů
Ukradly tak, že sám sobě zpívám:

Ostatní pak daleko jsou bratří,
I tam nerozumí Slavjanu
Slavjan, což jen více bolest jatří;

Přece budu pěti Její chvály,
Nebo jestliže já přestanu,
Začnou hory křičeti a skály.

80.

Co jsou hvězdy mezi stvořenostmi
Na nebesích okem vidnými,
Na něž hledí nocmi jasnými
Každý člověk ale s nedbalostmi;

To jsou naše ženy s svými cnostmi
Trvajícími a tichými,
S svými, v lůně domu skrytými
Veliké však ceny, povinnostmi:

Mužové jsou zjevy povětrné,
Na jejichžto oheň chvilkový
Dívá se i dítě malicherné;

Ale jaké dají zemi dary?
Ne ten příjemný blesk hvězdový,
Často jen třesk, puch a láry fáry.

81.

Ten by vtipu zradil ochabělost,
Já bych dílo začal daremné,
Kdy by někdo žádal ode mne,
Abych částky líčil a ne celost:

K nemožnostem ať se netře smělost;
Světlo slunce jestiť příjemné,
Ale zraky tomu rozemne,
Kdo chce patřit přímo v jeho skvělost:

Tak též i tu: jdeli oko blíže,
Málo vidí z darů velikých,
Neb duch křehne, slova zmatek víže;

To však zřejmo už i z dalekosti,
Žetě celá živé všelikých
Pantheon krás, umu a vší cnosti.

82.

Chvalozpěv můj podobný jest tomu
Řekovi tam v dávných Athénách,
Který v trhu na svých ramenách
Kámen nosil z prodajného domu;

Tak já světu krásu tuto v lomu
Ukazuji jen a v písmenách,
I tu ve slovích a ve jmenách
Ujmu činím dílu nejednomu:

Šťastný ten, kdo spěšným chvátá krokem
Tento div a zázrak spatřiti
V jeho živém celku vlastním okem;

Ten sám vyzná, žeby nade jinou
Vedlé Ní blud byl se diviti,
A krás jiných chválu zval by vinou.

83.

Ještě spí! ó ticho srdce hlasné,
  Ticho kroky, mlčte ptáčkové,
  A vy síně této duchové
  Leťte k horám, zhaste slunko včasné!

Hřích by tu byl nedbat doby krásné,
  Nevděk minout štěstí hotové;
  Vůle nedli, polib růžové
  Krotce rtíky, polib čelo jasné!

Sotvy že se blíží ruka třesná
  Z tváři odkryt clony hedvábné,
  Anť se v pěkném schytí hněvu ze sna;

Tři sta blesků na vše strany sláno,
  Uzří smělce, oči půvabné
  Sklopí, krotne, šeple: „dobré ráno!“

84.

Nejen ona růžokvětná líčka,
  Rtové k políbení spiknutí,
  I vaz pyšný, hrdlo labutí,
  Šťastná zlatých vlásků po něm hříčka;

Čelo slunné, klidný oblouk víčka,
  Očí přísných vábné kynutí,
  Lkavý ousměch, tajná vzdychnutí,
  I slov němá sladkých polovička:

Vše mé srdce k bojům bádá chybným,
  Tisíc zloboh Mílek spojuje
  Nástrah klamem navnazených slibným;

Ona sama učí ujít želu,
  Kolikráte tělo bojuje
  Proti duchu, a duch proti tělu.

85.

Pěkná bývá cnost i v rouchu sprostém,
Kde tvář s duší stojí v odporu,
A však třikrát hodná pozoru,
Kde se krása přisestřila k cnostem;

Žádné tato, ona proti zlostem
Sama v sobě už má podporu,
Ona k jedné, tato pokoru
K dvěma musí nesti vysokostem:

Zde Bůh spolu zbroj i zbraň i kluzké
V srdce jedno vložil bojiště:
Dlíli boj — o mlčte prsy úzké!

Váháli ta, tím už zahasila
Svaté nevinnosti ohniště,
Tato tím už téměř zvítězila.

86.

Oči! oči! modré, milostivé,
O vy perly v květu rozvitém,
V nichž se zem i nebe s blankytem
Jako v řece svítí zrcadlivé;

Vyznám, že jen u vás, školy živé,
Cnost sem spatřil v blesku věčitém,
Ale nač ste přitom podkrytem
Vlily do mne jedy oklamlivé?

Nač mi zhoubce prvé vaše zření
Do dna srdce mého vhnízdilo,
Jenž můj život střelou smrti plení?

A však hodno výhost dáti zemi,
Komu při pohřebu svítilo
Takovými nebe pochodněmi.

87.

Pravdivé jest ono přísnotvárné
Starých věků i dnes vyrčení:
Že je krása, zboží, umění,
Ano všecko pode sluncem marné;

Však bych jedno z nauky té kárné
Vyňal vedlé mého citění,
Tak jest božské jeho vzezření,
Tak jest milé, vděčné, čisté, švárné:

Krásu mínim, tuto dceru boží,
Když si, nebe na čas nechavši,
Zemské roucho jako panna složí;

Nemůž tato, jak ty, zpráchnivěti,
Nýbrž bytů zdejších poznavši
Zpátkem zase, odkud přišla, letí.

88.

Neuctí Tě žádná v světě jména,
Nedosáhne důvtip básníře,
Rytce nástroj, kytka malíře
Z ruky tvorné padne zapýřená;

Já jen cit mám, duše vyvolená,
Zpěv můj platí dluhy v nemíře,
Stud mi ústa víže u víře,
Že tam budeš žalmy kůrů ctěna:

A však kdyby zvláštním někdo nadal
Tužbu srdce mého jazykem,
S nimi bych i já zde pěti žádal;

Než i tak by slovo na rtech dlelo,
Co má volit, zbytku v tolikém,
Cnost či krásu, ducha čili tělo.

89.

Jako lípa, jenž se ve chrastině
Nízké zrostem nebe dotýká,
Tak tu nad sousedky vyniká
Tato krásná Srbů potomkyně;

Jako Lada, jdeli před bohyně,
Všechněch krásy sama polyká,
Tak tu předčí tato veliká
Slávy dcera krásou nad Němkyně:

Věc to tedy k vysvětlení snadná,
Proč mne ze všech těchto krásenek
Německých zde nehne zhola žádná;

Ať to nyní mlčkem jazyk mine,
Že jen k Slavce slavský milenek,
Roveň k rovni, svůj se k svému vine.

90.

Všecko, co jen koli nahromadil
Zlého na náš národ svobodný
Buď čas, aneb osud nehodný,
Buďže soused, neb syn, jenž ho zradil;

Tatar, Maďar a ten, který zhladil
Půl sám z něho, Němec podvodný;
Všecko toto Mílek lahodný
V této jedné hojně vynahradil:

A že není vzorem, na který by
I řeč cizá měla patřiti,
Nejsou Její, ale naše chyby;

Totiž tato, že Slav skoupozvuký
Nezná, jako jiní, troubiti
S každou věcí lermo hned a hluky.

91.

Dvě stě tisíc Němec při Lunkyně
Zabil, třicet tisíc při hradě
Braniboře, tolik ve zradě
Aneb více v poli při Děvíně;

Dvakrát tisíc pět set při Demině,
V Janě rovně; Mongol v nápadě
Dvacet čtyry tisíc v hromadě
Usmrtiltě Slavů v Moskvy klíně;

Všecko to, i na Kosovu kteří
Padli, u Kalky a Varšavy
Mílek sčítav ztrátu váží, měří:

Potom formu do svých rukou chopil,
A co života, sil, postavy
Bylo tam, to v tuto krásu stopil.

92.

Vy pstré louky, a vy hustým nízká
Křovím lemovaná oudolí,
Vpleťte krásy ve své okolí,
Které na vás oko Její blýská;

Potok jasna, barvy nechať získá
Květ a zrostu hrdé topolí,
I pták sladčeji ať šveholí,
Pastýř a žnec radostněji výská:

Větry vějte voňavěji lesem,
Zmnožte hry svých duchů jeskyně,
Pahrbkové poskakujte plesem;

Nebo obraz takového rámu
Jak sám jest, a jaká bohyně
Takového hodna jest i chrámu.

93.

By se Homér, a ten, jehož Muzy
  Řecké mláďky pěly, navrátil,
  I ten který barvy potratil
  Při Kampaspě, Apelles, a druzi;

Onen básníř, který zpěvem hrůzy,
  Jimiž Dido mřela, ošatil,
  Až tam k tomu, jehož zachvátil
  Pohled Laury a hnal do Vokluzy:

I náš Záboj, a ten, který hýbal
  Varytem svým hrady královské,
  Neb kde koho Apol ještě líbal;

Všickni by se, spolek učiníce,
  Dílo toto bohů mistrovské
  Slavit jali, jiných nechajíce.

94.

Odkud snesl všecku látku Mílek
  K slití outlé této ručičky?
  Míru k článkům, k měkké teničký
  Hedbáv pleti, k loktům sněhu bílek?

Odkud červec k bludným tokům žilek?
  Z kterých korun ony perličky
  K pěti prstům? a kde tkaničky,
  Jimiž spojil vtipně každý dílek?

O! co rámě, jímž se skvěla Leda
  Proti ní, neb kterým Angelo
  K řeckým mistrům přilstiti se hledá!

Spi jen tiše, sladká ukrutnice,
  Coby ti už mroucí prospělo
  Srdce ranit, na němž ležíš, více.

95

Nejen že je kmene slavenského
Kvítek opravdivý, spanilý,
Jemuž ni Sas, ni Frank zavilý
Nevzal ještě rázu národného;

Ach, tu mnohý štěstí cítit svého
Nezná, Slávie syn zbloudilý,
Hanbou za řeč a rod zmužilý
Dlouže tresty Boha hněvivého:

Srdce čisté jako perla rosy
Skryl v div tento rozum angelský,
V tvář a v oči nestíhlého cosi;

Co jen nebe výborného znalo,
S krásou šperků spolek přátelský,
Slavný národ i řeč, vše Jí dalo.

96.

Předkem se už té mi po hodině
Srdce v tužbách sladkých rozlije,
Ve které si spolu lekcie
Dáváváme v naší mateřčině;

Nebo tu jsou všecky přítelkyně
Slávy při nás, Muzy, Gracie,
K nimž i žert a smích se přivije
S rukotisky v libé míšenině:

Ona svému srbskolužickému
Mne, já zas Ji učím nářečím
Jiným, zvláště českoslavenskému;

Za každou jest chybu určen trestek
Hubinka, s tím ale bezpečím,
Aby její neslyšáno chřestek.

97.

Mnoho tisíc roků různé boje
Mátly mysl světu celému,
Starý čas lál času novému,
Nový se smál z předků chyb a kroje;

Sever pravdu, východ krásy svoje
Nadvrhoval jeden druhému;
Země proti nebi svatému,
Nebe vedlo proti zemi zbroje:

Dary v lidu křivou měly míru,
Té chuť, smysl a vtip milostný,
Této straně daly cit a víru;

Aby sváry živlů uspokojil,
V tomto tvoru, smírce lítostný,
Dary světů všech a časů spojil.

98.

Uzřev ondy měsíc plnoskvoucí
Nade chlumem vrchů vzchoditi,
Zdálo se mi, jakby svítiti
Obličej Tvůj byl tam viděl žhoucí;

Počnu, během rychlým k němu jdoucí,
Slova jako k Tobě mluviti,
Ano z mého bludu strojiti
Smích si slyším hory k nebi pnoucí;

V studu hněvném srdce k hvězdám lkalo
Posměch učiněný s křivdami,
Za odpověd toto se mu dalo:

Zdali neznáš, že nám nebe vzalo
Nejjasnější mezi sestrami,
A ji Slávě ku ozdobě slalo?

99.

iní snadno vyvýšiti znají
V básněch velkých malé předměty,
Krásnější jsou jejich klevety
Nežli skutek, který v oku mají;

Na opak své chytré žerty hrají
Muzy s ducha mého výlety,
Bohyni mi slaly v ústřety,
Ano zvuky skoupý jazyk tají:

Ba i co se z něho někdy krade,
Nemá díla mého pochvaly,
Ona sama v ústa mi to klade;

Předce nelne k jiným věcem tužba,
Buď! by aspoň jiní poznali,
Jak mi sladká v světě dána služba.

100.

Nejen v kráse za vzor představiti
Můž se tato Slávy kněžina,
Hotová jak někdy Godina
Pro svůj národ všecko podstoupiti;

Která, aby těžkých pozbaviti
Poplatků se mohla krajina,
Čistonitá, jako květina,
Zvolila si město objezditi:

Tak i tato hoří vroucí láskou
Ku národu, v jedné osobě
Pomíchavši vlastenkyni s Kráskou;

A však nelze mužatkou ji zváti,
Ana tím jen pěkný na sobě
Příklad slavským ženkýlům chce dáti.

101.

Láska není veždy plodem snažných
Záměrů a vůle následkem,
Aniž běží slavným za předkem,
Z titulů se směje mnohovážných;

Jako chlouby tak i soků strážných
Štítí se a skrývá před svědkem,
Ona není k cíli prostředkem,
Ale sama cílem citů blažných:

A co nejvíc hodno pozornosti
Jest, že lásku svár a různice,
Bol a dálka nemdlí ale rostí;

Jako mrak a hromobitné moci
Světlo růžoprsté dennice
Zjasnějšují po bouřlivé noci.

102.

Při pohledě, jehož vážnou zpouru
Milost libě krotí pochlebná,
Tvář Ji oslavuje velebná,
Jakby dnes jen zletla z nebes kůrů;

Při postavě pyšně pnící vzhůru,
Oudů blesk a hnutí ohebná,
V stavu krásou ústa hudebná
Unaviti všechněch Trubadurů:

V ten čas, kdybys klekna úcty platil
Skroušnou cnostem Jejím poklonou,
Oumor by tě v náruč Její sklátil,

Zde, by různých polloučily stránek,
Lada v jednom těle s Madonou
Svorný sobě udělaly stánek.

103.

Všecky ty, jenž co jest krása znají,
Hne pleť této tváře vznešené,
Na jejichž se lícech červené
V čistém sněhu růže rozplývají;

V prostředku dvě jasné světla hrají,
Slunce, měsíc, v očích vtělené,
Kterých oheň z vonných studené
Zefyrečky ústek provívají:

Jestliže by viděti kdo z lidí
Nebesa si žádal zmenšená,
Tu je celé v této tváři vidí;

Chtělli by pak znáti, co by byla
Tvář zas tato více rozstřená,
Nebesa by z ní se rozšířila.

104.

Že by toto tělo z obyčejných
Živlů bylo, není k ouvěru,
Ono při bedlivém výběru
Musí z částek tkáno býti tejných;

A snad z rosy, libovětrů chvějných,
Sněhu, červánků, mhly, etheru,
Záře, oblaků a páperů,
A hmot jiných outlých, čarodějných:

Mnohé Vesny slily v jeden slevek
Vůni květů svojích k budově
Těla této nejkrásnější z děvek;

Proto jdeli, neslyšeti kroku,
Mluvíli, jen dech je ve slově,
Děláli co, sotvy zřejmo oku.

105.

To jest posud ještě tajemnost mi,
Čím se živí tato Milenka,
Světlemli snad jako jitřenka,
Či jak včelka kvítků pochotnostmi?

Čili žerty, vděky, toužebnostmi
Jako láskohravá krásenka,
Aneb jako v nebi blaženka
Slávou, zpěvy, modlitbami, cnostmi?

Jíli co, jen okusí a štipne,
Pijeli, jen ústka omočí,
Aneb sotvy dvě tři kapky schlipne;

Jako jiní nepije a nejí
Ani skrytě ani do očí,
A vždy předce kvete zdraví Její!

106.

Kdyby to snad někdy mohlo býti
Aby pro té země ozdobu,
Krása, cnost a pravda podobu
Lidskou ještě uvolily míti;

A jak člověk cítiti a chtíti,
Mluvit, dělat v tomto způsobu,
Bohmě! musely by osobu
Této panny zcela na se vzíti:

Mnoho krás už viděl sem, než platí
Téměř o všech ona zkušenost:
Malá chyba velkou krásu špatí;

Jen tu slunce bez šplihy a mraku,
Jen tu dokonalé stvořenost
Dílo mému ukázala zraku.

107.

Chraň Bůh! abych já snad přirovnával
Jiných národů Ji ku dcerám,
Buďto ku Hellenským Hetérám,
Třebas za vzor Praxitel je brával;

Aneb jména Jí jak Říman dával
Svojím Lesbiám a Neerám,
Kdežto náleželo k nádherám,
Že je Thais, Lais, Aspasia zvával:

Ani Laura, Ninon aneb Lotta
Nesmím já 'mou družku jmenovat,
Sice z lásky hned by byla zlota;

Nebo toto krásy arcidílo
Jenom to a tak chce milovat,
Co a jako nebe dovolilo.

108.

Proti Mílku, jenž mne postřeluje,
Ještě bych jsem našel obránce,
Asnad ve všehoji, ožance,
Aneb i v tom, který outěk sluje;

Ale jiné jest, co přitahuje
Srdce moje k této vzývance,
To, že jako skryté ve schránce,
Co den nové vnady rozvinuje:

Půvabům těm, jež sem spatřil vloni,
Takovou zná dáti omladu,
Jak by nyní vseté byly do Ní;

K počtu pak těch dávných, nepřesytných,
Ze dne na den čerstvou přísadu
Krás a cností připojuje kvitných.

109.

Darmo lidská peruť za výborem
Tímto tvorů božských poletí,
K jehož tváři mnohá století
Shromážděly krásu sličných forem;

Jak tu řevní jeden s druhým vzorem,
Jak duch viní těla odětí,
Kde však nebe, velkou obětí,
Učí, co by se vším mohlo sborem:

Protož co já smělec koli tanu
V básněch krásu její slavících,
Krůpějička to jen z Oceanu;

A však coby Tibru, Temži, Dnistru
Zníti mělo v řečech tisících,
To zní aspoň v jedné Labi, Istru.

110.

Jestli jen to básnířstvím se volá,
Co lež, výmyslek a třeštivost,
Tak mně nepatří ta poctivost,
Nebo cizá jest mi tato škola;

Co já básním, to jest pravda holá,
Kterou vede jasná střízlivost,
Ne cit prázný, aneb horlivost,
Kterou zažhnou obraznosti kola:

Básně mé jsou téměř ukazadla
Jen, a suché těch krás rejstříky,
Jejichž v oči skutečnost mi padla

Kdybych zpíval podlé obyčeje
Hymny, mohly by mé veršíky
A mé znělky býti epopeje.

111.

Věru divná osudů to hračka
Panuje v té světa nížině,
Ta hle jest má nyní mistryně,
Která byla nedávno má žačka;

Tajemství všech teď mi vykladačka,
Kazatel můj, chrám i svatyně,
Teď má vzývanka i bohyně,
Co jen ondy byla posluchačka:

Já sem hledal u ní žert a smíchy,
Ona pak jest tichý beránek,
Který snímá krajů těchto hříchy;

Už znám, že to víry pověděni
Dáno jest i lásce za článek:
Člověk míní a Bůh divně mění.

112.

Letní čas byl, větřík vůně dýchal,
Rozkošný den nade výřečnost,
Každý do zahrady v společnost
Od starého Knebla zvaný spíchal;

I já hry se hráti neostýchal,
Kde všech stavů krásná zmatečnost,
Ano v našeho se srdečnost
Kruhu sám ten „Velký pohan“ míchal:

Po svačině volné byly sledy,
A když pozlatily červánky
Večer, my sme vešli do besedy;

Tu já říkal, Ona za mnou psala,
Götheho pak Musa Zpěvanky
Do němčiny naše překládala.

113.

Všecken oděv kroje německého
Vysvleknuvši dnes má Kochanka
Řekla, ani v rouchu — germanka
Nechci od dne býti přítomného;

Pak hned slala pro krajčíře svého:
„Dnes mi hotova buď kasanka,
Sukně a šat celý, Slovanka
Jak jej nosí času od dávného!“

Potom Laible, Bandy, Tuchy, Roky,
Viklery a všechnu němčinku
Podala ven chudým přes obloky;

A když oblek slavský na se vzala,
Čelenku, klok, ryzu, matrinku,
Závoj — stokrát krašší se mi zdála!

114.

Právě tisíc tři sta dvacet sedm
Roků počítal svět křesťanský,
Když dán onen zákon tyranský
Nakvašený nelidkosti jedem:

Aby Sála nemluvila dědem
Daný sobě jazyk slavjanský,
Ale učila se germanský
Blekotati hlahol za sousedem;

Století pět téměř němá byla,
Ant ji opět divným efata
Vzývanka má usta otvořila;

Pokud čtena Slávy dcery chvála
Vámi mládenci a děvčata,
Teď už slavsky mluvit bude Sála.

115

Procházka je z Jeny do Gospody,
  Byl ples chasy v háji nedělní,
  Professorové též náčelní
  Poctili ty zábavky a hody;

Oken, Fries, Hand, Eichstädt o původy
  Vsi a jména význam zřídelní
  Vedli dlouho rozpor hrdelní:
  Kollár zde! i zvrtnou ke mně chody;

Velkáť to čest pro mne, milí páni!
  Posud měli los my bývati
  Žalující jen neb žalovaní;

Teď Slav soudcem! dobře, čas jest tomu!
  Gospoda můž tak se opsati:
  Že zde Němec podruh, Slav pán domu.

116.

V Radigastě vsi té blízko Jeny,
  Ke cti bohu tomu hostinu
  Ustrojil jsem, pozvav družinu
  Mnohých Němců, vzácné muže, ženy;

Pouze slavských dáno drahé ceny
  Jídel i vín celou rodinu,
  Slavská hudba i ples, cizinu
  Vytevřeno odtud, vyjma stěny:

Obrazy je Vendozhoubců řádem,
  Medvěd, Ptáčník, Gero krášlili,
  Gunther, Riddag, Ekkard za Konrádem;

Přišli hosté ověšivše hlavy
  Kradmo ze síně se tratili,
  Až já sám jsem zůstal s dcerou Slávy.

117.

Vyšel sem dnes ráno na zelenou
  Louku, kde je s kvítím otava,
  A hle, nová pro mne postava,
  Ji zřím ženstvem slavským obstoupenou;

Hodika tu s Bernhardovou ženou,
  S Božetěchou Šarka, Častava,
  Svata, Petrisa a Vojslava,
  Rozvitu též vidím zašlářenou:

I víc ještě sousedek a svatek,
  Po přeslici, meči pokrevných
  Bylo zde bab, prabab, ujčin, matek;

Všecky Ji, co královnu svou, ctily
  V poklonách a plesech ve zpěvných,
  Potom zmizly, když můj příchod čily.

118.

Na rtech těchto, srdce Tvého prahu,
  V oči tyto, květy duše Tvé,
  Skládám sliby věčné lásky své,
  Milenko má, mějž je za přísahu!

„Svět je času poddán, všeho vrahu,
  Nás čas tam kde času není zve,
  I já jsem tvá, věř mi, tam i zde,
  Slyš to nebe a hvězd krásný tahu!“

„„K vám se tomto na oblaku vznáším,
  Osud jsem a sám vás lituji,
  Pokoj slibům, než boj svazkům vašim!

Na různo teď obou porozplaším,
  Až vás, kdy a kde to zmlčuji,
  Jednou a snad sloučím k spolkům blažším.“.“

119.

Tak teď prostě a tak jemně stojí,
  Ach, tak krotce a tak vznešeně,
  Plná ohně a tak studeně,
  Smělá je a tak se předce bojí;

Tak mře želem, tak se k smíchu strojí,
  Jasným okem tak zří zmateně,
  Tak chce mnoho, touží skroušeně,
  Tak nic nechce při vší tužbě svojí:

Aj hle modla k tomu hotová
  Jako, kde dva bohové se sváří,
  Mezi nimi třetí hospodaří;

Leť tam k Tibru s lístkem holoubátko,
  Aby hned sem přišel Canova
  A vzal mramor se sebou i dlátko.

120.

(Jeden duch s holým mečem).

Ode Babigory v tomto rouše stínu
  Vlast mne s heslem sláti ráčila,
  Slyš, by sokyní děl nebyla:
  Miluješli vlast svou více, čili Mínu?

(Druhý duch s lukem natažený̆m).

A já z tam těch břehů, tobě známých, plynu,
  Tři dni šíp ten Lada ostřila,
  Mluv, neb chce by jednou zkusila:
  Miluješli vlast svou více, čili Mínu?

Půlnoc bije. Já se z lůžka tiše vztáhnu
  Stana před ně různým svědomím,
  Meč tam tu šíp, vlast tam tu má přítelkyně:

Mlčím, váhám: rázem rukou v ňádra sáhnu;
  Srdce vyrvu, na dvé rozlomím,
  Na, řku, jednu vlasti půlku, druhou Míně.

121.

Nerád sem zde, předce přichází mi
Těžko místa tato nechati,
Ne, že v lásce se tu kochati
Lze a obchod míti s učenými,

Ale že zde s kraji těmi zlými
Přivyknul sem se už hádati,
Naříkati na ně, žádati
Počet z jejich vraždy nad bratřími:

Ach zem tato krev mých bratrů pila,
Litou rukou lestných zločinů,
Takovou krev, jenž nic nezvinila;

A co nejvíc hodno litování,
Ani potomci těch Kainů
Nedali se ještě na pokání.

122.

Ty co Jenu ovlažuješ říčko,
Od lítosti zvaná Lutora,
Dřív než rozloučí nás prostora
Krutá, tvé se kryji ve krovíčko;

A když přijde umývati líčko
Vtělená ta v kráse pokora,
Nech ji Rusalek tvých obora
Obklíčí a mně dá znameníčko:

Uneseme preč ji v okamžitku,
Římané jak někdy Sabinky,
Aneb český Břetislav svou Jitku!

Odtudto bych k Sále, k Labi, k Baltu,
Mořem k Dunaji, kde Srbinky,
K Váhu, navzdor komus, dcerku vzal tu.

123.

Měj se dobře, Mino! ach už kyne
Zítřek spěšně přišlý k rozchodu,
Tam už odsud musím k národu,
Kde se Neptun Bachu k nohoum vine

Zde máš srdce, které v lásce plyne,
V lásce vroucí, prázné podvodu,
Mějž je, věno outlé, k důvodu,
Že má věrnost nikdy nezahyne:

Mysli na mne, aspoň když se růží
Zápach v této stinné besídce
Při měsíčku s city tvými sdruží;

Srdce pak to, buď se věčně skryje,
Buď se zaskví krásná dennice,
Slavům jen a Tobě nechať bije.

124.

Kam ste zmizli ušlechtilí snové,
Sladké klamy, zdání přeblahá?
Které kruté ruky odvaha
Zkřísila mne k této hrůze dnové?

„Preč, preč odtud!“ — heslo shůry slove,
Osud lásku v boji přemáhá,
Nade branou ráje napřáhá
Cherub meč — nu s Bohem houště, křové!

Tajte břehy, louky, stezky, křičky,
Tajte světu, jež sme soukromě
Vedli u vás vzdechy, mluvy, hřičky:

Přijdeli však hoch sem v štěstí zrazen,
Nech čte nápis tento na stromě:
„Já sem z ráje musel, viny prázen.“

125.

„Pozastav se slunce v Gabaonu
Ať den tento dva, tři spojuje,
A ty, kterou Ona miluje,
Tichá luno postoj v Ajalonu;

Ať se při tom blaženosti skonu
Srdce ještě dlouho raduje!“
Tak sem nyní, slovy Jozue,
Úpěl i já ve slz hojných ronu:

Pak sme chvěli v radosti i strachu,
Jako nechávaje v loučení
Trojanský svou Hektor Andromachu;

Ne dny, ale stěsnili sme týdne
Spolu rozkoší i soužení,
Jakových svět více neuhlídne.

126.

Doba bije: člun už stojí v brodu,
Veslo k spěchu zove nezbedné,
Strach mne jímá, líce obledne,
Ještě chvilku, volám, ku rozchodu!

Nohy rychlé znaly času škodu,
Rozvlasená oknem vyhlédne,
V náruč letí, v hrůze bezedné
Slzou zmáčen každý stupeň schodu:

To má láska, že čím hoří výše,
Jazyk služby dlužné nekoná,
Úpí jenom, lká a nyje tiše;

Zlíbám celou: padne opona!
Jmu se co stín, došed Charona:
Nu vez tedy v ony stínů říše.

127.

Dříve bude na obloze pluhem
Rolník jasné hvězdy orati,
Na kopřivě růže zrostati,
Ovce vlka jmenovati druhem;

Dříve bude země luny sluhem,
Vrba sladké hrozny dávati,
Oheň vodu vděčně líbati,
Muška slonem, velryb malým pstruhem;

Dříve písně přestanou si pěti
Ústa všechněch slavských děvčátek,
Na Tatrách se stromy rozvíjeti;

Dříve Sála tato ku pramenu
Obrátí svou vodu na zpátek:
Než já Tebe, Míno, zapomenu.

128.

Žehnám vás už, lásky kraje zlaté,
Zahrady i pole květnatá,
I vás, stromu toho bůžata,
Co slib i žert náš i slzy znáte!

I vy hájky ať se dobře máte,
Břehy, kře a věštná doupata,
Kvělte vy s Ní zřídla mechatá,
I vy hory, věže, chrámy svaté!

Žehnám i vás stíny cest mých tejné,
I vás louky, po nichž chodily
Vstříc mi Její nožky květosejné:

Chraňte klénot tento v prostřed sebe,
Dokud cíl ten, co nám složily
Zrádné losy, změní dobré nebe.

129.

Ještě ční ten domek, políbení
Buď i tobě sláno k posledu,
A už rychle nohy ku předu,
Skrýte očím toto těžké zření;

Ó vy místa plná potěšení
Už se věčně s vámi rozvedu,
Ještě okamžení k pohledu
U kraj lesa — ach už domku není!

Nehleď zpátekem, ven ven z tváři rovin,
Ohlušte mne zvukem ptáčkové,
Hory hučte, větry dujte z křovin!

Už se sberu, jako sluší muže,
Ale které srdce surové
Ještě jeden pohled hanit může?

ZPĚV DRUHÝ.

LABE, RÉN, VLTAVA.

1.

Ozvětež se nářkem hory, doly,
  Zavzni žel můj šíře široce,
  Ode Rénu až tam k zátoce,
  Kterou Dunaj dělí na dvě poly;

Ode Tater kvěl ho onen holý
  Chlumec, Čechů statných původce,
  Moře, ostrov zalkej hluboce,
  Na nichž měla láska chrámy, školy:

Z krajů, v kterých lásky zmizly práva,
  Ber se k pouštěm oněch divochů,
  Kde víc srdce řídí, nežli hlava;

Pouč mladých, kteří ještě posud
  Beze strasti žili, jinochů:
  Že je lásky mnohem větší osud.

2.

Srdce co chceš? „tam, tam v onu moře
  Zřítiti se modrou hlubinu,
  Tam se za hvězdami rozplynu,
  Z tluků těchto nové světy tvoře;

Vlast, aj! v necti, lásku hněte hoře,
  Tam se na vždy odsud vyšinu,
  Jednou vlast a druhou obvinu
  Rukou družku, zemi patou zboře.“

Tiše, tiše, vrať se do koleje
  Skutečnosti, tvorče vlastní strasti!
  Úpěj a krý světu nářeky:

Ach tě tuším i tam v snářské slasti
  Tvůj by mořil živel na věky;
  Trud a žel a tužba bez naděje.

3.

Pakli nové rady nebe nedá,
Zoufám lásce věrné k posměchu,
Kdo dal bolest, béře outěchu,
Tužba žije, po naději běda!

Brzo skryla den můj bouře šedá,
Na půl cestě stojím bez dechu,
Jako plavec vedlé pelechu
Charybdy a kruté Scylly bředa:

Komu přál, teď tomu osud žehře,
Zmizlo krátké štěstí divadlo,
Ach jak lépe zemřít bylo ve hře!

Dobrou noc! mně slunce zapadlo,
Zefyrečky, aspoň vy, když zblednu,
Neste popel můj tam v urnu jednu.

4.

Lásko! lásko! o ty sladký klame,
O ty číše slasti nejvyšší!
Kde se duše s duší pomíší,
V citu jednom zem i nebe máme;

O kýž vnad tvých rychle užit známe,
Skrytí světu v houšti nejtišší,
Dřív než vichr zhoubný přispíší
Který, jak mne, loď i veslo zláme:

Kde jsi, kde jsi sestro bohů věčných,
Hosti srdci mému nevěrný,
Dítě kvítků, dárce bolů vděčných!

Já sem darmo k portu tvému spěchal,
Ant mi zkvetlou orkán severný
Růži vyrval, trny ostré nechal.

5.

Oni rtové, jejichž vůně plynná
 Oheň vlila duše do naší,
 Že kost v těle jihne najzazší,
 Oni rtové jsou mých strastí vina;

Tak dech loudný k chřípím nehostinná
 Arabia z dálky přináší,
 A když vejde v kraje najblažší
 Poutník, pozdě úpí horkem hyna:

Oni rtové rájských kvítků medem,
 Nektarem a manou tekoucí,
 Opili mne sladkým tímto jedem;

Oni rtové, do nichž všecky Muzy
 Milek svábil lukem vládnoucí,
 Uvrhli mne v tyto věčné hrůzy.

6.

Není bolest zrádné lásky pouhá,
 Co mé nářky smutné žalují,
 Mne dvě střely spolu sužují,
 A to jedna horší nežli druhá;

Kam jdou nohy, na století dlouhá
 Neštěstí a hanby vstupují
 Toho lidu, s nímž mne spojují
 Krev a řeč a zvyků vazba tuhá:

Milek srdce, cesta trápí oko,
 Stíny zmařeného národu
 Lezti vida šíře, přeširoko;

Ani k nebi obracejí prosbu,
 K bratrům mimojdoucím nehodu,
 A těm, co je do ní vrhli, hrozbu.

7.

Aj, ty Labe, proč tak slzou mutnou
Měníš zlaté vlny v kaliště?
Zdaž si pilo někde z bojiště,
Čili zpláklo z kořen Horu Kutnou:

„Ne, já vinu skrývám v sobě smutnou,
Záštně Slávy synů roztříště,
Ach snad více než mé řečiště
Písku nosí, vraždou přeukrutnou:

Břehy oba, k oustí od studnice,
Věky ode časů pohanských
Lkají, na mne světu žalujíce."

Hřích to ovšem, a však utři lice,
Budiž jménem bratrů Slavjanských
Milost tobě, ale nehřeš více!

8.

Život jestiť rovný řece dravé,
Licho před člověkem tekoucí,
Běda tomu, kdo jí v horoucí
Šalbě svěří nohy nedočkavé;

Postoj trochu, protři oko tmavé,
Sedni na břeh patře na jdoucí,
Bys tak zmudřel k cestě budoucí,
Prvé než tě shltnou vlny žravé;

Dášli slepým losům člunek hebký,
Bys i víc než Kolumb proploval,
Ani kroku nešels od kolébky;

Hra to větrů jen a mrtvá nůše,
S níž si darmo světem střečkoval,
Život má být dílo vlastní duše.

9.

Takto v mysli přemítaje, veslo
Spatřím vedle plouti s člunečkem,
Spravované malým chlapečkem,
Tiše tak, že sotvy Labe hleslo;

Labutí dvé v předku jarmo neslo,
V loďce byly střelky s toulečkem,
Zlatohlávku! kam s tím krámečkem,
Kdo jsi, dím, a co máš za řemeslo?

„Moje matka Lada a má tetka
Sláva mne sem k tobě poslaly
Za průvodce cesty, za nohsledka.“

Ústa má, tím hnuta jsouce vabem,
Poručeno Bohu! zvolaly,
A pak sem tam bloudili sme Labem.

10.

Mělo pak to děcko v ruce pravé
Mimo veslo, louček s bičíkem,
Z plece k bedrům pásek pošikem
Visel, vlásky byly kučeravé;

Očka bystré, ústka láskosmavé,
V tváři zloba hrala s žertíkem,
A vždy medosladkým jazykem
Uměl řeči štěbetati žvavé:

Krásnoperá obou na lopatkách
Třepetaly sem tam křídélka,
Libost měl jen v šibřinkách a fatkách;

Mocný však byl lotřík tak, že čeho
Tkla se luku toho výstřelka,
Padlo síle hned neb čárům jeho.

11.

Ale hned mne u počátku plavu
Rozpakové hnětli takoví,
Že má prosba Milka osloví,
By loď zpátkem skroutnul ku přístavu;

Proč to medle? co máš za obavu?
On mi posměvačně odpoví,
A já řku, to staré přísloví:
Pověz pravdu, probiji ti hlavu!

Nestrachuj se, dí to krásné hole,
Jestliže i pravdu řekneme,
Jen zlým lidem ona oči kole;

Zbodřen tím: nu, myslím, teď se zpátky
Nevrátím až všecky projdeme
Poslavské ty krajiny a statky.

12.

Sloupsko pyšné, hrade starých Moků,
Dej mi outočiště přátelské,
Jako hraběnce si Kozelské
Přede stem je propůjčilo roků;

Mne ne sice, jak ji, k tobě soků
Pokolení vede ďábelské,
Nýbrž Slávy cesty poselské,
A šíp Lady vrytý do mých boků:

Předce láska příčinou je zvláště
Lkání mého tak, jak jejího,
Když ji Sasic vězil v této baště;

Než strast její rychle došla schylku,
Já pak do soužení většího
Padám co den utíkaje Milku.

13.

Pozdravení neste poslů čtvero
Pánům vůkol po všech vesnicech,
Řkouce: že je zítra v Lužicech
K slavným hodům čeká hrabě Gero;

Zovte i těch Slavů třidcatero,
Kteří žijí se mnou v různicech,
By sme při smírlivých sklenicech
Hrali, pokud přijde noci šero:

Jitro svitne: hrad se celý hostmi,
Hned i turnaj ořmi namnožil,
Strávil se den rytířskými cnostmi;

Večer, když se dokonaly kvasy,
Zrádce, hostům svojím předložil
Hlavy našich knížat na pospasy.

14.

V procházce té když sme přešli horu,
Tichá přijala nás dolina,
Toto hle jest město Jarina,
Plyne řeč z úst mému divotvoru;

Město to jest — kráčí v rozhovoru —
Věčná hanby Němců rytina,
Neb zde Jindřich Druhý, mršina,
Oběsil dva Slavy z Braniboru:

Oběsil je pro cnost, ne pak hříchy,
Že svůj národ zradit nechtěli,
Proti němuž vedl on boj lichý;

Nalkavše se nade zlobou moc tou,
Potom zjevnou pout sme drželi
Na Lužické Golgata to s poctou.

15.

Kdybych jsem měl berlu stokrajinskou
V ruce, nebo pluky vítězné,
Záštity bych zdělal pavezné
Pro sousednost tuto nehostinskou;

Od Adrie k Baltu po zem Finskou,
Na Dunaj a Labe bezmezné,
Ne jak Chrobry sloupy železné,
Ale zeď bych vybudoval Čínskou:

Hranicí tou vás bych otábořil,
O vy bratří naši ubozí,
Kterých Teuto takto upotvořil;

A když nemá co vám více bráti,
Vzav už všecko, teď se nezhrozí
Ještě mléko slavských prsů ssáti.

16.

Aganippe, Pimpla nechutnala
Ústům tak svých řeckých vzývačů,
Ani Kastalka, a z chomáčů
Cotě původ Helikonských brala;

Jak mne nyní tato ukochala
Divotvorná studně Glomačů,
O by jen svých hlasem hadačů
Odpověd mi na otázky dala:

Prorokuj mi: přijdouli pak ještě,
Jenžby tyto lípy uvadlé
Na tvých březích zotavili, deště?

A kdy, a kde Slávy kněží vstanou,
Mstíti oltáře ty upadlé
A v nich bohyni svou ukydanou?

17.

Do hlavního města Daleminců
Šli sme odtud, totiž do Jany,
Tam kde se svojími havrany
Litý Ptáčník vdral se do našinců;

A pak ne jak skutky křivdočinců
Soudce, než jak luňák berany,
Tak on tuto škrtil měšťany,
A preč pobral všecko od chudinců:

Mládencům a mužům hlavy seče
Mečem, ukrutník ten ztřeštěný,
Ženy, dítky do otroctví vleče;

A to proč? jen pro tu velkou vinu,
Že ne Němci je, než Slaveny
Líbilo se stvořit Hospodinu.

18.

Jako dobrý křesťan v zemi Páně
Cestami když sem tam putuje,
Všudy vzácné věci spatřuje,
V Betlehemě, v Nazaretě, v Káně;

Z Bethanie k Naimské jde bráně,
Tábor, Jeruzalem zpytuje,
Golgata, kříž i hrob celuje
Navštíviv poušť a břeh při Jordáně:

Tak mne všecko jímá v těchto krajech,
Hrady, bojiště i mohyly,
Města, řeky, chrámy, stromy v hájech;

Bohužel! že tam ty od pohanů
Více šanoby jsou zkusily
Památky, než ty tu od křesťanů.

19.

Nastojte! co vidí oko moje?
Hleď, hleď řeknu mému panoši,
Nahé děti, starci, jinoši
Kryjí se tam za stromy a chvoje;

Kdo ste, asnad vyhnancové z Troje,
Čili indianští divoši?
Slyšavše řeč slavskou v rozkoši
Plynouc ústa otevřeli svoje:

Slavové sme, Němci nelidé hle
Z vlasti, z dvorů nás, ba do naha
Z roucha svlékli naše oudy zkřehlé;

Pohled jejich roztklivil mne k pláči,
Mílek pak se stvořit nezdráhá
Aspoň šaty, co jim vzali dráči.

20.

Nehledám já věci zveličovat,
Jak snad jisté mnějí rozumy;
Nýbrž mnoho ještě ze summy
Hříchů těchto krajů umenšovat;

Zvyk mám radše oči zamhuřovat,
Nežli schválné činit výskumy,
Sypu smírné kvítí na rumy
Slávy a zlost volím připlášťkovat:

Jen ty křivdy péro moje líčí,
Nad kterými samo zarděné
Nebe lká a člověčenství křičí;

Kdo pak víru mně a Milku příčí,
Ať sám spatří tyto slavené
Hrůzy na náš národ holubičí.

21.

V nenávist tak vrahy svého vzalo
  Národu už dítě Hanibal,
  Že se každý z cesty vyhýbal
  Říman mu, když potkání se stalo;

Mladosti mé krotkost nebe dalo,
  Mne Mars jako jeho nelíbal,
  Předce jedno Němče vyšibal
  I já v ní, že řeč mou vysmívalo:

Čím víc teď by muselo a tuto
  Plamenem mé srdce shořeti,
  Kde půl Slavska nám jest odejmuto;

Než jak všudy živlům klásti hrázky
  Bůh, tak u mne ráčí uměti,
  Oheň hněvu hase deštěm lásky.

22.

Nech sem dobrým! Mílku, já už déle
  Nechci tuto s tebou cestiti,
  Neb i mne by mohli zabíti
  Tito slepí Slavů nepřátelé;

Anebo snad, coby ještě vele
  Horší bylo, Bůh rač chrániti,
  I mne násilně tu zněmčiti
  Mohou tito Vendů němčitelé:

Co já počnu s tebou samodruhý
  Proti celým městům, krajinám,
  Tys jen malý, střelče, třebas tuhý!

To jsou snové, on mi na to vrátí,
  Když pak by i škodit chtěli nám:
  Komu Sláva, tomu všickni Svatí.

23.

Co jsem věštil téměř skutek bylo,
  Mílek mne víc neměl za snáře,
  Ve Vurcíně městě rychtáře
  Oko zlostně na nás zaškoulilo;

I hned, kde most Muldy, obstoupilo
  Množství Švábů nás co špehaře,
  Jedno hejno „v pouta, v žaláře
  Vendy ty!“ a druhé „zabí!“ vylo:

Lkáme! v tom aj behyně se z vody
  S korouhví a slavským zjevila
  Vojskem chránit nás tu od nehody;

Bylať to ta, co se v tuto řeku
  Před osmi sty lety hodila,
  Nechtíc Němců dívati se vzteku.

24.

Slav i vrahům dobře činit zvyknul
  Tak, že pro svou velkou dobrotu
  Často přicházívá na psotu!
  Takto Mílek před Bichinem zkřiknul:

V tomto městě hle ten, co se spiknul
  Proti všechněch Slavů životu,
  Totiž Jindřich Ptáčník, chropotu
  Nectné smrti, rukou slavskou zniknul;

Maďaři jej v boji porazili,
  A když zabit chtěli útěka,
  Slavové ho mužně ochránili;

Já jsem Mílku na to, milý brachu,
  Vždy i přílišná víc člověka
  Láska krášlí, než zlost plná strachu.

25.

Při Lipsku, tom Srbském malosvětu,
  Zřeli nejřidší jsme z divadel,
  Jeden Francouz koně ukradel
  Kozáku, jenž krev lil za Němce tu;

Cválal na něm v nejrychlejším letu
  Zmocniv sedla se i zubadel,
  Ale Slavorus náš popadel
  Divně onu Bonapartskou sketu:

Když už téměř z očí se mu tratí,
  Kozák na svém prstě zahvízdne,
  A kůň s jezdcem hned se k pánu vrátí;

Tento pak, dluh slušný zlodějovi
  Složiv za šibalství ohyzdné,
  Hladil věrnou křivu koníčkovi.

26.

Když dál ještě přes jednu jsme hůrku
  V levo od břehů šli plaveckých,
  Napadne nás hlůza německých
  Loupežníků z města Mersebürku;

Ale Mílek na lučišti šnůrku
  Napjav prstem ruk svých chlapeckých,
  Střelí, a tlum chrtů loveckých
  K nim se žene roztrhavších svůrku:

S vůdcem jejím Aesicem tu bandu
  Celou hnali až tam k žahadlům
  Peklovládné Hely do Nastrandu;

Jindřich Ptáčník vzal ty lotry zlostné
  Katům, šibenicem, stínadlům,
  Aby jimi plenil Slávy ctnostné.

27.

Po oukazu tomto nelaskavém
Duch můj pookřáti zatoužil,
Teď jsem tedy cestu zakroužil
Tam, kde Boso kněžským skvěl se stavem;

A kde jako biskup v jednom pravém
Činu památku svou prodloužil,
Tak že proto aspoň zasloužil,
Jestli nebyl, muž ten býti Slavem:

Neb on prvý zde psal slavská slova
Když náš národ učil „Kyrie
Eleison“ a Boha ctíti znova;

Na tom skutku tu má vděčně visíc
Duše myslí sobě: lepší je
Jeden moudrý, nežli bláznů tisíc.

28.

Pak jsme vešli v les ten hustý jako
Tma, co Svatibor byl řečený,
Prostřed v něm stál palouk zelený,
Kde se potok vinul křivolako;

Tu houf stínů: Drvan, Tungo, Drako
Vilců král, a Mstivoj zhaněný,
Dražko zrádně žití zbavený,
Lutičtí pak vládci Dragvit, Nako:

Gostimil, Grin, Mojmír z Braniboru,
Mezidruh, Ljut, Zvinek z Lubeky,
Selibur, Msta, Gněv byl v tomto zboru;

A ta všecka knížata, jichž kraje
Němci ozbíjeli před věky,
Obklíčili nás v té skrýši háje.

29.

Když se s nimi do rozmluvy dáme
Jeden z nich nám podá diploma,
Takto znící: „Budiž vědomá
Věc ta všechněm, co zde zavíráme;

Že my Slávy dceru uznáváme
V tom všem dědičkou, co pohroma,
Zvláště zlost nám Němců lakomá,
Vzala, a nač nárok vždycky máme;

Právo naše přenášíme na Ni,
Poručenstvím tímto pečetním
Nápadnicí činíc Ji a paní.“

Mílek i hned po obloze světlé
Letěl s písmem tímto pamětním
K oné Daphně slavské z lípy zkvětlé.

30.

Pokud on se na té cestě bavil
Mnou tam ku Raxe jest vyjeto,
Kde ten, jehož jméno prokleto,
Gero, k Slavům oukladně se vplavil;

A pak sedmdesát obezhlavil
Nevinců zde, tak že pole to
Dlouho leby bylo oseto,
Jejichž červec řeku zakrvavil:

Nyní Sláva na tom osadila
Zahradu si místě velikém,
A z hlav stromy, květy učinila;

V středku zří se hlava Stojgněvova,
Pak ta, jemuž oči s jazykem
Živé dřela vzteklost Geronova:

31.

Svorně se až posud ještě choval
  Ten můj lukonosný ředitel,
  Ale když se jako cestitel
  Zpátkem vrátil, vadu rozesnoval;

Nebo družku mou už nejmenoval
  Tak jak jiný země bydlitel,
  Než ten nevolaný křestitel!
  Všeslavou Ji na vždy přebiřmoval:

Takže jménem trojím jednu krásu,
  Míny, Slávy dcery, Všeslavy
  Nazýváno od tohoto času;

Prvé já jsem dal své milovnici,
  Druhé matka, třetím žvatlavý
  Přezdíval své Mílek sesternici.

32.

Z pahorku se na pahorky klátím
  Po vsech, po dolinách zelených,
  Po městech a řekách pramenných
  Už tak dlouho bolest darmo tratím

Než teď vím jak cestu sobě zkrátím
  Na oltářích těchto kamenných,
  Obětnicech Slavů zmařených,
  Nebi žertvy utáhnuté splatím:

O vy skály staré, hvězdonosné,
  Svaté pyramidy Severu,
  Obět má jsou tyto slzy rosné!

Neste je tam, tu je všecky složím
  Lité pro matku i pro dceru,
  Aby byly perly v trůnu božím.

33.

Nazejtří když slunce blesky v doerku
  Rána, jitřenku, se linuly,
  Řeknu, by sme Labem popluli
  Ještě dále, mému Luciperku;

Zavítavše tedy k Viteberku
  Šli jsme hned k té černé tabuli,
  O řeči kde slavské ceduli
  Před sto lety jmíno za titěrku:

Místo všeho přenì s těmi znova
  Školomety se a Němčíky,
  Napsali jsme tam jen tato slova:

Psáno stojí: nenávist jest vina,
  Nezbraňujte mluvit jazyky!
  Každý národ chváliž Hospodina!

34.

Aby šli sme Labem do Verbiny
  Mlčení nedalo mi pokoje,
  Nebo panovaly rozbroje
  Mezi Sasy tam a Slávy syny;

Císař Konrad přišel trestem viny
  Srovnati chtěv stránky oboje,
  Vyvoleno právo souboje,
  A los házen byl dva o hrdiny:

Němec a Slav stáli proti sobě,
  Udatně sie oba bojují,
  Ale Slav byl vítěz v malé době;

Boj i pravdu měla naše strana,
  Předce soudcem Němcem jsou tu jí
  Potom ještě těžší pouta dána.

35.

Teď nám, řekli ústa mého družby,
K Jece do Vustrova jechati,
Kde se ostatníkrát konati
V řeči slavské mají božské služby;

Neb dán rozkaz „víc tu žádný muž by
Nesměl Slavům slavsky kázati!“
Kazatel chtě mluvit plakati
Musel, potom začal plný tužby:

„Měj se tedy dobře, o ty drahá,
Sladká řeči, řeči materská,
S níž nás loučí vláda Slavovrahá!“

Já hned z toho vyšed svatodomu:
Bráti řeč, dím, to cnost neherská!
A či má i mocnář právo k tomu?

36.

Tuto Milek na člun rukou sáhnul
A spřež jeho změnil v holuby,
Které jako malé Cheruby
Do lehounké přičky polské vpřáhnul;

Potom velím, aby cestu nahnul
V pravou stranu kde jsou Kašuby,
Nebo kmen ten blízký záhuby
Navštíviti bol mne ještě táhnul:

Přišli pak jsme přes Lupov a Lebu
K Slavům těm, když právě strojili
Přípravy se jejich ku pohřebu;

I nás Němci tuto smutnou Tryznu
Spolu s nimi slavit prosili,
Než já s kletbou hrobařů těch zmiznu.

37.

Ku barbarům rodu Avarského
 Přišli jednou trojí poslové,
 Citary se k hudbě hotové
 Chvěly z jejich plece vysokého;

„Kdo ste? — Chán k nim pyšně s trůnu svého —
 Kde jsou vaše vojska, mečové?“
 Pane, řeknou, my jsme Slavové
 Ode krajin moře Baltického:

Vojnu sotvy podlé jména známe,
 Darmo žádáš od nás pomoci,
 My jen hru a zpěvy doma máme;

Hrali před ním, hrali přelíbezně,
 Tyran na odměnu: „Otroci
 Vlecte do zajetí tyto vězně!“

38.

Vrátivše se zpátkem ku Odeře
 Zůstaneme státi prozatím,
 Pak pout do Štětína obrátím
 Svatý ořech najíti tam věře;

Milku! povím, oči na něj vpeře,
 Prokaž mi vděk, však ti zaplatím,
 Já hle ovoce tu naklátím
 A skrz tebe pošli Slávy dceře:

On to slíbil; ke stromu pak jdeme
 Dodajíce krokům pospěchů,
 Bohužel, než co tu nalezneme?

Dub už do pně ořešáku vpleněn,
 Žalud roste místo ořechů,
 A kněz dávný ve sviňáka změněn!

39.

Já i Mílek živě změnu tu čil,
I hned šli jsme odtud k Volínu,
Kde král Dánský Erich nevinu
Slavskou hrozným nelidskostem učil;

Krajany své před tím městem mučil,
Nahé o kůl je co zvěřinu
Svázav břitvou břicho do klínu
Řezal, ač i život z nich se pučil:

Srdce vyňav živým ukazoval,
A tak rukou svou i šlepěji
Útočiště toto znesvěcoval;

Bože, myslím, jestli proti svojím
Tito lidé takto běsnějí,
Cože proti cizým, proti mojím?

40.

Při Kamině městě držel stání
Mílek s loďkou naší křídlatou,
Tu houf ženců roli bohatou
Žal a v středku jeho jedna paní;

Rukávy má vyhrnuté, dlaní
Třímá srp a slámu nažatou,
Kytli pěkně měla podpjatou,
A všem předek vedla při dělání:

To snad Ceres? ptám se vůdce svého,
Ne, ta role slavské dědictví,
Slavjanka to rodu šlechtického;

Ona žne jen v onom spolku bystrém
Z pouhé lásky, nebo v rolnictví
Slav byl veždy pro Evropu mistrem.

97

41.

Ó! těch zlatých, staroslavských časů,
  Jenž zem tuto někdy krásily,
  O nichž čísti, ač je líčili
  Nepřátelé, nelze bez úžasů;

Klíčů, zámků, šibenic a rasů
  Neznali tak, že se divili
  Velmi věcem těm, když spatřili
  U svojich je němčitelů Sasů:

Neznáma jim byla lest i krádež,
  Žebrač, přísaha a zločinství,
  Rodiče a starce ctila mládež;

  Všudy zpěv a vlídné obličeje,
  Stoly vežďy plné hostinství,
  A teď, ouve! vše se opak děje.

42.

Krajem břehů u Pomoří chodě
  V rumích Slávie a rozmetu,
  Nad Vinetou hledám Vinetu
  V různobarvé moře toho vodě;

Město! jehož někdy čest a lodě
  Kryly celou zemskou planetu,
  Vyviň třizubému klepetu
  Neptuna se ještě ke svobodě!

Století si vzdorovalo Dánům,
  A jen bohové tě stačili
  Přemoci, ty mořské Herkulánum!

Nešťastné si dvakrát město Slávy,
  Předně, že tě vlny zničily,
  Pak že i vtip chce to křivohlavý.

43.

Ó ty ze všech nejvalnější ztráto,
Moře slavské, slavsky nazvané!
Nebo že tvé není Germane
Venedický záliv, sám máš za to;

Než i Balt Blat, tak jak Blaton, Bláto,
Slavské slovo jest a zůstane,
I zde prýštěniny zbírané
Jméno jantar od Antů snad vzato:

Slavové tu byli Autochtoni,
Nech už nelže Němec lichotně,
Že jen vzal, co dřív mu vzali oni;

I kam přišla ruka jejich rolná
Zaujala jenom pravotně
Místa prázná, opuštěná, volná.

44.

Ku životu národnímu moře
Právě tak jak země potřebí,
Aby dary všechněch podnebí
Užíti své mohl ku podpoře;

Bez něho se duchem v nemotoře,
Tělem v nouzi národ pohřebí:
S ním se po všem světě zvelebí,
Buďže kupčí, válčí aneb oře:

Dobrý Bůh nám Slavům sice dal tu
Cestu všechněch sil a obchodů
Na Venetském světospojném Baltu;

Ale Teut, ač sám měl moře dosti,
Zrušiv onen zákon národů,
Vzal tím posud klíč nám vzdělanosti.

45.

Tu když bárku mořem nebezpečným
  Z břehu pustíme a stavadla,
  Bouře strašlivá nás napadla,
  Mrak byl tři dny s nebem bezslunečným;

Lámaly se vichrem divoječným
  Vesla, plachty, kotvy, zábradla,
  Že i Mílkovi krev ochladla,
  Neb se k retě cítil nestatečným:

Naděje má ale neklesala,
  An mi ona Hvězda Severná
  Veždy jasně před očima stála;

Ona byla Pharus, kompas, kotva,
  A když zívla propasť požerná,
  Třímala loď, oku vidná sotva.

46.

Jako Argonauti do Kolchidy,
  Aby zlaté rouno dostali,
  Samotráckým mořem plovali
  Nesouc mužně všelijaké bídy;

Vlnobití tu, tam Stymphalidy,
  Onde býky, draky potkali:
  Tak my jsme se nyní čítali
  S Mílkem do těch slavných hrdin třídy:

On byl Jason, Orpheusa jméno
  Mně dal, Arkonskou pak stanici
  Jako rouno, za cíl položeno;

By jsme v nástroj náš ji vzali lodní,
  A pak, jako dobří dědici,
  Všecky Slavy sjednotili pod ní.

47.

V bouři vln a srdcetrapných citů
K výspě Rygenské loď přiběží,
Kde už na protějším zábřeží
Čekal na nás běloň Svantovitů;

Ozdoben byl bleskem drahých krytů,
Zlatým sedlem, svilnou otěží,
Když nás uzřel hřívu naježí,
Nohou dupá, jako břinkot štítů:

Mílek, lokaj, rukou uzdu lapil
Zninoha hned toho pyšného,
I já v střemen vstoupiti jsem kvapil;

A tak v klusu, plni zvědavosti,
Ostrova jsme toho celého
Ohlédali vzácné památnosti.

48.

A tu přišel na um nešťastného
Příklad Poláka mi Mazepy,
Jak jej, pro lásku, kůň svěřepý
Po Ukrajně nosil svázaného;

Tu s ním běžel, divoch, do hustého
Lesa, odtud pusté na stepi,
Na cestu tam křivou na slepý
Chodník, a v tůň plesa hlubokého:

Až jej spolu s unaveným koněm
Milosrdní v poli sedláci
Polapili, dřív než bylo po něm:

Bodejž jen tak, myslím, mého Mílka
Silní přikvačili jonáci,
Aby každá třeštěla v něm žilka.

49.

Za dvě léta dost se dosti věru
Mílek v žaláři mne navězil,
Při té, se kterou mne sřetězil
Poutem lásky, teď je z nohou speru!

Takto ráno, takto ku večeru
Myslím, jako bych už zvítězil,
Zvláště od těch dob co rozmezil
Železný los mne a Slávy dceru:

Ale slabáť jest tu ruka zbrojná,
Nebo cit můj jest cit slavjanský,
A má láska ne jak novokrojná;

Kam se koli cestou noha má hne,
Všudy onen magnet Sálanský
Srdce moje silně k sobě táhne.

50.

Přes ostrovu háje, přes ohyby
Cest, a křížných stezek pletence,
Přijezdili k místu studence
Svatého jsme bez bludu a chyby;

Kde já k Slávě věrnost jsem a sliby
Obnovoval, lásku k milence,
Ano ruka Lady rozence
Ve vodě té lovila si ryby:

Potom načřel do nádobky zlaté,
Aby zavděčil se bohovi,
Když přijdeme do božnice svaté;

Než dřív ještě vesti jízdu k oné
Křídohoře velím Mílkovi,
Z níž až Sály vidno břehy vonné.

51.

Pohleď oko na ty jasné strany,
Pro něž lilos už slz potoky,
Zaleť na vrch onen vysoký:
Co as dělá anděl milovaný?

Zda sem hledí stojíc u vrat brány,
Či hrou kojí osud divoký,
Či list píše, čili výtoky
Léčných bylin hledá pro mé rány?

Strojíli však kadeř u zrcadla,
Lkáli k nebi v svatých hodinách,
Boj se pomsty, jenž by na tě padla;

Líbáli Jí patu vlna čilá,
Spíli v sadě sama v květinách,
Vrať se, by tě bleskem nestrávila!

52.

Někdy se i v pěkných nepravdivá
Příslovích lež krýti nestydí,
Tak že ten se velmi ošidí,
Kdo je v žití za pravidlo mívá;

Nenalézá se však více křivá
Řeč snad v žádném běžném u lidí
Jak v tom přísloví: „Co nevidí
Oko, ani srdce neželívá!“

Kdo to smyslel, motovidlem střelil,
Ano podlé mého příkladu
Opak snáze ku pravdě by čelil;

Nebo já, čím nevidím Ji déle,
Svaluji tím větší hromadu
Na své srdce bolesti a žele.

53.

Věku chudý, léta nebe sytá,
  Háje neourodné na bohy,
  Kam se vrhne mladoch ubohý,
  Rady pilen, když jím osud zmítá?

Bardů sever, Slav měl Svantovíta,
  Řek i Říman stolec třínohý,
  V naše háje vešly mátohy,
  Naší lásce baba losy čítá:

Jenž se předtím mezi lidmi hnuli
  Kráse přivtěleni bohové,
  Nám se kdesi v modru rozplynuli;

Než či slušno, pověz zištné plémě,
  Lzeli, řecte moudří časové,
Nebe vyhnat z jeho vlastní země?

54.

Patřil však já nejen ku prostranstvím
  Těm, kde lásky mé jsou poklady,
  An jsem žádné neměl závady,
  Obdařen byv divným velikanstvím;

Ale i tam, kde jsou pode panstvím
  Slavským Němců, Finů hromady,
  Kterak svou řeč, mravy, výsady
  Mají, aniž lkají pod tyranstvím:

Na slavské tam půdě Němci tyjí
  V prostřed Ruska, a hle od věků
  Pokojně a bez nátisku žijí;

Kdo tam myslí na zruštění Němců,
  Jak zde na zněmčení obleků,
  Jazyka i jména Slavoplemců?

55.

Vstaňte vzhůru, o vy sedmispáči
Desetistoletní, slavjanští,
Kterých připravili germanští
O národní život lidožráči;

Usnuli už sami vaši dráči
Deciusové ti pohanští,
Potlačovatelé tyranští,
Jimž jste ušli do jeskyně v pláči:

Nastali už Theodosiusa
Svobodní vám dnové vzkříšení,
- Osvítil Bůh Sasa, Dána, Prusa;

Už váš národ i řeč má své práva,
A vám v Carigrad se vrácení
Bezpečné už způsobila Sláva.

56.

Jestli Slávy rumy ještě vstanou
Rukou vaší příští potomci,
Věřte zkušenému vědomci,
Jehož ústa tu k vám radu vanou:

Žřiďte obec, jedním jménem zvanou,
Pevnou, ať ji cizí holomci,
Svornou, ať ji vlastní lakomci
Nezbourají novou zase ranou;

Oudy mnohé, hlavu jednu mějte,
Vyrostlou však z těla vašeho,
Černé s bílým nikdy nemíchejte;

To nás cestou posud vedlo křivou,
Vy se chraňte bludu našeho,
A vlast stvořte čistou, trvanlivou.

57.

Přímo odtud hnáno ku Arkoně
  Na plac jedné krásné rovinky,
  Kde se právě letní ožinky
  Provodily v hlučném lidu shoně;

Byli rádi, když jsem sedna s koně
  K nim šel, ony dobré lidinky,
  Míchal jsem se v jejich hostinky
  Hry a zvyky do trávy se skloně;

V konci svátku panny písně pěly,
  Král a šlechta vedli honitbu,
  Ženci bohům obět přinášeli;

A žrec velkým kleče za koláčem
  Říkal pronikavou modlitbu,
  S vděčným srdcem než i s horkým pláčem.

58.

„Svantovíte, Bože čtverohlavý!"
  Byly slova toho šedivce,
  „Přijmi dík z úst tvého horlivce
  Za rok štědrý i den tento hravý;

„Chraň i dále, dárce požehnavý,
  Pole, města, dítky příznivce,
  Dej nám štěstí, počas rozsívce,
  Němcům srdce lidské, rozum zdravý:

Aby pode pláštěm náboženstva
  Nepáchali v našem národu
  Porobu, lest, křivdy, ukrutenstva!

Uslyš nás, ty jènž si světla pramen!"
  Tu vstal do chrámu jda v průvodu
  Kněz ten, a lid všecken volal: „Amen!"

59.

Já té Němců přisvědčiti haně
Nechtěv, dím: i což vám dělají,
Že se onen starec neháji
Zde tak zjevně naříkati na ně?

Tu lid začal v každé lkáti straně:
Ach! kraj, chrámy, krev nám hltají,
Pod křížem nám hlavy stínají,
Berou těžké desátky a daně:

A co ještě horšího jest, to je,
Že nám vyřezují jazyky
Z našich úst a cpají do nich svoje;

Slovem nemá tolik bílé křídy
Vrch ten v naší výspě veliký,
Jenž by mohla vypsat naše bídy.

60.

Odtud chodník vinoucí se tence
Zavede nás pěšky loukami
K Rugevítu, sedmi hlavami
Vládnoucímu, totiž do Karence;

Vlašťovky tu modlu, na vzor věnce
Hnízd svých ozdobily budkami,
Přišli vrabci v to a válkami
Vyhnali ty krotké opeřence:

Mílek ostře křivdu tuto křeše,
Vy jste násilníci, vrabcové,
Parom do vás! vlašťovičky těše;

Nediv se, já povím tomu chlapci,
Tu máš podobenstvo: Slavové
Vlašťovky ty jsou, a Němci vrabci.

61.

V tomže městě s těkavostí stejnou,
  Ke druhému chrámu cestíme,
  V kterém Porenuta spatříme
  S modlou jeho pětiobličejnou;

A když pilně na každou věc tejnou
  Řezby, sloupy, kouty hledíme,
  Pode sochou skříni zočíme,
  A v ní knihu starou, čarodějnou:

I hned vzal jsem tuto slavskou Vedu,
  Než sám neznav čísti odbude
  Ruka má ji Milku ku přehledu;

On čte, tuto polsky v běžném spěchu:
  Pokud svět jest světem — nebude —
  Tam zas česky: Tenkrát Němec Čechu —

62.

Poručil jsem se těm ostrovanům
  K pevnině se opět odbera,
  Kde jsme přišli ještě z večera
  Do Chotkova na noc k městským pánům;

Než zlá noc to, ano k nebe stanům
  Tak, že zněla zem ta veškera,
  Smutný hlas vyl z jejich jezera:
  Pomsta, pomsta, pomsta Sasům! Dánům!

Šli jsme ráno tam: aj vodou tělo
  Plává, které provaz okolo
  Hrdla, vlasy mečem sťaté mělo;

Pro věrnost je zhanobil a svalil
  V louž tu Danský biskup Absolo,
  Když Lev kraj, on toto město pálil.

63.

Mezi dvěma ohni pálícími
Stáli tuto naši předkové,
Z jedné strany vedli Dánové,
Z druhé Němci boje s ubohými;

Oba tiskli daněmi je svými
Jako plémě peněz hladové,
Herkul padne v půtce takové,
Kde se musí práti se mnohými:

Přes moře si ruky podávali
Oba kmenové ti germanští,
Jak by národ nám a řeč tu vzali:

Učte, z toho příkladu co plyne
Pro vás, kmenové se slavjanští:
Vrána vráně oko nevykline!

64.

Při potoku Paně čili Peně,
Paní s panami nás potkala,
Jedna lála, druhá plakala,
Třetí zpátkem zřela zarmouceně;

Za nimi stráž „pryč, pryč bezedleně!“
S metličkami v ruce volala,
Což pak plet ta, díme, zpáchala?
Dívčce se zvláště jedné ženě:

Siritha to dcera Svenonová,
Stráže se šupem tím mluvila,
Manželka co byla Gotschalkova;

Dánka tato s těmi dvořankami
Tak nám krále i nás zněmčila,
Že už, běda! téměř konec s námi.

65.

Zbořeniště pusté! Retry slavné,
V jehožto zde sedím chrastinách:
Jako na truchlivých svalinách
Marius tam Karthaginy dávné;

Devět bran, most, ostrov, pleso plavné,
Radohost tvůj, řezby v kontinách,
Aj, jak živě se mi v hlubinách
Malují mé obraznosti bavné!

Kýž jsem nyní Thebským Amphionem,
Hned by skákali ti rumové
Stavitelským, ve zdi, pod zákonem!

Kýž jsem nyní Deukalionem,
Ze všech kamenů těch Slavové
Slavenkyže staly by se honem!

66.

Vyšedše ven z města za ohradu,
Mílek z daleka už zavoní:
Na rychlém že běží černoni
Cestou kdosi pro zpáchanou zradu;

A hle zůstal viset za svou bradu
Absolon ten pode jabloní,
Byl to ukradeném na koni
Saský biskup Burkhard z Halberstadu:

Všecken našich Lutiků kraj boře
Retru spálil, domy drancoval,
Uzmul z chrámu Radhostova oře;

Proto musel tři dny tu se káti
Lupič ten, a když si odsnoval
Kudly, pěšky domů putovati.

67.

Mnoho lidé, zvláště nevlastenci,
O těch ukrutnostech troubili,
Jenž prý na křeštanech tropili
Vendi v Retře, v Braniboře, v Lenci;

Jak je v obět, ozdobené věnci,
Bohům svým a modlám pálili,
Aneb jinák živé mučili
Bolestmi, co lítí zaslepenci;

Jako jimi jati žalářeni,
Aneb loupežové neřádní
Po moři a zemi provozeni;

Možno! než v tom byli učitelé
Nejlepší a mistři příkladní
Sami Němci jim, jich tlačitelé.

68.

Od jezera Tolence jsme jeli
Do Museum v Nových Střelicech,
Kde jsme vykopané v Přilvicech
Slavské bůžky s Milkem uviděli;

Kteří, tknuti jím, hned oživěli,
Sem tam běhajíce v policech,
A nám o městech a vesnicech
Starých časů mnoho rozprávěli:

Jeden lecos mluvil o Lotaru,
Druhý o Ottovi z Bamberku,
Třetí lál všech slavských kmenů sváru:

A když těmto podobnými slovy
Rozhovor náš přišel k závěrku,
Milek dechnul — opět byli kovy.

69.

Ale jedna modla, jak ty, mříti
 Nechtěvši nám strachu nahnala,
 Nebo nejen živá zůstala,
 Než i takto počne hovořiti:

Už čas přišel! už ven musím jíti!
 Už jsem dosti dlouho čekala!
 A pak skla i dvéře lámala,
 Když jsme ji zde chtěli zatvořiti;

Posléz předce, však jen s prací snažnou,
 Poštěstilo se nám uspati
 Bohyni tu velkou, přísnou, vážnou;

Vyšedše, hned: kdo to? či ji pozná?
 Jdu se chtivě Milka zeptati,
 A on, ach! to Nemesis je hrozná.

70.

Mezi Němcem rozdílu a Slavem
 Ještě neuzřel jsem většího,
 Jako, přišedše dne dnešního
 K Malachovu při soumraku tmavém;

Loupežní tu Němci, Přibyslavem
 Obleženi, z města zdejšího
 Byli do domovu vlastního
 Propuštěni, při životu zdravém:

Vrtislav pak nevinný brat jeho
 Okraden, jat, potom oběšen
 Ode Lva byl tuto německého;

Nebyl to Lev, ale litá šelma,
 Pravil Milek skutkem předěšen
 Tím, a zbaven pojatosti bělma.

71.

Navštívení krátké dovolte mi
I vy Přibyslava synové,
Ač pak pro vás oni zvukové,
Jimiž mluvím, dávno jsou už němi;

Ale města tato s jejich vsemi,
Pyšní Meklenburku domové,
Jsou, jak Vendů starých zbytkové,
Posud ještě na Slávie zemi:

Přijmětež mne tedy, ej, však vy ste
Nejstarší a sama knížata
Pošlá ještě z krve slavské, čisté;

A zas mohou, jako Němci z Vilců,
Tak, by rovná byla odplata,
Slavové se státi z poněmčilců.

72.

Divnými můj nápady mi stále
Mílek cesty nechuť osolil,
Zvlášť pak nyní slova hlaholil,
O nichž já sám přemýšlel jsem dále;

Já bych, řekl, všechněm Slavům krále
Z tohoto tu kmene vyvolil,
A však jen tak aby odvolil
Němčiny se dřív on dokonale:

Toby byla i krev pravoslavská,
I rod panovnický v Europě
Nejstarší, co větev Přibyslavská.

Ach co jednou vzal čas všebořitel,
Nevzkřísí, dím já řeč uchopě,
To nám žádný Slavů jednotitel!

73.

Jsemli zde už, sám jsem k sobě pravil,
  Stargrad také ještě neminu;
  Šli jsme: a aj, skvostnou hostinu
  K vítání nás Těšmírův dům slavil;

Abych pak se Milka zlého zbavil
  Aspoň v tuto pěknou hodinu,
  Káži: ty ven zůstaň zlosynu!
  Já šed jej sem v dvoře pozůstavil:

Než když dvéře zatevřeny byly,
  Bouchá, prosí, pláče mazňátko,
  Že stud i hněv líce moje kryly;

Potom když hod náš i spolek shlédnul,
  Rozbiv okno jako ptačátko
  Vbrkna v jizbu, na mé plece sednul.

74.

Od Těšmira dále na Vagrie
  Levou stranu jdeme do Plonu,
  Abych složil dlužnou poklonu
  Stínům oné slavské Lukrecie,

Jejíž cnosti kýsi Teutonie
  Zlosyn učinil zde ouhonu,
  Ó že jméno její v záclonu
  Nevděčná nám skryla historie!

Než krev pomsty toho násilníka
  Na jezera březích vylitou
  Posud vidí oko pocestníka;

Ana s krví Buthue se míchá
  Zněmčilce, co s duší zarytou
  Boj se vésti s matkou neostýchá.

75.

Zanechavších sotva Plonský chotár
Potkali nás tu z Čech harfeník,
Z Turce olejkář a pláteník
Z Oravy, pak od Trenčína drotář;

Chlapci! dí můj vtipný pranovotář,
Já chci nyní býti bubeník,
Vůdce náš nám bude louteník,
Tam jest Alberk, jehož původ Lotar:

Byvše k němu s hudbou přivedeni,
Hrad ten celý tak sme zříceli,
Nezůstal že kámen na kameni;

Přimušeni, proti lidství právům,
Slavové jej stavět museli,
Na slavjanské půdě proti Slavům!

76.

Neděle nám svatá přemilostně
Různé osvítila rozcestí,
Lid se, kudy jdeme, peřestí
Po vesnicech novým rouchem skvostně;

Do Lubeky tiše jen a sprostně
Putujeme v prostřed náměstí,
Tu nám povyk v uši zachřestí,
Lid a kněžstvo kasali se zlostně:

Byli pak jsou z křesťanských tu Němců
Biskup Gerold s bratrem Konradem,
Helmold mnich a jiní z cizozemců;

A když konec byl jich k Slavům křiku,
Přibyslav, hnut jejich příkladem,
Tuto hřímal zpátkem Filipiku:

77.

„Pane! slova tvá jsou opravdivá,
Než proč sami na ně nedbáte?
Hle, nám cestu pravou hlásáte
Ant jest ovec vašich cesta křivá:

Poroučíte srdce milostivá,
A náš národ z kůže zdíráte,
Loupeže a vraždy pácháte,
Díla o nás spisujete lživá:

Posíláte vojska, drábů, dvorských,
Kteří tak nás lítě lotrují,
Že nám lépe do vln jíti morských;

Od Traveny až kde Peny lože,
Knížata nás vlasti zbavují,
A cti lid váš — polituj se Bože!“

78.

Vzdělaní tím do evropského
Kolébky jsme vešli kupectví,
Která byla tu hned v sousedství,
Totiž v lůnu domu měšťanského;

Slula Hansa, ale vendického
Počátku dle jistých svědectví,
Zde pak sídlo své a knížectví
Měla i sklad zboží rozličného:

Slavové ji první založili,
Ale nedědil syn za otcem,
Zisk a čest si Němci přivlastnili;

Virgili! náš národ roven tobě,
I on mnohých věcí původcem
Jest, an chválu jiný připsal sobě.

79.

Druhého dne časem ranní doby
  Cestu k Raniberku konáno,
  Tak vrch kostí slavských nazváno,
  Zavražděných rukou Saské zloby;

Nestačilo totiž, když jen hroby
  Pro předky tu naše kopáno,
  Celé hory potom děláno
  Z nich, a tyto jméno za ozdoby;

Když už syt byl oheň, zem, hlad ptáků,
  Moře slavskou krví opilé,
  Hromaděno kosti do oblaků;

A by zlost svou očím světa skryli,
  Za vůdce si Slavy zněmčilé
  K vykořenění všech vyvolili.

80.

K omluvě svých hříchů namítali
  I to Němci jsou a mnichové,
  Že prý křesťanskému Vendové
  Náboženstvu zde se opírali;

Věřím! neb jim skutkem zhyzďovali
  Dar ten božský sami dárcové,
  Proč pak ode jiných Slavové
  Žádali křest, nejen vděčně vzali:

Horvati šli s prosbou ku Římanům,
  Moravan a Rusů vládnoucích
  Kmen slal posly ku Cařihradčanům:

Než ti tu se nebožátka báli
  Danaů i dary nesoucích,
  Anť jim všecko, i sám dar ten, brali.

81.

Práznoť jest to nade pohanskými
Vendy lání Němce rúhače,
Nebo zdali potom jináče
Nakládal i s Vendy křestěnými?

Zda los jejich zlepšil, nesnesnými
Daněmi je více netlače,
Či jim v řeč a národ neskáče
Nohami i potom nelidskými?

Před i zatím rovné byly činy,
Neb hle Ratibora křesťana
Zavraždil Dán s osmi jeho syny;

Dobře to už dávnost hodnověrná
Řekla: Mouřína a havrana
Barva veždy zůstane jen černá.

82.

Kdyby každou žádost, předsevzetí,
Aspoň jméné v lepších hodinách,
Chtělo v těchto zemských nížinách
Nebe splnit k vůli svojích dětí,

Ne jak Herodias hlavy stětí,
Ani panství v cizých krajinách,
Jen bych žádal v Němců dějinách
Vymazati jedno čtyrstoletí:

Totiž čas ten smutný člověkovi,
V němž se dálo Vendů ničení,
Od Karla až ku Jindřichu Lvovi;

Ten tam začal, tento dílo skonal,
Tak že národ náš v tom mučení
Roků téměř půltisíce stonal.

83.

Nač prý mír já věcmi těmi rušim,
Budou mnozí Němci mysliti,
Lépe bylo by to zakryti
Nežli svrbot působiti ušim;

Dobře! než buď svoboda všem dušim,
Co vám volno bylo činiti,
Nám buď aspoň volno mluviti,
Menšíť tentu hřích než onen tušim:

Vy ste kradli, my se nesnášeli,
Váš byl meč, krev naše v bouři té,
Surovost vy, my jsme sprostnost měli;

Vy se tedy za zlé srdce vašich
Předků oněch nyní hanbite,
A my opět za zlý rozum našich!

84.

Převelikou škodu způsobilo
Ovšem toto Slavů zněmčení;
Ono Němcům mravné hnětení,
Nám pak hmotnou zrátu učinilo;

A však předce rouhání by bylo
Proti světa toho řízení,
Kdyby proto naše kvílení
Všetečně se s Bohem právotilo:

Děj ten smutný s jeho časy zlými
Má nám sloužiti jen k silnému
Podnětu, ne k pomstě nad jinými;

On ať jedním z prostředků těch sluje,
Jimiž odrodilé k novému
Národy Bůh žití probuzuje.

85.

Hodna zmínky snad i pošetilá
Případnost ta bude, která mě
V městě Raceburku ve chrámě,
Kam jsme s Milkem vešli, přikvačila:

Podobizna krásná tuto byla,
Zlaté jablo majíc za známě,
Já jda uchopím ji za rámě,
Míno, zkřiknu, Míno roztomilá!

Mílek smál se nad tím do rozpuku,
Co se řechtáš? dím já v nevině,
A on: toť ne tvá choť, preč tu ruku!

V kráse obou sice rovnost živá,
Ale tato Lada bohyně,
Matka má jest, a zde sluje Siva.

86.

Když se zatím nohy naše znova
Další cestu konat zaberou,
Povím vůdci svému s důvěrou:
Já bych rád šel nyní do Lemgova;

Tu on, sotvy slyšav tato slova,
Otočil hned mhly mne zástěrou,
A aj, nad Labem a Vezerou
Do kraje sme chtěli Clemenova:

Přijdouc k městu, čteme: „Slavská brána"
Probůh, řeknu, v prostřed Německa
Kým a kdy jsou tato slova psána?

Šli sme a pak přítel můj mi zprávy
V domě svém dal ptání na všecka,
Že on, kraj i město štěp jsou Slávy.

87.

Nyní ani slova nezpomenu,
Mílek čte mi to už na čele,
Že bych žádal, nechav přítele,
K Amsterdamu jíti, blízko Rénu;

Proto tuše cíl a jeho cenu
Sehnal hned ty divné chumele,
A tak řídil vozík uměle,
Že sme přímo vletli do Nardenu:

Kde já množství kvítí Holandského,
Zvláště tulipánů Harlemských
Nakoupiv jdu k hrobu Komenského;

A hrob jimi ozdobil' sem celý:
Přijmi čest těch darů pozemských,
Řku, ty muži boží, přeumělý!

88.

U všech nových národů i dávných'
Chválu měli vážní předkové,
I my vlastenci a bratrové
Slavme slavně slávu Slavův slavných;

Jméno i prach svojich mužů hlavných
Ctí Vlach, Němec, Francouz, Anglové,
I my vlastenci a bratrové
Slavme slavně slávu Slavův slavných:

Sloupy Řek a Říman obelisky
Dědům stavěl, plné mistrovství,
Číňan klade na hrob jejich blysky;

Šetři otců i ty čáko mladá
Matky Slávy, v jejímž království
Slunce boží nikdy nezapadá.

89.

Nezdálo se mi to ještě dosti,
 Nýbrž velice mne bolelo
 Že to tělo slavské leželo
 V cizí zemi tu a vyhnalosti;

Jako Mojžíš Josefovy kosti
 Z Egypta kam nebe velelo,
 Tak mé srdce tyto zachtělo
 Přenesti v kraj slavské národnosti:

„Mýlíš se“ dí v tom a ke mně běží
 Mílek s hříčkou lehkých poletů,
 „Slavskáť jest to zem, kde muž ten leží;

Slavové zde v času oddáleném
 Domovali pode Venetů
 Belgických a Armorických jménem.“

90.

Při tom městě, jako ranní zoře
 Ruměnec když kryje řeřavý,
 Viděli jsme popel krvavý
 Barvit celé Německé to moře;

Což to, volám, otázky si tvoře,
 Což to zase Bože laskavý?
 A tu rybář jeden všímavý
 Přišel ke mně toto odhovoře:

„Ode čtyr set roků, milý pane!
 Co prach Husův vržen do Rénu,
 Voda tato červcem tímto plane;

Rén se celý v krev a popel hustí
 Při Konštanci vedlé Bodenu,
 A nám krev tu dáví jeho ústí.“

91.

Paroloď tu zase Mílek skoval,
  Bysme šli té věci na stopu,
  Pustil v krvavou tu potopu
  Ji a z moře Rénem vzhůru ploval;

Nedlouho, aj plamen vyblůkoval
  Od země až nebes do stropu,
  Který šíře celou Evropu
  Jiskrami a bleskem naplňoval:

My jsme pout k té uspíšili stránce,
  Uzřevše pak obraz hranice
  Víme, že jsme přišli do Konštance;

Oheň ten prý století tu svítí
  A Rén, moře, řeky, studnice
  Nemohou jej nijakž zahasiti.

92.

I nás tak ten plamen v oči pálil
  A pral jiskry v srdce, na tělo,
  Že nám dlíti při něm nelzelo,
  Ač už noční mrak se na zem valil;

Když pak let náš k Dunaji se vzdálil,
  I zde světlo to nám hořelo
  Tak, že Řezno v blesku leželo,
  Jakby Vulkán lávou byl je zalil:

Spustivše se k němu na břeh řeky,
  Jdeme onen klášter hledati,
  V kterém leží Rostislava svleky!

Dvanáct hodin znělo s věže k uchu,
  Najda rakev začnu volati:
  Procif, zjev se, zaklínám tě duchu!

93.

Tu se víko rakve starobylé
Samo sebou dvíhá s tichostí,
A šust větra v kryptě schramostí,
Mrtvec v plachtě přede mnou stál bílé;

Postavy byl velké, ušlechtilé,
Obličej se barvil bledostí,
Řetězy mu k zemi od kostí
Řinčely už ryzou téměř zhnilé:

Místo očí prázné jamky byly
Ústa: „kdo si? v jakém vyslanství
Přišel si sem?“ ke mně promluvily.

Krajan tvůj jsem, řku já, povězže mi
Kníže náš a dárce křesťanství,
Proč ty ležíš v této cizí zemi?

94.

„Jeden král tam z toho pokolení,
Které nikdy Slavům nepřálo,
Připravil mne sočně o málo
To, co měl jsem z dědictví a jmění;

Pak mne do pout, k soudu, do vězení,
K smrti záští jeho tahalo,
Potom spáchat na mne kázalo
Horší nad smrt, očí vyloupení:

Při mém soudu tři jsem viděl strany,
Němců dvě a třetí němcovým
Mečem k tomu hnané slavské many;

Ptám se soudců: co má byla vina?
„Kalils vodu,“ vždyť, já odpovím,
Dunaj teče z Řezna do Děvína!“

95.

Umlkl s tím, ňádra zastonají,
  Zmizí rozplynuv se ve blysky,
  Tu sám Mílek pouští na pysky:
  „Ale co ti lidé s vámi mají?

Svobodu vám za hřích pokládají,
  Vaše jméno terč jich úhryzky,
  A své hříchy, mordy, nátisky
  Hrdinstvím a právem nazývají!“

Mlč, já povím, mlč ty štěbetníku,
  A choď domů už, já do vlasti
  Dunajem jdu, za vozbu měj díku!

Ne! ne! z toho Slavotrápska jdeme
  Ještě k Vltavě, dí, do slasti,
  Tam kde květ všech Slavů nalezneme.

96.

Dílem sladký přímus námluvy té
  Mého průvodce a kočího,
  Dílem pudy srdce vlastního,
  Změnily běh cesty příležité;

I jdou tedy k Česku naše hbité
  Větrokoně z kraje zdejšího,
  Pode námi řeky hadího
  Toku, města a vsi rozmanité:

Nebo let náš oním Slavskem běží
  Vůkol Rezatu a Rednice,
  Kde teď Vircburk, Bamberk, Barait leží;

Nastojte! tam vše už poněmčeno,
  Jen že téměř každé vesnice
  Slav a Vend a Vind nám znělo jméno.

97.

Když se nade Norimberkem hnula
  Vozba, postoj! káži Mílkovi,
  Totě vzácné město Slavovi,
  Jakby duše má je pominula?

Zde hle znikla někdy Zlatá Bulla,
  Díka čtvrtému buď Karlovi,
  Tomu slavské řeči otcovi,
  Jehož vůle k Němcům takto slula:

„Vy, co nade Slavy panujete,
  Králi, volenci a knížata,
  I řeč jejich znejte, mluvte, ctěte!“

Ovšem! dí tu Mílek vtipem božským,
  To už věci žádá podstata;
  Pak jde dále k horám Krkonošským.

98.

U pomezí když jsem s vozu skročil,
  Spatřil vysoké jsem dubisko,
  Na jehožto větvech chlapisko
  Sedě blízko na Slávii bočil;

Kolikráte krásu její zočil
  Omdlel, slintal, dostal kašlisko.
  „Hle to jest bůh Němců Tuisko“
  Tak mi Mílek do otázky skočil:

On chtěl Slávu nejprv ženou, nyní
  Když mu košem dala, mudruje
  Učiniti svou ji otrokyní;

Než i láska i hněv šálí darmo,
  Dříve soka závist zmorduje,
  Než by nesla sousedka to jarmo.

99.

Jak tě vítat, slzou čili zpěvem?
Jako matku či jak macechu?
Země, plná cti i posměchu,
Slavná přízní bohů jako hněvem;

Hrady tvé se sov a plazů chlévem,
Kraje pastvou staly Nečechů,
Lev ti silný slouží za věchu,
Smrt a mdloba vězí pod oděvem:

Tecte mutné slzy do Vltavy,
Jako déšť a blesky s oblaků,
Nesouc heslo toto dítkám Slávy:

Nechte svár, co hrob už vlasti vyryl,
Slyšte národ ne křik Feaků,
Váš je Hus, i Nepomuk, i Cyril.

100.

Třebas teplé slzy z očí leji
Po těch hájech tu a rovinách,
Předce plesám v duše hlubinách
Víc a více každém při kročeji;

Všudy dobře, doma nejlépěji,
Parom po všech všudy cizinách!
Ach mně ve Slavjanských krajinách
Sama zem už voní příjemněji:

Pro mne nejsou cesty světoběžné,
Příchod, kde nás nikdo nečeká,
Odchod, při němž nelká srdce něžné,

Lidé, s nimiž řeč nás nespojuje,
Budoucnost ni dávnost daleká,
Taková pout vyhnanství mi sluje.

101.

I sám Mílek přišel ku veselší
  Mysli raduje se velice,
  Když jsme z oné Slavů kostnice,
  Germanie, vyšli k cestě delší;

Plesal, škeřil zoubky sněhu bělší,
  Pyšně rozpávil své letice,
  Slovem, tu hned ode hranice
  Kohout na svém smetisku byl smělší:

Ba i se mnou, vyjasnivši čelko,
  Novou provodilo šálenost
  Toto milé, krásné strašidélko;

Radost nám i jaro povýšilo,
  České hory měly zelenost,
  Po loukách se kvítí rozbarvilo.

102.

Jako plavec radostivě tleská
  K břehům vůni odtad nesoucím,
  Kde se Indus rouchem květoucím
  Skvostně šatí, co choť kmentem hezká:

Tak mým sladce rozkoš mnohobleská
  Srdcem proletěla třesoucím,
  Když jsem hlas tvůj uchem žádoucím
  Slyšel opět, milá řeči česká!

Třikrát šťastných, jenž tě mají, vnuků,
  Dědictví všech jiných dávnější,
  Plné síly, krás i libozvuků!

Ó že jedno předce smutně hrozí,
  To, že v této zemi krásnější
  Jazyk mají nežli srdce mnozí.

103.

Kam se medle zástup tento shání?
„To jde všecko k zřídlům Karlovým,
Vy též tuším?“ a nač odpovím,
„Ejhle k zpěvům slavné Catalani!“

V pravo slečny sedí, v levo páni,
Síň se zlatí hmotem gázovým,
Vyjde v prostřed s věncem bobkovým,
Začne, všechněch oči, uši na ni:

Lustry hasnou, stanou vříti vary,
Dámy mdlejí, Gabrielky, Mary
Palmy zhůry na ni metají;

I já tleskám ano se mi zívá,
Co to? dím, a Mentor podtají:
Mína z duše, tato z měšce zpívá.

104.

Žaluj srdce pustým těmto hradům,
Nedej smutku ducha týrati,
Lásce studno k lidem volati,
Úpěj tedy cestám, řekám, sadům:

Hlas tam obrať oněm ku pokladům,
Jež jsem v dálce musel nechati,
Ba i těm se pokus vyrvati
Jako trapným Laokoon hadům:

Pahorky ty zapomeň a města,
Které tím se více zbližují,
Čím dál vede oči od nich cesta;

Jako jelen poraněný brokem,
Když se nohy ujít snažují,
Spěšnějším smrt chvátá za ním skokem.

105.

Cestu konám, měst a silnic hluky
Lásku dusím, Muzu zahánim,
Smichem ve dne, v noci hněvánim
(Žluči skoupá!) krotím srdce muky;

Sám být nesmím, city ona, zvuky
Tato vnuká, co se odstranim,
Lesy panny mněje, makánim
Mínu hledám, a jsou jedle, buky:

Tak je všecko u mne v odporu,
Skrývám se sám i sám hledám sebe,
Led jsou líce, oheň žíly střebe;

V duši hřímá, čelo klidem jasnim,
Jiní naschvál, já jen navzdoru,
Jiní v chyžkách a já cestou básnim.

106.

Jako koráb Noe po potopě
Na Araratě si spočinul,
Tak i náš, když na Říp doplynul,
Konav cestu dlouhou po Evropě;

Zatím kouzly jakovési stropě
Mílek pravou rukou pokynul,
Tu se otec Čech k nám přivinul
Slzami ten vrch svůj celý kropě:

Potom zalkal, že se třásla země,
A tak smutný, téměř hněvivý,
S chlumu toho zmizel zase němě;

Předčily však mnohem tato pustá
Mlčelivost a hněv horlivý
Výmluvnosti Ciceronská ústa.

107.

S vršku toho sem tam šíře jsme se
Na památná místa dívali,
Tu jsme Budeč starý hledali,
Onde Peruc při studnici v lese;

Pak či Panna výš, či Bába nese
Hlavu v Troskách, sme se hádali,
V levo Stadice sme poznali,
V pravo Mělník v povětří se třese:

Kde lid český bydlí jasno bylo,
Než kde Němci aneb zněmčenci,
Tam se všudy nebe oblačilo;

Potom zase naší cestou pěšky
Šli jsme dále jako vlastenci,
V tovaryšství jedné hezké Češky.

108.

Osoba ta putující s námi
Byla sice krásy vznešené,
Ale roucho měla zhyzděné
Všebarvými vůkol záplatami;

Caparty a kusy se špinami,
Darmovisy, prýmy upstřené,
Byly ze všech krajin vlepené
S velkými té paní poškvrnami;

Když se v studu od nás oddálila,
Šeptám: zjev mi bůže křídlaté!
Kdoby divná matrona ta byla?

To jest, dí on, sama Česká země
Zosobněná, a ty strakaté
Hadry jsou v ní cizozemců plémě.

109.

Skryl se Říp a Libušina dvora
  Zlaté sídlo téměř spatřeno,
  Ano náhle slunce zatměno,
  Srdce strach a nohy jala vzdora;

Kde jsem? kam jdu? a co za potvora
  Tam své kostmi věnčí temeno?
  Čí krev, hroby? — a v tom zakleno
  Hromem z Krkonošů: „Bílá Hora!“

Zpátkem noho s hory nade každou
  Černost tmavých nocí černější,
  Medea to česká s dítek vraždou!

Mílek slzy s oka mého setře,
  K Vltavě pak cestou přímější
  Neseme se v libě dchnoucím větře.

110.

V letu tomto nové vidění zdá
  Mně se, ve vojenském obleku
  Totiž dolů horou v outěku
  Maďarská tu valná pádí jízda;

Mílek shůry posměch na ni hvízdá,
  Dole Němci tepou ve vzteku,
  A pak dohnavše až po řeku
  Do Vltavy metali ji hnízda:

Od Vallonů ti a od Bavorské
  Zběři hnaní co prach úskoci
  Maďaři jsou z bitvy bělohorské,

Betlen Gábor slal je od Budína
  Na bojiště Čechům k pomoci,
  A ti prohry prvá byli vina.

111.

Tožť jest ona veleslavná Praha,
  Ty zdi, hrady, věže obrovské,
  Ono město Čechů královské,
  Krásné jako Slávy dcera drahá;

Tam ten jest hrob Otokara, Braha,
  Vojtěcha a Vlasty rekovské,
  Tu most, dílo Karla mistrovské,
  Na němž pěla Muza z Budče nahá:

Už tvé berly zlatoleské zhasly,
  A meč tupne při své štěrbině,
  Před nímž Tatry, Balt i Řím se třásly;

Předce věčným Slávy budeš chrámem
  Pěknobřehá Němců sokyně,
  Zvítězivši v přemožení samém

112.

A však než sem vešel, smlouvu psanou
  S Mílkem učinil jsem před Prahou,
  Přísnou pečetí a přísahou,
  By on se mnou nešel, stvrzovanou;

On to splnil, a hned přede branou
  Přetvořil se s chytrou rozvahou
  V holoubka, a nebes podlahou
  Proletoval město obou stranou:

Téměř měsíc přítomnost svou taje
  Čekal na mne, chudák, po domích,
  Po věžech a chrámích sedávaje;

Ale divno, tak znal dobře zemce
  Od cizinců dělit lakomých,
  Nesednul že nikdy na dům Němce.

113.

Ký to člun tak rychle vlny dáví,
  Proč tak krotne pod ním Vltava?
  V předku Milčat chasa létavá
  S praporci, a vůkol oblak tmavý;

Tuším Lada narození slaví,
  Či snad k novým světům příprava?
  Probůh! přáznať lázeň-šatlava,
  Zuzanka se s králem na břeh plaví:

Jdi jen, jdi jen děvče muže smělší,
  Tak tě vodiž Cypru vládkyně,
  Bys ho šťastně, kam si žádá, nesla;

Až ho oddáš, obrať zpátkem vesla,
  Já zde počkám, hezká plavkyně,
  Ach! než cesta naše bude delší.

114.

Dobrý Mílek po Praze mne vodil
  Denně od rána až k večeru,
  Kde dům slavný, řídkost, nádheru
  Znal, tam letmo na střechu se hodil;

Způsobem tím nejprv doprovodil
  On mne k Slovanskému klášteru,
  Kdež tu bohopustu veškeru
  S podivem i s omrzou jsem schodil:

Divil jsem se nákladku a dílu
  Této slavské řeči svatyně,
  Jevící chuť Karlovu i sílu;

Mrzelo mne, že i tuto panství
  Ustoupiti Sláva cizině
  Musela a jíti na vyhnanství.

115.

Když jsem takto s osudem já horce
  Nelítostivým se hašteřil,
  Mílek za Vltavou naměřil
  Křídla a mne vedl k Daliborce;

Tu mne očar hudby divotvorce
  Jakéhosi v uši udeřil,
  A když, aby se mi sdůvěřil
  Kdo jest, prosím, on mi smutně to rce:

Dalibor jsem, naučil mne housti
  Mistr nouze: a v tom ku zemi
  S okna motouz pro almužnu spustí;

Dav mu ji, ach! myslím rovnou mírou,
  Jako tebe nouze houslemi,
  Tak mne láska obdařila lyrou.

116.

Byv tou hudbou drobet obveselen
  Šel zas do města jsem Starého,
  A hle konec mostu Pražského
  Zřím an stojí zlatorohý jelen;

Chtěl on na most, ale Mílek vtělen
  Rychle v obraz lovce českého,
  Měří po něm z luku silného,
  A on do vod padnul podestřelen:

Ó jak se mé srdce potěšilo,
  Že se proroctví to s hrůzami
  Oněch času od nás odvrátilo;

V kterých prý měl snáze tuto divý
  Jelen se zlatými rohami
  Viděn býti, než Čech opravdivý.

117.

Znám sic mnohou ušlechtilou hlavu,
  Jakých v cizině snad nemnoho,
  Chlouby pronárodu onoho,
  Jenž má slávu jména, řeči, mravů;

Než kdo jest jim přednost dáti v stavu?
  Aniž haňme chválou někoho,
  Ačť bych já znal předce jednoho
  Jenž jest — ale srdce všechněch Slavů:

Ty všech vděkyň spolu pěstoun, chovan,
  Buď ti dána tichý Genie,
  Čest ta, které nám si nabyl: Slovan!

Byť i vyschlo lože Vltávino,
  Tvoje, dokud stane Slávie,
  Jméno, Mladon, vděčně bude jmíno.

118.

U Mladona když já, na rozkoše
  Přátelské zván, jsem se radoval,
  Co za kousek Lel mi ukoval?
  Letěl k Sále nade Krkonoše;

Navrátiv se v larvě listonoše
  Do příbytku směle vburcoval,
  A mně psaní jakés daroval,
  Nikdo, jen já, nepoznal to hoše:

S papírem ten list byl zlatokrajným
  Ode Slávy Dcery v obálce
  Zelené a s pečetěním tajným;

Hosté těmi rozplesaní činy
  Odměnili toho zchytralce
  Podavše mu koflík Mělničiny.

119.

Blízek nebe nechci více lkáti
  Hluchým žele mého nížinám,
  Tebe českých bohů zaklínám
  Olympe, a knížat byte zlatý!

Divys tropil: ej rač důkaz dáti,
  Přelož mne, kam ruky vypínám,
  Lefte s ním, kaž těmto zbořinám,
  Jako Šemík, jak sloup Římu vzatý:

Vstaňte z mrtvých, skroť můj svými kouzly
  Osud krutý věštná Libuše,
  Protni, Žižko, mečem jeho uzly;

Jestli tentýž, předků ohluše
  Hlasy osud, k tobě Slavů slávo,
  Vnukům nechal aspoň lkáti právo!

120.

K tohoto se hradu vystavení
  Celé země sběhla podstata,
  Ruky lid dal, šperky knížata,
  Jméno Sláva, Sion přirození;

Mistrů věčných dílo už se mění,
  Barvy schnou i sloupy ze zlata,
  Jejich zlomky vrhou dífata
  V řeku, jenž se hněvně vůkol pění:

Časů tvář zde lítě zůří chmurná,
  Chlum, kde nebe někdy v palácích
  Bydlelo, jest nyní Čechů urna;

Který anděl čeká rozkázaní,
  Aby troubil jednou v oblacích
  Takovému prachu z mrtvých vstání?

121.

Hřích je ovšem velký vražda vzteklá,
Krádež, zrada, žhářstvo, otravy,
Hodny, aby mečem popravy
Krev a duše z těla jejich tekla;

I lež, pýcha, závist, svod a změklá
Chlipnost číhající na mravy,
A jak slují ony ohavy
Přišlé na zem z horoucího pekla:

Však znám draka s tváří černochudou,
Proti němuž tyto úlomky
Hříchů ještě sněhu bělší budou:

Ten sám loupí, repce, učí zlému,
Bije sebe, předky, potomky,
A zní: Nevděk ku národu svému.

122.

Nuže! pokud srdce mladé bije,
Hleďme štěstí vlasti laskavé,
Bdící probuzujte dřímavé,
Teplí chladné, živí vše co hnije;

Věrní zrádné pošlapejte zmije,
Štědří haňte oči šilhavé,
Pilní zběř tu, která krvavé
Mozole jí a pot bratrů pije:

Krásněji se nikdo nehonosí
Smělým čelem jako vlastenec,
Jenž v svém srdci celý národ nosí;

A to právem, nebo i on složí,
Ať se směje tomu třeštěnec,
Za své ovce počet ruce boží.

123.

Pracuj každý s chutí usilovnou
Na národu roli dědičné,
Cesty mohou býti rozličné,
Jenom vůli všickni mějme rovnou;

Bláznovství jest chtíti nemistrovnou
Rukou měřit běhy měsíčné,
Jako k plesu nohy necvičné
Pokoušeti pro pochvalu skrovnou:

Lépe činí ten, kdo těží s málem,
Stoje věrně na své postati,
Velkýť je, buď sluhou nebo králem;

Často tichá pastuchova chyžka
Více pro vlast může dělati
Nežli tábor, z něhož válčil Žižka.

124.

Nepřipisuj svaté jméno vlasti
Kraji tomu v kterém bydlíme,
Pravou vlast jen v srdci nosíme,
Tuto nelze bíti ani krásti;

Dnes neb zítra vraha zemi másti
A lid v jarmě jeho vidíme,
Předce když se duchem spojíme,
Vlast je celá v každé svazku části:

Vzácný ovšem citu nevinnému
Jest i háj ten, řeka, chalupa,
Kterou praděd nechal vnuku svému;

Ale meze vlasti nerozborné,
Jichž se bojí tknouti potupa,
Jsou jen mravy, řeč a mysli svorné.

125.

Když jsem já sám v sobě toto říkal
V soumrak při Jezerce studnici,
Holoubek mne v sejčka kuklici
Šustem křídel ze sna toho zmykal;

Strašně, jak by příval z tuče stříkal,
Letěl k staroměstské radnici
A tu k rozloučení na špici
Dvadcet sedmkráte zakuvikal:

Šíře dále ku slyšení byla
Ona smutných zvuků písnička,
Až i zmatek živlů způsobila;

Vichr dul a země v třesu vyla
Tak, že ve Vídni tím hlavička
Štěpánské se věže nakřivila.

126.

Chvála Bohu! že už vymizeli
Oni přenešťastní časové,
V kterých někdy naši předkové
Náboženstvím národ zabíjeli;

Třeštěnců už sváry oněměly,
I hry svatáčků a bludové,
Na půdě své vlasti Čechové
Osmdesát bojů vytrpěli;

Mezizdi, co loučily nás, hynou,
Tak že z rozličných si ovčinců
Ruky slavské přívětivě kynou;

Kýž jen nebe nešle novou z pekla
Eris mezy kmeny našinců,
Jenž by zas meč v srdce Slávy vtekla.

127.

Jaro zniká, sněhy plaší slunce,
Zefyr loutky nese trávníkům,
Strom už stínem hoví poutníkům,
Slavík zpívá z květového trůnce;

Tam laň plesá, onam křepké junce,
Zde se niva směje rolníkům,
Motýl k sadu, kachně k rybníkům,
Zlatá spíchá včela ku medunce:

Vše se těší, kochá, líbá, skáče,
Všudy láska, žerty, lahoda:
Jen mne tisknou tužby, vzdechy, pláče;

Jen mne nejmou jara ani léta,
Nehne slunce ani příroda,
Co mne zbavil osud duše světa.

128.

Čekej tamto nad Šumavou málo
Slunce zlaté jdoucí k západu,
Ach už tebe jen mi náhradu
V dálce této nebe zanechalo;

Jak si se mi v štěstí sladce smálo,
Tak teď mírni jeho proradu,
Pozdrav i Ji tam i zahradu,
V níž si s námi plesalo i lkalo:

A však ještě na mne louče svojích
Pramenů skloň, aby pobraly
Tam k Ní tyto řeky očí mojích;

Když tam přijdeš, rozkaž: aby září
Blesky tvé k Ní prvé spíchaly
Zlíbati Jí rtíky, oči, tváři.

129.

Zval mne ještě Milek v pravo, v levo,
  Ve své vysokosti nebeské,
  Ukazoval též i na veské
  Přátely, hrad Tábor, Rabské dřevo;

Ano, aby vše mi bylo jevo,
  Chtěl mě vesti všudy po České:
  Ale odpusť prosím nehezké
  Zpouře mé, ó krásná Slavy děvo!

Nejprv káral Milek sám mou vinu,
  Že jsem nechtěl více cestiti,
  Potom ptal se přísně na příčinu;

Já dím, to jsou důvodové lehcí
  K pochopení: neb zde básniti
  Jak chci nesmím, a jak smím tak nechci.

130.

Předce zdálo se nám po pořádku
  I Dvůr Králové a Šumavu,
  Českou Lípu, zříti, Sázavu,
  A pak jíti k Dobroslava statku;

Měhoděk! dím potom mému mládku
  Vzavšímu zas lidskou postavu,
  Navštivme teď už i Moravu,
  Onu vážnou slavských biblí matku:

Ona, ač jest nyní dějeprázná,
  Druhdy była v panství široká,
  Slavské řeči pilná, v boji rázná;

Milek vděčně té mé rady požil,
  A mne na temena vysoká
  Hory Radhošť v měkkou trávku složil.

131.

Prvý zrak náš padl k Holomouci,
  Kde jsme množství velké Tatarů,
  Jako roje much a komárů
  Uviděli na křesťany jdoucí:

Tu je začne vítěz jeden tlouci,
  Snad to Winkelried jest Švýcarů?
  Španělů Cid? Huňad Maďarů?
  Ne, to Slávě patří jméno skvoucí!

Jaroslav on Hvězdohorský sluje,
  Jenž zbiv nejprv vůdce samého
  Potom vojsko celé rozptyluje;

A byť i svět nebyl dosti vděčným,
  Předce skutku toho slavného
  Hostejnov tu svědkem bude věčným.

132.

Tam se v Brně ve hrob uložilo
  Tělo otce Slavů učených,
  Moře zásluh jeho vznešených
  Na Evropu celou působilo;

Zvláště český jazyk zpovinnilo
  K činění mu díků skroušených,
  An se tři sta roků ztracených
  Tímto mužem jemu navrátilo:

Zrozen v Uhřích; bydlel v Čechách; spatřil
  Rusko, Polsko; zemřel v Moravě,
  Aby tak náš celý národ sbratřil;

Proto zde si potomkové jeho
  Přisahejte lásku ke Slávě,
  Neboť toť jest oltář Dobrovského.

133.

S chlumu toho když tak ohlíženo
Okem našim vůkol to i to,
Aj hvězd osm stojí rozlito
Nade hradem, jemuž Králic jméno;

V každé hvězdě název uviděno,
Tam Streyc, Albert, Hodic, Kapito,
Ephraim, Caepolla tu vyryto,
Jesenský tam, Eneáš tu čteno:

V středku měsíc blesku líbezného
Stál, a záře liter prýštila
Ž E R O T Í N se z něho;

Nad nimi pak všemi jasnost silná
Slunce, na vzor knihy, svítila,
V nížto psáno bylo: Šestidílná!

134.

Unor jihne, Staré Šallerovce
Ve snách nočních spaly na břehu,
Taja hučí, zespod od sněhu
Rozbouřená, zhůry od ledovce;

Voda rostouc domy, skály, ovce
Nese dolů v prudkém náběhu,
A už slyšno v matném rozlehu
Navet lidská lkání, jeky, slovce:

Pomoc! pomoc! do oblaků znělo,
Když pak retování z blízkosti
Nešlo, tedy z Ruska přiletělo;

Kozáci tři člun tu uchopili,
A ti, bez prosby i vděčnosti,
Stopadesát lidí ochránili.

135.

Kdo to stojí s tělem obnaženým
  Tamto v tuhé zimě na ledě?
  Nehrad z Růžoskály! nehledě
  Tam, dí Mílek hlasem popuzeným;

Kdo to běží s okem vyloupeným
  V Děvčí Hrad tam, zhaněn škaredě?
  Cyrek! oba k Čechům ve vědě
  Dějepisné přislouchají ctěným:

Na lově je javše Rakoušané
  Nutili buď hrady pustiti,
  Buďto nesti trýzně jmenované;

Oni oba, příklad pro potomstvo,
  Byli hotovější voliti
  Muky těla nežli věrolomstvo.

136.

Když tak po všech místech znamenitých
  Zříme s této hory homolné,
  Až tam na krajiny okolné,
  Až tam do vod Visly pramenitých;

Na březích té řeky rozložitých
  Kozlátko se páslo svévolné,
  Neřády a skoky zápolné
  V nezbednostech čině potočitých:

Na to orel s dvěma orlicemi
  Přiletěvše, slabé zvířátko
  Rozdrápali na tré s oudy všemi.

Co to, zhýknu, za divadlo nové?
  A můj druh dí: ono kozlátko
  Polsko jest a orli mocnářové.

137.

Aj jak pyšně tvůj se zlatověžný
Kreml, Moskvo svatá, blyskoce!
Jak stkví dávno se a vysoce
Krásou města celý sever sněžný;

Než hle Sláva, nejprv palác něžný
Roztopšinův ohněm ztroskoce,
Potom v celém městě široce
Sype jiskry, vátří plamen běžný:

Pověz medle matko jasnočelá:
Jaké příčiny tě musely
K takovému skutku pobízeti?

„Světlo slepcům rozžati sem chtěla,
By už předce jednou viděli
Kdo jsem já, a co jsou moje děti!"

138.

Slávie! ó Slávie! ty jméno
Sladkých zvuků hořkých památek,
Stokrát rozervané na zmatek,
Aby vždycky více bylo ctěno;

Od Uralů Tatrám na temeno,
V pouštěch, kde má rovník počátek,
Až kde slunka mizí dostatek
Království jest tvoje rozloženo!

Mnohos nesla a však křivdy činů
Nepřátelských všecky přežila,
Ba i špatný nevděk vlastních synů:

Tak, když jiní snadno v půdě měkké,
Ty si trůny sobě tvrdila
Na století rumích dlouhověké.

139

Od Athosa k Triglu, k Pomořanům,
Ode Psího k poli Kosovu,
Ode Cařihradu k Petrovu,
Od Ladogy dole k Astrachanům;

Od Kozáků ku Dubrovničanům,
Od Blatona k Baltu, Ozovu,
Ode Prahy k Moskvě, Kyjovu,
Od Kamčatky až tam ku Japanům;

Ural, Tatra, Volga, řeka Savská,
A všech hor i krajin okolek,
Kde se koli mluva slyší Slavská:

Zaplesejte, bratří, i vy i já,
Líbejme se při tom vespolek.
To hle vlast je naše: Všeslávia!

140.

Všecko máme, věřte moji drazí
Spoluvlastenci a přátelé!
To, co mezi velké, dospělé
V člověčenstvě národy nás sází;

Zem i moře pod námi se plazí,
Zlato, stříbro, ruky umělé,
Řeč i zpěvy máme veselé,
Svornost jen a osvěta nám schází!

Dejte nám tu, s duchem všeslavosti,
A aj národ máte viděti,
Jaký nebyl ještě v minulosti;

V prostředku se mezi Řekem, Britem
Naše jméno bude blyštěti
Na sklepení světa hvězdokrytém.

141.

Slávové! vy ducha nesvorného,
Živí v rozbrojích a hryzotě,
Jděte všickni spolu jednotě
Od uhlí se učit řeřavého;

Ve hromadě svazku společného
Dokud to jest, hoří v teplotě,
Hasne každý uhel v samotě
Odervaný ode druha svého.

Učiňte tu radost milé matce
Rusi, Srbi, Češi, Poláci,
Žite svorně jako jedno stádce!

Tak vám vojna lidožerná vládce,
Tak vlast neroztrhnou chytráci,
A váš národ prvý bude v krátce.

142.

Nač by proto srdce naše chladlo,
Nač se pohřížilo v truchlotu,
Že jsme našli práznou pustotu,
Kterou žádné netklo ještě rádlo?

Vítězství to nechci, ježby padlo
S nebe dolů na zem bez potu,
Volím chudou směs a mrákotu,
Aby svět byl, kde nic předtím vládlo:

Arci, že jdou jiní cestou hladší,
Těžce my a pozdě za nimi,
Tím jsme ale a náš národ mladší;

My co jiní dokázali známe,
Než to skryto přede jinými,
Co my v knize lidstva býti máme.

143.

Stíny Lauritasů! Svatopluků!
Jak vás možno z hrobu vyvesti?
By ste uviděli neřesti
Národu a hanbu svojich vnuků;

Netoužicích ani střely luků
Ke svobodě vzíti do pěsti,
Ani okovů svých bolesti
Krotiti hrou vlastní řeči zvuků:

Plémě Penna ledva pomstu tutlá
Škřipně onen řetěz trhaje,
Jímž je víže ruka matky útlá;

Nám krev milou cizí žížeň chlastá,
A syn, slávy otců neznaje,
Ještě svojím otroctvím se chvastá!

144.

K jakémuže ústí na sirotčím
Člunku tom můj život přijechá?
Nikde pokoj, nikde útěcha,
Břeh se trhá se mnou kam jen kročím;

Národ můj jest zarputilý otčím,
A vlast nepříznivá macecha,
Proto, jako syn jenž zanechá
Rodičů dům, po světě se točím:

Za obě ty ztráty hledati šel
Aspoň v lásce jsem si náhradu,
Ale z deště pode žlab jsem přišel;

A v těch bidách duše starostlivost
Žádný jiný lék a poradu
Nenalézá, jenom trpělivost.

145.

Neletí tak orel prudkým letem,
  Ani včela jarních po kvítkách,
  Ani na rychlých Rus kibitkách,
  Jak já s Mílkem celým slavským světem;

U Ladogy jsme dnes, před doupětem
  Vavle, na Kynastu vyhlídkách,
  Zítra u Čakonů při kytkách
  Olympu, neb v Čechách s Řepočetem:

Odtud jdeme kde Raniberk, Retra,
  Sviata lípa, zámek Sklabinský,
  K litině pak velikanské Petra;

Toruň, kde jsou kosti Koperníka,
  Prahy Dněpru, chobot Chvalinský,
  Zrin, Plač — to vše rázem v oku zniká.

146.

Nasytivše oči, kam teď? radu
  Máme s Mílkem plnou rozpaků,
  A v tom, jako vodič, s oblaků
  Přikvitne k nám Radhost od západu;

Bůh ten vedl nejprv přes zahradu
  Konileskou nohy diváků,
  Potom do okolí Hanáků,
  Naposledy k rumům Velehradu:

Zatím Mílek větrošatý řekne:
  Pojďme ještě slyšet šalmaji
  Valachů a zpěvy jejich pěkné;

Uzřevše pak Tatru vinorodou,
  Pokračovali jsme k Dunaji
  Dále cestou naší zemovodou.

ZPĚV TŘETÍ.

DUNAJ.

1.

Nyní že se valně srdci mému
Písně zlatorýmé vylite,
Když se k místu tomu blížíte,
Kde sloup slávy stkví se Sobieskému;

Ať jej všemu světu křesťanskému,
Stambulu i Mekce hlásite,
Zvláště před očima držíte
Šprevě tam, tu Istru nevděčnému:

Korouhvi pak, kterou syn ten Slávy
Měsíci vzav kříži věnoval,
Tento nápis neste do Varšavy:

„Ó by celá Europa to znała,
Že ji trůn ten někdy retoval,
Který ona potom stroskotała.“

2.

Co to za div nad Dunajem vstává,
Jest to asnad Křiván rohatý,
Čili Lomnice štít lednatý,
Čili Matry hromojizvá hlava?

Či hluk ptactva po obloze plává,
Či snad Babel zkříšen proklatý?
Ne, to Děvín čumí skalnatý,
Nešťastného sídło Rostislava!

Zticha, řeko, nes mou lodi sličnou,
Přej se podívati poutníku
Dobře na tu pevnost nebetyčnou:

Ženám ke cti, mužům k hanebnosti
Stojíš zde, ty velký pomníku
Slavské siły, než i nesvornosti.

3.

Tatranskou když Břetislavu zříme,
Večer stíny sypal v přírodě,
Tu bouř vlny metá do lodě,
Ano Milek unavený dříme;

Toneme, hej! procit Pobratime!
Tak dím v strachu jemu lahodě,
On vstav za ruku mne po vodě
Vede, až se břehu dopidíme:

Sotva že den odkryl noci roušku,
Šli jsme nejprv Česko-Slovenskou
V tomto městě navštíviti Cruscu:

Pak jsme oči Tatrou révovlasou
Pásli, jenž mou duši mládenskou
Čtyři léta šlechtila zde krásou.

4.

V lesku rosou zperleného jitra,
V listošeptých hájkův shovoru,
Šli jsme, ano v našem obzoru
Rozvine se staré město Nitra;

Já hned, bolest zniklou v srdci přitra,
Kráčím spěšně onu na horu,
Která svatá sluje Soboru
Zhubenému cizím hostem zchytra:

A tu skal jsme velkých nanosili,
Potom oltář podlé obřadu
Staroslavů z nich jsme vystavili;

Milek oheň rozžal, já pak víno,
Med a klasy v obět nakladu,
Že ten zápal šíře uvidíno.

5.

Slavský národ rovným se mi zdává
  Pokojnému býti potoku,
  Který ve zdlouhavém pokroku,
  Ale silně k cíli svému plává;

Jestli hory v běhu nalézává,
  Teče rovinami po boku,
  A tu ráje tvoří v homoku,
  Městům tiché požehnání dává:

Naproti pak jiní národové
  Jsou zas valným proudům podobní,
  Třeskem, pleskem cesty roucíme nové;

Než když zmiznou vlny jejich mutné,
  Ach tu po nich lidé chudobní,
  Louky bahna, a vsi rumy smutné.

6.

Mnohé ovšem ještě práce naše
  Jsou, a duch k nim třeba Alkejský:
  Tu lev musí padnout Nemejský,
  Který vraždy v národu nám páše;

Tamto vepř a pes, co se kaše
  Proti řeči naší, zlolejský;
  Tu had má sťat býti Lernejský,
  Tam chlév dlužno čistit Augiáše:

Neštiťme se však těch Herkulových
  Skutků, často sama velikost
  Předsevzetí, dodává sil nových;

Ani nade štěstím nezoufejme,
  K Tatře i hor slavských všelikost
  Přeložíme, jenom víru mějme!

7.

Ó by, dím, když duch můj tak se choulil,
Naši různí slavští kmenové
Byli zlato, stříbro, kovové,
Já bych ze všech jednu sochu ulil;

Rusko bych sem v její hlavu skulil,
Dřík pak byli by v ní Lechové,
Ramena a ruky Čechové,
Srbsko bych sem ve dvě nohy půlil:

Menší větve, Vindy, Lužic dvoje,
Horvatů kmen, Slezů, Slováků;
Roztopil bych v odění a zbroje;

Před tou modlou klekati by mohla
Celá Evropa, ant oblaků
Vyšší, krokem svým by zemi pohla.

8.

Ony kraje, kde jsem s neprospěchem
Pokoj srdce prohrál s nadějí,
Všudy před mou cestou kráčejí,
Domy, vršky i s luk jejich dechem;

Besídka i zřídlo pod ořechem,
Zahrádka, kde kvítky pyšnějí,
Chrám i věže ode veřejí
K hálce krytá břečtany a mechem:

Než i truchlé zámků oněch rumy,
Na nichž Kazislavů vyryly
Věčný sobě nápis nerozumy;

I ta řeka, jejíž vlny divé
Ona kroti, aby nezmyly
S hříchem dávným snad i cnosti živé.

9.

Hory, hory, slyšte hory skalné,
  Vstupte vrstvou hora na horu,
  Stavějte mi řebřík v prostoru,
  Z níž bych uzřel ono srdce dálné:
    Hory, hory, slyšte hory skalné!

Řeky, řeky, slyšte řeky valné,
  Dřív než jdete v moře obotu,
  Slitujte se, neste úkoru,
  Neste Jí tam tyto slzy kalné:
    Řeky, řeky, slyšte řeky valné!

Proč jste ztichly, vějte k Ní mé vzdechy
  Z dálky této, vějte větrové,
  Rozdujte své lkáním mojím spěchy:
    Proč jste ztichly, vějte k Ní mé vzdechy!

Zchvaťte mne k Ní, aneb běžte pro Ni
  Buď už sami tajní duchové,
  Nech bouř, a tma, a strach kroky honí,
    Zchvaťte mne k Ní, aneb běžte pro Ni.

10.

Ani oudol Tater těchto tichá
  Kolem hradbou chlumů věnčená,
  Chlumů, jejichž hlava zelená
  V oblakû se a hvězd cesty míchá:

Ani Pison, jehož v Eufrat spíchá
  Voda ze žil zlatých pryštěná,
  Ani šťáva v léčné vařená
  Dílně, kde sám Vulkán oheň dmýchá:

Nic mne před mou nemůž skrýti strasti,
  Nic mým nedá prsûm ochlady,
  Není v světě pro mé rány masti;

Co jsou Tempe, vzav jim Nymfek zjevy?
  Bez pastýřek co jsou Arkady?
  Co jsou ráje, v kterých není Evy?

11.

Tu jsem někdy prvou cítil radost
  Záři Tater spatřiv zardělou,
  Tu všem vinšům písní veselou
  Každá louka učinila zadost:

Nyní žravou v srdci nosím žádost,
  Vlastní žel svůj lkáti nesmělou,
  Ach, kdo by mi onu zmizelou
  Mohl ještě navrátiti mladost?

Srdce samo dává věcem barvu,
  Smíchy klade na rty starobě,
  Na tvář mladí pláč a šedin larvu;

Ono na máj mění nahý leden,
  Snáší stohy zlata chudobě,
  A má, kde chce, peklo aneb Eden.

12.

Na hor chlumy, na nejvyšších čela
  Skalin lezu před svou nesnází,
  Z břehů k spádům, z hlubin na srazy,
  Jako srna střelcem ovdovělá;

Však mne i tam traplivého smělá
  Milka ruka ještě sprovází,
  Prstem chytrým líčíc obrazy,
  Jak by Ona před očima chvěla:

Kliď se, zběhu šalný, vzdorně řkoucí
  Kráčím na kraj příkré strminy,
  Tu tě, tu vás vrhu ňádra žhoucí!

Už už padám kleje lidi, bohy,
  Anť, ó dive! v lůnu roviny
  Stát se najdu, neuraziv nohy.

13.

Rcete ženci, co tam se srpečky
  Klásky v poli žnete hebounké:
  Zdaž jste jedné hezké hezounké
  S věncem zlatým neuzřeli žnečky?

Pastýřové, kteří na kopečky
  Ovce vyvádíte bělounké:
Zdaž jste jedné hezké hezounké
  Neviděli někde pastýřečky?

Asnad vy jste drozdi, holubinky,
  Skály, zřídla, křové rozvití,
  Slyšeli hlas oné krásné Pinky?

Šetřiteli lkání lásky cnostné,
  Povězte mi kde je k najití,
  Zahanbíte losy nelítostné!

14.

Ó, co by tě srdce této hnětné
  Vazby v světě ještě zbavilo,
  Již jsi sto mil posud nosilo,
  K Tatrám zpěvným ode Sály květné?

Jako ptáče, když se v ošemetné
  Ruky pacholete chytilo,
  Byť se do povětří vzdálilo,
  Nit mu vždy křídla drží letné:

Do tmy hor se, mezi hvězdy kryji,
  Honem běžím, lezu potichu,
  Všudy zníti řetěz u noh čiji;

A bychť byl i vyrván tomu lovu,
  Co pak? ach tu ještě pohříchu!
  Šel bych sám se přivázati znovu.

15.

V meziříčí tom, kde rozložilo
  Švárné městečko se Mošovce,
  V dávnosti prý sluly Snášovce,
  Tam mi nebe vlast mou vyznačilo;

V horní straně jeho nasadilo
  Přirození bučí, jalovce,
  V dolní role a pstré pokrovce
  Luk i kutin trávných rozšířilo:

Tam jsem spatřil svět, se v Mači hrával,
  Vodu ze studně pil Královské,
  Z Tlusté cit a z Dřínku krásu ssával;

Kraj ten s městem tak se Milku líbil,
  I lid, hry a zpěvy venkovké,
  Že mu věčnou čest a lásku slíbil.

16.

Zlatokřídlec ten a jeho střely
  Tak též počal se tu líbiti
  Kráskám Turčanským, že lapiti
  Silou jej a zadržeti chtěly;

Když se bránil, ony radu měly
  Všecky spolu co tu činiti,
  Pak šly velikou síť uviti,
  Kterou nade Turcem rozestřely:

Ode Lisce k Žárům nočním mrakem,
  Od Budiše k horám Sučanským
  Zakryly kraj celý květným sakem;

Ale Milek rozumu se chytě,
  Ušel Dupnou k stranám Trenčanským,
  A tak minul Didonek těch sítě.

17.

Kdo ctí národ, všeho si rád všímá,
  Co mu národ v paměť uvodí,
  Ves, kde muž se velký narodí,
  Hrob, jenž drahé kosti v sobě třímá;

Proto i mne od Beskydů přímá
  Cesta ku Dunaji sprovodí,
  Na jehož se pravém nachodí
  Břehu mnoho, co cit Slavů jímá:

Krásným Váhem tedy beze dlení
  Do Rábských jsme Ďarmot vrazili,
  Dobrovského místa narození;

A tu vroucí, já i lásky bůže,
  Dík jsme osadě té činili,
  Že nám dala na svět toho muže.

18.

Když pak loďka naše idylickým
  Dunajem zas dále pospíchá,
  Dohoníme tu Lva Jindřicha
  S Přibyslavem králem Obodritským;

Onen kál se a kryl za poutnickým
  Spolkem do žíně a kožicha,
  Ale tento hned se přimíchá
  Jako Slav k nám srdcem nepokrytským:

„Kde jste se tu vzali a kam jdete?“
  Tak my, a on: „Pan Lev podávil
  Mnoho Slavů, teď jej vina hněte;

Pokoje víc v celém Sasku nemá,
  Proto cestu tuto vypravil
  Pro odpustky do Jeruzalema.“

19.

Padni na zem koleno, hle brána
Města toho stojí před námi,
Svatými v němž někdy nohami
Vojtěch kráčel, kázav Krista Pána;

Tu křest vylil Slav ten na Štěpána
Krále biskupskými rukami,
Tu jím pohanská tma s modlami
Maďarského lidu rozehnána:

Ostřihome! aspoň ty uč nyní
Vděčnosti lid tento svedený
K synům dárců toho dobrodiní,

Vzácnějšího než jsou dyně Matry,
Než jest Taty mramor červený,
Než jest víno, zlato celé Tatry!

20.

Zlatohřivé novou nastoupiti
Koně Phoeba šli dne okliku,
Když se dále mému vozníku
Do oné vsi líbí odplaviti,

Kterou nelze Slavům vysloviti,
Üröm v maďarském zní jazyku,
Jehož význam v našem slovníku
Pelyněk se může tlumočiti:

Zdaleka už, z jedné kaple krásné,
Zpěvu harmonie mistrovná
Zněla v naší řeči libohlasné;

Neb tam ruská kněžna odpočívá,
Jménem Alexandra Pavlovna,
Chor pak její mladou smrt tu zpívá.

21.

Když sme přišli do Budína, právě
Rumy chrámu našli v pevnosti,
V kterých hrob a v květu mładosti
Kostlivec byl o královské slávě;

Perlovec se na jeho stkví hlavě,
Tělo kryly kmentu skvostnosti,
Lidé z daleka i z blízkosti
Hádali se, kdo to, nelaskavě:

Než ty pře tak Milek porozvázał:
Že chrám Zikmunda jest svatého,
Jeroným kde Pražský někdy kázał;

Tělo pak že Kunhuta jest naše
Z Poděbrad, krev Jiří slavného,
Češka, a choť krále Matiáše.

22.

Od Dunaje přišlo v běhu přímém
Cestu k Balatonu konati,
Pylades můj uměl dělati
Rozkošnou ji rozmarem a šprýmem!

Ale když sme stáli před Vesprýmem
Tak se prudce začał hněvati,
Že to město hrozil zdrúzhati
Deštěm střel svých, plamenem a dýmem:

Odkud k hněvu příčinu, dím, bereš?
Ha! rce, kde trůn krále Slavského
Stál, teď stojí pro Slavy tam dereš!

Dárce jména vsi a vládce domů,
Perune, ty z nebe svatého,
Či už nemáš blesků víc a hromů?

23.

Říkáte mi: „že to zákon káže
  By Slav v Uhřích řeč svou pochoval!“
  Dobře, než kdože jej ukoval?
  Lidé! či to více než Bůh váže?

Zákon boží národům všem záže
  Mír a spravedlivost zvěstoval,
  A to, aby každý miloval
  Vlastní jazyk nade všecko dráže:

Můžli lidská božskou, časná věčnou,
  Konečná, leč s pýchou neslušnou,
  Proměniti vůli nekonečnou?

A co tvor víc milovat má skumný,
  Či vlast malou, mrtvou, bezdušnou,
  Čili národ velký, živý, umný?

24.

Bože! Bože! který dobře mínil
  Veždy s národy si všechněmi:
  Ach už nikdo není na zemi,
  Kdoby Slavům spravedlivost činil!

Kde jsem chodil, nářek bratrů stínil
  Všudy veselost mé duše mi,
  O ty soudce nade soudcemi
  Prosím: cože tak můj národ zvinil?

Křivda se mu, velká křivda děje,
  Žalobám pak se a zármutu
  Našemu svět rouhá aneb směje;

Aspoň v tom nech moudrost tvá mi svítí:
  Kdo zde hřeší? či kdo křivdu tu
  Dělá? či kdo tuto křivdu cítí?

25.

Zavzni ještě zvuky slavjanskými
Vlasti Privinova spanilá,
Vlasti Kocelova, zuhřilá
Už ach! nade břehy Blatonskými:

By hrad onen zase s předky svými
A v něm svatyně ta ožila,
Kterou někdy ruka světila
Methodova řády křesťanskými:

Vezmi, kraji, i mne v lůno svoje,
A vy lázně jeho pověstné
Zmyte ze mne všecky strasti moje;

Obzvláště ty rány bolestné,
Které jedna Sála duši mojí
Způsobila, nechať druhá hojí.

26.

Letem, jakým na rejdištBi ritan
Sotvy s koněm běží ve cvále,
Ode Blatona se oddále
Letěl Mílek se mnou do Korytan;

Tu byl v širém poli slavně vítán
Jeden sedlák sedě na skále,
S pompou jako sluší na krále,
Před ním kníže, jemuž zákon čítán:

Tento nejen rolnickým byl šatem
Oděn, než i dostal políček,
Dřív než uzřel na trůnu se zlatém;

A to proto, aby kníže znalo,
Že se panovnických stoliček
Právo, vládcům z rukou lidu dalo.

27.

Jak je vyřknu, při spatření tebe
Bělehrade, město slavenské,
Jak je vyřknu tyto vlastenské
City, které matou samy sebe?

Co ti dalo nejdražšího nebe,
Národ, řeč, zem, krásy panenské,
To vše Turků plémě vojenské,
Jako Dunaj tuto Sávu, střebe:

Tuto Sávu, nad níž z jedné strany
Já zde stojím, ano na druhé
Bič snad plete Baša na křesťany;

Ale trp jen švihy toho biče,
Přijde Vila v časy nedlouhé,
Přijde Šarac Marka Kraleviče!

28.

Podiv, podiv se tam nad oukazem
Novým, Milče ke mně volalo,
Hledím, a aj srdce hýbalo
Hrůzou se a kosti třásly mrazem;

Dvoje mužů, Slav a Turek na zem
S převysoké věže padalo,
Náruči tam toho, mykalo
Tímto tuto hněvně celým srazem:

Kdo to a zač sebe obětuje?
Ptám se já mé cesty zprávčího,
A on takto věc mi vysvětluje:

Dugović jest rek ten s myslí čackou,
Turka mece, sadit chtícího
Koňský ocas na věž Bělehradskou.

29.

Ještě oučel dávno pěstovaný
  Měl bych, ale cesta nerovná!
  Jíti tam, kde ona královna
  Všech hor našich Athos prokopaný;

Tam, kde chová poklad nepřebraný
  Slavských rukopisů knihovna,
  Splni, řeknu slova povlovná,
  Tuto žádost Milku ke mně slaný!

Neradno teď, poví, ku maňasům
  Těm se Mahomedským blížiti,
  Nechejme to příznivějším časům;

Ale tak moc povýšil mi zračnou,
  Že sem celou mohl spatřiti
  Zde tu Horu Svatou nadoblačnou.

30.

A tu když mi všecko dokonale
  Ukázal můj vůdce maloučký,
  Drželi jsme spolu rozloučky,
  Aby každý sám už kráčel dále;

Já jsem díky připojené k chvále
  Jemu vzdával, on mně naučky,
  Potom vzav jej oblak lehoučký
  K Slávy dceře nesl k srbské Sále:

Mně byl Mentor on a Čičerone,
  Čičisbeo Jí, a poštářík
  Oběma nám v lásce bezouhonné;

Já pak lásky i cest po rozkoší
  Šel jsem městem, kde náš Šafařík
  Bydlí, plakat los můj ku Rákoši.

31.

Jaké barvy! jaké spanilosti
  Krášlejí vás břehy ozdobné,
  Samé modré, něžné, předrobné
  Nezabudky vidím vůkol rosti;

Ach, já znám tam v kruté dalekosti
  Oči docela vám podobné,
  Utište mé kvěle žalobné,
  Posilujte srdce ve stálosti!

Ó bych jsem vás kvítky nebeoké
  Tam k Ní přesaditi v stavu byl,
  Od Rákoše k Sále stříbrotoké;

Jen by ste Jí jméno řekly vaše,
  Znala by, že sice pohubil,
  Nezničil však osud svazky naše.

32.

Pěj svou píseň celým ovrbeným
  Rákošem, ty hustém ve křiku
  Skrytý, zlatoustý slavíku,
  Pod večerem jasnou nocí tměným;

Dříve toč zpěv hlasem sladce chvěným
  Po všech souzvučností řebříku,
  A pak žalmuj, Lady řečníku
  Ty i jara, se mnou zarmouceným;

Prvou píseň oné Svatopluka
  Bitvě obětujme krvavé,
  Jejíž svědkem potok ten a louka;

Druhou píseň plačme nad samotou
  Mou, po ztrátě družky laskavé,
  Třetí nade Slavů nejednotou.

33.

Nuže tedy Slováci už spite,
Skoroť bude vašem po kmenu,
Nebo, jak by házel na stěnu
Hrách, slov matky Slávy neslyšite;

Vzdělanější! po cizotách mřite,
Važte nad manželku kuběnu,
Kazatelé! lidu proměnu
Jazyka, ne mravů v uši lite:

Spisatelé! rozmnožujte hříchy,
Na spojení s Čechy repcite,
Zmařte řeč i národ z hloupé pýchy!

Než, když nebe k pomstě tato vaše
Nekajícnost zažhne, nercite
Potom, že jste byli bez Jonáše.

34.

Dunaji! ty i všech toků kníže,
I všech Slavů děde nádherný:
Proč si zniku své-nu nevěrný,
V cizí moře pěkné vlny hříže?

Víceli tě, nežli Osman, víže
Čisté lásky osud mizerný,
Obrať zpátkem běh svůj stříbrný,
A nes k cíli slzy tyto blíže:

Chcešli sobě chvály věnce plesti,
Věz, že není menší oslava
Slzu jednu a sto lodí nesti;

Však i zisk tě čeká, nejen chvála,
Tu ti jako bratru Vltava,
Tam jak choti v náruč padne Sála.

35.

Podnět ducha tam mne jíti trápil,
 Kde byt mají krásné uměny,
 Abych, najda jejich prameny,
 Na Parnasu moudrosti se napil;

Směle na chlum nejvyšší jsem kvapil
 Rozpjatými v tužbě rameny,
 Ano jinou, místo Mudřeny,
 Zaslepenec bohyni sem lapil:

Tak se kárá lidská drzost sama,
 Když se rozum toulá v zánebí,
 Nohy blízká pohlcuje jáma;

Proto radím, zvláště v mladém stavu,
 Že týž pozor dáti potřebí
 Na své srdce jako na svou hlavu.

36.

Sem tam bloudě v želi přehlubokém,
 Kde mne vedou křové klikatí,
 Nech se lístek stromu zakláti,
 V outěk prchnu chybným, plachým krokem;

A však opět, jak když po divokém
 Vichru slunce horu ozlatí,
 V slast se trpkou smutek obrátí,
 Stojím, blednu, ňádra vlaže okem:

Jenom pláč mi bol můj hojí strastný,
 Těchou přátel roste břemeno,
 Sen mne nezná, jídlo sobě hnusím;

Ó ty kraji! ó ty břehu šťastný!
 Vám to v blízku míti souzeno,
 Co já v dálce oplakávat musím.

37.

V tužby chvatu křídla k letům beru
Tam k ní po široké prostoře,
Když se slunce loučí na hoře
A hvězd ruky vedou noci dceru;

Nehoví však osud mému péru,
Dálky stokrát více přispoře
Nežli tomu, jenž svou přes moře
Každonočně navštěvoval Heru:

Jeden cíl, než různou máme cestu
Leandře, noc tobě z Abydu
Dosti, a mně týdne málo k Sestu;

Tvému tam jen měkkolomné stály
Na překážce vlny poklidu,
Mému tvrdé Krkonošů skály.

38.

Z Kapu perly, z Chili nese kovy
Loď a šťastné plachty rozvíže,
Vír ji shltí portu nejblíže,
Cože kupec bohům litým poví?

Zchop se z Nicu, trůn si rozbí nový,
Světu půl se vydej za kníže,
Pak slož berlu, z hrdé Paříže
Táhni až tam kdesi na ostrovy:

Netaj, když se ku tak vzácné tichá
Ztrátě někdy slza připojí,
Špatná mužnost, v nížto necit, pýcha!

I kdo by mně tedy radost vrátil,
Co mne v světě živa ukojí?
Vy jen loď, trůn, já sem srdce ztratil.

39.

Nikdy bych sem nebyl věřil tomu,
Jakým láska divům naučí,
Ona hvězdám státi poroučí,
Duchy křísí, tupí střely hromu;

Řeč dá němým ratolestem stromu,
Skalin svazky tuhé rozloučí,
Tigry krotí její náručí,
Smíchy k pláči a pláč vede k Momu:

I mne láska mnoho naučila,
Ach, že dvojno o tom souditi,
Zda i díky za to zasloužila:

Život štěstím v žalost vrhla mělkým,
Ducha naučila básniti,
Srdce lkáti nad národem velkým.

40.

Ó kýž aspoň, jako někdy v štěstí,
Přítel v trýzni těchou přispěje,
Jenž by kleslé křísil naděje,
Smích a žerty míchal do neřestí;

Nic, jen jedno pout mi příkrou klestí,
Tím jen srdce tytýž okřeje
Jako poupě, když je šlépěje
Slunce shnětly, Nymfa zase pěstí:

Ty hro sladká zvuků melodických,
Vy mých citů truchlých nádoby,
Dítky nebe skryté v slovích lidských;

Bez vás sotvy lzelo by mi tísně
Dvou zlých bohů nésti poroby,
Bez vás, třetím dané bohem, písně.

41.

Přítomna jsou vždy mi všecka milá
  Místa kraje toho drahého,
  Kde jsme našli jeden druhého,
  Kde mne střetla, kde se rozloučila;

Ona louka v háji ušlechtilá,
  Motýla kde jala krásného,
  Ona jeskyněčka Göthého
  Co nás v dešti na procházce skryla:

Ten břeh strážný, kde Ji sníček bavil,
  Ten keř co Jí, když si na věnček
  Růže brala, prstík pokrvavil;

Každý strom, květ, kterého se dotkla,
  Posud znám, ba i ten kamenček,
  Kde se jednou nožka Její potkla.

42.

Ona lípa, kde jsme mnohé ráno,
  Mnohý večer krásný probděli,
  Ona lávka pod ní v jeteli
  Tam jsou ještě, téměř Ji zříti přáno;

Jak tam nemá bohům býti lkáno,
  Kde se proti sobě opřeli,
  A co jeden srdcí udělí,
  Vzdorou jiných stromům bývá dáno:

A však blaze, kdo se volně vyhne
  Tam, kde nebe válčí se zemí,
  V tísni jich kdo upadlého zdvihne?

Ticho tedy ztrátolkavé zpěvy,
  Snáze truchlý nářek oněmí,
  Krotkost mírní samých bohů hněvy.

43.

Vším tím co jest zemské pohrdaje
V poušť své kryje starček šediny,
Vzav hůl, knihu, kříž a hodiny,
Budku splete, šalbám světa laje;

Tělo svadlé, Boha v srdci maje,
V zahradence pěstí květiny,
Chudým radí, vítá hrdiny,
Divy tropí, pak jde v nebes kraje:

Tak hle starcům přeje vírou zpjatým,
Anť už tuším lásky věkům zlatým
Nebe přáti naskrz ustydlo;

Já nic nemám, stín mé bydlo chladný,
Papír listí, slzy černidlo,
Posel větry, a host Mílek zrádný.

44.

Pusť už mimo sebe tyto péče,
Doufej silně ještě raději,
Damoklesova že odchvěji
Od hlavy pád vlasovisný meče;

Pták se často vysvobodí z léče,
Poutník bludný najde koleji,
I ty kochej se v té naději:
Co se vleče, že to neuteče!

Jen ta, co ji svědomí zlé kousá,
Láska, zasloužila Záviše,
Mazepy los, aneb Telafousa;

Naše láska čistější jest zlata,
Dojdeš hohdá cíle nejspíše,
Loučení se ještě není ztráta.

45.

Záře zlatá stkví se nad východem,
Orel v modro letí ze šera,
Labuť dělí veslem jezera,
K vrškům pleše beran s mladým plodem;

Slavík budí družku písně svodem,
Z kvítků blýská rosy nádhera,
Už i člověk, úzké rozpera
Dvéře lůžka, ticho ruší chodem;

A vše vůkol ztřesa z mysli tíže
Včerejška i staré lopoty,
Jme se vítat nové světla kníže:

Ó! kdyže mně jitro ono svitne,
Které zplaší tyto mrákoty,
Zplaší péče žravé, neodbytné.

46.

Ráno včasně, co jen zmiznou svodní
Snové o Ní příštím jitřenky,
Bývají mé prvé myšlénky:
Přijdeli dnes aspoň psaní od Ní?

Pak chvil čísla, dlouhých jako sto dní,
A mil čítám ode milenky,
Až když měsíc patří v studénky,
Žel, dnem sklamán, oči rozpovodní:

Proč pak svět si štěstí mladých lidí,
Ach, proč lásky více nešetří,
Která život dává, krášlí, řídí!

Kdybych mohl, sám bych zlaté mosty
Od hor k horám zdělal v povětří,
Aby láska zvláštní měla posty,

47.

Hrůzou tužby puzen nezkrocenou
V lesy temné jdu a doliny,
Dlím, zas prchnu jako Erinny
Zlé když vinu ohňobičem ženou;

Zemdlen, játra chladnou zřídla pěnou
Hasím klesna v šťastné byliny,
Skrýš můj nocleh, kde lkám příčiny
Strasti, lyrou želem nastruněnou:

Já jsem snad jen abych úpěl stvořen,
Však schni, jen schni žití mého kořen,
By slib splněn spíš a žel byl zmořen!

Měj se dobře čistý, krásný květu:
Já jdu předkem, Míno, píti Lethu,
Bych tam lépe porozuměl světu.

48.

Ó by aspoň spíše zapomnělo
Srdce na vše Její okrasy,
Na blesk očí, na rtů ohlasy,
Snad by ještě jednou ozdravělo;

Jináč by teď pozor na se mělo,
Aniž vedlo s bohem zápasy,
Raději by Tater úžasy,
A strach poušti nežli lásku pělo:

Ach to ale nelze srdci mému,
A však blud jest po Ní bažiti,
Bez naděje láti losu svému;

Zapomenout! ne, to možná není,
Raději chci věčně toužiti,
Volím nemoc nežli ozdravení.

49.

Neste Jí tam tyto city vřelé
Tichomluvné noční soumraky,
Rcite šeptem lkavým, kteraký
Vedou boj v nich péče, tužby, žele;

Nes Jí měsíc, neste hvězdy skvělé
Plamen zde jak v blízku jednaký,
Rcite mlčelivé oblaky,
Že jsem a vždy budu Jejím cele;

Rcite řeky, echo, skály nahé,
Jak nic nezná mluvit jiného
Jazyk můj než jméno její drahé;

I vy větry letu vonného,
Vdechnitež Jí, jako ve dne, v noci,
Jen Ji myslí vše mé duše moci.

50.

Jak se jitro oknem tímto vkrádá,
Bleskem hry snů ranních pokaze,
Tys, ó milý, krásný obraze!
Prvý předmět, jenž mi v oči padá;

Tu hned starou srdce tužbou strádá,
V oné opět vězím povaze,
Kde svár, pokoj, slast a nesnáze
V dobu jednu srdce jedno bádá:

Onatě to! vzdychám šeptem lkavým,
Ona to! a v tomto mámení
Líbám jej, s ním smlouvám se a bavím;

Až pak zatím slunce záře zlatá
Obraz v úkaz jasný promění,
Jemuž slouží s Milkem Andělčat

51.

Ó vy drahé zbytky mého pádu,
Kadeř zlatem ryzým protkaná,
Hodná, aby byla zpívána
Popem neb tím, co pěl Iliadu;

Slib mi za ni hvězdy, rouna řádu,
Dávej palác, berly Sultána,
Nedal bych tě, stokrát zlíbaná
Památko, ne za půl světa vládu:

Dokud tluče, drž jen srdce klíčem,
Částkou krásy cvič je krásami
Zhrdati a slibolomným chtíčem;

A když jednou prach můj větry schvějí,
Ty tam zmizni mezi hvězdami,
Kde se vlasy Berenice skvějí.

52.

Nejmilší pak jest mi ze zábavek
Jméno dávat vlásku každému,
Jednomu dím Zlatoš, druhému
Hedbávníček, Outloň, Krasihlávek;

Očitěch jsem tomu, Žertohravek,
Květovoň dal název sedmému,
Krotipláč a Milhost jinému,
Sálorostek zas a Srboslávek;

Dvanáctý mi sluje Množiželem,
Ten jsem Stražislibem pokřestil,
Slzovabem, Libkem, Mukodělem;

Tak jsem celou, nevím či bych mořil,
Či bych sebe více oštěstil,
Z kadeře té rodinu si stvořil.

53.

Táhni, kam tě hvězdy zovou, bratře!
  Nastup mužně cestu života,
  Kde tě koli osud zamotá,
  Týž buď Bohu, sobě, pýše, chatře;

Miluj vlast, a horli ohněm spatře,
  Kde by pravdu polkla mrákota,
  Hlasem, který skály ztroskotá,
  Slovanství kaž hluché vůkol Tatře:

Mne nech zatím v hájích, po oudolí,
  Mezi zpěvy křovin sladkými,
  Bloudícího s tichým srdce trudem;

I mně nebe osudilo rolí,
  Tu, bych válku s ňádry vlastními
  Veda, Dunaj množil očí proudem.

54.

Bratře, neslyš hlasu závistníka
  K haně předků našich drzího,
  I my máme z kmene vlastního
  Mužů, kterým sluší čest a díka;

Kdo má nade Petra panovníka,
  Aneb Sáma vůdce vyššího?
  My jsme dali Uhrům Zriniho,
  Němcům Husa, Vlachům Koperníka:

A sto jiných krev jsou z krve naší,
  Ač pak my jsme sotvy zdědili
  Jejich jméno, soused částku blažší;

Tak svět činí často jako děti,
  Do studnice, z níž se napily,
  Házejíce kamení a smetí.

55.

Nechtěj zoufat, když se proti tobě,
Bratře, šklebí závist trkavá,
Kdo se, pravdu háje, obává,
Ten jí škodí nejsa věrným sobě;

Pravda nezná ustoupiti zlobě,
Kdo jí laje, ten ji zastává,
Ke cti jsou jí slova rouhavá,
Blud a šalba hlupců ku ozdobě:

Pravda jest co cedry na Libanu,
Ti, jenž na ni dují větrové,
Jen víc šíří vonnou její manu;

Jazyk její meč jest, ňádra hory,
Srdce mramor, ruky sloupové,
Paty rokle k pošlapání vzdory.

56.

Pouhý nehřích ještě k chrámu cnosti
Nijakž nenáleží skvoucímu,
On jen peklu ujde žhoucímu,
Ale v nebi nemá účastnosti;

Tu cnost má i kámen, z lenivosti
Též zle nečinívá bližnímu,
Máli ale proto k božímu
Blížiti se trůnu práva dosti?

Člověk loupí, jestli nerozdává,
Nemluvili pravdu, zlořečí,
Zločincem se nečiněním stává;

On jen tolik platí kolik dělá,
Když se tedy hnilost člověčí
Cnosti bojí, proč je k hříchům smělá?

57.

Do zlých časů, Bůh to s nebe vidí!
  Naše živobytí upadlo,
  Až se strašné jejich zrcadlo
  Ruka očím odekrýti stydí;

Zmatek točí krajin běh i lidí,
  Duch má závrat, srdce uvadlo,
  Ba, ó nové světa divadlo!
  Sám už sebe rozum nenávidí:

Se svobodou válčí nesvoboda,
  Pravda sluje nyní neštěstí,
  A cnostředne jako stará moda;

Nejhorší pak ta jest chyba věku,
  Že, ač cítí osten bolestí,
  Nemoc tají a smích činí z léku.

58.

Sám jsem někdy myslil, že už svému
  Losu vzdorovati nebudu,
  Ani odpor klásti osudu,
  Jenž můj národ tlačí, ohromnému;

Svět se předce nehne k vůli tvému
  Asnad mámivému přeludu,
  A kdo může říci bez studu:
  Toto učiň! Bohu všemoudrému?

Než jak hada chraň se této hnilé
  Nízkých mudrlantů podušky
  Každý, kdo má srdce ušlechtilé;

Bůh, když běhu světa cíle značil,
  Nepromĕnil duše na služky,
  Ale právo dcer jim dáti ráčil.

59.

Bratře tobě nechci zamlčeti
  V důvěrné to srdce prostotě,
  Že já mnoho jsem už v životě
  Pro svůj národ musel vytrpěti;

Nechci však to nosit na paměti,
  Ani láti zlostné holotě,
  Aniž lituji v té trampotě
  Nejkrásnější věk můj strávivšeti;

Životy dva dej mi, srdce volí
  Oba za Slávii složiti,
  Ale jedna věc mne velmi bolí:

Že jsme hlas jen v poušti volající,
  Že to lid náš nezná cítiti,
  Zotročilý jsa a nedbající.

60.

Nejedenkrát věru tak se zdálo
  Mysli mé a srdci bolnému,
  Jak by ku otroctví věčnému,
  Všechny Slavy nebe odhodlalo;

Tak je duší samostatných málo,
  Tak se chladně mají ke svému,
  Tak se přilepují k cizému,
  Jak by vlastních sil jim chybovalo:

Nejvíc pak to rozhořčuje žele,
  Že lid náš v tom manství ubohém
  Křižuje sám i své spasitele;

V zoufání jen to zve k víře nové,
  Kdo dá počet z toho před Bohem,
  My, či naši zotročitelové? —

61.

Kolikráte myslím o tom našem
  Národu a jeho velkosti,
  Ale na zlomky a drobnosti
  Rozervané zhoubným satanášem

Pod knížetem, carem, králem, bašem
  Žijícím co kaluž, v temnosti,
  Veždy, duchem plným žalosti,
  Volám takto za Izaiášem:

„Rozmnožil si národ tento, Pane,
  Ale nezveličils veselí!“
  A v tom slza z oka mého kane;

Nebo všeho světa zlořečenství
  Na velký se národ schumelí,
  Nepomkneli dále člověčenství.

62.

Stokráte sem mluvil, teď už křičím
  K vám o rozkydaní Slavové!
  Buďme celek a ne drobtové,
  Buďme aneb všecko, aneb ničím;

Národem vás zovou holubičím,
  Než aj holuby jsou takové,
  Že milují hejno spolkové,
  I vám tedy vlastnost tuto žičím:

Slavové, vy národ zlomkovitý!
  Síly sjednocené dělají,
  Než proud mělkne a schne roztočitý;

Slavové, vy národ mnohohlavý!
  Moudří horší smrti neznají,
  Než jest život hnilý, prázný, tmavý.

63.

Vítej přišlá z dálky laštovičko
  V krajích těchto slunkem zjařených,
  Osaď zděné z hmotů mišených
  Nad mým oknem své zas obydlíčko;

Ale prvé zleť sem na maličko,
  Rci mi běh svých letů zkušených,
  Zdaž i mně z těch břehů vzdálených
  Pověst neseš aneb znameníčko?

„I mne křídla tamo nesla chtivá,
  Abych div ten sama viděla,
  Jehož krásu celé ptactvo zpívá;

Než ach blízkost smysly jala teskem,
  Poselství mi přáti nechtěla
  Čáka skutku převýšená bleskem.“

64.

Veselosti písně prozpěvujte,
  Sneste k věncům darů májových,
  Nač by hnila radost v okovích;
  Stojí ještě Tokaj, péče zujte!

Číše nebi k chvále naplňujte,
  Hovte oudům v stínech stromových,
  Kde břeh mluví, aneb ve křovích
  Zpěv se ozve, srdcem čilým stůjte!

Dík jest, radost čistá, bohulibý,
  Nechte bratří oněch námitek,
  Že mé radě vlastní příklad chybí:

Mne cit blaží jestli skutek mizí,
  Na podíl se změnil užitek,
  Radost v radost nad radostí cizí.

65.

Jako smutně lesní holub úpí
Po širokých vůkol dolinách,
Když ho skrytý v nebe modřinách
Jestřáb chvatem družky věrné zloupí;

Na vrch dubu nejvyššího vstoupí,
Volá při rozsedlých skalinách,
K hnízdu letí, ant ho v křovinách
K větší strasti zmámil ohlas tupý:

Tak já rovně opuštěný kvílím,
Od Dunaje k pouštěm rozmařilým,
Odtud běžím lkáti ku Tatrám;

Ale darmo ztrátu vypátrám.
Neb to mi snad, co mé srdce tratí,
Ani sama Kaša nenavrátí.

66.

Vítej, stokrát vítej oblíbený
Venkove můj s tvými Horňáky,
Nevrátím se mezi měšťáky
Jen tvou krásou znovu narozený;

Tu, kde skřivan oku neviděný
Těší oráče i pasáky,
Neb smrt družky slavík bez čáky
Na rokytě pláče zavěšený:

Tu, kde stehlík červenohlavý se
V sadech volně toulá bezplotných,
Píseň ve zpěv žlutých čížků míse;

Tu chci, skrytý v háj a loubí révná,
Okřát na tvých ňádrech čistotných
Přírodo, ty matko cnostivlévná.

67.

Ó ty, v kterém každodenně klekám,
 Chráme přirození důstojný!
 Tebe ještě mám, když odbojný
 I když osud ukrocený čekám;

Tu sám vůkol vzhůru, dolů těkám,
 Strom mne v náruč přijme pokojný,
 Léky chystá kvítek opojný,
 Větrům lkání, slzy dělím řekám:

Ukojiv žel v sladkých snách se žičím,
 Volnou na jediné návěští,
 Světy tvořím myslí, světy ničím;

Až mne, tváři vyjasnivše bledou,
 Sletlí těšitelé nebeští
 Z ráje opět do života vedou.

68.

Život můj jest potok bez řečiště,
 Od těch časů, co jsem bez lásky,
 Květ jest bez vůně, a obrázky
 Bez barvy, a bez vod temeniště;

On jest slunce zimní, jenž se blyště
 Nehřeje zem ani procházky,
 On jest pro rozpaky, otázky,
 Pochyby a bludy učiliště:

Jako Ovid na Dunajských březích
 I já žiji v smutném vyhnanství,
 V sočných těchto Getů, Tráků mezích;

Osud však mi, bohdá, v dobu skrovnou
 Vrátí nejen Římu měšťanství,
 Než i Vlachy s jejich císařovnou.

69.

Ach! kam jste se předce oďebraly
  Vy dva krásné roky mládenské,
  V nichžto se dvě duše slavenské
  Tak, jak nikdy jiné milovaly;

Kde jsme v zimě ve světnici hraly,
  V létě v zahradě se Edenské,
  Večer v hudbě, v řeči vlastenské,
  V malířství se ve dne cvičívali:

Kde hned v člunku po Sále jsme hlasně
  Pěli při slunéčka západku,
  Hned zas všaké čítávali básně;

Básně, jež má láska stokrát četla,
  I pár na čest Jí a památku,
  Přeložila a v ty Znělky vpletla.

70.

Na Tě myslím, když tmy šeré hynou,
  Hory zlatnou jitrem řeřavým,
  Když se bledá, okem laskavým,
  Luna tichou směje za březinou;

Tě jen slyším, kde se jiná s jinou
  Vlna smlouvá šeptem žvatlavým,
  Kde se větry dechem voňavým
  Z květné louky k zpěvům háje linou;

Tebe vidím, když svůj silnic prachem
  Příchod jeví poutník vzdálený,
  Kde mhla stráně v běhu kryje plachém;

S tebou žiji, tvůj jsem ještě celý,
  Ač nás rok už darmo prošený,
  Ač nás závist mnoha krajin dělí.

71.

Ó bych mohl tajmo na sė vzíti
  Jelena noh rychlých podobu,
  Šel bych cválem onu ozdobu
  Luk a hájů, řek a břehů zříti;

Pod zemí bych až k ní volil jíti,
  Plul bych mořem v ryby způsobu,
  Až bych tam stál, změně osobu,
  Kde svým chodí květům vodu čříti;

Kýž se v orla, jenž se pod nebesa
  Šíře, dále vznáší, obrátím,
  Tam bych letěl přes houšť, vrchy, plesa;

Ale nelzeť ještě osud hnouti,
  Blaze, že tam konám prozatím
  V noci ve snách, ve dne v duchu pouti.

72.

Stokrát činí, stokrát denně lomí
  Lichý se mnou Milek příměří,
  Nastojte! kdo lidem uvěří,
  Bohovéli budou bez svědomí;

Vítěz divý prosbou opitomí,
  Lovec krotne padlou nad zvěří,
  Vládce blesku sám kde udeří,
  Tam hned deštěm škodnou střelu chromí:

Mne už roky jarmo hněte manské,
  Ohněm hořím, jako poledním
  Nevrou sluncem pouště afrikanské;

Však mých slyšet vrah můj bolů nechce,
  Ba čím více každým posledním
  Šípem blednu, tím se více chechce.

73.

Labe, Visla, Volga ani Neva,
Ni vln tolik má břeh Dunaje,
Všechněch sedm kopců Tokaje
Hroznů více nepřináší réva;

V Krkonošech zelin ani dřeva,
V Tatrách zlata více nezraje,
Co mé oko, ztrátu pykaje,
Každičký slz večer navylévá;

Není stezky, sluje, háje, skály,
Není trávy v celém okolí,
Jenž by rosy mé už nepoznaly;

Každý jarek, ptáče, větev stinná,
Naučené mým už hlaholí
Nářkem slova: láska, osud, Mina.

74.

Zbraně ztupiv, ostrá zlámav kopí,
Nedošel jsem ještě pokoje,
Osud přemoh, horší souboje
Se sebou teď samo srdce tropí:

Jak kdy vlast se z cizých vpádů zchopí,
Oráč meče křiví v nástroje,
Rázem vzteklý, syny ozbroje,
Lůno matky krví, buřič, kropí:

Bolest ránu vždycky hlubší ryje,
Čím víc krotím, dravá slabého
Tím víc Hydra růži těla pije;

Teď bych volně, kdyby bylo možná,
K stínům hrobu vstoupil tmavého,
Bez tebe však nelze, sestro zbožná!

75.

Zdlouha lezou hoře mého kroky,
Pozdě mne čas pout mých zbavuje,
Už své dvakrát čerstvým věncuje
Karpat révím, co já chřadnu, boky;

Mámí láska, v štěstí běží skoky,
Pod neštěstím ledva putuje,
V blízku pálí, v dálce sužuje,
Smíchu chvilky, pláče čítá roky:

Dříve tuším slunce jasné svadne,
Sněh se bílý bude černěti,
Dunaj vyschne, nežli žel můj zchladne;

Moří láska, koho v léčku lapí;
A však, mámli bolest trpěti,
Volím takou, která pěkně trápí.

76.

Příteli, tys ušel k Tatrám zlatým,
Chodíš po salašech, teplicech,
Ryby na zábavných udicech,
Zvěř a ptáky v horách lovíš zatím,

Tam se divíš Kráskám pěknošatým,
Tu hráš při veselých láhvicech,
A já po Budínských vinicech
Slzy horké rozsýpám a tratím.

Tebe těší stádo rychloskoké,
Sklenný potok jdoucí přes pole,
Ženci zpěvní, slunce velkooké;

Celá země ještě se ti směje,
Já pak jsem už co pták na kole,
Čím skůr odsud odletěti chtěje.

77.

Spolkům ujda v tichu bolest kořím,
  Buď se den, buď večer přiblížil,
  V pouštěch smutných, kde by nevyžil
  Barbar bludný, já si ráje tvořím;

A však darmo oči vyschlé mořím,
  Bych sám sebe v slzách pohřížil,
  Ant už roky, jako ohnižil,
  V plameni tom s duší, s tělem hořím:

Čas by už byl míti utrpení
  Bohu tomu, který podpálil
  Dům a v popel obrátiti lení;

Ó že jsem hned u počátku zticha
  Žháře oulisného nevzdálil,
  Teď bych rád, než pozdě honím bycha.

78.

Onemocněl jsem byl, chřadlo tělo,
  Bolest sápolila v útrobě,
  Už jsem od poly byl ve hrobě,
  Lékařství pak všecko neprospělo;

Aby ještě ovlažení mělo
  Srdce v té a jazyk chorobě,
  Kapku tokajčiny ve mdlobě
  Posléz mi se okusiti chtělo:

Mámli umřít, sem ten důraz dejte,
  Řeknu, ale v onu stříbrnou
  Lyžici jej, co mám od Ní, lejte!

Sotvy že jsem drobet ústa smočil,
  Takou moc má láska příšernou,
  Hned jsem zdravý z lože svého skočil.

79.

Tam kde Zemla v tísni ledu stoná,
Kde sup těká z lesa do lesa,
Tam kde smutný, žchy donesa,
Chamsin hlce lidi, květy, slona;

Kde býk hvězdný a štír cestu koná,
Tam kde chaos končí nebesa,
Kde drak černý točí kolesa,
Na něž rozpjal kosti Ixiona;

Nikomu mil, od sta jiných bažen,
V chudobě či kmentem lesknoucí,
K trůnu neb co otrok v jarmo tažen:

Tentýž budu! vlastním jedem hyna,
V ohni chladný, v mrazu horoucí,
Cítě, mysle, mluvě nic jen Mína.

80.

Tam už se mnou přišlo, že se střehu
Nejen spolků, než i samoty,
Trápen všudy tvořem lichoty
Vlastních očí, z rána do noclehu;

Hned Ji vidím jako Psychu v běhu
Obletacím noh mých zámoty,
Hned jak Nymfu, an Ji z jasnoty
Dunaje vln družky vedou k břehu:

Hned Ji vidím jako Floru hráti
S kvitím, jenž se před Ní rozvilo,
Hned jak Muzu při mém boku státi;

Takto žiji, v onom bludu tona,
Jak by v celém světě nebylo
Jiného nic, kromě já a Ona.

81.

Ač už dnů mi smutně proplakaných
  Množství způsobila veliké,
  A sám osud světy toliké
  Vrhl mezi srdce milovaných;

Předce posud žije v nepřervaných
  Svazcích bez proměny všeliké,
  Vždy se jako dítě zlozvyké
  Pěstuji jen v ranách od Ní daných:

Ač můj život strastmi moří všemi,
  Sliby proměnivši v nálezy,
  V Nebojši a v Daliborku zemi;

Zkouška ta mne předce nepohnula,
  Ještě líbám ony řetězy,
  Ve které mne ruka Její vkula.

82.

Krásná Češko v Plzni! i já zváti
  Velkým Petrarku chci velkého,
  Nelze mi však toho slavného
  Muže na se přirovnání bráti;

Nade jednou Laurou pěkně lkáti
  V loktech druhé, to nic těžkého,
  V řeči šťastného a vděčného
  Národu jest rozkoš básně psáti:

Já kde vtipem tam i srdcem bývám,
  Jeho křídla sobě zvolily
  Sladkou šalbu jen, já pravdu zpívám;

Jeho Znělky nepodlehly času,
  A mé se už dávno rozbily
  O zdi Tater tvrdých bez ohlasu.

83.

Už se rovně udatnému reku
Bráním lásce mečem dvousečným,
Předce učinit mne bezpečným
Posud nelze dálce ani věku;

Pustil jsem se už i do outěku
Světem širokým a zmatečným,
Než jak Meander sám zpátečným
Tokem vežd y k zřídlu svému teku:

Ta všech krás a cností vychovanka
Uřekla mne tak, že nesprostí
Čárů těch mne žádná světa stránka;

Ani nechci, nebo to by citu
Vzalo pramen všechněch radostí,
Ústám řeč a život mému bytu.

84.

Vrchy planí, moře pije do dna
Čas, a všecko změní posléze,
Slunce hasí, hvězdy za meze
Světa kryje, kde směs neourodná;

Po sta bludech předce vnesla svodná
Loď tam do Itaky vítěze,
Zbaven Prometheus řetěze,
V nějž ho krádež ukovala škodná;

Snad čas i mé strasti léky chystá,
Snad se i mně ještě zlatolistá
Palma časem někdy zotaví;

Aspoň jazyk lkáti unaví,
Srdce nikdy, nebo láska čistá
Nezná času, ani nezná místa.

85.

Vůkol rokle vraždně čnící plují
  Půtku veda s moře vlnami,
  Ty mi kyneš k sobě rukami,
  Než mrak větry, saně oheň dují;

Doufám zoufám, tonu vynikuji,
  Už Tvé s mými plynou slzami,
  Ruku lapám, chtěje skalami
  Vzhůru, anť se v propast se mnou sují:

Pohrobte mne tedy, pohrobte mne
  Živly krotší mého osudu,
  Pohrobte mne v hroby země temné;

Úkaz mizí v duši nechav smutek,
  V němžto sotvy mysli nabudu,
  Zdánili to bylo, čili skutek?

86.

Nechápal svět divy, jenž se dějí
  V tajné Mesmerově stolici,
  Oni trnou bázní mořící,
  Tito lají, jiní se mu smějí;

Kýž se jednou přesvědčiti chtějí,
  Jak to snadno duši letící,
  Z prostranství a z času temnici
  Udělanou, nechat pod šlepějí:

Seč je srdce, proč ne dary hlavy?
  Seč je láska, proč ne umění?
  Seč je osud, proč ne lékař zdravý?

Mé už dávno, samo sebe ruše,
  Má už dávno, k svému trápení,
  Tělo jinde, jinde bydlí duše.

87.

Před včerem jsem, právě když se tmělo,
Slyšel strašnou píseň sovinu,
Včera mne dlaň celou hodinu
Svrběla, dnes v levém uchu znělo

To se všecko státi nemuselo
Mimo důležitou příčinu,
Zajisté mi smutnou novinu
Proroctví to zvěstovati chtělo:

Cože se Jí stalo, milý Bože!
Snad šla někam cestou dalekou,
Či Jí nemoc uvalila v lože?

Či snad voda květnici Jí snesla?
Či Jí urazil kdos nevděkou?
Či — než chraň mne nebe toho hesla!

88.

Vichru jekem různá skryté moutí
V mraku černém živly obloha,
Zpěvců lesních čeleď ubohá
Teskno v listném schranu hledá proutí;

Oblak hněvný na zem hluché nutí
Kázni plémě, snest je nemoha,
Tu blesk, hromy, vlny, pro Boha!
Koráb strojte proti zahynutí:

Utoulím se, vzdoru s bázní spáře,
Pode lípu v poli stojící,
Než tu úkaz množí hrůzu chmury;

Duhu spatřím, na níž v bílém šláře
Růžťkou kyne Mína sedící,
Vystru po ní náruč — Ona zhůry:

89

„Znášli kraj ten, tu vlast Slávy věčné,
  Ráj všech krás a duchů palouky,
  Kde se cnost a láska za ruky
  Vedou kráčíc v záři ve sluneční?

Tam kde větry věji tichořečné,
  Palmy klenou stinné oblouky,
  Tam kde z vonných myrtů souzvuky
  V trudnou duši slavík lije vděčné?

Znášli kraj ten, kde tma s horkem zajde,
  Bez trnů se růže červená,
  A svou jilmu každý břečtan najde?

Tam kde mutné vyschnou časů řeky,
  Kde choť, sestra jedno znamená,
  Tam jsem tvá a ty můj po vše věky.“

90.

A co teď jsem viděl za zázraky
  Sebrav duši lekem zmařenou,
Neuzří se, pokud zelenou
  Hvězdu tuto hřejí slunce šlaky;

Neb se zticha tenké zlatomraky
  Vůkol ní a vůkol rozklenou,
  Už jen clonu z Jejích ramenou,
  Tvář, šat vidno, pak vše miznou znaky;

Jen vůz ještě a dvé hrdličátek,
  O něž Mílek stužky ovinul,
  Zříti posléz přes ten živlů zmatek;

Schápám se a makám za Ní jdoucí,
  Než jen vůni, v níž se rozplynul,
  Zanechal ten obraz běloskvoucí.

91.

Teď bych sobě křídel Dédalových
K letům nadvětrným vinšoval,
Aniž bych se zkusit strachoval
S Phaëtonem stezek nebe nových;

S hvězdy k hvězdě bych jsem na oňňových
S Eliášem konich putoval,
Ode Hladoleta vesloval
Na perutěch k slunci Blanchardových:

Až bych došel cíle svého jezdu,
Kde byt zvolí v říšech blažených?
Kterou zažhne příchodem svým hvězdu?

Aneb jestli výše ještě vkročí,
Kolik hvězd se nově stvořených
Vůkol Ní, co vůkol slunce točí?

92.

Tři dny smutné dávno tiše světím
S pláčem, s postem roku každého,
Předně, patnáctý den Svatého
Víta v Červnu, značný Srbska vzetím;

Druhý, v kterém k Bílé Hoře letím
V slzách, jest den Října osmého,
Desátý pak téhož samého
Měsíce mi svátkem smutku třetím:

Totiž ten den, v němžto poraněný
Padna s koně na zem zatoužil:
„Konec Polsku!“ Kościuško ctěný;

K počtu těchto tří dnů černošatých,
Nyní se mi čtvrtý přidružil:
Odchod Její odsud na Všech Svatých.

93.

Ó by s hvězd těch miloskvoucích sletěl
Anděl jeden ke mně se zprávou,
Zdali někdy ještě s laskavou
Tváří na mne sklání dolů zřetel?

Ten by řekl, zda i v říši netěl
Láska duši hřeje plesavou,
Zda i tam ji písně zábavou
Slavík a noc stříbrem kojí světel?

Zdali na mne myslí ještě časem
I tam, kde se Seraf pobožný
Kráse Její plným diví hlasem?

Tudíž by slast i mé zdvihla týmě
K vám ó kraje, kde prst všemožný
Světy seje, jako rolník símě.

94.

Plyňte časy, ó plyň k ousti řeka
Spíše věku mého mladého,
Nezáviď mi zisku blahého,
Který na mne v budoucnosti čeká;

Život břímě, smrt je tužbě vděka,
Koj zem nízká srdce jiného,
Mně ať se rok ve dne krátkého
Dobu a den v okamžení stěká:

Mně cíl vetknul osud do výsosti,
A však Ona vtiskla pečeti
V každý důvod věčné nesmrtnosti;

Jen to chtěl bych ještě věděti,
Zda, když Parka jednou vlákno přetne,
Sám jen duch tam, či i srdce vzlétne.

95.

Z prostřed vln se šumně nad Dunajem
  Směje ostroveček blažený,
  Jménem panny svaté křestěný,
  O závod by mohl jíti s rájem;

Houště křovin věnec pletou krajem,
  V nichž si slavík zpívá nadšený,
  Podál Bachus leží šálený,
  Milostky se procházejí hájem:

Eldorado, Tibur, Olymp jasný
  Netěšil tak svojich ctitelů,
  Jak mne blaží Patmos tento krásný;

Zde se tytýž oku mému jeví
  Ona v spolku Muz a Andělů,
  Zde mi rány zpěv a slza leví.

96.

Lampa bledne, oknem tichá leje
  Luna světlo v plné proměně,
  Stolík nechám, patřím zmateně,
  Lampa bledne a šum kýsi věje;

Kyna rukou protí mně se chvěje
  Stín, co anděl s křídly, na stěně.
  Kdo to? ptám se s okna schýleně,
  Původ stínu v zahrádce být mněje:

Ticho v sadě, ticho v chýži bylo,
  Oko zase patří k úkazu,
  Potom blíže k němu přistoupilo;

Omráčí mne strach, než opět zkřísí
  Radost velká z toho zárazu:
  Kdo to, dím, ha Ty jsi, Míno, Ty jsi? —

97.

Od té doby, v kterou do mne vyšší
Život zřením svojím vdechnula,
Duše vazby těla vyzula
Jsoucí Bohu nežli lidem bližší;

Vnitřek můj i hluk je světa tišší,
Země s kouzly svými usnula,
Ba i láska láskou minula,
Jako sluncem hasne hvězda nižší:

Pakli předce válku strojí zradný
Mílek proti srdce tichosti,
Činím jako Moskvan nepřevládný;

Nepříteli svému ku posměchu,
Abych ještě chránil volnosti,
Hlavně házím na svou vlastní střechu.

98.

Jedněm nemoc ukracuje léta,
Druhé moří záští sokovo,
Tyto nese meč a olovo,
Hrom aneb jed smrti do teneta;

Po těch bývá, když mor přijde, veta,
Tyto zbojství dáví lotrovo,
Jiné klidí rámě katovo,
A mne — láska snáší z toho světa;

Opakujte žel můj zem i moře,
Jiným slasti strojí pochlebné,
A mně láska činí bol a hoře;

Polituj mne nebes celý strope,
Jiným stele lůžko svadebné,
A mně láska hrob a jámu kope!

99.

Co je vrtký měsíc u oblohy,
  Který jednak libě vychází,
  Jednak skrývá se a zachází,
  Hned tvář a hned ukazuje rohy;

To je klamný Mílek mezi bohy,
  I on bídné lidi zavází,
  Dnes se v ráji s námi prochází,
  Zítra šibal už se dává v nohy:

Než jak nedbá, komu slunce svítí,
  Na měsíček s jeho světýlkem,
  Tak mé srdce ztrátu onu cítí;

Nebe, dary bera, lepší dává,
  Ke mně Apoll přišel za Mílkem,
  Po Ladě mi zjevila se Sláva.

100.

Často snad jen nářkem zníš a lkáním,
  Ty mé novostrunné varyto,
  Ač se, co v mých ňádřích ukryto,
  Pilně jiným vytajiti chráním;

Nebo srdce dlouhých roků dbáním,
  Od ran starých není obmyto,
  I když jizva mizí tudyto,
  Zas tam zniká s větším sužováním;

Kvěltež tedy hlaholové mladí,
  Byť svět i lál vaší žalobě,
  Co sem ztratil, on mi nenahradí;

Potom když Ji, zbaven všeho trudu,
  V ohvězděné uzřím podobě,
  Slast a rozkoš věčně pěti budu.

101.

Nejen každá láska jest už suchá
V tomto životě mi vymřelém,
Ani čest mým není oučelem,
Ani jmění k němu nepřislouchá;

Ani rozkoš hne mne lektouchá,
Ba cit sotva dělím s přítelem,
Nebo kdo se jednou na vřelém
Opálil, i na studeném douchá:

Žádnému už více nedůvěřím
Štěstí zemskému, a naděje
Pták mi cizým ozdoben jest peřím;

Nestálé jsou světa koleje:
Dnesli zdvihnou na výšinu slasti,
Shřímají tě zítra do propasti.

102.

Osamělý na života hladkém
Chlumu stojím, kam už nevěda,
Vůkol nohou propast škaredá,
Ani k předu ani nelze zpátkem;

Rozloučiv se s nízkým světa zmatkem,
Včasně žlaby zvyků probředa,
Teď se s nimi zpurné nehledá
Srdce novým spřáteliti sňatkem:

Vytrvámli, octnut v boje věčné
Se sebou tu onde se světem,
Na výsosti této nebezpečné?

Větrů vztek by k pádu mohl vesti,
Ruka se však s vroucím podnětem
Ještě jedné drží ratolesti.

103.

Černá noc se nad mnou rozkřídlila,
Losů hněvy ještě nekrotnou,
Šíříc bouři strachem těhotnou,
By mi všecky nebes hvězdy skryla:

Kde jest ruka, jenž by sprovodila
Mne skrz cestu tuto mrákotnou,
Jenž by v mého věku lichotnou
Číši ještě nektar jednou lila?

Ó Ty, kterou v tiché tužbě vzývám,
(Zemské jméno Ti už nesluší)
Dej moc, když boj v pokušení mívám;

Snížíšli Ty na mne zření krotká,
Co mne potom více zasmuší,
Aneb zlého v šírém světě potká?

104.

Nač pak já mám proti ukrutenství
Losů řeči vesti válečné,
Dělaje sám sobě zbytečné
Nad milenky ztrátou protivenství?

Vždyť jen z obce Slavů v společenství
Oslavenců přešla výtečné,
Z časné Slávy vletla do věčné,
Ze Slavenství do blahoslavenství:

Dcera Slávy zemské, malou změnou
V dceru nebeské se přezvala,
Slavena se stala Oslavenou;

A tak všudy jedna věc i jméno,
Zde i tam táž matka zůstala,
A jen místo Slávy proměněno.

105.

Ne by zpěv můj, třebas rozepnutá
Bral by k nebi křídla orlice,
Tebe slavil, krásná Světice,
Od Cherubů božích okleknutá;

Tvoje jméno hvězdoharfa dutá
Hlásá na věčnosti hranice,
Kde se do soustavných směsice
Valí plesů, zvukem jeho tknutá;

Písně moje nejsou ve sirobě
Lásky této více písněmi,
Jen ta prosba nebešťanko k tobě:

Oroduj tam v oné Slávě věčné
Za Slávie slávu na zemi,
Jako dítě za svou matku vděčné.

106.

Lítost můžeš nade mnou sic míti
Jako nad nešťastným jonákem,
Příteli! než proto chudákem
Nechtěj ještě zváti mne a mníti;

Zajisté já v neštěstí lvem býti
Volím nežli v štěstí slimákem,
Třebas Bůh mne stvořil Slovákem
Schopným živě svět i radost čítí:

Ale ty, jenž tobě asnad chutné,
Mně už všecky zemských kvasnice
Rozkoší jsou vyčichlé a mutné;

Ani není země ta vlast štěstí,
Srdce jestiť jeho božnice,
Po zemi co cizinec jen cestí.

107.

Nepřebrané jest a nenabažné
Štěstí to, jímž láska chlácholí,
Hle já paběrkuji na roli
Posud její minulosti blažné:

Hned mne těší ono Sálovlažné
V· mysli obnovené oudolí,
Hned hry, kratochvíle, neboli
Rozmluvy a práce naše snažné;

Stokráte jsem prošel už to pole
A vždy list neb kvítek nacházím,
Jimiž hojím přítomnosti bole;

Pro ten dlouhý krátké slasti zbyvek
Málo chybí, že už nesázím
Rozpomínku v lásce nad uživek.

108.

Včera když den na obloze mladnul,
A mne Dunaj těšil šedivý,
Slyšte, povím příběh pravdivý,
List mi na břeh s nebe dolů padnul;

Ještě vůní rajských krajů sladnul,
Pečet byla obraz ohnivý,
Písmo zlaté, papír sněživý,
Obsahem pak tímto v sobě vládnul:

„Pozdravení moje všechněm Slavům!
Zde vám odesílám tajemnost
Ku národní velkosti a právům:

Zahyň pýcha, sobství, nedověra,
Spoj vás všecky láska, vzájemnost;
S tím se dobře mějte! Slávy dcera.“

109.

Aj zde pode širým nebem tvojím
Slávo! s podivem a s velebou
Jednou nade Tatrou stolebou,
Druhou nohou nad Uralem stojím;

Hvězdy plynou přede zrakem mojím,
Zem jak hrudu vidím pod sebou,
Skrytý přede nízkou pochlebou,
Nedostupný nenávisti zbrojím:

Ani Mílek nezbedný už svými
Posvátné mé srdce mámiti
Jablečkami nesmí těšinskými;

Nebo dnes mne, zanechavši meze
Ráje, sama přišla změniti
Pomazáním vyšším v Slávy kněze.

110.

Co z nás Slavů bude o sto roků?
Cože bude z celé Evropy?
Slavský život, na vzor potopy,
Rozšíří svých všudy meze kroků:

A ta, kterou měly za otroků
Jen řeč křivé Němců pochopy,
Ozývati se má pod stropy
Paláců i v ústech samých soků:

Vědy slavským potekou též žlabem,
Kroj, zvyk i zpěv lidu našeho
Bude modným nad Seinou i Labem;

O kýž i já raděj v tu jsem dobu
Narodil se panství slavského,
Aneb potom vstanu ještě z hrobu!

111.

Rád bych jsem já zemským tvojím světe
  Výhost kdykoli dal marnostem,
  Abych přešel k oněm radostem,
  Kde Ji nyní hvězdy spatřujete;

Ale jedna pochyba mne hněte,
  Zdali, když tam budu za mostem,
  Ona nepoletí k výsostem,
  Kde zas vyšší dokonalost kvete?

Ode stupně vše se k stupňům vznáší,
  Tak je slunce vyšších měsíců
  Podruh, jako měsíc země naší;

Jestli i tam roky místo mají,
  Ach, snad ještě mnoho tisíců
  Smutných písní zpívati mi dají.

112.

Dokud moje dny, věk nedospělý
  Kytkami a věnci opletal,
  Jako ráj mi život prokvětal,
  Země se mi smála i svět celý;

Ale teď, když Milek láskostřelý
  Všecku zbroj svou na mne vymetal,
  A čas mladosti se rozlétal,
  Stojím jako Vulkán vyhořelý:

V kterém plamen zhasnuv jenom pruhy
  Nechal, požáry a požehy,
  A však i zde plaťme pravdě dluhy;

Láska ta, co srdce moje mučí,
  Dává v těžkostech i odlehy,
  A sám kříž mne objímati učí.

113.

Zařekl jsem se snad tisíckráte,
  Že už nebudu víc básniti,
  A vy Muzy předce rušiti
  Zářek můj mne vždycky nabádáte;

Poněvadž pak samy ostýcháte
  Ubohou se duši škádliti,
  Tedy žádosti své plniti
  Snokradného Milka posíláte:

Onehdy jsem tak se s tímto pánkem
  Rozkmotřil, že v strachu kročeje
  Okřídlil, a poradil se s Vaňkem;

Ale darmo! bych všech zemí i vod
  Meze prošel, nic to prospěje,
  Nebo báseň jest můj celý život.

114.

V tichu skrytém, kde ji nikdo nezná,
  Vůle ušlechtilá působí,
  Zřídlu čistému se podobí,
  Jenž svět blaží do jeskyně vlezna;

Jeho vlahou tu se přelíbezná
  Duha, onde louka ozdobí,
  Ono plní hroznům nádobí,
  V moři zmizí, díků nenalezna:

Nebudou snad i mé pominulé
  Darmo k hrobu kráčet šlepěje,
  Skutek bude, co teď jenom vůle;

Byť pak v příštím jaře, času dítek,
  I jen jedna přešla krůpěje
  Mého žití v jiné duše kvítek.

115.

Každý přítel mladosti mé vije
  Věnec radosti si kvítkový,
  Každý život vede takový,
  Že se šťastným, jak si žádal, čije;

Ten má ženku, toho sláva kryje,
  Tomu poklad dopřán kovový,
  Jen mne potkal osud, jakový
  Člověk radše čítá nežli žije:

Celé moje zemské živobytí
  Jest jen ve dvě léta stěsněno,
  Neb já mimo lásku neznám žití;

I tu však mi cena hořčí choutku,
  Ano posavád už placeno
  Za dva roky štěstí deset smutku.

116.

Patři vůkol jako žlutnou hole,
  Jak už hrubnou města, vesnice,
  Kde vál Zefyr, dují vichřice,
  Ticho kde se smály zpěvům pole;

Bočan spojil, lepší kraje zvole,
  S ušlým od nás sluncem letice,
  Kvítí z luk a listí z vinice
  Starý nese Dunaj s ledem dole:

Nedlouho však smutným bude hněten
  Rouchem pohled země blednoucí,
  Přijde opět a vše zkrášlí Květen;

Mně už ale zašla jara sličná,
  Bez Ní bude celý budoucí
  Život můj jen jeseň ustavičná.

117.

Blaze, kdo si jeden čistý, smělý
Účel místo mnohých představí,
V němž by jako v centru měňaví
Pableskové všech dnů žití tleli:

A v něm myslí, cítí, žije celý,
V slasti v slzách, v přízni v bezpráví,
Až se šťastně k němu doplaví,
Byť i přes bouř, plamen, hrom a střely:

Pevné vůli, tužbě ušlechtilé,
Nerozdílné srdce žádosti,
Rádo dává nebe dojít cíle;

Ač pak i mně slova tato lhala,
Z vítězství-li není radosti,
Mužně padnout není menší chvála.

118.

Pojď, ó smrti, těchto osiralých!
Sprosť mne strastí těchto žaláře,
Proč dlím ještě, klamu nezmaře?
Zem už nemá pro mne bytů stálých;

Tam Ji uzřím v oněch jasných vzdálích,
Kde Ji slaví jaro po jaře,
Kde Ji hvězdy pějí žaltáře,
Kde z ruk božích pije slastí kalich:

Ó tu rozkoš! ó cit beze hlasu!
Když tam i já, aspoň zdaleka,
Vzývat budu Její cnost a krásu;

Bratří, komu dáno žíti snáze,
Ten nech při mém hrobě počeká
A rce: Ten žil jen, by zemřel blaze!

119.

Všecky za mnou neřesti se vlekou
Jako chlapci za pstrým motýlem,
Nejen Milek v rouchu nemilém,
Vlast i národ trápí duši měkkou;

Od cizinců nad to dlouhověkou
Křivdu snáším v srdci zmužilém,
I jáť jsem Hus, jen s tím rozdílem,
Že mne Němci deset let už pekou!

A však nedbám, mučte, palte, pecte;
Jenom popel můj ne do Rénu,
Ale raděj do Dunaje vmecte!

Aby s řekou až tam rozpovodnil
K Srbů se a Rusů plemenu,
A zem slavskou k rozkvetnutí zplodnil.

120.

Vyřiď ještě Milku rychlopatý
To, oč prosím tebe srdečně,
Dříve nežli nechám konečně
Zem, a hrob mne skryje černošatý;

Zanes totiž tento poklad svatý
Do Muzeum v Praze bezpečně:
Růži malovanou společně,
Rusou kadeř, a pak prsten zlatý;

A tam polož týto dary vážné
Do obzvláštní někde přihrádky,
Maje oko nade nimi strážné;

Potomkům ať nápis bez nádhery
Jen to oznamuje: Památky
Tyto tři jsou ode Slávy Dcery.

121.

Pod lipou mne anděl kolébával,
 Dokud sem byl malé děťátko,
 Pod ní sem, ó sladká památko!
 V chlapectví si nejraději hrával;

Pod lipou sem zřel i milovával
 Nejkrásnější Slávy děvčátko,
 Pod ní sem se s láskou, na krátko
 Trvající, smutně rozžehnával:

Pod lipou mi Muzy lyru daly,
 Z jejích větví Znělky ve vzoru
 Listí na mé lůno pršívaly;

Pod lipkou mne také pochovejte,
 Aneb na hrob, místo mramoru,
 Slavostrom ten zasaditi dejte.

122.

Už se s tebou Muzo rozžehnávám,
 Spolkyně mých zpěvů truchlivých,
 Už ti lyru z rukou loučivých
 Vracím a dík za tvou půjčku vzdávám;

Co sem začal sice neskonávám,
 Plamen hoří v prsích ohnivých,
 Aniž časů více příznivých
 K ukojení jeho očekávám:

Skrý však ty svou uslzenou roušku,
 Já chci dále tvrdou potřebu,
 Já chci sám už nésti nebe zkoušku;

Zpusť jen brzo struny stroje svého
 Ještě níže k mému pohřebu,
 Pak jej polož na vrch hrobu mého.

123.

Nenemilý někdy Muzám zpěvným
Žil jsem básníř mladost bývalou,
Nyní mlčí lyra s píšťalou,
Hřebem k stěně přivěšená pevným;

Stydí se už lásky hlasem zjevným
Aneb krásy zníti pochvalou,
A vždy víc i strunu ostalou
Život prstem dotrhává hněvným:

Komu svět a lehká přeje Hebe,
Nechať růžemi se ověnčí,
Lilie mne usoudilo nebe;

Ty, co kráčíš zpěvnějšími kraji,
Proměň nástroj, po hře mládenčí,
V harfu, a veď z Pindu na Sinai.

124.

Šťastnou tedy cestu, básně, jdouce
Neste pozdravení Slavjanům
Všechněm vůkol, zvláště Tatranům,
A pak Čechům, jejich dcerky jsouce;

Přijdeteli k hoře nebo k louce,
K hloží nebo k vonným břečtanům,
Do vsi aneb k soudným měšťanům,
Stojte, o svém pánu toto řkouce:

Jestli co se podařilo jemu,
Hanba vždycky hnětla útrobu,
Jak to skrovné k cíli takovému;

Jestli padnul, vyzná bez oužasu;
Padnul, a však rovně Jákobu,
S andělem se pustiv do zápasu.

ZPĚV ČTVRTÝ.

L E T H E.

1.

Abys věděl, co zde na výsostech
 Dělám vzatá z počtu žitelů,
 V jakovém se spolku přátelů
 Nacházím a při jakových hostech;

V kterém místě, v jakých blaženostech,
 Kdo tu z věrných Slávy ctitelů?
 To chci větrokřídlých andělů
 Psáti tobě po příležitostech:

Dám i o tom zprávu tobě shůry,
 Komu místo zde už slíbeno,
 Komu věneć pletou nebes kůry.

Stoupím také i tam na čas krátký,
 Kde se mučí onno plemeno
 Zlosynů a zrádců milé matky.

2.

Přede vším, znám, toužíš, abych spíše
 O tom poučila jasně tě,
 Kde jest onno místo ve světě,
 O němž tobě péro moje píše?

V Syriusi, v kuřátkách, či výše,
 V mléčné cestě, čili v kometě,
 Ve sluncili jest, či v planetě
 Nebeská ta věčné Slávy říše?

Nikde není v těchto: nebo spona
 Všechněch obloh a těl hvězdových,
 Slunce všechněch sluncí jestiť ona;

Vůkol ní jdou, buď mi dána víra,
 Milliony soustav světových,
 Leží totiž v středku Všehomíra.

3.

Na hranicech Nebeslavska teče
Řeka Lethe čili Zábuda,
Jejíž pitím, čudo nad čuda!
Všecka mizí zemnatost i péče:

Každý stín z ní nade břehem klečе
Pije, a aj časná nerůda,
Bolest, zármutek i ostuda
Na věky se z příchozníků svleče;

Proto, jako ze stromův když v lese
Listí na zem padá v jeseni,
Duchů slavských množství sem se nese;

Aby křivdy pozapomínali,
Zvláště ty, co jejich plemeni
Maďaři a Němci činívali.

4.

Nad branami nebe stříbrnými
Průčelí se bílé zdvihuje,
Kde se nápis tento spatřuje
Literami psaný Kyrilskými:

„Tuto Sláva se ctiteli svými,
Dcerami a syny trůnuje,
Tu ples, radost, rozkoš věkuje
S odměnami za cnost nebeskými;

Pojďtež sem vy milé moje děti,
Věrné vlasti, řeči, národu,
Světozvučné chvalozpěvy pěti;

Požívejte milovanou draze
Slávu, a v ní slast i svobodu,
Přeblaze vám třikrát, blaze! blaze!“

5.

V středku nebe stojí zpodepřená
Matka Sláva zlaté o trůny,
Bleskem čtverokmenné koruny,
Hvězdotkaným rouchem ozdobená;

U noh jejích leží rozprostřená
Síla krajin jako čalouny,
Pravá berlou, levá peruny,
Důstojenstvím tvář jí ozbrojená;

Vysoko pak postavou a čelem
Tak se vznáší tato bohyně
Po nebi že obnáší zrak celém;

Rozkoš sladkou šťastné cítíc matky
V té své dcer a synů rodině,
Již zde vůkol rozhostila v řádky.

6.

Okoslepný oblak, jenž ji slonil
Odchvěl anděl vůdce ohebně,
Pak zde nechal mne a služebně
Při odchodu koleno své sklonil;

Můj zrak slzy tiché slasti ronil,
Ona shlédne na mne tužebně,
An hlas přívětivý velebně
Z mateřských úst jejích takto zvonil:

Vítej dcerko, v království mém vítej!
Pojď a dříve každou ulici,
Louku i háj nebe toho slítej;

A co uzříš, přátelům svým maluj,
Potom pak se na mou pravici
Posaď zde a spolu se mnou kraluj.

7.

Blízko trůnu svatá Slávě stojí
  Lípa zelená a vysoká,
  I tak pěkná i tak široká
  Jak ta, co nás svazkem lásky pojí;

Čistý med z ní, jehož sladkost kojí
  Hlad i žížeň, hojně vymoká,
  Po nebi jej řeka roztoká
  Celém nese plynutostí svojí;

Vůkol ní pak všudy po stebelných
  Kvitečkách a listech včeličky
  Obletují v rojích nesčíselných;

Jsou to prej zde tímto pod obrazem
  Slavů těch a Slavek dušičky
  Budoucích, co přijít mají na zem.

8.

V prvém místě slavských nebešťanů
  Kvetou Svatí v světle blyskavém,
  Tu jest Nestor s českým Václavem,
  Lazar s tím, co zabit od Prušanů;

Nevský, Gljeb a Boris Rosianů,
  Polský Kazmír srbským se Savem,
  Všickni jako bratří v laskavém
  Plápolají stínu rajských stanů:

Stanislav se těší v Nepomuku,
  Boleslav si s Husem třímají,
  Uroš spolu s Vladimírem ruku;

Hlavy ctí jim věnec hvězdovatý,
  Ústa zvučným hlasem zpívají:
  Hallelujah, svatý, svatý, svatý!

9.

Rovně tak se s oslavenou hlavou
  Světice všech kmenů míšejí,
  Jenž hned v sousedství tu bydlejí:
  Ruská Olga s polskou Bronislavou;

Andělina srbská s Přibyslavou,
  Milica pak s Mladou sedějí,
  Jako sestry sobě hovějí,
  Líbají se s upřímností pravou;

Při nich ještě Ludmila a Petka,
  Potom jako děvky služebné
  Vanda, Kaša, Libuša i Tetka;

Jedny „Sláva na výsostech“ pějí,
  Z jiných úst zas slova velebné
  „Gospodine pomiluj ny“ znějí.

10.

Ze samých hlav andělských se složí
  Nyní oltář zde, sbor prelátův
  Vůkol něho, nádob, ornátův
  A knih svatých množství u podnoží,

Před ním koná slavné služby boží
  Bradatých dvé Slavo-Dalmatův,
  Jeden skví se bleskem šarlatův,
  Druhého čest biblí v rukách množí:

Ten byl Papež v Římě, jméno mu je
  Čtvrtý Jan, a tento Štridonský
  Jeroným, zde Svatojmenec, sluje;

K tomuto jsem zvláštní díkou jata,
  Nebo v Glagolitův Slavónský
  Překládal on jazyk písma svatá.

11.

A však ještě jiní také jsou tu
Svatí, a to v houfích ve množných,
V Bohuslavicech těch pobožných,
V blaženosti věčné bez zármutu;

Zvláště z té, co podlehla bíd prutu,
Církve českých bratrů nábožných.
Jménem různých cnostmi totožných
Ve Fulněku, v Lešně, v Herrenhutu:

Jednoty té už jsem v zemském stavu
Čistou prostotu a nevinu
Libovala v učení i mravu;

Vyjmouc jednu pannu rodu ctného,
Snářku Poniatovskou Kristinu,
Třebas byla žačkou Komenského.

12.

Svaté muže ty a tyto ženské
Hůrka nevysoká dělila,
Výhlídka z ní radost činila
Na ty svazky vůkol společenské;

Na kopci jsem jejím všeslavenské
Apoštoly státi spatřila,
Zvláště Methoda a Cyrilla,
Ony bratry Thessalonicenské:

Potom Amand byl zde, Vicel, Bruno,
Dobravka, Duch, Anna Carice,
Kteří vedli lid náš Pánu v lůno;

Ještě jeden v jejich řád se stavěl,
Ale skrytý v blesku velice,
Zdálo se však, jak by sám byl Pavel.

13.

V pravé této Svatohory straně
Leží utěšená pustinka,
Tu ční skála a v ní jeskyňka,
Kde muž bydlí v modlitbách se klaně;

Ivana to, toho svrchovaně
Starého, jest slavná svatyňka,
Jehož přítelka i kuchyňka
Čtrnácte let v Čechách byla laně:

Nemiluji sice v náboženství
Onu přepjatost a choulivost,
Která snadno vede ku třeštěnství;

K tomuto však pronikla mne čistá
Pustevníku z Chorvat uctivost,
Že trůn radše nechal nežli Krista.

14.

Pověděvši: ať se dobře máte!
Tomuto zde Svatých výběrku,
Hodím na hůrku tu k závěrku,
Běžné oko ješte jedenkráte;

A aj pod ní vůkol padesáte
Vozů s koňmi bylo ve šperku,
V nebe vemklý Otto z Bamberku
Volal z nich: proč tu mi státi dáte?

Na těch vozech byly zlatohlavy,
Sukna, šaty, jídla, peníze,
Jimiž křestil pomořanské Slavy;

Pročež onen blahověstů spolek
V studu od něho se odcize,
Nechal jenom hory té mu dolek.

15.

V kraji čtvrtém vidno na zelených
Loukách státi muže udatné,
Vítěze a reky obratné,
Palmy mají v rukách nezhrožených;

Kochají se v písněch utěšených,
Znicích skutky jejich památné,
Jasným zvukem trouby pozlatné
Pronikavě tytýž sprovázených:

U prostřed nich stojí, jako Křivan
V lůnu sněhohlavých Karpatů,
Kościuško, Jaroslav a Ivan;

Žižka, Dušan, Želislav a Chrobrý,
Svarun, Suvarov, pět Chorvatů,
Niklot, a pak jiných počet dobrý.

16.

S těchou když se oči mé tu pásly
Na tom, čím se každý oslavil,
Vítězoslav ten mne pozdravil,
Před nímž Uhři tak se často třásli;

Slováci by snad už byli zhasli,
Než on zmnožil je a zotavil,
Když roj oněch k Tatrám přepravil
Čechů, jenž se nikdy neužasli:

A tím kmen váš ke zrůstu a květu
Zkřísil ratolestmi čerstvými,
Totiž Jiskra, válčiv za Alžbětu;

Že pak vhostil i v ten pěkný koutek,
Kde ty zrozen, on se se svými,
Snad si i ty štěpu toho proutek? —

17.

Potom otec Bogdan Jug tu čestmi
  Všemi ozdobený mnou byl zřen,
  Se syny jak valný stromu kmen
  S deviti se strouci ratolestmi;

Národu i víry zhoubce, pěstmi
  Jejich, Turek, dlouho bit a třen,
  Až pak u Kosova v jeden den
  Všickni padli s meči pod bolestmi;

Celým tím jich jména znějí rájkem:
  Voin, Milko, Marko, Veselin,
  Lubdrag, Radmil, Stojan, Božko s Vlajkem;

Rodinu tu svazek utěšený
  Spojuje a krášlí ze zelin
  Věčnokvětých strojně upletený.

18.

Hřebtem k tomu zboru obrácený
  Byl muž pohádkový na straně,
  A ač lesk se svítil od zbraně,
  Předce tmou a mhlou byl ochmuřený;

Pohled měl tak do hvězd zahloubený,
  Že stál ani nám se neklaně,
  Jak by o celého podmaně
  Světa v mysli plán kul rozšířený:

Velectěná matko! starožitnost,
  Jména, čin znám jiných reků všech,
  Ale kdo jest tato tajná bytnost?

„Waldstein jménem německým on sluje,
  Velký voják ale malý Čech,
  Proto i zde jenom cizincuje."

19.

Předce tento zbor stín jeden špatil
S tulichem tu ještě krvavým,
Miloš Obilič, co nepravým
Vlastenectvím Amurata zkatil;

Nevím, jak se šálenec ten sbratil
S vítězů těch spolkem leskavým,
Já zřím okem na něj meravým,
I hned coufnul a kamsi se ztratil:

Sláva nechce míti zabijáků
Lestných jako Corday Charlota,
Ani Scaevol, Sandů, Ravaillaků;

Národ náš ať na cnosti jen stojí,
Lépe nebýti, než života
A cti hledat nešlechetnou zbrojí.

20.

Hnedky odtud výhled se mi tvořil
Oslavenců místo na páté,
Kde sem našla ony zajaté,
Jež až k smrti Alexander mořil;

Ne ten, před nímž celý svět se kořil,
Než to Římanisko drasnaté,
Jenž byl vůdcem vojny začaté,
Když si berlou císař Mauric dvořil:

Hladihlavá ruka matky sladce
Kochá se tu v nich, že raději
Mřeli, nežby někdo z nich byl zrádce;

Všecko nad tím radost cítí živou,
A kůr zpěváků sám hlasněji
Chválí jejich věrnost mlčelivou.

21.

V šestém oněch oslavenců řádě
Uzřela jsem ženy hrdinské,
Za čest aneb dobro krajinské,
Mřevší rovně mužům po hromadě;

Tu jsou mužské vzdorující vládě
Smělé bojovnice Děvínské,
Marula to děvče slovinské,
S těmi, které padly v Cařihradě:

Tuga, Buga a tři Taboritky,
Jejichž na Vítkově obrazy
Nalezeny, mezi mužů zbytky;

Potom Polky z vrkočů co svojich
Pletly u Trembovle provazy,
Bránivše hrad ve zmužilých bojích.

22.

Přijížděla ještě na koníku
Amazonka sem i s komornou,
Majíc, jako ulán, prápornou
Korouhvičkou ozdobenou píku;

Ale sotvy byla při hájíku,
Uzřím skočit vrátnou švitornou,
Ana rytířku tu výbornou
Odpravila zpátkem po chodníku:

Nepochopno! však to z polské Litvy,
Reknu, Platerka jest hraběnka
A jde právě z ukrutné sem bitvy;

Hej, dí, než tu v záhubném šla klusu
Sestra proti bratru, Slavenka
Proti Slavu, Polka proti Rusu.

23.

Sedmý palác může obsahoval
  Pozbavené žití bez viny,
  Ant je barbar z cizé končiny
  Jak vlk jehně tiché zamordoval;

Mučennický věnec ozdoboval
  Jejich oslavené mrtviny.
  Tu Bož Antů král, jejž se syny
  Winithar byl gothský ukřižoval;

Mezamír pak, jemuž smrt jest dána
  Jako vyslancovi ohavně
  Proti právům lidstva od Chagána;

Laborca a kníže Nitry Sobor,
  Oba zavražděni bezprávně,
  A i jiných nevinníků obor.

24.

Co se osmé společnosti týče,
  Tu lid kratochvílí básnický:
  Bojan Lumíra, a Lomnický
  Vítá jako bratra Gunduliče;

Usmívá se Záboj na Kačiće,
  K Závišovi kráčí Krasický,
  Deržavina Węžyk, Mušický
  Ozdobuje věncem Woroniče:

Lomonosov mluví s Kochanovským,
  Se Streycem se baví Hruškovič,
  Holý, Vodník, Zdirad se Žukovským;

Vůkol nich se i plet krásná vine:
  Družbacka a Anna Božković,
  Dobromila, Bunina i jiné.

25.

Právě když se úcta tuto dála,
  Hlásá Apollova kancliřka
  Mudřena, že ještě básniřka
  Jedna na chrám umĕn zaklepala;

Pešťanka prej že jest, povídala,
  Srbkyně, a ač jen krajčiřka,
  Já šla v oustřety až na dvířka
  Po pleci pak ji sem poťepkala:

Možnoli? ó vítejte: Vy z Peště?
  Co pak slyšno tam těch na stranách?
  Znáteli — či žije — zdrávli ještě?

Ovšem! řekla hezká nevěstička
  Tato, davši mi svůj Almanach,
  Já jsem Julka Radivojevička.

26.

Ale řeč mi téměř oněměla,
  Když tu státi nejen sedláka,
  Než i pastýře a žebráka
  V počtu těchto básnířů jsem zřela;

Co pak jejich přirozená pěla
  Muza, lepší to než mudráka
  Verše mnohého a chvastáka,
  Jemuž hlava školou zjalověla:

První dva z Čech mají původ spolný,
  Rolník Vavák, rychtář v Milčicech,
  Druhý ovčák v Krátonohách, Volný,

Třetí zpěvák vznešený a lepý
  Byl Srb, rozen v Bosny hranicech,
  Filip Sljepac, ubohý a slepý.

27.

Usadiv nás tedy na koberci
  Zeleném tu kolem do kola
  Apoll, hru a závod provolá,
  I hned vyšli šermíři a herci;

Byliť kvítím, vavřínem a pérci
  Ozdobeni jako Dodola,
  Kdo pak, myslím sobě, odolá
  Přízvučníci čili Časoměrci?

O vítězství dlouho bojováno,
  Naposledy celou básnickou
  Společnosti rozsudek mně dáno;

Těžký úřad! co já učinila?
  Romantickou jsem i antickou
  Stránku věncem smírlivosti ctila.

28.

Líbilo se mi tu, proto cestil
  Duch můj po tom chlumci tam a sem,
  A s tím slavských umĕn zápasem
  Za dlouhý čas rozkošně se pěstil;

V tom zřím hocha, an si právě klestil
  Přes myrty sem chodník Parnasem,
  Novým ruských písní Ohlasem
  Sladce nástroj v ruce jeho chřestil:

I hned zpěvem ochlácholená tím
  Šla jsem jinochovi v oustřety,
  Pak s ním spolu tam se zase vrátím;

Sotvy že jsme přišly před mistrovský
  Spolek ten, už sláno pro květy,
  A sbor celý volal: Čelakovský!

29.

Hle, hle matko! ti tam na zem padnou,
  Onen ptáček na dvou větvičkách,
  A ten muž tu na dvou stoličkách
  Sedící: o chyť je rukou vládnou!

Nebo oba píseň dosti skladnou
  Pějí na lyře i husličkách,
  A já v radostech i v pracičkách
  Nenávidím různost nepořádnou:

„Nech je, toť jsou obojživelníci,
  Schneider Němec a Čech Svoboda,
  Ve dvou řečech rovně veršující;

Nemilujeť pravda dvojjazyčnost,
  A však dána jim tu hospoda
  Aspoň pro žert nám a pro rozličnost."

30.

S výšky té sme jednomu se divu
  Na dolině ještě dívali,
  Tátoše tam s jezdcem zbadali
  Bředoucího jsme sem přes kopřivu;

Když pak přišel pod Parnaskou nivu
  Všickni jsme se hlasně zasmáli,
  Maďaři jej za chvost tahali,
  Srbové pak za uši a hřívu:

„Náš je! — ba náš Vitkovič!" tak obě
  Stránky vadily se v povyku,
  Chtěvši každá přivlastnit jej sobě;

Smilujme se, nechme Maďarovi —
  Dím já — almužnu tu, osliku
  Podobnější nežli Pegasovi!

31.

Široko teď otevřite bránu,
Zvolám, Helikonu strážcové!
Dva sem nejmilejší zpěvcové
Přicházejí, z Rus a od Balkanu;

Sladkoť býti cítěnu a znánu,
A hle tito noví hostové
Jsou mé školy zdární žákové,
Milující celost víc než stranu:

Chomjakové! Utěšenoviči!
Přijmíte ten triumf od Slávy,
Za Jeku ty, ty zpěv za Orliči;

Zpěv váš obou celým nebem hýbal,
Řeřavěl jím strop i podstavy,
Jak by hvězdy žhoucí Vesuv líbal.

32.

Hora dále s vyšším stojí čelem
Než chlum Tlusté nade Mažárnou,
Ozdobená krásnou hvězdárnou,
Koperník jest jejím ředitelem;

Zásobu tu zříti v lesku skvělém
Nástrojů, jenž nikdy nestárnou,
Družinu též jeho přešvárnou
Jmenující svým jej učitelem:

Ptolemaeus, Cartes, Newton, Tycho,
I sám Heršel k jeho oltáři
Přinášejí obět poety ticho;

A co jmen té nauky má pole,
Národů všech jiných hvězdáři
Učenci jsou v této jeho škole.

33.

V ouboči té hory v mech sem klesla,
Neb zde vedli hry a obchody
Slavští zpytatelé přírody,
Za vůdce si vyvolivše Presla;

Ten muž se mi líbil tak, že nesla
Ke cti jemu sem a na hody
Květy, zrostliny a jahody
V košíku, co vděčnosti mé hesla:

Přišel k nám i Zalužanský, hodný
Děd ten Linnéovy soustavy,
I náš Franklin Diviš hromovodný;

Stoiković a Chlavný siloskumec,
Petian Slovák, čině přípravy
Ptakoslovné, též má svůj tu chlumec.

34.

V desátem, ač pravda ještě malém,
A však dosti pěkném kostelci,
Přebývají slavští umělci,
Method malíř jest jich spolku králem;

Mezi nimi obletují valém
Krásni hned sem, hned tam andělci,
Aby podnět dal nesmělci
Libost měli v mistru dokonalém:

Schiavone tu v malbě před Kupeckým,
S Losenkem se Škreta raduje,
Krainec Janša, Kadlík s Chodovieckým;

Tomáška má hudba, Myslivečka,
Kozlovský zas v řezbě horuje,
Dunajský též není bez věnečka.

35.

Při umělcech, kteří ve chudobě
  Museli dny zemské tráviti,
  Svět pak teprva je slaviti
  Počal, když už v temném byli hrobě;

Moravana jménem Ososobě
  Z Helomouce musím zmíniti,
  Jemuž v Pešti hladem umříti
  Maďaři jsou dali v lonské době:

A když zemřel, ó té lidské šalby!
  Schvalovali celým krajinám
  Jeho krásné dějepisné malby;

Proto radí odtutod všem Slavům,
  Aby vlastem svým, ne cizinám,
  Sloužili, snad rovným ujdou davům.

36.

Nevím co tvé srdce na to poví,
  Že jsem Kostel tén i maličkou
  Ozdobiti dala kapličkou,
  Svěřivši ji snažně dozorcovi;

V ní se Skřítkům mladosti tvé hoví,
  V ní jsou naše barvy s kystičkou,
  Malby, zvláště Vděčnost s Písničkou:
  Hanusovi to a Viererovi!

Těmto nikdy nezapomenutým
  Učitelům tvojim v malířství
  I já úctu vzdávám citem hnutým;

Oni tiché krasoumy vplyvem
  Okrášlili lásku, básnířství,
  Celý život nám, co božským divem.

37.

Mecenáše slavské třída jiná
  Obsahuje zlatým pod krovem,
  Ve věnci jsou všickni bobkovém:
  Karel, Rudolf, Petr, Katarina;

Potom blízko těchto Žerotína
  Uzřela jsem v háji myrtovém,
  Při něm Rumjancova s Šiškovem,
  Jablonovského a Potemkina;

Znějí zde i jména Ossolinských,
  Kolovratů, Milošů a Kynských,
  Jako podpor slavských národů;

I víc knížat, hrabat, vojvodů,
  Jejichž ale skromné jméno tuto
  Raděj nebuď ani zpomenuto.

38.

Jednoho však s jeho velkým činem,
  Vlastenectvím, sebe zapřením,
  Nelze pominouti mlčením,
  Slavorus je, sluje Konstantinem;

Setníky dva chránil před záhynem
  Na svá ramena je vložením,
  Ač mu plamen hrozil zničením,
  Ač byl carským dědicem a synem!

A co větší znak jest jeho cnosti,
  Korunu půl světa mladšímu
  Bratrovi dal s velikodušnosti;

Sama Sláva čin ten obdivuje,
  Proto korunu i krásný mu
  Na odměný trůn zde připravuje.

39.

I brat jeho, ten co udaremnil
Zhoubné Korsikána zámachy,
Vojska jeho pudil v rozplachy,
Paříž pyšnou bleskem Slávy ztemnil;

Navrátiv se život opříjemnil
Uměním a nauk zápachy,
Zkřísil oplakané Polachy,
Náboženstvím staré mravy zjemnil:

Ministra pak zřídil osvícení,
Prvý příklad v lidstva dějinách,
Jemuž ještě podobného není;

Alexander jest ta Slávy perla,
Do jehož ruk, v zemských krajinách,
Dána ruská světovládná berla.

40.

Nad oba však hučné dělostřélství,
Strojná hudba, plynní zpěvové,
Ctějí toho skutky bobkové
Jak i moudrost v krajin ředitelství,

Jenž ta slova smutném při poselství
Řeknuł: slyšte mili Rusové,
Poláci jsou naši bratrové,
Neslušno k nim míti nepřátelství!

Žádnému snad Slávy náměstníku
Tolik národnosti nevyšlo
Ještě z úst, co tomu panovníku;

Jak by i nám úklonu zde naši
Vzdáti na um bylo nepřišlo
Gosudaru tomu Mikuláši?

41.

Matka má a cesty tovaryška
Teď mi laskavou svou pravicí
Ukázala obraz visící
V této síni, pod nímž byla knížka;

Zanášel se cele na Františka
Tváří, korunou i berlicí,
Ač jej, krásu barev hájicí,
Kryla tenká závojová mřížka:

Titul knihy mne v tom zdání sílil,
Slovník Stulliho to slavského,
Na nějž mocnář ten svou štědrost vylil;

V tom zpěv: „Bože zachovej nám krále
Františka co otce dobrého!“
Zpíván tu byl k jeho cti a chvále.

42.

Před tím krovem mramorová socha
Stojí celá v římském oděvu,
Ale dosti bylo na jevu,
Že to slavská tvář, jen skrytá trocha;

Co to medle za muže či hocha
Jest? já myslím v tichém ousměvu,
A že bez slasti a bez zpěvu
Byl, já jsem jej měla za lenocha:

I bylť ovšem to pro národ vlastní,
Ač se slavským jménem nazýval,
A trůn dali losové mu šťastní;

Neb se nápis očím zpytatelky
Tento na podstavci odkrýval,
Upravda neb Justinian Velký.

43.

Okruh sochy té blesk stolic krášil,
Na nichž zákonův a právnictví
Mistrové, zde vede přednictví
Slav a císař, Makedonský Basil;

Repkov pak, co Sasům práva hlásil
Ukradlým nám slavské dědictví,
Čacki polského syn šlechtictví,
Všehrd co práv símě v Čechách zásil;

Nejmladší, však chlouba všeho Slavstva,
Jest tvůj Maciejowski, našeho
Co psal polsky Děje Pravodavstva;

Ale ještě čeká muže Sláva,
Jenž by národu tak velkého
Nejen psal, než uskutečnil práva.

44.

Sotva víru svým sem očím dala
Když jsem, mezi touto rodinou
Arcislávů, též i s Christinou,
Královnou se Švédskou uhlídala:

Proč a jak ta zde jest? jsem se ptala.
A tu zeptanci mi pokynou:
Pro list onen, který latinou
Sobieskému, zhoubci Turkův psala.

Ona sama ze všech panovníků
Byla, která naše zásluhy
Uznala i dluh jim vzdala díků;

Proto jest co slavských ctitelkyně
Cnosti, na příklad pak pro druhy,
Ode Slávy zvána ku hostině.

45.

Odtud vedla za potůček branka,
  Kterou květná kryla osnova,
  A tu k vítání nás hotová
  Stála zase nová pomázanka;

Já k ní česky, nebo zářečanka,
  Tato byla česká králová,
  Rodem Francouzka, a Karlova
  Manželka, jíž jménem bylo Blanka:

Ale ona česky neuměla,
  Nechtěvši se v Praze učiti,
  I když k tomu učitelky měla;

Pročež nejen musela se, mazna
  Ta, zde s Němkyňkami hanbiti
  Svými, než i nebe býti prázna.

46.

Případ tento skončený tak špatně
  Ledva ještě námi pomíjen,
  Aj hle jiný zase rozvíjen,
  Jenž tu bolest nahradil nám platně.

Polské Králce názdravek tu statně,
  Její krajance, byl připíjen,
  Maří Kazimíře d'Arquien,
  Mluvící řeč polskou delikatně:

Manželkať te byla toho Jana,
  Jímžto někdy církev křesťanská
  Z tureckého jarma vysekána;

A ač tytýž zvyky měla divné
  Tato Francouzkyně dvořanská,
  Předce Slávě v ničem neprotivné.

47.

Kopa máku! což to? v měkké trávě
Blízko štěbetavé studničky
Vidím čtyry slavské ženičky
Ráčiti se při nebeské kávě;

Obrus, šálky, cukřínka, ba právě
Ze zlata jsou i ty konvičky;
„Obradujte i nás vdovičky
Návštěvou svou!“ řeknou mně a Slávě:

Češky dvě, dvě Slovenky to byly,
Které, k hanbě mužům, tisíce
Na knihy a národ poručily;

Steyrová a Kavkovna z Čech obě,
Bezekovská z Banské Bystřice,
Hvizdáčka pak z Peště známá tobě.

48.

Ale zde byl také při hvězdnatých
Dobrodincích těch stín knězovský,
Jenž i tento spolek otcovský,
I mne rmoutil v radostech mých svatých;

Sice z mužů na slovo byl vzatých
A slul Institoris Mošovský,
Slavům však, měv poklad Kresovský,
Poručil jen mizerných sto Zlatých:

Když pak čítal v tomto společenství
Z Tablicových básní vůdce můj
Hlasně celé jeho poručenství;

Matka tvář svou hněvně odvrátila,
I já jsem se, ač jest krajan tvůj,
K němu ani nepřihovořila.

49.

Nu snad ten, co jiného tu kárá —
Povím já — náš Tablic majetný
Národu, co boháč bezdětný,
Ujmu tu se nahraditi stará;

Tím víc pak tu naděje má hárá,
Že sem sama, list mu pamětný
Psavši, zpomínala šlechetný
Cíl ten, dokud starost jeho jará:

„By řeč nejen černidlem, než zlatem
Naši krášlil!“ — V tom on tuliby!
Přichází sem skoupým oděn šatem;

Vy ste, řeknu, porušili mnohem
Více Slávě bez vší pochyby?
„Já? Nic!“ tedy jdite po svých s Bohem.

50.

Z porcelánu bílá Nankingského
Věže zrak můj nyní omráčí,
Císaře dva v její pavlači
Čínského, pak zříti Japanského;

Rájský čaj a punč jim do sličného
Nádobí Rus jeden natáčí,
Oba ctitelé a vzývači
Genia jsou byli slavjanského:

Davše onu ode Deržavina
Přeložiti Odu na Boha
V řeči, které Japan má a Čína;

A pak zlatem na hedbáví psanou
Zavěsiti k poctě, se mnoha
Blesky, nade paláců svých branou.

51.

Na rákoši jednom uzřím kývat
  Lid se ve hromadách Polanský,
  Spolu sedlácký i zemanský,
  Šátky chvíti komusi a zpívat;

Nastavivši uši, slyším: vivat,
  Vivat, vivat biskup Lubranský
  Ale mně se jazyk římanský
  Nelíbilo s polštinou tak slívat:

S nevolí sem dále chtěla proto,
  Anť mne Polák plný očarů
  Zastaví a vypravuje toto:

Ten muž sám se na Budínském sněmě
  Opřel králi zpupných Maďarů
  Ludvíku, když z Polska urval země.

52.

Zanechavši toto divadlo tu
  Uzřím krále mezi husary,
  Též je za rozené Maďary
  Třímám patříc na vous, tanec, botu;

Hral pak slavnou Rákociho notu
  Na houslech jim cikán Bihary,
  Poláci mu tvrdé tolary
  Kladli, chválíc krále za dobrotu:

A ač veždy myslela sem, kde se
  Nalézal král cizý v národu:
  „Jinde kdáče, doma vejce nese!“

Tento však se, Bátorym jej zvali,
  Ze všech lidí jeho původu
  Zdál sám býti, co nám dobře přáli.

53.

„Sám? — ej, věru velkou křivdu děješ
  Slávy dcero! mně v té ve stránce,
  Jestli na mne Hontu schovance
  Nehledíš, když o Maďařích pěješ;

Já sem řeč tu, které i ty přeješ,
  Chválil, hověl jí co kochance,
  O ní psal co zjevný ochránce,
  Ač sem Maďar a mé jméno Feješ!“

Pak mi podal svoje pojednání,
  Kde řeč naši hladkou latinou
  Maďarům svým poroučí a brání;

Hned sme tedy našim rozkaz dali,
  Aby dyněmi a slaninou
  Po maďarsku hosta čestovali.

54.

Když tu toho noha moje nechá,
  Asi na hození kaménka
  Stojí s mečem v ňadřích dívenka,
  Tak že v oužas má se mění těcha;

Kdo jest tato nešťastná a plechá
  Mladice, dím a snad Slovenka?
  Maďarka to z Jagru, milenka
  Telafouza, vůdce v Uhřích, Čecha;

My hned paloš z ní sme vytasily,
  Potom páchnidly a oleji,
  Vodkami a mastmi posilnily;

Thisbe ta se Slávy hodnou stala
  Tím, že syna Slávy vroucněji
  Než svůj vlastní život milovala.

55.

Než hned druhou krajanku sme zřely
  Její, nadutou tak velice,
  Že tu podávala škrablice,
  By se jiní pró ni zabíjeli:

Mějže rozum! my jí pověděly,
  Jako host tu nečiň různice!
  Předce vtírala ta stařice
  Každému se Slávy bydliteli:

Stydlivý mnich, Horvat Brezovačky,
  Počal prvý s touto nezbednou
  Maďařilkou vesti křik a rvačky;

Kušević v tom, Leška, Rohoň jsou tu,
  Ale matka tu při šerednou
  Skončí, davši ku pokání lhůtu.

56.

Naproti se v dlouhé šiky četa
  Srbských nebešťanů řadala,
  Potom hlasem zvučným zpívala
  Onen krásný zpěv: „Mnogaja ljeta!“

Mnohá léta do skonání světa,
  Druhá stránka se jí ozvala,
  Otci čest i synu pochvala,
  Živ buď rod váš jako palma květa!

Týkalo pak zastaveníčko to
  Dvou se Vukoviců vlastenských,
  Božidara s jeho synem proto:

Že jsou byli, obcovávše v těle
  Vojvodové ti, knih slavenských
  Oblibci a rozšiřovatele.

57.

Při silnici s vysokou a hrubou
  Skalou zelená se záhonec,
  Na skále hrad, po němž oponec
  Rozestřen ční do oblaků s chloubou;

Z něho se hlas vůkol plnou hubou
  Ozývá až nebe na konec,
  Pocestné tu jeden Slavonec
  Za hosti zve k sobě mluvní troubou:

Zavítavše tedy k němu zprosta
  Nalezly sme právě Němečka,
  Jménem Taube, u něho jak hosta;

Tak se divil, že už do dětinství
  Téměř padnul tento všetečka,
  Slavjanskému tomu pohostinství.

58.

Však ne jenom slavným, v mědi rytým
  Mužům oblouk oti ta sklenuto,
  Nikoli, zde místo vytknuto
  Jest i cnostem neznámým a skrytým;

Tu jest Staniš, ač jen k pospolitým
  Stavům jméno jeho octnuto,
  Předce celé nebe pohnuto
  Skutkem jeho lidským, znamenitým:

On když mor byl jednou v Novgorodě,
  Dnem i nocí lásce obcoval,
  S vozem plným těl ven z města chodě;

  Tak že sám on, tiše jen a němě,
  Spoluměšťanů svých pochoval
  Tři tisíce třidcet v lůno země.

59.

I vás chudí lidé, kdo ste koli,
  Byť i bez věnců a břečtanů,
  Vítám v počtu těchto měšťanů!
  Jakovou pak vy ste měli roli?

„V otroctví my byvše, při nevoli
  Té sme v chrámě uši křesťanů
  Vzdělávali, měchy varhanů
  Dmýchávavše v Konstantinopoli:“

Znám, neb ten, co o Obřadích řečnil
  Řecký císař, Vás i s pracemi
  Vo své knize už tam dole zvěčnil;

Služebníci dobří! byli, povím,
  Nad málem ste věrní na zemi,
  Teď vás nade mnohem ustanovím.

60.

Lidomilskem toto město zvali,
  V něm byl i Čech Škvor, co v Sázavě,
  Tham co v Labi život chvátavě
  S nasazením svého retovali;

A vy, řeknu k jednomu tu, zdali
  Nejste Michalovič, v Jelšavě
  Co šest duší ohni laskavě
  Vyrval? Tak jest! všickni povídali:

Garková též tu, ta ruská žena,
  Jíž, ač těhotnou, dvě v topení
  Dítka cizí z ledu vytažena;

Reka vína teče uličkami,
  Břehy z torty, nad ní pečení
  Bažanti, i nůž v nich s vidličkami.

61.

Michajlov, ten ruský voják věrný,
Též zde jest hned v síni vedlejší,
Jehož stálost byla silnější
Nežli hromu blesk a rachot perný;

Celé město plení oheň žerný
Hořejšek i stranu dolejší,
V něm i jmění jeho vezdejší,
Choť i dítky i dům nenádherný:

Sousedé ho ženou na ulici
Svoje bránit, on však nehnutě
Při krajinské stojí pokladnici;

Povinnost mu byla nad majetek,
Proto vnesly cnosti perutě
Strážce toho v tento Slávy světek.

62.

Před městem jest rozestřena pažit
Na vzor zelenavých postavců,
Musejí všech oči zvědavců
Po spěšném jí navštívení bažit;

Já jdouc předkem chodník matce dlažit,
Giku, zajaté co od dravců
Tatarů, těch hnusných psohlavců,
Vykupoval, uzřím tu se blažit:

Osvobodil Valach tento, s řídkou
Cností, Pilařika slavného
Vězně s pannou Maňákových Jitkou;

Tato muže láska pronikavá
Pohla matku tak, že v celého
Přetvořila toho Poloslava.

63.

Pozornost má novou věci zmladla
  U prostřed těch her a veselek,
  Rolník tu byl, z něhož na celek
  Zboru světlost utěšená padla;

Nemesis mu na šediny kladla
  Sněžné perloštěpný náčelek,
  Z Vrbovce byl, Srbů výstřelek;
  A slul Milić dle jmén ukazadla:

Máť i Sláva Manliusů cnosti,
  Kterým svatá přísnost zákona
  Vyšší jest než uzeł pokrevnosti;

Tento syna jediného svázal,
  A ač vraždu kryla záclona,
  K soudu hnal i trestati sám kázal.

64.

Nedaleko jiný rovnojmenec
  Z Čech byl od tohoto oddálen,
  Bělosněžným rouchem obalen,
  Slul Jan Milič a byl posvěcenec;

Jeho život zasloužil tu věnec,
  Zvláště aby čin ten pochválen
  Byl zde, kterýmž tři sta Magdalen
  Hříšných spasil tento oslavenec:

Vůkol něho klečíc, ku vděčnosti
  Jemu, svatého zde pokání
  Slzy lejí ony v kajícnosti;

On pak, v rucech lilie hůl ctěných
  Maje, od Slávy zde nechání
  Oveček těch prosí navrácených.

65.

Háj tu určen ráje nebeského
Mluv- a Dějeslavům vlastenským,
Polykarp zde, Knapský s Jeleňským,
Zizania vedlé Smotriského;

Lindeho též zřím a Kopčinského
Před Nudožerinem Slovenským,
Veleslavína pak s Komenským,
Karamzína, Hájka, Potockého:

Kronikář též ten v tom počtu dlouhém
Dalimil jest, co myl Němce louhem,
Belostenec, Dainko, Středovský;

A jmen jiných množství okázalé,
Obradović, mistr Dobrovský,
Nejedlý, Vuk, Lučkay a tak dále.

66.

A však jedno abych tobě psala
Ještě v dušce této zaslouží,
Než to zjevím ti jen pod růží,
Jak mi sama matka přikázala;

Dlouho nejprv sama tajně lkala
Pokaždé však shovu prodlouží,
Jednou ale tak se roztouží,
Že ty syny před soud obeslala,

Kteří znavše slavskou cizou řečí
Předce knihy zvykli psávati,
Proto blud jich tímto trestem léčí:

Musejí zde do své materčiny
Pře- svá vlastní díla -kládati,
Z němčiny ty, tyto z francouštiny.

67.

Ó té slasti ještě nevídané!
  Zvolám nad jedním tu výskytem,
  Matko! hle v tom věnci spojitém
  Krajané jsou moji, Lužičané!

Společnosti Vendů dle nich zvané
  Původcové v Lipsku letitém:
  Haluz, Širach, Kněžek s Bulitem,
  Stoupenců též zbory sem k nim slané:

Před stoletím oni založili
  Jsou ten spolek, aby v Lužicech
  Hynoucí řeč slavskou ochránili;

Matka za ty zásluhy tak svaté,
  Kladla na hedbávných tkanicech
  Na všech ňádra medalie zlaté.

68.

Mimo Vendy, Matthäiho z Chlumu,
  Frencla, Švotlika a Choinana,
  Ještě na jednoho krajana
  Pohled množil slastí těch mi summu;

Jenž ač neměl učeného umu,
  Předce slov té řeči ochrana
  Byl nám, kterou v Linsku podmana
  Německá už pochovala v rumu:

Byl on ze vsi Klenov od Vustrova,
  Sedlák, Janiške slul, v nedělích
  Henningovi předříkával slova;

Bez něho by nebyli sme znali,
  Jako našich Linů zmizelých
  Předkové, řeč slavskou mluvívali.

69.

V obec tuto, oslaviti chtivou
Národ a řeč spisy svojími,
Ještě vjíti, mezi jinými,
Bernolák chtěl, ale cestou křivou;

Nebo nešel onou opravdivou
Velkou branou, ale bočními
Dvérci se jen velmi těsnými
Tlačil semto, přes rum a houšť divou:

Nevejdeš, dím, bratře do nebes tu,
To nás ani tebe nespasí,
Vrať se zpátkem na probitou cestu;

Neřekla sem více této chvíle,
Snášelivost mi řeč zahasí,
Ukáže čas, zdali dojde cíle.

70.

Než víc nyní smutil se a lekl
Duch můj, neb aj nová příšera!
Jeden Moravský uk Homera
Ubohého za vlasy sem vlekl;

„I on je náš! i on je Slav!“ řekl,
„Svědkem toho každá litera
V Iliadě!“ — totě chimera
Myslím, snad ten násilník se vztekl?

Sláno i hned pro průbířský kámen,
A hle z křiku toho velkého
Vyšlo, že ten vysmánec byl zmámen;

Pročež musel, za svůj vtipný neum,
Zpátkem slepce toho slavného
Do řeckého vesti Elyseum.

71.

Toto krátké Meonida dlení
V této společnosti učenské,
Užila já k oné vlastenské
Otázky sem jemu předložení:

„Které se vám nejvíc tlumočení
Líbí vašich zpěvů slavenské?“
On si prosil z každé sestřenské
Řeči veršů několika čtení:

Prvé polské, potom ruské bylo,
České, a to trojí, posléze,
Než hle, žádné se mu nelíbilo;

Proč pak? díme, a on: řecké duše,
Bohy, bohyně a vítěze
Rád mám v řecké míře jen a rouše.

72.

Nade plesem rozkošným se plavíc
Dvě tu protibřežné vesnice
Uzříme, pak z naší lodice
Jdeme do těch krásných Řečislavic;

Osází v nich, nové domy stavíc,
Srbská se a česká Matice,
Tak že plné všecky ulice
Časopisů, knížek, škol a lavic:

V prostředku stál oltář, na nějž klásti
Právě přišel oběť chudý ten
Nejmenovaný syn české vlasti;

Velikáť se v přípravách těch dbalost
Jeví, i snad budou delší jen
Míti zde, než na zemi tam stálost.

73.

Nad břehem se čerstvá zelenala
Štěpnice a slibná zahrádka,
V nížto právě mlaď a přísádka
Od země se pnouti počínala;

A že v blízku naplněná stála
Vodou stříbrokutá hubatka,
Vzavši do ruky ji, poupátka
S nadějí tu hned sem oblévala:

Na lístkách ty názvy byly psané:
Liskay, Kuzmani dva Slováci,
Kampelík a Kačer Moravané;

Roštlapil Čech s Koubkem, při Poláku
Sadovském Gaj Horvát, nováci,
O by jen mou nesklamali čáku!

74.

Založená vtipným zahradnickým
Uměním zde stála vinička,
A v ní cizozemská révička
Přesazená našim Vinařickým;

Těšily jsme jeho nad básnickým
Dílem se i já i matička,
On nám dal svá řecká kvítička,
Potom hostil římským Falernickým:

Ponukal i českým Lobkovicem
V zehřívárně hnané zelinky,
Našim však se nelíbily plicem;

Já bych vděčně, matka povídala,
Zpátkem všecky jeho latinky
Za jednu mu českou báseň dala.

75.

Novochtivost znetrpělivená
Tu mne táhla vidět místa ta,
Na nichž stojí slavských komnata
Starotin a vzácnost vystavená;

I hned siň nám byla otevřena,
Sotvy že sme keply na vrata,
Ozdob ze stříbra i ze zlata,
Mincí, zbraní směs tu rozložena:

Antikvářů úřad: Chodakovský,
Janković a Blecha s Rybaym
Mají, poslů Masch a Ahrendtovský;

Při přehledu, i to netajím,
Ony věci s největší sme zřely
Radostí, co slavský nápis měly.

76.

Listovna též tu se zakládala,
Jenž by všclijaké písacké,
Duchovné tak jako světácké
Památnosti v sobě zdržovala;

Prvý pak list já sem do ní dala,
Slavské psaní země Horvatské,
Stolici co sláno Saladské,
Když jí tato po maďarsku psala:

Odpověď ta v pozlaceném rámci,
Za sklem, na nejkrašší pentlici
Z mojích šperků, visí v tomto chrámci;

A to proti dveřům, aby hnedky
Čtouce následovat poutníci
Učili se naši svoje předky.

77.

Počátek i prvé všeslavenské
Učiněn jest tuto knihovny,
Památek má sklad už neskrovný,
Zvláště světské dvě, dvě náboženské;

Kralodvorský spis, a o vojenské
Zbroji Igora zpěv bojovný,
Zlatopsaný Žaltář královny
Hedviky, pak Zlomky Freisingenské:

Každému jest nářečí a kmenu
Oddělena třída vedlejší,
Jednuť mají střechu však i stěnu!

Malbami se podlaha i schránka
Leskne, strážcové pak slavnější
Jsou v ní Bandtke, Kopitár a Hanka.

78.

Neučená já když tam se vedru,
Zřím tu z Paříže též Cousina,
I řku, ač mi kulhá Frančina:
Krásno býti, zvláště k vědám, štědru!

Chystán právě jeho pro kathedru
Slavskou byl list, místo, jistina,
Anobrž i pyšná stavina
Z dříví palmy voňavé a cedru;

A když, aby olivový kladla
Věnec ruka má se povystře
K čelu, tato slova z úst mi padla:

Přijmi vděčnost tuto ministře!
Slavjan chceli řeč a národ znáti,
Musí z vlasti v cizinu se bráti.

79.

Hádej nyní, abych došla světla
  O tvé způsobnosti věštbářské,
  Koho teď sem v tiché švejcarské
  Dolince v ten zbor tu jíti střetla?

Duše jeho z Liptova sem vletla,
  Umění kde konal knihařské,
  A ač jméno nosil maďarské,
Sláva předce k synům svým jej četla;

Jedno — dvě — tři! abys dlouho svého
  Vtipu hledáním si netrudil,
  Už ti povím: Bělopotockého!

Knihvazače titul všeslavského
  Má zde muž ten, jenž svou probudil
  Snahou Tatry ze sna hlubokého.

80.

Tu též spatřím, jdoucí dalším šlakem,
  Tvoje příznivce a přátele,
  Krom už dotčených, jest na čele
  Rudnay, Pronay s jejich stavu znakem;

Potom Rožnay, Olemen, za Polákem
  Siveckým jde Šoltis vesele,
  Blahoslava zřím a Herkele,
  Milovuk tu, Farník s Hamuljakem;

Hleděla i na Seberiniho,
  Palackého, Koiše, Paďiće,
  Ferjenčíka sem a Sucháního:

Všecky matka třímá za své děti,
  Však co slastí jich se dotýče,
  To zde nechci světu vyzváněti.

81.

V chrámě přátel tvých když odpočinu
Pod besídky stínem pustevné,
I mé přátelky a pokrevné
Amalii zřím a Karolinu;

Ó vy drahé duše! dím a plynu
Líbati jich tváře ousměvné,
Potom přede všemi ve zjevné
Radosti je ke svým ňádrům vinu:

Četly tu, co milovala která,
Onna biblii a Klopstoka,
Tato román a cos od Voltaira;

Mně dík vzdaly ve slovích tu čilých
Za to, žes ty řídil do roka
Vzdělanost těch sirotek mně milých.

82.

Ten tvůj krajan z Necpal potuloval
Též se v kněžských šatech náčerných
V této obci přátel důvěrných,
Jejž co hada za ňádry si choval;

V rukách měšec, ač jej utajoval,
S drahou summou měl těch stříbrných,
Které od tebe slov čiperných
Klamem půjčiv nikdy nevracoval:

A to peněz mozolných a tvému
Srdci vzácných, totiž k učení
Posvěcených akademickému;

Matka chtěla v očistcovou školku
Dáti ho, než já mu bydlení
Vymohla zde, ne však v tomto spolku.

83.

Odpusť matko, že se osměluji —
Řeknu učinivši úklonu,
Já snad v želi velkém utonu,
Nebo dvou zde přátel pohřešuji;

Ani místa ještě nespatřuji
Šafaříkovi a Mladonu
Zchystaného, odhal záclonu
Tu mi, nic víc nad ně nemiluji:

„Pravdu máš, a slovo tvé mi milo,
Toť jsou synové dva, v nichž se mi
Nejzvláštněji dobře zalíbilo;

Žádalať bych téměř, milá dcero,
Aby ti dva věčně na zemi
Živi byli mi i jejich péro.“

84.

Malebné ztad ukáže mi kopce
Jeden vlídný nebes hodovník,
Na nichž Černohorsko, Dubrovník,
Novgorod, ty Svobodné tři Obce;

Otroka tu není ani sóbce,
Každý sluha jest i panovník,
Lásku k vlasti cítí bojovník,
Stařec, žena v každé žil svých kropce;

Navštívím hned ona sídla cnoty,
A aj v jednom právě divadlo
Provodili kusem od Palmoty;

V druhém obec zvali k radě zvonem,
Neb jim posadníka připadlo
Volit, i já šla tam tedy honem.

85.

Ale jest tu v blízku ještě, čo vic
 Obdivoval duch můj zbožnělý;
 Když sme tmavostěnné uzřely
 Starověkých domy Nestorovic;

Srbská Sára s Rovinem si hovic,
 Nikodým Čech, Hanák Veselý,
 Grabovský Rus, s houfem bydleli
 Šedivých tu manželů a vdovic:

Potom z Čachtic jest v tom radování
 Eva Znachorová Slovenka,
 Co dle slepic řídila své spaní;

A dnes právě z Moskvy přirazili
 Manžel stařec sem a stařenka,
 Co sto třidcet roků spolu žili.

86.

Odtud přijdu státi před příbytky
 Zevniter i vniter spanilé,
 Stínily je stromy ztepilé,
 Ováněly blahovonné kvítky;

Tu sem našla ctné a dobré dítky,
 Syny vděčné, dcery zdařilé,
 Plesy spolu vedli rozmilé,
 Pletli z růží elyzejských kytky:

Mezi syny Vukasović slynul,
 Jenž své darované dukáty
 Otci poslal, který v bídě hynul;

V počtu dcer se Glinská vyznačila,
 Ana, když byl otec zajatý
 V žaláři, s ním dobrovolně žila.

87.

Vedlé Glinské hned mé oko pěknou
  Nebeslavku státi uhlídá,
  Čí to hezké děvče? „Nahyda
  Černikova z Nikitinu“ řeknou;

Při tom jméně všechněm srdce měknou,
  A hlas jeden toto povídá:
  Otce jejího kýs nestyda
  Osočil, aj z ouřadu ho svléknou,

Do Siberska ženou nevinného,
  Kam i matka s dcerou násilím
  Milovance sprovázely svého;

Jednou dobrá dcerka Černikova
  Návrat hledati svým přemilým
  Sama šla, mil šest set, do Petrova.

88.

Nejvíce však předce mezi drahnou
  Summou těchto mladých blaženců
  Dvanáctero krásných mládenců
  Z polské šlechty oči na se táhnou;

Kudy ti jdou, ke cti jim se nahnou
  Všudy hlavy jiných spasenců,
  Po liliech plných pupenců
  Čisté ruky Jozefů těch sáhnou:

Při Varně je v boji Murat chytil,
  A pak zamknul v Serail turecký,
  By své vášně, divoch jimi sytil;

Ale oni čest svou, stud a nebe
  Váživše si život nad světský,
  Jeden druhým udávili sebe.

89.

„Mamo! mamo! maminečko naše!“
Zkřikla za mnou tu dvě děťátka,
Krásná jako květu poupátka,
Lapkajíce za roucho mne plaše;

Ach já nejsem, řeknu, matka vaše,
Milé, osiřelé sladďátka;
Tu mne smutná projme památka,
Zrak se diví duši celou straše:

Miroslav a Všemil nešťastného
Synkové to byli Mutiny,
Ratolesti rodu Vršovského;

Jež dal zhubit v Praze krutým kátem
Český kníže z pomsty bez viny,
Já je bozkám a jdu dále chvatem.

90.

Na novou však hned sme přišly stavku,
Narozeňátko tu plačící,
Anděl pěstoun při něm stojící
Slovenskou mu zpíval kolíbavku;

„Buvaj že mi, buvaj!“ k siroslavku
„Haja že mi, haja!“ mluvící;
Nemluvně náš příchod čijící
Popozdvihlo z kolébky své hlávku,

Z nitranských to Čachtic dítě bylo,
Z matky, od Tatarů vlečené
K zajetí, se v cestě narodilo;

Na zemi je nechali ti kati,
I hned rodičce sme ztrápené
Kázaly to nedochůdče dáti.

91.

Nenemohu s tímto okamžením
O věc jednu tebe prositi,
Pospěš našemu to zjeviti
Šafaříku s mojím pozdravením:

Aby nechtěl včasným nad zemřením
Mladých miláčků svých kvíliti,
Nebo tuto lze je spatřiti
Všecky tři s těl jejich oslavením;

V místě tom jsou, o němž praví jemně
Sám pán Slávy věčné k dědičům
Jejím: Nechte dítek jíti ke mně!

Tiše tedy čekají ať na den,
V němž se navrátějí rodičům
Lidmila, i Milena, i Mladen.

92.

Při radosti té, a při rozprávce
Přišly pahorek sme na jiný,
Vesnička i salaš hostinný
Stály tu, a sluhy Sluhoslavce;

Podivín Čech nejvyšší jest správce,
Úředníci Hněvsa nevinný,
Milutin Srb, ten co jediný
Na Kosovu ušel rukoum dravce:

Goluban pak co byl Lazarovým,
Črenko čeledínem Zriniho,
Jiří z Uher v Rusku Borisovým;

Strojíť se tu žinčice a urda,
Proti níž ta v Tatrách z ovčího
Stáda není nic než haraburda.

93.

I ty jsi zde, drahá Bětko moje!
  Padši v náručí sem zvolala
  K té, co pěstounka má bývala,
  Rodem z Barby čili z Bořiboje;

Která jsouc i přítelkyně tvoje,
  Příchod tvůj k nám ráda mívala,
  Večer o svých předků říkala
  Vyhnanství z Čech rozprávky nám svoje;

Otvírala, zamykala bránu,
  Lístky vzájemné nám nosila,
  Proto dlouho při ní pozůstanu:

Dovol matko! řekne pak má mluva,
  Aby, kde jsem já, tam bydlila
  Při mně tato staruška a chůva.

94.

K rozkošným sem přišla nyní týncům,
  Kde sem nevěsty a ženičky,
  Horvatského kmene sestřičky,
  Našla, někdy v Uhřích vdané Hincům,

Kterýžto kmen Němcům křivdočincům
  Patří; Slavjanky, voničky
  V rukách třímajíce písničky
  Pomáhají pěti Cherubincům:

Ony totiž neodnárodnily
  V manželství se, než svou milujíc
  Řeč, k ní muže i dům přivábily;

Ne jak jiné dítky Slávy mají
  Zvyk, jenž s cizým lidem obcujíc
  Řeč i národ zrádně zapírají.

95.

Mezi tím tu množství lidu z leva
Živ buď! zvučným hlasem volalo,
V cestu širolisté metalo
Ratolesti palmového dřeva;

V hluku zřím tři muže, kvítí, réva,
Zlato z hlavy jejich blýskalo,
Jméno Minina se čítalo
Požarského v něm a Matvejeva:

Všickni byli z kmene Slavorusů,
Ti dva slili vlast svou, rotníků
Mečem na sto rozsekanou kusů;

Třetího jak lidomila ctili
Krajané tak, že mu z pomníků
Hrobních palác vděčný vystavili.

96.

Nemožno tu neslyšeti v dálce
Dosti malé toho zpěváka,
Který skutek Skarbka Poláka
Tenkozvuké chválí na píšťalce;

Toho co svůj zlatý prsten z palce
Sňav jím obohatil chudáka
Henrika, by měl čím vojáka
Platit ve své proti Polsku válce:

Zlato, dí, buď k zlatu přimícháno,
Lidem zmužilým a svobodu
Milujícím železo jest dáno:

Ušlechtilou matka pýchu tu hle
Za vzor klade všemu národu,
Lepší poklad v ňádřích nežli v truhle.

97.

Tu když ještě na můj rozkaz hleděl,
 Ptám se vlídně svého vodiče,
 Zdali o Demetru z Ugliče
 Pověděti něco by mi věděl?

Ba i ovšem, on mi odpověděl,
 Znám i jej i jeho rodiče,
 Jestli ten, co v rukách vězíce
 Čtyřidcet i devět roků seděl:

Ten, ten, který žalář a pout tíže
 V celém snášet musel životě
 Proto jen, že rozený byl kníže;

Šli sme k němu, a aj zříme an ty
 Vazby, v této nebes blahotě,
 Změnily se na něm v diamanty.

98.

Nyní role široká a sejná
 Stře se, meze řekou obrubíc,
 Po ní létá oblak holubic,
 Jichž se bělost leskne čarodějná;

Sednou, a zas křídla zvihnou chvějná,
 Ratolístky nesouc u hubic,
 Pak svým blaženstvím se pochlubíc
 Ve vrkání oddají se smějná:

Nikdo neznal kdo to, pak dí matka:
 Toť jsou duše českých vyhnanců,
 Ženy, muži, starci, nemluvňátka,

Smích těch třidcet i šest tisíc rodin
 Týká jestřabích se chovanců,
 Co je tiskli ze hnízd v mále hodin.

99.

Ještě bych sem sice měla mnoho
Jmenovati Slávy rozenců,
Panovníků, vůdců, vlastenců
Oučastných i hodných místa toho;

Z horlivců i strážců nejednoho
Zvláště ze svědků a mučenců —
Ale nechci jménem blaženců
Na zemi bych urazila koho:

Století tvé nemůž všecko snesti,
Cobych ještě měla mluviti,
Proto nad tou ujmou nebolesti!

Přijde čas, kde co tu nevypsalo
Péro, tváří v tvář máš spatřiti,
I co ucho nikdy neslýchalo.

100.

V jednom místě uzřela sem stánky,
V kterých spolek hostů hodoval,
Srb je pitou vlídně čestoval,
Čech jim plnil Mělničinou džbánky,

Že jsou cizozemci, z jedné stránky
Oděv, z druhé jazyk zjevoval,
Než že duch je s námi spojoval,
Zasloužili tyto radovánky:

Helmold, Ditmar, Jornandes tu sedí,
Ungnad sobě zdravká s Henningem,
Grimm a Vater na Herdera hledí;

Kohl a Fortis baví Assemanna,
Adelung a Schlötzer s Bowringem,
S Göthem stolí Gerhard, Talví panna.

101.

Mezi nimi vyznačují sluhy
Mnohými se, skvostným obřadem,
Roucha nádherného pokladem
Zvláště tři, jež lesk tu dělí tuhý:

Honosili, dřív než v rájské luhy
Vešli před života západem,
Všickni papežů se ouřadem
Totiž Johan, Clemens, Pius druhý:

O řeč slavskou zásluhy dva ti si
V chrámích získali, ten českého
Královstvi nám sepsal Dějepisy;

Málo ta čest národům se stala,
Aby Vatikana římského
Ruka jejich skutky byla psala.

102.

Při těch hodech předce hněvu zápal
Všecky hosti projme s nevolí
Nade jedním, jenž tu v zástolí
Sedě ve snu pohřížený chrápal;

Probudiv se zevly, lelky lapal,
Zívá, ryhá, nehty komolí,
Potom s dvořankami švehollí,
Jí a pije jako Sardanapal:

Poněvadž pak rušikvas ten přišel
Bez zásluhy k Slávě, kýváno
Jemu, ke svým do Wallhally by šel;

A když zmizel, kdo to? šeptáno:
Zimní král, co v Praze skvostně jedl,
An boj hrozný před Prahou se vedl.

103.

Milí páni! tu, dím, ještě jeden
Sedí, proti němuž námitka
Ta jest, že co lhář a klevýtka
Nezasloužil tento slavský Eden;

Dlouho o tom, kdoby to byl, veden
Rozpor a to prudký nezřídka,
Zda já? či já? zněla povídka —
Ano ty, jímž onen pudding snědén!

Bowringu tys leccos na mne nalhal
Ve svých spisech, zač i tobě by
Neslušel hod Slávy, než jen Wallhall;

Odpouštím však tobě tuto zradu,
Ale na znak lichého pochleby
Budeš sedět na posledním řadu.

104.

Vůkol stánkův těchto les a chvoje,
Nikoho tu z našich rodáků,
Za stromy však zříti cizáků,
Jak by hráli v skrývačku se, dvoje;

Ej proč uvést v paláce dliš svoje,
Matko! přátely ty Slováků?
Vždyť jsou z počtu hrabat, vojáků,
Němců těch, co vedli za nás boje!

„Neníť všecko zlato, co se blyští:
Werinhar ten, a ten Gundachar
Válčili sic slavském na bojišti;

Než ne láska k nám a k Rasticovi
Hnala ouskoky ty, než jen svár,
Pomsta a hněv proti Ludvíkovi.“

105.

Druhá vděčnost pode skvostným stropem
  Lidu byzantského plemena
  Slavem Nicetem jest strojena,
  Jenž byl hlavním v Cařihradě Popem;

Sotvy došly my, čest rychlým vzchopem
  Z míst nám od hostů těch činěna,
  Císařová Anna Komnena
  Předsednice byla se Prokopem:

Potom Moudrý Lev i s Theophanem,
  Theophylakt vedle Kedrena,
  Menander zde byli pod tím stanem;

Dějiny nám psali; zač jim naše
  Jídlo národní a chválená
  Od nich s mlékem předkládá se kaše.

106.

Pode stolem těchto vážných kmetů
  Ještě jiných, jimž se na mísky
  Kladou drobty jen a ohryzky,
  Dvanáct hostů jest a kazisvětů:

Isem, Musa a dvé Bajazetů,
  Selim s ještěrčími očisky,
  Muratové slavní nátisky,
  Solimanů dvé, dvé Mahometů:

Nu, dím, věru tu mi rozum stojí
  Matko! jak a proč ti Osmané
  Mohli vjíti v tuto říši tvojí!

Takliž? nu věz: řeč a písmo ctili
  Naše tak, že byvše Sultané
  Dvorskými je sobě učinili.

107.

Ale nejen osob jednotlivých
Jsou zde v tomto nebi hospody,
Nýbrž vidno celé národy
Cizoplemců Slávy žádostivých;

Litvanů, těch žíti mříti chtivých
S Poláky, sem střetla průvody
Pod Jagelem, a pak vojvody
Letů, Kurů, Finů zimomřivých:

Bulgarové také tuto byli,
Co též dobrovolně k našemu
Jazyku se sami přivtělili;

Rovnou čest i slast, i stejná práva
S domácími dala ke všemu
Zdárným těmto pastorkům svým, Sláva.

108.

Sotva se to stalo, jakás dáma
Po nebi se slavském přemává,
A tu s králi, s pány pohrává,
Hezká sice ale drzost sama;

Osoba ta nebyla mi známa,
Však že když se jí co podává,
Při všem dříve „kóšer" mumlává,
Zdála se být dcerou Abrahamà:

Zvím pak, že to ta, co oslepila
Kazimíra a tím Polákům
Víc než mor a vojny uškodila;

I hned umkla z ráje slavských sester,
A šla ku bradatým židákům
Židovka ta, jejíž jméno Ester.

109.

Od cizincův těchto matka výškou
Vedla po stezce mne zkvětilé
Ke Kumanské slavné Sibylle,
Která zde má třínoh s doupnou chyžkou;

I hned přišla s prorockou svou knížkou
Vykládať nám losy zavilé:
„Že prý cestit ještě zdařile
Po Vlachách máš se mnou tovaryškou!

A tam odkrýt zjev ten dějesoudný
Že to Slávy kraj, řeč, kmenové,
Co svět drží za cizotu bloudný;

An prý nejen Ona, Hetrurie,
Umbri, Sabini, Řím, Volskové
Naši jsou, než celá Italie!“

110.

Tu byl rybník opodál se úže
V potok obřežený rokytím,
V jeho vodě růže nad sítím
Květla, krašší sotva býti může;

Řeknu k matce milé: Prosím nuže
Dovol, ať z ní vůně pocítím,
Když pak já ji rukou pochytím,
Aj hle paní z té se stala růže:

Hraběnka a nevěsta to byla
Potockého, v krásné pavlaky
Oděná, než perly z očí lila!

Zlostný tchán ji pod led dal a vodu
Zatopiti skrze Kozáky,
Že mu byla z chatrného rodu.

111.

U rybníka zříti pyramidu
  Egyptskou, než celou ze zlata,
  Vůkol klečíc pějí knížata
  Danská a houf německého lidu;

A když zkouším každé vrstvy třídu,
  Na nejnižším stupni připjatá
  Čísla let se skytnou dlouhatá
  „Tisíc čtyři sta a čtyři“ vidu:

Na špici tak stojí žena, nebe
  Že zří daleké i sousední,
  Pohledem tím těšíc sama sebe:

I já vzhůru až k ní sem se brala,
  Totě paní ta, co poslední
  Na ostrově Rýgen slavsky znala.

112.

Cestitele ony též sem v rájech
  Těchto našla krokem náhodným,
  Kteří prví cílem národným
  Po slavjanských putovali krajech;

Sbíravše co v příslovích a bájech
  Ušlo ještě časům záškodným,
  Písně též, co zvukem přírodným
  Zpívá lid a pastýř při šalmajech:

A tím, v celém Slavsku putujíce,
  Napomohli onu vzájemnost,
  Po níž ty tak toužíš převelice;

Pročež háj tu všeslavský jim štěpen
  Spojující všechnu příjemnost,
  V něm jest Trnka, Kucharský a Köppen.

113.

Když tu meškám, právě čtyry duše
  Přináší sem jeden obláček,
  Sice bez blesku a libaček,
  Ve sedláckém jen a sprostém rouše;

My sme, dí z nich jeden, oči suše,
  Bartoš, Vrabec, Rus a Junáček,
  Z kraje, kde tvůj bydlí miláček,
  A náš národ vzteklost divá kouše;

Proto že sme řeč svou milovali,
  Maďaři nám v městě Vesprýmě
  Ran sto sedmdesát osm dali;

Celá říše nebes nad tím zbledla,
  A já nestydic se za símě
  Slávy, k matce bratry ty sem vedla.

114.

Mnohé pak a pěkně spořádané
  Jsou ty kratochvíle, zábavy,
  Ty hry, rozkoše a potravy,
  Jež zde mají slavšti nebešťané;

Tu jsou všecky naše milované
  Zpěvy, obyčeje, oustavy,
  Jen že podlé vyšší opravy
  Lidem stavů všech a věků dané:

Hudci mají varyta a dudy,
  Husle, píšťaly a varhánky,
  Samohravé, strojné, slyšné všudy;

Při nich pějí zpěváci a Umky
  Srbské pjesme, vaše zpěvanky,
  Krakoviáky polské, ruské dumky.

115.

Kdože může vysloviti medle
  Všecky hračky, zvláště Slováků?
  Tu ční Paprik v kole diváků
  Dolů hlavou na vrcholci jedle;

Ten tam láme kolesa hned vedlé,
  Duby staví tu zbor ovčáků,
  Onde zase kopa Kozáků
  Hajduchuje na koni a sedle;

Mladá chasa píšťalky si tluče,
  Hrá se v purgu, míč a houpačku,
  Šibenice přeskakuje rouče;

Děvečky pak hrají opět naše
  Slepou bábu, kvočnu, skrývačku,
  Pohádky a jiné samopaše.

116.

Onde zase mládenci hned sami
  V rozličných se věcech kochají,
  Hnedky opět Skočnou plesají,
  Golubec a Kolo s krásenkami:

Jinde zbory panen rovinami
  „Hoja Ďunďa hoja“ zpívají,
  Aneb Vájanek si chystají
  Okrášlený narodními hrami;

Muži pijí kvas a medovinu,
  Ženy připravují pirohy,
  Ovoce a nektar na hostinu;

Ba i starci v nevinném tom plesku,
  Nejsouce mdlí více na nohy,
  Začnou někdy vážnou polonesku.

117.

Nejdražší co na světě jsou látky
  Z vlny, konopí neb moruše,
  Hedbáv, zlatohlavy, loktuše,
  Mušelíny, nachy, patelatky;

Z Indie, té staré Slavů matky,
  Sem se po moři i po suše
  Vezou, a z nich tyto pro duše
  Hotují zde pláštíky a šátky:

Nejslavnější, i to musím říci,
  Jsou ne Paříže a Berlína,
  Ale z Peště tuto oděvníci;

Mužský už i jménem necuzinský
  Krajčíř Košťál Slovák z Trenčína,
  Ženský pak jest Polák Lubošinský.

118.

Hostina to jest, že ústa mednou
  Dříve než ji člověk navštívil,
  A hod každý sobě zošklivil,
  Koho oči skvostnost tuto shlédnou;

Proti ní jen stín ta, kterou jednou
  Karla měšťan v Praze zadivil,
  Ba i blesky, s nimiž Radzivil
  Pil a jídal v Prešově, tu blednou:

Slavským zvykem, když se proměňují
  Talíře a mísy stříbrné
  Ven se okny z nebe vyhazují;

Na nichž potom roz- i nerozbitých
  Rvou se u propasti jezerné
  Hejna Němců Slavohladovitých.

119.

Piast je v nebi tomto hospodářem,
Kdo co žádá k němu pospichá,
Matka králů polských Řepicha,
Nad hostmi má správu, nad kuchařem;

Menčikov jest s Kaikou lahůdkářem,
Krok pře novopřišlých vyslýchá,
Chaloupkův jest žert a pleticha,
Palkovič rok řídí Kalendářem;

Při kytaře slavné Novického
Rozšiřuje zádiv po zboře
Slavíčí tok zpěvu Lipinského:

Vůbec rozkoš v stupni nekonečném,
Hojně jako Kašné na hoře,
Požívá se v Slavišti tom věčném.

120.

Ve dne Slovák Sebechlebský Gelo,
Aby radost více osladla,
Ukazuje vtipu žihadla,
Která každé rozsmívají čelo;

Když pak světlo slunka vyhořelo
Večer a noc tichá připadla,
Otevrou se brány divadla,
Aby zde zas hrálo se a pělo:

Štěpánek jest správce divadelní,
Neprovozuje však plodina
Tuto se, co leda kassu plní;

Mistři hrají, ne zběř dilettantů,
Ba i kulisně a kortyna
Místo svic se lesknou od brilliantů.

121.

Zdejší chrámy, paláce a síně
  Osvěcují nebe blyštěním,
  Jsouce drahým českým kamením
  Vydlažené, nepoddaným špíně;

Uhlín, jaspis, převýšiti míně
  Diamanty jasným pýřením
  Stkví se, mozaickým uměním
  Se smaragdem kladen při rubíně;

Mezi travou roste ryzé zlato
  Jak tam v Turci našem na Tlusté,
  Kde co proutky od děv bývá žato;

Platina a jiných kovů rody,
  Jako v říši Rusů stoústé
  Z Verchoturů, tekou zde co vody.

122.

Celé nebe slavské naplňuje
  Nejen harmonie muzická
  A s ní zpěvu zvučnost nadlidská,
  Která srdce divně okouzluje;

Než i vůně tuto proletuje
  Mnohem sladší nežli květnická,
  Aneb kterou koupě indická
  V pryskyřicech drahých poskytuje;

Zápach matce i všem příjemnější
  Nežli ambra, mošus, kouřidlo,
  Aneb obět a mast nejvzácnější:

Totiž kouř a dým ten z plapolavé
  Moskvy pronikna sem v kadidlo
  Proměnil se rájské, převoňavé.

123.

Řeč se slavská mluví všudy tuto
V nářečích všech rovno hotově,
V dokonalejší však obnově,
Tak že každý nezvuk vytisknuto,

Staroslavskou v chrámích navyknuto,
Polskou užívati k obcově,
Ruskou ku správě, než v osnově
Jejich není cizomluvů puto;

Hedbávnou řeč československého
Jazyka tu zvláště miluje
Sladkohlasná pohlaví pleť mého;

Tak však, že se v našich rozmlouváních
Tvrdý zvuk *r* a *l* změkčuje,
Jak já činím v těchto mojích psaních.

124.

Než řeč naše nejen nemá hmotů
Jako *bl*, *kl*, *sl*, *ml*, huhnavé,
Aneb *dr*, *pr*, *tr*, *rr*, štěkavé
Od Germanů půjčené a Gothů,

Nýbrž chrání se i od škřehotů,
Zvléká pomalu ř břískavé,
Slala *ii*kání kvičlavé
S *ee*káním k mezem Hottentotů:

Milostně *a*, pak *o* převelebné
Vracejí se zpátkem z vyhnanství,
B*ey*k, š*ey*d, h*ey*l-tu hnusné, nepotřebné;

Každá těžká, přebroušená, divá
Hláska ztratila tu měšťanství,
Hudbu má řeč naše zlatoznivá.

125.

Úcta osob cele jiná zdejší
Jest než na zemi tam minulé,
Neb tu neslyšeti titule:
Veličestvo, Waszmość, Nejjasnější,

Velkomožný, Preosvjaščenější,
A, jež douškem ani žežhule
Nevyrepce, slovo odulé:
Vysokoprevozchoditelnější!

Bratrují a sestrují si spolu,
Majíc, pokud byli na živě,
Českých bratrů příklad za řeholu;

Dáli pak se titul vznešenější,
Tedy říká se jen stupnivě:
Slavný, slavnější a nejslavnější.

126.

Milo hledět jesť i na zahrady
Zdejší, na plesa a na zdroje,
Na ostrovy plné pokoje,
Na potoků šumné vodopády:

Nebo zde jsou Zofiůvky sady,
Rosvaldu i Puláv přístroje,
Ovenec a Selo Carskoje,
I jich všecky ozdoby a vnady,

Stín a vůni libou vůkol lejí
Stromy, růže, hřebík, laskavec
Na ty, jenž se tuto procházejí;

V celém pak tom ráji převelikém
Jestiť krasocitný Moravec,
Vojtěch Hodic, arcizahradníkem.

127.

V Nebeslavsku tomto holubátka
Proletují, tekou praménky,
Beránkové pleší, dušenky
Motýlkují, chvějí neviňátka;

Milostky a Vděky andělčátka,
Žerty obtulují Krásenky,
Cnosti s křídlatými srdénky,
Sirotci jsou zde a ubožátka:

Chychotky též, Víly, Bělbůžkové,
Těchy, kochánky a blaženci,
Družky, přátelé a miláčkové;

Potom všickni drazí nebožtíci,
Tovaryšové a spasenci,
Jsou zde naši spoluoučastníci.

128.

Na mé této spatřila sem pouti
Jedno celé slavské plemeno,
Které v nebe sice puštěno
Jest než sotva že smí tuto cknouti;

Laskominy jen si vypláknouti,
Chodit může tu i ondeno,
Než jak Tantalovi hájeno
Jest mu, samých radostí se tknouti:

Kmen ten nosí jméno od bodrosti
Obodritů čili Bodroků,
Tak byl smělý, plný udatnosti;

Ale chybu velkou v sobě choval
Tu, že na vzor nízkých otroků,
Svých se straniv vrahům nadržoval.

129.

Tu též stála velká květohrázná
Zamknutá však ještě zahrada,
Přišel strážce klíč mi oddada,
Vejdu, bázeň pronikne mne mrazná,

Neb co vidím? místa, ale prázná,
Stolic, věnců, slastí hromada,
A nic lidu, žádná osada!
Jak to? mluvím slova sobě tazná:

V tom mi padne v oči psaná hezko
Tablice, kde čítám bolavě
Jména: Štýrsko, Korytansko, Slezsko;

Aha! myslím, odtud neposláno
Ještě nikoho sem ke Slávě,
Ač jim dávno místa přichystáno.

130.

Nevidáno! tuto pode plotem
Sedí při rozžatém ohníku
Cikánče jen v bídném čechlíku,
A však výskot jeví za výskotem;

Já si dlouho troudím hlavu s potem
Jako podíl tomu devlíku
Možno míti v slavském rájíku?
Tu dí matka smavým se šeptotem:

Hoše toto z českých Radnic Kálo
Jest, co Puchmírovi našemu
„Románi Čib“ někdy předříkalo:

Za tu známost o řeči nám danou
Místečko též přálo tu se mu,
A z měst a vsí hned ven běží s hanou.

131.

V zadku nebe na nevelké skále
Sedí u vrat v plundrách zněmčenec,
Vyzáblý a suchý hubenec,
Jak by včera vyšel ze špitále;

Předce nejen Slava, než i krále
Postavu měl tento spasenec,
Matko! kdo ten divný nejmenec?
„Otokar Čech!“ Jakto? pravím dále:

„Syn ten bludný opustil mne dlouze,
A šel raději, když znádherněl,
Do Walhally k těm, jimž přál tak tuze;

Než teď přišel zas, a po koutečkách
Tu se zmáhá, neb tam zmizerněl
Při Teutových brambořích a břečkách.“

132.

Přišedši už sem tam putující
S matkou na meze a na kraje,
Zřím lid ještě z venku do ráje
Přes ploty a škáry kukající;

To jsou, řekne matka milující,
Ti, co do plného Dunaje
Vodu nosili, a do háje
Dřevo, cizým modlám hovějící:

Přislouchajíť sice k rodu mému
Všickni, od Lesníka do Kavky,
Petráš, Balbin, ku Sarbievskému;

Lobkovic, Ján, Šuvalov, Bel, Černý,
Ale zde jsou jen co přídavky,
Neb mi jazyk jejich nebyl věrný.

133.

Před odchodem na krajišti zde mi
Zraky z toho nebes tělesa
Ještě přes povětří do plesa
Propastného padnou dolů k zemi;

Aj co uzřím? modřinami těmi
Ohnivý vůz se a kolesa
Vzhůru vznášeti sem v nebesa,
Eliáš v něm seděl s druhy třemi:

Jozefi to, církve nadzíratel,
Jenž tím více od svých rodákův
Ctěn byl, čím víc zlehčen od nepřátel;

Stareček ten nese v pravé ruce
Stížnosti a prosby Slovákův
Oslyšané, před trůn světa soudce.

ZPĚV PÁTÝ.

ACHERON.

1.

Cherub jeden na křídla mne schytna
  Nesl i tam v říši Merota,
  Kam je ona zrádců holota
  Za nebesa dána za blankytná;

Klíčem strašným brány toho Sitna
  Otevřel nám vrátný Milota,
  Tu pláč hrozný, dým a mrákota,
  Draků zběř a hadů nenasytná:

Ohnivé tu moře spolu slito,
  Valíc celé hory plamenů
  Na nešťastné zatracence tyto;

Každý z nich má žalář přehluboký
  Zděný z ještěrů a z kamenů,
  Na němž stojí vina a muk roky.

2.

Kudy sme šly, bylo rozšířené
  Ode nebe k peklu prostranství,
  Prázné bez ladu a bez panství,
  Vzduchem jen a mrakem naplněné;

Tu sem ony duše odcizené
  V smutném uviděla vyhnanství,
  Které buď lest aneb tyranství
  Vzaly z loktů Slávy matky ctěné:

Kobylek a netopýrů šatí
  Postava je, dokud vnukové
  A v nich krev se k Slávě nenavrátí;

Poturčenci jsou zde, Zmaďařenci,
  Valachové, řečtí Slavové,
  Zněmčilci a všickni zpankhartěnci.

3.

Dříve než se těžci rukou vůdce
Záporové pekla rozsmekli,
Ukázal nám ještě předpeklí,
Kde i on sám v smutné bydlí budce;

Tu sic žádný zlostník ani škůdce,
Hnilci jen a měkci oteklí,
Že se nos i oči ulekli
Vředů jejich smradem čpících prudce:

V nenávisti ne, než ani v péči
Slávu neměli ti ospalci,
Daremníci, slabci, zahaleči;

Snad čas jejich pidimužnost zobří,
Ale posud, jako nedbalci,
Pro nebe zlí, pro peklo jsou dobří.

4.

A vás jaká, Miloto, sem z Dědic
Do předpekelného pitvora
Vina svalila, či úkora?
Říkám na něj lítostivě hledíc;

„Ach mne do těch očistcových Bědic
Pomsta svedla, onna potvora,
Kterou útrob mojích komora
Dlouho kula, ukrýti ji vědíc;

Němcomil král můj se semnou svadil,
Dal mne bratra, statku zbaviti,
Zač já Němcům jej i vlast sem zradil.“

Pro osoby, dím já, jednotlivé
Na celé se vlasti pomstiti
Jest i ovšem dílo trestanlivé.

5.

Při prahu hned přišlo mnohé ptáčky
V kleci železné nám shlédnouti,
Mezi nimi zvláště kohouti,
Vrány, čajky, kvíčaly a kačky;

Takový pak vedli skřek a rvačky,
Jak by svět měl v rumy padnouti,
A když začnu nad tím trnouti,
Zřím, že to jen mluvnické jsou hračky;

Zobákem ti zastávali jota,
Druzí pazourami ypsilon,
Jer a glagol kváká třetí rota;

Milý Bože! tím se národ mate,
Myslím, totě nový Babylon,
Věru slušně v očistci tom lkáte!

6.

Klec tu stínil strom a jeho čnící
Haluze i šíří listové,
Kde hnízd plno, v nich též ptákové
Do vlastního hnízda nečistící;

Šlechticové maďařizující
Slovenští, zvlášť tvoji zemkové
Košut, Vachot; potom Čechové
Šuselka a Šejnoh klamající:

Z Paříže ten nevzájemník polský,
Tavjanský Rus, mystik v Lusanně,
Jozipović hrabě Turopolský;

A víc ještě sov i dudků čpících,
Tak neb jinak, doma, postranně
Smrad a nečest Slávě působících.

7.

Ku veliké peci, v které plamen
  Plápolá, teď krok můj dokvapí,
  Jako v rudní hutě roztápí
  Veliký se v ní a tvrdý kámen;

Rozpustiv se pak co zlatý pramen
  Teće a se potom přechlapí
  V muže, jehož více netrápí
  Očistec, kam na čas jen byl zmámen:

Petrovićem aneb Černým Ďurkem
  Jmenován byl někdy srbinský
  Junák ten a vítěz nade Turkem;

Ale že měl surovosti kousek,
  Tu se nevzdělanec hrdinský
  Přepuzoval ze škvarků a trusek.

8.

V očistci tom chuchle cedulecek
  Co sněh po povětří létaly,
  Tak že i mé ruce zlapaly
  Několik z nich, svitých do kolecek;

Rozvinu je, a aj obsazeček
  Jejich mužové tí skládali,
  Co svá vlastní jména vundali
  Z marné pýchy cizých do oblecek:

V jedněch čítám Szvorény místo Svoren,
  Pelzel místo Kožich, Rubini
  Místo Červen, Radix místo Koren;

V jiných Liška přešlo na Vulpius,
  Sladić v Dolci a Rak v Cancrini,
  Černobýl pak na Artemisius.

9.

Pane: bližšiť košile než kabát!
Tak má ústa nyni mluvily
Chlubcovi, jenž nosil košili
Na kabátě a byl z počtu hrabat;

Přišli ďasi, tu on křičet a bát!
Vysvlékše jej v ruskou vložili
Vřelou koupel, věchtem čistili,
Pak šli lůžko v led a sněh mu dlábat:

Demidov to, jeden z ruských pánků
Byl, co přes rok chudým v Paříži
Osmdesát tisic rozdal franků;

Svojim chudým bral a cizým dával,
O by dřiv byl vlastní ve chýži,
V sousedově potom, vymetával!

10.

Hořičku též, jméno Anny měla,
Uzřela sem jako homolku,
A tu natrefila na holku,
Jenž se tváři krasolícnou skvěla;

Ale v žíni celou obcházela
Horu kolenačky v okolku,
„Kajícnice! já vás za Polku
Třímám:“ — arci, já sem Petronella;

Jeden Němec, Bůh mu na nebesích
Odpusť, vlasti mne i čistoty
Zbaviv nechal v Hornoslezských lesích;

Rok sem tam co pustevnice žila,
Rok pak po smrti żde trampoty
Za mou slabost sem si naložila.

11.

Sotvy dvadcet kroků, nový jímal
Úkaz zvědavost mou v teneto,
An pluk běsů velké řešeto,
V kterém lidé byli, v rukách třímal;

Opálaje jimi jak by hřímal,
Pokud zrno bylo proseto,
Polozjevené mé, co je to?
Otázky hned vůdce můj si všímal:

Toť jsou, pravil, slavští makaronci,
By se čistěji svou mluviti
Učili řeč, k tomu zde jsou konci;

Lid všech slavských nářečivých cechů,
Nejvíce však jest tu spatřiti
Zněmčilých a němčujících Čechů.

12.

Chachacha, ó jemine! dím k zemi
Hledíc, samých nosů hromadu
Spatřivši, a ďáblů armádu
Měrajících tu je měřicemi;

A pak v kádi putnami je třemi
Nosících co hrozny, od smradu
Aby tuto se a neřádu
Vykvasily: co to povězte mi?

Milota dí: „To sou nosálkové,
Co se k Slávě pyšně chovali,
Sobělibci, Němci, sadílkové!“

Čtyry z nosů těch sme poznali:
Hacquetu co patřil, Meinertovi,
Bisingerovi a Ludenovi.

13.

K nosovtipcům těmto čert se tlačil
Ještě s jedním strašným nosákem,
Jenž nos tak měl dlouhý, hakmakem
Po zemi že černé se mu vláčil;

Jazyk jeho také Němce značil,
Podlé vlasti pak byl Spišákem,
Jménem Glatz, on zrádně v nějakém
Bezejmenném spisu Slávu mračil:

Tudíž do ruk ostré nože vzali
Sahani, a jako ze špalku
Velké kusy z nosu uřezali;

Křičícimu dím já: i proč kvíliš
Uštipečný pane nosálku,
Neníť dobře moudrým býti příliš!

14.

Než ne nosu jen, i jazykových
Kop se mnoho tuto hemžilo,
Více než jich z pávů strávilo
Na hodech se v Římě Lucullových;

Ježibab dvé je, co práčky, v nových
Parostrojech ze špin mydlilo,
Jeden se mi spatřit trefilo,
Přišelť z úst sem arcivévodových:

Když byl v láznich, slovenské mu děvy
Květy stlaly, pěly ve slohu
Pospolitém v poli krásné zpěvy;

Ptán, jak ta se pocta líbí jemu:
„Já ten národ vystát nemohu!"
Řeknul švábsky ke komonstvu svému.

15.

U prostředku očistce trůn, ale
Prázný stojí už a zrouchaný,
Velkým umělectvím tesaný
Ve vysoké mramorové skále;

Nechal však tu nejen místo znale
Teplé, očištěnec káraný,
Než i lístek, rukou napsaný
Mathiáše, uherského krále:

Byl sic český, z Uher od Lubiny
Zdeňkovi psán, ale na polský
Národ a řeč hnusné kydal špiny;

Proto, ač už vyplynul čas jeho
Původci, list a žert pacholský
V něm se posud čistí z kalu svého.

16.

Halljuk! éljen! pozor na orací!
Zněli z jedné čardy hlasové,
Hetumogerů kde vnukové
Stoličnou svou měli kongregací;

Helmeci se dále k slovu vrací:
„Ona víc než všickni Němcové,
Mongol, Tataři a Turkové
Škodila nám s její lyrou hrací;

Ona — tato Slávy Dcera — hromně
Třeštil novinář ten beťarský,
A tu šípím, že řeč byla o mně;

By mu tento čemer maďarský
Přestal, velím as tři za lyžice
Podati mu ostré čemeřice.

17.

V pisárně té očistcové říše
  Spatřuje se stolík stojící,
  Na něm ruka, péro držící
  Sama leží, a list komus píše;

Její pán prý pije slasti číše
  Ve Walhalle Teutům patřící,
  Tento rozdvoj tak byl dráždící
  Pro mne, že tam přiblížím se tiše:

Anglickému králi Ethbaldovi
  Znělo psaní, ruka slušela
  Bonifaci čili Wunfridovi:

Křestivši ta ruka Němců témě
  Na Vinedy naše házela
  Rouhání, co na nejhorší plémě.

18.

Na tom stole vidím též i knihu
  Velikou a tlustou ležeti,
  Káži k pomoci mně přispěti,
  Nebo těžká byla ku podvihu;

Otevřelit mi ji v okamihu,
  A když do ní začnu hleděti,
  Jména těch tu psaná viděti,
  Co už čistí vyšli z toho švihu:

Počet roků, trest i vina spolu
  Při každém se pilně značily
  V očistcovém tomto Protokolu;

Nesnilo by se ti věru jistě,
  Co už za lidé své čistili
  Hříchy proti Slávě v tomto místě.

19.

Aspoň dva, tři z nich ti předce zjevím,
Poslední — tu chyba ve jméně —
Vichin, Vichnik, Viching zmateně
Psal je ďábel, ramenem snad levým;

Ani či Slav byl či Němec nevím,
To však stojí o něm zkráceně,
Proti Methodovi šáleně
Že se vztekal srdcem dlouhohněvým:

Když řeč slavskou tento po biskupství
V chrámích ustanovil Nitranském,
Ten mu činil překážku a troupství;

Latinskou řeč vtíral, naší bera
Ve světě květ i čest křesťanském,
Proto vyšel odtudto jen včera.

20.

I dvou českých knížat jména stály
V této knize psaná leskavě,
Totiž oněch, kteří v Sázavě
Slavský jazyk pronásledovali;

A že jemu cizozemci smáli
Nenávistně se a žehravě,
Proto tenže jazyk nepravě
Na vyhnanství z půdy slavské hnali:

Za nevděčnost tuto k matce děti,
Ryči, z němčiny a latiny
Vařenou, zde jedli za století;

Připojili, jako přívěskové,
Ke stolu se této hostiny
Salcburští též Arcibiskupové.

21.

Nyní celé dlouhé společenství
  Vlachů vidím tuto zapsáno,
  Dostala bych, kdyby čítáno
  Každé jméno bylo, nechutenství;

Bylif to, co měli účastenství,
  Když sněm ve Saloně drženo,
  Na tom článku, kterým kázáno
  Vytevříti Slavy z duchovenství:

A že toho do osobování
  Nekřesťanského jen zbloudili
  Z tupé pýchy kněží ti a páni;

Aby jináč zacházeli s právy
  Lidskými, tu dlouho ostřili
  Na bruseoh jim rozumy a hlavy.

22.

Jakýs vepřík přivázaný k dubu,
  Z Lipska od lip a škol Lipšťanských
  Přišlý, na žaludek germanských
  I zde válí se a pase hubu;

Jest on toho míšeného snubu
  Syn mých Lužičanů krajanských,
  Co v prs vlastních matek slavjanských
  Zatínají ostrost svého zubu:

Rouhači ty Polska! Wuttke-Wůdka,
  Pověz: nepadáli z lípy med
  Sladčeji než žalud do žaludka?

K útěše mé však, ten co má dozor
  Dí, že bude tu jen sedm let
  Tento srbský Nabuchodonozor.

23.

Před samými dveřmi pekla, mají
V rukách ještě tu dva Satané
Jednu Maďarku, ač protkané
Hedvábím ji šaty odívají;

Hrozili, že do pekla ji dají,
Jestli nyní její krajané,
V maďaromanii přehnané
Horvatů řeč ve cti nenechají:

Bylatě to Lepa, horvatského
Posledního krále vdovice,
Ladislava sestra uherského;

V panování měvši neobratnost,
Ušla domů přese hranice,
Horvatům pak vzala samostatnost.

24.

Celé peklo trojnásobná hradba
Hadohnízdých skalin obdává,
Výsostí se hoře vrovnává
Té, co zove Čertova se Svatba;

Kdož ven chtějí, Perunská je klatba
S vrchu v propast zase shřímává,
Kde je hrozná strážců vítává
Nad outěkem rozhněvaných mlatba:

Čtyři řeky, prvá Acheronská
Největší neb jináč Bolnice,
Ohnitoká druhá Phlegetonská,

Třetí Styx neb Smraducha ta mutná,
Čtvrtá Kocyt čili Kvílnice
Protékají místa tato smutná.

25.

Nad vratami pekla železnými
  Průčelí se černé zdvihuje,
  Kde se nápis tento spatřuje
  Literami rytý Glagolskými:

„Tuto Hanba s nášlapníky svými
  Otroky a sluhy trůnuje,
  Tu pláč, hrůza, bolest věkuje
  S pokutami za hřích pekelnými:

Sem se kliďte v oheň tento živý
  Zrádci vlasti, řeči, národu,
  Bůh buď vašim dušem milostivý;

Obývejte místa tato bledá,
  Ciťte žalosti i nehodu,
  Přeběda vám třikrát, běda! běda!“

26.

U vchodu hned strach mne počal tříbit,
  Prvý pohled mne už netěšil,
  Nebo hřebem kýsi potměšil
  Za jazyk byl k pekla bráně přibit;

Já sem chtěla svobodu mu slíbit,
  Ale Běs se na mne zaměšil,
  Řka: ten ošemetník prohřešil
  Těžko se, trest nemůže jej chybit.

Cedulečku pak měl na své tylo
  Přivěšenou tento pachatel,
  Olůvkem kde toto psáno bylo:

„Libušina soudu zaslatel,
  Potud zde mu býti usouzeno,
  Pokud svoje nevyjeví jméno.“

27.

Jdouce sem tam po pekelné cestě
Mezi spropadlinou stovírnou,
Spatřím nápis nade mučírnou:
„Tento zradil na Kosovu testě,

Za to bude dotud v tomto trestě
Bolest skřipců nesti nesmírnou,
Dokud chvěje s mocí obšírnou
Ocas koňský v Cařihradě městě.“

Kdo by to byl, myslíc, jemuž muka
Taková se tuto udílí,
Žádám zočit toho hromotluka;

A v tom dvéře vrzavé mi ruka
Žalářního trochu odchýlí,
Koho uzřím? Brankoviče Vuka.

28.

Nedaleko odtud rozprostírá
Smrad a hrůzu druhá šatlava,
V které nalezla sem Braclava,
Anť mu pouto obě nohy svírá;

Jeho zradou padla někdy širá
Arnulfovým mečem Morava,
Která měla býti država
Všeslavenská, veliká a čírá.

Víc než národ šetřil cizozemce,
Proto krev mu srdce nevěrnou
Hnusné plémě lačných žížal chlemce;

Pět má strážných pekelník ten ďasů,
Aniž známo, či kdy mizernou
Jeho trýzeň skončí kolo časů.

29.

Hnedky při něm slyším litých pranic
Břinkot mezi třemi bratřími,
Ani hrozně meči ostrými
Roubali se spolu strany hranic;

Přijde Beljał, chtivý vražd a žranic,
Přijde Asmodeus se svými,
I hned lučištěm a kopími
Ony svárce obrátili na nic:

V hněvu svatém běžím: ó vy blázni,
Nevaďte se, buďte bratrové
Svorní, a pak všem ste vrahům k bázni!

Ale dobrou neslyšíce radu
Svatoplukovi ti synové,
Začali zas nový boj a vádu.

30.

Vedlé těchto, dvadcet ďáblů tělo
Jakési sem a tam vláčili,
Hned je lámali hned čtvrtili,
Hnedky zlatem krmili, jenž vřelo;

Potom večer když už zcepenělo,
Na dub vysoký je svěsili,
Kde mu krkavcové ranili
Přes celou noc nohy, dřík i čelo:

Ráno opět ďábli čerstvou rukou
Všecky oudy, jako semenec,
V moždíři, by srostaly se, tlukou;

A tu oživ řeve šibenec:
„Tugumir sem kníže od Pomorska,
Zlořečený zrádce Braniborska.“

31.

Teď mne vůdce pekla povědomý
K mužům dvěma vede stezkami,
Jenž jsou rukami i nohami
Uvázáni mezi čtyřmi stromy;

Na břicha pak stoh jim kostilomý
Kamenů se klade vrstvami,
Tak že pod ním řevou tlamami,
Jak by strašné rachotily hromy:

Jest to Nebyl, jenž se zpronevěřil
Justinianovi Druhému,
Když mu proti Arabům boj svěřil;

Jiný byl sám tento císař řecký,
Za kořist že moři krutému
Nevinné dal proto Slavy všecky.

32.

„Běžte, cesar! běžte, cesar!“ hlasným
Jakýs kuřiplach tu křikotem
Volal utíkaje klopotem,
A já k němu hněvem neužasným:

Myšibojce, kýž tě zemitřasným
V outěku hrom srazí rachotem,
Slávě povinen si životem,
„Stupai i bei“ radše s čelem jasným

Tudíž ďasů pět se za ním skákat
Jalo, jenž ho za to na věky
Mají bíti, nedajíc mu plakat;

Bulhar byl ten strachoš zbabinělý
Z vojska Jana krále, nad Řeky
Když jest Basil císařoval smělý.

33.

V bok mne vrchu jednoho tu zvala
  Bahnitá a ouzká cestička
  Do jeskyně, jako Vělička
  Křivé, tmavé jako Běžiskala;

Mrákotu však její pronikala
  Dymokourná v prostřed smolnička,
  Tak že vinník, sloup i metlička
  Jasně se mi v očích ukázala:

Přislav to jest, ouskok ten a zrádce,
  Jejžto proti otci Niklotu,
  Štval, i proti vlasti, Dánů vládce;

Proto jej i s Waldemarem čerti
  Tak zde trápějí, že životu
  Půl, a půl zas náležejí smrti.

34.

Před tunelem tímto ďábel vtasil
  Špalek co stůl proti divanu,
  Na němž zloboch, rovný tyranu,
  Surové své oudy rozmaňasil;

Pak hned utrejčik z mísy hodokvasil,
  Hnedky z hrnce lokal tofanu,
  Já se obrátím a odstanu
  Dokud žráč ten s křeči nezápasil:

Byl jest podlé jména svého Lazar,
  Srbín, Jiřího syn Despoty,
  Bratrobijec, travič ten a kazár;

V Rudníku jím jeho vlastní mátě
  Helena, vzor ženské dobroty,
  Otrávena jedem ve salátě.

35.

Opodál mi věci v oči padly
Velmi strašlivé a bolavé,
Nebo koruny se řeřavé
Na hlavy třem mužům tuto kladly;

Trůn, kde byli, celý se sedadly
Odkrývali hřeby pichlavé,
Každý pak měl v ruce kyptavé
Místo berly hada se žihadly:

Ze všeho se dalo znáti toho,
Že ti nešťastníci museli
Proti Slávě proviniti mnoho;

Na krytině trůnu papírové
Tyto písmeny se viděly:
Ejhle carobažní Lžidmitrové.

36.

Kostlivec se kouty hledající
Z počátku hned byl k nám přimotal,
Nemluvil nic aniž lalotal,
Kůže, masa co smrt nemající;

Všudy, kam já na něj nedbající
Šla sem, zticha za mnou klepotal,
Za ním pak se Posměch řehotal,
Až se k němu s rozžatou dám svící:

Kdo jsi, řeknu, bázlivče? — tu tmomil
Ten jak bočan třepal retoma,
Tak že všecky zuby v nich si zlomil;

A v tom křičel Posměch: tento švandra
Vyhnízdil to lživé diploma
Od Velkého Slavům Alexandra.

37.

V levo bluči vysoká jak věže
Z papírů a knížek hranice,
Tři ji hadovlasé vzteklice
Podpalují, Lucifer sám střeže:

Na ní kýsi stonek křikem leže
Plní všecky pekla ulice,
Neb jej tuto dračic vidlice
Bodou, tam zas vlastní postel řeže:

Pláč mně samé při tom oči zkalil,
A jsouc, kdo to? znáti dychtiva,
A proč hněv ten boží na se svalil?

Slyším: „Ach! já ten sem, co se chválil,
Že knih českých někdy za živa
Šedesáte tisíc v ohni spálil.“

38.

Vůkol ohně toho v obloukovém
Okresu jak vůkol Molocha,
Vidno nejednoho zlobocha,
Křepčícího v tanci lopatkovém;

Ale cele ve způsobu novém,
Totiž tak, že nohy, punčocha
Vzhůru stojí jako rozsocha
Dlouhovětvá v lese nějakovém:

Ruky pak jim slouží místo nohou,
Hlava, jako vlaským kejklířům,
K zemi visí s obtížností mnohou;

Opak psal i jména kýsi škůdce
Těmto Lojolovým rytířům,
Niamromal jest jim plesovůdce.

39.

Co pak v tomto Auto da Fé budou
Za knihy as? zde mi vejde v um,
A snad Escobari Amorum?
Či co vraždě králův chvály hudou?

Dej sem jednu, oslovím tu chudou
Vzteklici, hned jejích vidlic chlum
Z hranice vzal „Index Librorum!“
Já pak vzbouřím tou se nad obludou:

Pryč s ní, pryč s ní odtudto, sem řekla,
Neníť hodna ani samého
Omarská ta zhovadilost pekla;

Pročež chmatši spis ten hodím, co sil
Mám, jej do povětří prázného,
By svou hanbu celým světem nosil.

40.

Spojeny pak plesy těch a skočky
Pekelníků jsou i s muzikou,
Neb jim vůkol chvílí všelikou
Vyjí psi a mioukají kočky;

Jak by hroznou, nažravše se čočky,
Sužované byly kolikou,
Aneb jak by holí velikou
Mastil štěnci paškrtnému bočky:

Mají totiž v tlustých přiklopené
Ocasy a chvosty rozštěpích,
Jenž jsou v zemi co kůl vetlučené;

Aby pak i vůně nechyběla,
Tchořů, dudků smradných, nelepých,
Stáda sem ta hudba shromážděla.

41.

V pravo opět lešení se dvihá,
  Opona je černá zaclání,
  Za kterou se slyší praskání,
  Jímžto mrskač sám své tělo švihá;

Diváků se množství k němu sbíhá
  A křik strojí, smích i rouhání,
  Řkoucí: ten zde činí pokání
  Za zločinstva nelidská a plihá:

Slavy pro řeč v Slavské někdy zemi,
  Ač on sám byl Slavem rozeným,
  Dvanácti dal tepat palicemi;

Strach mne mrazem projel studeným,
  Jménem jeho nechci špinit péra,
  Kdo chce, můž je čísti u Schwartnera.

42.

Ve hluboké, tmavé, těsné jámě,
  Která podobnost má s cisternou,
  Postavu teď sice nádhernou,
  Ale v bídném stavu, uhlídáme;

Nebo když můj vůdce do ní rámě
  Vecpá se svítící lucernou,
  Bez kůže jej, a tu jezernou
  Díru plnou ježků, nalézáme:

Pekloslav ten v losu tomto těžkém
  Rovný jest té koze odřené
  Do půl boku, vadící se s ježkem;

Jeť on Horvat, Škerlec, Maďaroman,
  Řeči své a vlasti milené
  Jámu kopav, sám v ní padnul co man.

43.

Nyní nápis „České řeči škola“
Čítám, i hned v tužbě horoucí
Všedši do ní spatřím před soudci
Falešného státi apoštola;

Jméno někdy Václava měl Pohla,
A že nešel cestou za vůdci,
Jeho žák a císař budoucí
Jozef zlehčil češtinu s ním zhola:

Čtyřidcet let už v tom sněmu dleli
Soudcové ti, jaké trestání
Dáti škůdci tomuto by měli;

Radu já dám přijatou zde rázem,
Aby odsouzen byl k čítání
Pražských Novin vydávaných Házem.

44.

Ó bych rýmy nyní měla dosti
Nepříjemné, smutné, chroptivé,
Jenž by malovaly strašlivé
Tyto, na něž právě hledím, hosti!

Jejichž tlamy chrumkajíce kosti
Žerou při hostině třeštivé,
A krev z lebočíše ošklivé
Jako vodu pijí bez mírnosti:

Kdo ste? ptám se, oni nic, jen jedli,
Než můj vůdce: to jsou Slavové,
Kteří vojnu proti Slavům vedli;

Z pomoří, z Čech jsou ti Kanibali,
Z Polska, Chorvati i Rusové,
Co své vlastní bratry mordovali.

45.

V prostřed pekla moře ječí vřelé,
Plné smoly, bahna, plápolů,
Z něhož zmàtek divých hlaholů
Vydávají Slavů škrtitelé;

Hejna obrů zde a nízkočelé
Pokolení tápá Mongolů,
Jen jim hlavy a kus chocholů
Ční ven z lázně, tělo v ní jest celé:

Vedlé břehu Belzebub tu kráčí,
Který v zlořečícím okřiku
Žerdkou hlavy do jezera vmáčí;

Zatrolený, řka, ty Slavokatu,
Skrý se Medvěde, Lve, Ptáčníku,
Karle, Cháne, Arpade a Batu!

46.

Obrátím se, a aj právě ještě
Satan křivorohý na pleci
Novou kořist nese ve vřeci,
Jí tu o zem, až se střásla, pleště;

Mektá se ten bídník hrozně vřeště,
Vida, kam ho mají zavléci,
A když blíže ptám se o věci,
Slyším, že ten Slavovrah je z Peště:

Nechtěl, prý, to padouch tento míti,
Aby naši milí Slováci
Mohli Boha vlastní řečí ctíti;

Řečí samým Bohem sobě danou,
Proto on, a všickni mudráci
Jemu rovní, v propasti té planou.

47.

I víc z oné roty tuto tápá,
  Která tebe spolu s tvojími
  Deset let už pikli zlostnými
  Pro národ a řeč tvou tře i šlapá;

Každý z nich zde obě líce drápá
  Sobě sám si nehty ostrými,
  A krev šrámů pysky vlastními
  Líže, jako šelma harpidlapá:

Co ti koli na cti, jmění, zdraví
  Odebrala tato holota,
  S bolestí to strašnou tuto dáví;

Jména však té zběři loupežnické
  Nechať raděj hustá mrákota
  Kryje této noci Erebické.

48.

Výspa z moře tohoto se výší,
  Vůdce náš ji Goplem nazývá,
  Ona milionmi oplývá
  Nejhnusnějších potkanů a myší;

Králů zlých a Královen jest říší,
  Tyranstvo v ní slavské přebývá,
  A když oko mé se podívá
  Právě kvik a úpění se slyší:

Roje se těch žrut a holochvostů
  Za knížaty dvěma sypaly,
  Zhubenělé hladem dlouhých postů;

Do věže ty Krušvičany vženou,
  A tu zhryzly je a zežraly,
  Byl to polský Popel se svou ženou.

49.

Dostřelilo by se asi kuší
  Odtud do ostrovu druhého,
  K synům Epikura chlipného,
  Kteří tělem zabíjeli duši;

Z nichž dva zvláště zpomenouti sluší,
  Jmenovitě Jana Hrozného,
  Někdejšího cara ruského,
  Jehož nestud obrazil by uši:

Pak Sas August množí tento spolek
  Přijmím Druhý, který v Pilnicech
  Celý Serail držel z krásných Polek;

Místo trávy tenké jehly nosí
  Všecken tento ostrov, na špicech
  Jejich pak ti tancují tu bosí.

50.

Třetí ostrov, Helena mu jméno,
  Ve vodách těch stojí peklových,
  Na něm palác z křenců ledových,
  Jak tam nade Nevou, vystaveno;

V ledovně té tak je přestudeno,
  Že jen jeden z kluků ďáblových
  Bydlí v prostorách těch mrazových,
  Zamrzlý však od pat po temeno:

Chtěl, než Slávu podmaniti mocen
  Nebyl necamour ten francouský,
  Ač jest slavskou krví celý zbrocen;

Svalic v moře ho jak v Moskvě škvařte
  I tu, volám já pluk na ruský,
  Totě Napoleon Bonaparte.

51.

Čtvrtá výspa název nosí čacký
  Timurka, zde roste ohava,
  Jejíž všecko ničí otrava,
  Bochonupas totiž aziatský;

Co to myslím sobě za hovadský
  Tyran přestromen tu? Neslava
  Jeví jeho puch i postava,
  I ten celý ostrov nesarmatský:

Aha! drak to Tamerlan jest věru,
  Ve Pruse co zajal Milevu
  Srbku, krásnou Lazarovu dceru;

A pak nutil, aby při veselém
  Stole, sloužila mu k nálevu
  Vína, s poloobnaženým tělem.

52.

Pátý ostrov stojí ku pochlebě
  Očím plný trav a procházek,
  Ale jeden smutný obrázek
  Zvěstuje v něm přísnou pomstu nebe;

Denně ďabel chodí sem a šklebě
  Huby s křikem vad i předházek,
  Na stříbrné míse provázek
  Nosí komus k zardousení sebe:

Ismael to Damašský jest Baše,
  Pod Rákocím co se bouřícím
  S Tatary vdral ve Slovensko vaše;

Popleniv pak všecko, starců, dětí
  Po Dunaji s pláčem kvílícím
  Mnoho tisíc vlekl do zajetí.

53.

Neviděvši tam, kde zpomenutý
  Škvar byl Slavoborců, Gerona,
  Ptám se s podivením Plutona,
  Kde jest vrah ten šibalský a krutý?

Tam, dí jménem jeho k hněvu hnutý,
  Dle třech soudců našich zákona
  Visí on, jak někdy Junona,
  Mezi dvěma pekly rozepnutý;

Pode slavským totiž německé se
  Peklo, řetězemi třidceti
  Přivázané, kolébá a třese;

Patnáct hlavu, patnáct nohy víže
  Geronovy, a jej viděti
  V prostředku dvou nesti pekel tíže.

54.

Z druhé strany moře, psů a chrtů
  Havěť veliká se hemžila,
  Mopsů, pudlů, bělků spatřila
  Byvolům sem rovných, beze žertů:

Jejich vzteklost nejlítějších čertů
  Ukrutenstvo ještě předčila,
  Franků kmen pak hryzla, mučila,
  V jehož středku stín byl Dagobertů:

Franků těch, jenž slavským matkám brali
  Ode prsů dítky nevinné,
  A svým psům je, kati, házívali;

Tak svou platnost onen zákon mívá
  I zde při té zběři zločinné:
  Čím kdo hřeší, tím i trestán bývá.

55.

Nad pomořím dvoukřídlými vraty
  Jde se do pekelné zbrojnice,
  Tu jsou skladem všaké ručnice,
  Meče, hroty, koule, štíty, mlaty;

Mezi nimi i kord, při němž zňaty
  Plamenem mých očí zřenice,
  Vůdce náš jej kopnul z lavice
  Na zem, odtud do Styxu mé paty:

Jménem d'Anthes-Heckeren byl značen,
  V souboji že prohnal Puškina
  Básníře, jest hozen do těch mračen;

Puškine! dím v roztoužení horce,
  Sláva na tobě blesk, ruština
  Utratila nové doby tvorce! —

56.

Kde Styx plyne hnojotoký, slunkem
  Neosvícený a nehřitý,
  Leží hřeby k zemi přibitý
  Muž, an švédským trestán bývá trunkem;

Totiž jeden ďábel na břeh člunkem
  Vyváží mok onen bahnitý,
  Nálevkou pak druhý ohbitý
  Satan jej mu v ústa leje žblunkem:

A když zpuchnul břich, a kluk ten křičel,
  Třetí běs mu po něm tancoval,
  Až smrad hrozný horem dolem sičel;

Jest to Gottfried, slyším od raráška,
  Dánský král, co lestně zmordoval
  Nám dva krále Godljuba a Dražka.

57.

Větrný mlýn, jehož dlouhý pytel
 Z přeostrých se břitev spojuje,
 As půl honu odtud lomcuje
 S klepotem, co křivdy nové mstitel;

Strachomorné když můj soucestitel
 Mučidla mi jeho maluje,
 Daso hle se přeseň pytluje,
 Obodritských knížat zavražditel:

Byltě Holsat německá ta psina,
 Sventipolka zabil v Lubece,
 V Artlenburku Zvinka, jeho syna;

A tou vraždou nenadálou zhladil
 Celý rod nám, který dalece
 Slávy strom by nad Baltem byl sadil.

58.

Na rovině jedné města celá
 Jsou, jak Sodomy a Gomory,
 S domy, s věžemi a se dvory,
 S vrchnostmi i s lidem skamenělá;

Jeden z čertů chodě frašky dělá
 S purkmistry tu a práv doktory,
 Ant krev novou, mozky, bachory,
 V těla jejich leje tvrdočelá:

Druhý věší jim, ne bez posměchů,
 Na nos listy ty a zápisy,
 Jimiž Vendy vytvírali z cechů;

A když sem tam chtivým okem slídím
 U makovic věží nápisy:
 Hamburg, Lubek, Luneburg, Barth vidím.

59.

V pátém z těch měst musel přes ulice
 Kardel ševců běhat pračata,
 Už jim kůže byla rozťata
 Tak, že hřebtem tekla soukrevice;

Nebíte, hej! volám na biřice,
 Litováním byvši podjata,
 A vy, ptám se, kdo ste chuďata?
 „Mi sme šustri z banské ze Štyavnyce!“

Černobog mně na to: tak jim třeba!
 Nebo Slavům přáti nechtěli
 Michlové ti práva ani chleba;

Zde se krotí jejich náruživost,
 Aby někdy ještě uměli
 K bližním lásku mít a snášelivost.

60.

V městě šestém vidíme zlé bůžky,
 Kterak Handerburče chvatnuli,
 A pak jedni školskou ferulí
 Dávali mu v konce prstů hrušky:

Druzí opět lomcovali ušky,
 Že mu obě téměř vymknuli,
 „Nu bós bili gaidy?“ papulí
 Křičel, každé slovo na dva dušky;

Byl ten Quadík zlostný z Krikeháje,
 Rozoký hled, vole, čepici
 Červenou a Hans Schwarz jméno maje;

Slavské řeči vždy se posmívával,
 Do školy když v městě Kremnici
 V pacholectví ty si chodívával.

61.

V sedmém městě jako ryk se volů
 Rozléhal pláč, řev a stonání,
 Horníci tu byli do báni
 Metáni, a do hlubokých dolů;

Z Dobšiné že jsou, to po hlaholů
 Tušila sem jejich tahání,
 Proto dala sem se v poznání
 Příčiny hned pokut těch a bolů:

Sapramente jim i jejich mravům!
 Dí běs, tito Němci z potupy
 „Bindisch Kirpel“ předzdívali Slavům!

Při odchodu našem z této půdy
 Myslím sobě těmi nad hňupy:
 Co je Němec, to je Němec všudy!

62.

V městě osmém, když mne provozoval
 Milota náš jednou uličkou,
 Slyším ano hlasně švihličkou
 Jeden Němec cosi švandřikoval;

A co? zhroz se! zkázu prorokoval
 Slovenčině v dobu kratičkou,
 Při čemž radost cítil sladičkou
 Tak, že jako blázen poskakoval:

Původem byl z Tatranského města
 Levoče, jak tu sme slyšeli,
 Kudy vedla Kucharského cesta;

Proto šedše ke stromu s tím brachem,
 Přivázali tu a stříleli
 Ďáblové mu do úst Spišským hrachem.

63.

Právě vhod, dím, slyšíc průvodníkem
  Zpomínané město Levoče,
  Kde pak jest to Uhrů otroče,
  Jitřenky co bylo žalobníkem?

„Na zemi slul kluk ten kramarčíkem,
  Než pak ze Slovenska vykroče
  Zde se přemaďařil v Satoče,
  Zač i velkým stal se ouředníkem:

Pět má služeb: ulic zametače,
  Žlabočistce, kochů škrabáka,
  Obšívkáře, hader prodavače;

Dva si k boku přivzal tovaryše:
  Pulského, dle rodu Poláka,
  Henzelmanna z zponěměilé Spiše.“

64.

Bohadle! co tomuto se děje?
  Takliž Demokrit i v Tartaře?
  An co hledím jemu do tváře,
  Veždy se jen směje, směje, směje;

Arci chladný smích ten hrůzu věje,
  Takže nevím, zdali lékaře
  Potřebuje čili hudbaře
  Z veselosti plesati snad chtěje;

„Němec jménem, Slovák rodem, Maďar
  Srdcem, Gemerčan Thais, kněžský syn
  Jest ten Slavů posměvač a smraďař;

Řehtá se tu ve bdění i spaní,
  Neb, co mistr ouškleblků a špin,
  Odsouzen jest k věčitému smání.“

65.

„Povězte pak, milá panno, zdali
Ještě daleko jest do Prahy?“
Tak se mne tu střetlé průtahy
Mnohých vozů, s těžkým zbožím, ptały

V ojech se a v jarmech nalézaly,
Místo hovad, lidské zápřahy,
Nebyly však slavské povahy,
Švédům se a Sasům podobali:

A když já se divím, do slavského
Jak a proč ti pekla patřejí?
Zní hlas honce jejich hněvivého:

Obloupili Prahu lotři tito,
Tudy zpátkem vesti musejí
Knihy, malby, klenoty a žito.

66.

Tu stál kýsi zastobohovanec,
Zrost co věž mu dala příroda,
Zdál se hrabě aneb vojvoda
Z krajů těch, kde bydlí Pomořanec;

Chudší však než jeho vychovanec
V Bezdězích, král Čechů národa,
Ošklubaný jako Pivoda,
Straky, vrány vedly za ním tanec:

Chtě jim utect, Ottem nazvaný tu
Tento stosáhový Korydon,
Svrávoral se příčkem do Kocytu;

Tím se v řece zaštavené steklo
Tolik vody jako Váh i Don,
Tak že téměř vytopila peklo.

67.

Hory dvě se nyní spolu spikly
Ve svých střevách celou společnost
Lidí pochovajíc na věčnost,
Kteří hynouc jenom „běda!“ zkřikli;

Tu hned v mysli otázky mi znikly,
Jeli přelud to či skutečnost?
A pak pro jakou as nevděčnost
Trest ten nesou, pro vlast, pro jazykli?

Milota v tom: neníť toto cesta,
Jenž by oči naše klamala,
Toť jest Rada Holomouce města

Ta, co jako hlava na Moravě
Žerotínu psaní poslala
V řeči Němců, na potupu Slávě.

68.

Po ulicech pekla, po paloucích
Hrůza všelijakých hošíků,
Drábů, sbirů, sluhů, strážníků
Bloudí sem tam v oddělených plucích;

Hřebla v rukách místo mečů skvoucích,
Kozly mají místo koníků,
Kdo pak vy ste? ptám se setníků,
Tu z nich jeden v zarmoucených zvucích;

Uhrovčík jsem já, ó Slávy dcero!
Surovec ten, Ilčík, Hrajnoha,
Zbojníků nás v bandě dvanáctero:

Moravský tam Deblín, český Tista,
Slezký Viliš — ach my od Boha
Strčeni sme slušně v tato místa.

69.

Mezi nimi chlapík utěšený
V košilce se točí zelené,
Nohavice maje červené,
Čižmy žluté, klobouk opštrosený;

Zlatý pás a paloš operlený,
Pistolky dvě k boku připněné,
Za ním v dudy foukal kožené
Starý Kejdoš v hudbě vycvičený:

Muž ten jedle, buky přeskakoval,
Neb ten soud mu vděčnost vydala,
Bez přestání aby hajduchoval;

Slováka hned na něm Jánošíka
Dle tvých rozprávek sem poznala,
Zdvořilého v Tatrách nákeřníka.

70.

Zahleděla sem se na lomozy
A křik těchto kluků v peklisku,
V tom pak uzřím právě na blízku,
Že sem došly z Kocourkova vozy;

Přivezly je černosrsté kozy,
A tak utíkaly po písku,
Že snad polovic v tom nátisku
V pravo, v levo přišlo na výhozy:

I ti, kteří došli sem a chtěli
Zmaďařiti zdejší Slováky,
Choleru zde dostali a mřeli;

Proto i hned rarach nezahálel,
Ale po tuctech brav na háky
V bahnotoký Acheron je válel.

71.

Jako mlatci rovnou časoměrou
  Cepů v humně bijí na snopy,
  Když klas a neb hlavu konopy,
  Aby zrno vypadalo, derou;

Tak jsem, ani v černé výhni perou
  Kladivy, tu zřela Kyklopy,
  Až jim čelem tekou oukropy,
  A tvář jiskry pryskající žerou:

Dvě pak těla na nákově kuli,
  Po každé je v uhlí bukové
  Zahrabavše měchem oheň duli;

V jednu hmotu skouti tyto vrahy
  Chtíce, nebo byli bratrové,
  Sviňohlaví Tuman, Kuman z Prahy.

72.

Před tou výhní ďas, ten podkasalec,
  S rasem do země sloup vkopali,
  Potom sedm Rusů nutkali
  Knutem, běhat vůkol něho cvalec;

Při čemž, hrůza! střeva o ten válec
  Jako šnůrky se jim snovali,
  Sluli nešťastní ti šibali:
  Putša, Leško, Jelovic a Talec;

Potom Torčín, Horasjer a kníže
  Svjatopolk: já ač jen bezděčně
  Ptám se proč pak nesou tyto kříže?

„Svaté muže Borisa a Gljeba
  Krutě ztrýznili jsou, zpátečně
  Klín tu klínem vybíjeti třeba.“

73.

Zde se zrak můj nenadále chmuřil
 Před divadlem ještě vzdáleným,
 Tak že mdlobou se a studeným
 Strachem celý vnitřek ve mně bouřil;

An čert proti Maďarovi zuřil
 Trestem od Maďarů půjčeným,
 Totiž tělem na kůl vstrčeným,
 Při čemž tento ještě dohán kouřil;

Tam se, kdo to? vůdci řekla sem, ber!
 I nu, totě hloupý nálezce
 Maďarského hesla: „Tót nem ember:“.

Tedy jdi a řekni šerhu jeho,
 Ať víc blázna toho netresce,
 By měl důkaz člověčenství mého.

74.

Čekáš, proč ti los až po tu chvíli
 Toho Maďarského vojáka,
 Který Hlubockého Slováka
 Zavraždil, mé péro neudílí?

Slyš! dvě děla rozstavil as míli
 Vtip zde pekelného mudráka,
 Z nichž se tělo toho sprostáka
 Ustavičně semotamo střílí:

Maďarských pak pluky knihočmýrů,
 S buzigány v ruce tlustými,
 Konají tu službu kanonírů;

Oni obě děla, místo svice,
 Podpalují spisy svojími,
 Strašně při tom teremtettujíce.

75.

Při té práci javše slovenského
Čižmára, jej vkydli v koryto,
Řežíc oudy, hlavu, jelito
Do kotliska kladli měděného;

Gulјáš-húš si uvařili z jeho
Těla kusů jako kopyto,
S paprikou pak všecko snědli to,
A šli zase k práci díla svého:

Chválila se v pekle tato žrutná
Chasa, že jí maso Slováků
Mezi všemi v Uhřích nejlép chutná;

Kovalčík sloul, z Oravy se zrútil
Z Bobrova sem švec ten do mraků,
Že dům, dítky k maďarčině nutil.

76.

Vůkol sem tam stojí u obruby
Pekla malí, tmaví domkové,
S kleštěmi tu lezou ďáblové,
Trhajíce jazyky a zuby;

Nápis pak jest: „tito měli huby
Proti Slávě zlé a surové,
Byli utrhači, sokové,
Hánci, proto přišli do záhuby!“

Jména někde slavské ale chromé
Pölitz, Rotek dvéře hyzdili,
Potom Ludwig, Neumann, Kreil a Crome;

Sichar tu, tam Detrich Stade zase,
A však nejvíce mne divili
De Pradt a Trenk v této hnusné chase.

77.

„Čakajte ma! čakalalalajte!
Já som Slovák Turčan z Michala,
Už pou jazyka mi odrala
Rota ďáblov, prosbu za mňa dajte!“

Tak tu kýsi zajíkavec, hajte,
Řeknu k vůdcům toho křikala
A sem veďtę: kdo ste? zeptala
Jsem se, mluvte, aniž vinu tajte!

„Já sem Thúróoz.“ Dosti! darmotlachu,
Vy ste o jakémsi koňovi
Bílém, nasel v dějepisech prachu;

Ha pfuj! a však jde můj s vámi sluha,
Ať se nechá, bájek strůjcovi,
Jazyka vám polovička druhá.

78.

Nejvyšší ten domek tu jest sroubek,
V nějž pán pekla blázny zatvořil,
Tak můj vůdce ke mně hovořil
Odstíraje od obloku roubek;

Vniter divně jakýs bělohoubek
Posuňkoval se a titvořil,
Tak že dům ten byl by rozbořil,
Kdyby strážce neměl v ruce doubek:

Zdaleka už poznala jsem sama,
Že to ošust ten, co zněmčiti
Cęlý svět chtěl, v ráji od Adama;

Z Düsseldorfu počal nade Rénem
Proti Slavské řeči šáliti
On, a slul P. F. J. Müller jménem.

79.

Tu sem také kohos uviděla,
  An nás minul rychlým oběhem,
  Po celém ho pekle ožehem
  Jedna stará baba naháněla;

Tam ho přes vrch, přes jámy tu mlela,
  Onde pichala ho pod břehem,
  Při tom s velkým hlasu rozlehem
  Všudy za ním takto hrozně klela:

Z tisíc vozů jasných, okovaných,
  Bodej tři sta bohů prabohů
  Peruntalo v tebe rozhněvaných!

Co to, myslím sobě, za Němčisko?
  Tu zřím viset nápis u rohů:
  Lhář a hánce Slavů Gebhardisko.

80.

Toho ta tam, jiná jiného sem
  Proti němu skalou nahání
  Tak, že sobě v prudkém potkání
  Čelo čelem a nos bouchli nosem;

Prask tu oba! jako za Kolosem
  Slyšet bylo jejich padání,
  Na hromadě ležíc, trestání
  Od pekelnic rovným brali losem:

Tento druhý, ač byl skrytý v skalách,
  Předce podlé houně rumunské
  Zdál se troup a hrubían Murgu, Valach;

Ten co v knize proti Tekelimu,
  Svoje fákaniny chrapounské
  Na náš národ metal, v tuto zimu.

81.

Při těch domech ještě novináře
  Jakéhos, Uhl jménem dostáno,
  I hned za kštici jej taháno
  Do pekelné k soudu Kanceláře;

Ortel vyrčen, aby toho lháře
  Věčně českým trestem trestáno,
  Totiž z oken na zem metáno,
  A to nohy vzhůru, dolů tváře:

Kolohnát ten tudíž z vysokosti
  Musel kotrmelce dělati,
  Tak že všecky praštěly v něm kosti;

Časopis on nectný v řeči Němce
  Začal proti Čechům čarbati
  S názvem: Bohemia pro Bohemce.

82.

V poslední dům když mne ještě nuká
  Milota, aj nové zjevení,
  Tu král na talíři pečeni
  Krájel a žral: to hod, dím, ne muka!

Ale když mé blíže oko kuká,
  Blud můj v bledý strach se promění,
  Neb ta upečená v plameni
  Lahůdka jest jeho vlastní ruka:

To Švéd Sigmund, jenž když polskou dostal
  Berlu, syna svého nástupce
  Vladislava, proto prutem chlostal,

Že chtěl řeč, kroj i zvyk milovati
  Poláků a býti zástupce
  Lidu, nad nímž žádal panovati.

83.

Byvše potom z domů oněch venku
  Šli sme po poušti a pasece,
  A aj hora z písku při řece
  Vysoká i dlouhá nad myšlénku;

Hýl ji jeden celou po kaménku
  Odnáší až pět mil dalece,
  Totě pták, můj vůdce odvece,
  Z Vídně, co jest soudil českou Lenku:

Má pak tento, ve trestanců zboru,
  Tupič řeči naší zůstati,
  Pokud celou nepřenese horu;

Kteráž práce celé billiony
  Roků jemu může trvati,
  Proto smutné chrochtá kakofony.

84.

Vzhůru na chlum toho vysokého
  Vrchu, stezkou kyprou vinutou,
  Opět Vídenčana s pokutou
  Německou jít vidno trestaného;

Nese totiž psa on prašivého
  Na svém hřebtě s hlavou nahnutou,
  Pode houžvou k hrdlu připnutou
  Skrze Jira kata Táborského:

Dryáčník ten v listopisu smilnost
  Mladých Rakušanů mravností
  Zval a slavský stud mu sluje vilnost;

Jméno Schultes zní tím za doktorem,
  Z Vídně vyobcován s tichostí
  V Landshutě byl léků professorem.

85.

Z temena zas toho Čimborasa
Sud se hurtem dolů šutruje,
V němžto zabedněnec bubnuje
Tělem, ústy bruče jako basa;

Když až dolů přišel, ruka ďasa
Zas jej zpátkem vzhůru valkuje,
A že dychtivost mou vzbuzuje,
Doptávám se blíže na chuďasa:

Všestranně když ode mne byl zkoumán
Vyšlo, že to onen domnělý
Notář Belův, Anonym a Kuman;

Maďarům se chtěje radochlubným
Lísat trubiroh ten zatmělý,
Hanobil náš národ pérem zhoubným.

86.

Pod tou horou noví, přemizerní
Pohledové! totiž v růžovém
Ale ostnitém a šípkovém
Kři, se holé tělo stoje černí;

Důkazové byli hodnověrní,
Že to básníř jest tu domovem,
Jak se máte v bydle takovém?
Dím já, a on: jako nahý v trní!

Euphem slul, a byl ten zpropadenec
Řeckým veršotepcem neznaným,
O němž to psal Šarlatorozenec:

Že, když císař Román syna svého
Ženil, posměch vtipem neslaným
Z obličeje strojil Slavjanského.

87.

Druhou vidím tu též řeckorouchou
  Muže podobu, hned ve cválu
  Běží, hned zas kráčí pomalu,
  Nesa vlastní hlavu pod pazuchou;

Hlavu velkou, divou, tygrouchou,
  A snad z křemene, ne z košťálu,
  Nebo když ji házel o skálu,
  Ohlas celou zněl tou pouští hluchou:

Basilius císař jeho jméno,
  Slavobulharů jím zajatých
  Patnáct tisíc hrozně oslepeno;

Každému pak stu dán jednooký
  Vůdce, jenž jim v cestách skalnatých
  Z Cařihradu řídil domů kroky.

88.

Prošedši už téměř celou jámu
  Pekla s pozorným já rozmyslem,
  Teprv nyní tímto pod číslem
  Vlacha vidím, mistra hry a klamu;

Na pranýři ke kolmému trámu
  Jako pominulý se smyslem
  Přivázán jest tuhým povříslem,
  Ruce v huslech, na čele má plamu:

Tři on, když jest po Evropě slídil,
  Slavská města, totiž Varšavu,
  Petrohrad a Duchcov český, šidil;

Casanova slul ten všeckoznatel,
  Dělal divy, zlato, otravu,
  Byl kněz, voják, taškář, spisovatel.

89.

V této poušti sama jako vdova
Bez manžela, dětí, souseda,
Stojí svadlá už a škaredá
Vedlé cesty olše Durinkova;

Dva jsou strážci její, totiž sova
Na stromě se sem tam ohlédá,
Pode stromem uzří medvěda
Ležeti zas bázeň poutníkova:

Hneli hlavou vrah ten, ta? jej kluje,
Hneli nohou, tento ukousne,
Tak že trojí bídu okušuje;

Ale vyznám, že sem nešla k němu,
Nebo z blízka patřit na hnusné
Divadlo to nelze oku mému.

90.

Kopec tu stál jako praslavjanský,
Jenž byl mohylou zván, hrobovec,
Nevypsal by žádný veršovec
Strašný na něm hrad a žalář manský:

Vystaven jsa pro čin nekřesťanský
Duchovníků sluje Popovec,
Právě veden byl doň surovec
Richter, v Sorně pastor luteranský:

I hned nohy do klády mu dáno,
Tak, že krev z nich téměř stříkala,
Pak mu jakous knihu v oči cpáno:

Tváli moudrost tento v Magazině
Lužickém jed zlostný kaňhala
Proti Vendům? — a on znal se k vině.

91.

Zde též věže, jako obelisky,
Byly z lidí živých staveny,
Čněly nad oblaky temeny,
Nižší vrstvy nesly vyšších tisky;

Velikými potom sochořisky
Bývají zas dolů říceny,
V kterémž pádu semtam rozchvěny
Jejich hlavy, nohy, ruky, pysky:

Záleží pak vysoký ten trupel
Z pouhých poněmčilých Krajinců,
Na něž vlastní krajan takto úpěl:

Že prej téměř za odpuštění je
Musí prositi, kdo z našinců
U nich lásku k slavské řeči čije.

92.

Že tam dále poušť tu sněh už kryje,
Zpátkem šli sme levé po straně,
A hle zavadíme o sáně,
Ve kterých psů dvanáctero vyje;

Neb je sedě pohání a bije
Básníř v Atilovském dolmáně,
Jejž ti k pokutě a ku haně
Do pekelné vezou Siberie:

A to až tam v půlnoční ten západ
K bratrům řeči jeho Laponům,
Soboly a lišky v zimě lapat;

V Pešti, když hru „Vyskoč Janči“ skoval
Proti všechněm krásy zákonům,
Tlučhuba ten Slavům ubližoval.

93.

Na povrchu cest a u chodníků
  Toho strašlivého orkusu
  Roste množství, mrzkých do hnusu,
  Trav a bylin, bodláků a křiků;

Rody kopřiv, hub a pryskyřníků,
  Bolehlavu, blenu, čertkusu,
  Lilku, chrastavce a zádusu,
  Hadolistů, všivců, krvavníků:

Nevědoucí zmačkám patou mnohé,
  Než aj, cedíce krev křičely:
  Ouveh, ouveh, ach my přeubohé!

Já se zleknu, a můj tlumač začne:
  Nebojte se, co ste potřely,
  Križáků jest plémě Slavotlačné.

94.

Na těch travách nečisté a vilné
  Šelmy pásly se a hovada,
  Býků, oslů, vepřů hromada,
  Medvědů a vlků tlupy silné;

Opice tu, onde sajhy smilné,
  Tam zas nosorožců osada,
  Od bůvola, slona do hada,
  Ode mezka k lišce klamu pilné:

Pastýři dva lid ten zpotvořilý
  Hlídají tu v larvě levhartů,
  Troskovec a Kuneš zhovadilý;

Jsou pak stáda oněch necudníků
  Sekty Adamitů, Pikhartů,
  Jamníků a jiných rozkolníků.

95.

A ten tu co, Miloto! jest za dům,
Jakových v něm lidí osádky,
Staven velikými nákladky
Rovně panským palácům a hradům;

Předce však si proti jeho smradům
Nos já krýti musím ve šátky?
„S odpuštěním! to jsou Benátky
Z Prahy, těmto v kořist dané čadům:

Čertoslavky pak co bez svobody
V nich jsou, byly děvky paphické,
A teď šijí pro peklo tu mody.“

Nechci slyšet dále, věc to stydká
Dím, a na štěstí i básnické
Míry mé se tuto končí nitka.

96.

Před pelešì papírek tou litá
Po zemi jak lehká šupina,
Právě kde nás vede pěšina,
Skulí a nám pod nohy se vplítá;

A že noha má jím opomítá,
Vůdce zdvihna jej a rozvina
„Báseň od Štěpničky, Lidčina
Stížnost v chrámu Hymenovu“ čítá.

To můj krajan, ej to bude hezké!
Milota dí, och! já hněvivě:
To je škandal slovesnosti české!

Stydno Muzám do hampeysů chodit,
Proto, na fidibus při pivě
Ďáblům, necud ten mu velím hodit.

97.

Jedno se však předce divné zdálo
Zraku očí mojich zřetelných,
To, že v těchto mukách pekelných
Žen sem Slavských našla dosti málo

Ne jak srdce mé by stranu bralo
Pleti mé jen z hnutí citelných,
Nebo lhání v duších beztělných
Není možno by se nalézalo:

Jen pět padlo bělohlav mi v oči:
Prvá z Prahy, metla křesťanů
Drahomíra, co sem přišla v koči;

Špinka bydlo, ruky houžva víže
Na zádech té matky pohanů,
Jazykem pak skrze sklo med líže.

98.

Před tou Špinkou hned jest v neumělém
Slohu vytesaná trlice,
Jakéž mají mnohé vesnice
Před svým soudcem neb i před kostelem;

Zavřená v ní stojí, k zemi čelem
V dírách krk i obě ručice,
Polská šlechtična a čertice
Vlodkova, už v rouchu ošumělém:

Ta, co zbojství tropila i krádež
V hradě Bervaldě a loupící
Zbrojně vedla k Osviecimu mládež;

Muž pak její, též kůl z toho plotu,
Líbá, pod pantoflem ležící,
Manželce své patu zde a botu.

99.

Třetí, dvojím obtížená hříchem,
Snáší tuto bol a příkoří
Kněžna, vdaná někdy v Pomoří
Za Krukem a potom za Jindřichem:

Ta když věrnost, lehké ženky smíchem,
Svazku manželského rozboří,
Muže starého si umoří
Ve spiknutí mladším se ženichem:

Na pokutu pro tu těžkou vinu,
Musela své krásné změniti
Slavina zde jméno v Neslavinu;

Pak svých prsou mlékem, za tisíce
Let, dva plecovisné kojití
Hady má, ta pěkná nešťastnice.

100.

„A ty taká! — a ty taká!“ klené
Jedna druhou tu dvě sestřičky
Srbské dávaly si políčky,
Hokyně co Pražské rozzlobené;

Tureckým je trestem polapené
Káral ďábel, vecpav hlavičky
V obročnici jim neb kapsičky
Popelem a prachem naplněné:

Starší Mara, Vuka Brankoviće,
Mladší Vukosava manželkou
Miloše jest byla Obiliće;

Obě dcery Lazarovy hříšným
Svárem odemkly k nám převelkou
Mosleminům bránu hloupopyšným.

101.

Z cizoženštin na národu našem
Prohřešilých, vidno zvláště tu
Maďarkyni, strašnou Alžbětu
Bátorku, sem slanou Radamášem;

Která tři sta ve slovenském vašem
Kraji, k vůli svému skeletu,
Umořila děvčat ve květu,
Oddána všem byvši prostopašem:

Aby krásnou tygerka ta byla,
V krvi Slovenek se Nitranských
Teplolité koupala a myla;

Zač tu živá zazděna jest kovy
Ve sloup, jak ten pater v Turčanských
Divákách, co pohřeb činil psovi.

102.

Sotvy tyto ženky zrak náš minul,
Netrvalo opět na dlouze,
Vidím pohřížená ve hrůze
Samovraha, an svým mečem hynul;

Padal, stával, v krvi vlastní plynul,
Nohou na pazderném motouze
Přivázaný k hrubé pavůze,
Aby preč se nějak nevyšinul:

Od kých dostal vy ste semo stran se
Strašný, cizozemský panáčku?
„Mademoiselle! pardon, je suis Français!"

To vy Monsieur Guovirer v tom pekle,
V Krechově co svedl Rusnačku
Dobroslavku, dceru popa, vztekle! —

103.

Za ním plná trámů, válců, klínů
Guillotina zrak můj zarazí,
Po níž karavána prochází
Sansculottů se a Jakobínů;

Co že, medle, k trestům slavských stínů
Tyto světoborce uvází?
Aha! nyní sama překazí
Pamět má řeč mojich čeledínů:

Tiť sem z Remsu přišli v počtu valném,
Evangelium kde zloupili
Staroslavské v chrámě kathedralném;

Nad nímž hlavy ku Francouzů správě
Korunované zde činily
Přísahu svou dlouho, ke cti Slávě.

104.

Ještě více sem se zadivila
Musevši zde mnohé viděti
Srdce po pekle se kouleti,
Ano hlava jeho v nebi byla;

A když sem se důvod přičinila
Rozdělení toho zvěděti,
Jme se jeden s Běsů křičeti
Tak, že sem se téměř zapýřila:

Slavistů těch jsou to zůstalosti,
Kteří byli sice učení,
Bez lásky však a bez národnosti;

K Slávě měli ne co milencové
K milence se, než co studení
K mrtvole se mají pytevcové.

105.

Když pak oko moje záměr mělo
  Z bludiště se toho vymásti,
  Přijdu k jeskyni a propasti,
  Z nichž, jak Stentor, dvoje echo znělo:

Kolikráte koli zahučelo,
  Grunt se pekla musel zatřásti,
  Tím víc tedy zmatek ukl ásti
  Ve smysl těch slov mé ucho chtělo:

I co slyším? z jedné díry heslo
  Ku Severu v hloupé honose
  „Polska stoi nierządem" se neslo;

Ze druhého doupěte pak letí
  K jihu přísloví to, že „Ko se
  Neosveti, taj se neposveti."

106.

V Slavopekle tomto plno draků,
  Černokněžníků, sov, tasanů,
  Mátoh, světlonošů, bolvanů,
  Tříbků, zmoků, běsů, vukolaků;

Pikulíků, Mořen, rosomáků,
  Přišichvostů, oblud, šklubanů,
  Potom vydřiduchů, katanů,
  Ozembuchů, fiflen, úšklebáků:

Klevety pak a lži křivohubé,
  Bole stonohé a nemoce,
  Potvory též jsou zde kolozubé;

Onen škřipí, řeve ta jak saně,
  Toto slintá, kvičí, skřehoce,
  Tak že nelze dlouho hleděti na ně.

107.

Hostinu jim strojí Zoufanlivost
  V kuchyni, jenž sluje Vzteklotou,
  Kuchařky jsou Bída se Psótou,
  Stolem hlad a misou nedouživost;

Jídlo jed a lyžice jsou lživost,
  Nůž a vidly jsou strach s hryzotou,
  Nápoj žluč a sliny, hnusotou
  Nazývá se chuť, a mravy divost:

Tvářeškrabný svár je ponukačem,
  Jídlonošů ouřad zrádcové,
  Hudců, zpěvců mají hromy s pláčem;

Rukolom jest jejich zbroj a branba,
  Berla pomsta, trůn jsou hříchové,
  Na němž králka, opak Slávy, Hanba.

108.

Posléze nás v koutě pekla čekal
  Cerber ještě s hlavou člověčí,
  Měl být Chorvat podlé nářečí,
  Ačkoli už hlasem cuzým štěkal;

Vůkol sebe zubem vepře sekal,
  A však srdce měl jen zaječí,
  I nám k němu jdoucím zlořečí,
  Že sám Pluto břechů těch se lekal:

Štípaly pak z jedné mouchy, švábi,
  Bzdochy, sršně toho psohlavce,
  Z druhé strany štíři, červi, žáby;

Bůh tě naprav, bídný Dugoniči!
  Řeknu, a pak volám na správce,
  By už zamknul peklo svými klíči.

109.

Odpusť, že tak nedokonale sem
Muky tyto vpletla ve Znělky,
A jen zlomky, částky, necelky
Tobě psala, i to s velkým děsem:

Nerada dlím v pekle, s bídou, s běsem,
Tu by musely být Španělky,
Jenž, jak bojů s býky přátelky,
Dívají se na bolesti s plesem:

Můj duch posud často omdlévával,
Ale anděl ambrou v kalichu
Po každé mu posilnění dával;

Vstoupila sem do pekla jen k cíli
Tomu, aby naši bez hříchu,
Cizinci pak bez výmluvy byli.

110.

Když sme vyšli — ještě přede branou
Vidím klečet starce slepého,
Vlasů bílých, roucha černého,
Potokem mu slzy k nohám kanou;

Bil se v prsy, kořil's opykanou
Vinou skutku svého bludného,
Žel mi bylo jeho tklivého
Losu, i jdu k němu na zeptanou:

„Padam do nog, ja sem Polak Gliński."
Gliński? — hotujte se k odjezdu,
Dnes se končí byt váš nehostinský;

I hned sem ho k dceře jeho vzala
Odtudto, a vedla na hvězdu,
Která co voz pro nás tu už stála.

111.

V cestě odsud potkala nás rota
S větrnými mlýny válčící
Panslavismu: Paget jezdící
S Rozinantem v rouchu Donquixota;

Na pravici, stělesněná zlota,
V nos si tabák prstem cpající
Baba, Miss Pardoe slující,
Dulcinea toho Brito-Skota;

Za nimi pak chudých na oslicích
Sancho-Pansův celý pluk se hnal
O ty obry kopí lámajících;

Jeden z Augšburku se býti zdál —
„Šťastnou cestu ode země v peklo,“
Naše družstvo rytířům těm řeklo.

112.

Tak hle známost krátkou ale jistou
O těch světech sem ti podala,
Nediv se, že více poslala
Z' nebe sem ti, nežli z pekla listů:

Ach, a mámli vyznat pravdu čistou,
Nejvíc i z těch, jež sem opsala,
V peklo jen zlost Němců veštvala,
Těchto věčných Slávy antikristů:

Nebo to se musí dáti Slávě,
Že lid její k Bohu náchylný,
Tichý, dobrý při moudré je správě;

A když vtip můj rovné s rovným slípá,
Tak se mi zdá býti rozdílný
Němec a Slav, jako dub a lípa.

113.

Ó vy bratři, ó vy sestry sladké,
  Co ste živi ještě na zemi,
  Prosím volných uší přejte mi,
  Ať vám přidám naučení krátké;

Varujte se oné cesty hladké,
  Kterou ďábel protkal sítěmi,
  Aby na ní zrádce s dušemi
  Lapat mohl do své pasti vrátké:

Pojďte sem hle příklad sobě bráti,
  I k těm dobrým, i k těm šibalům,
  Učte se svůj národ milovati;

Hučte Tatry hlas ten k horám Černým,
  Hučte Krkonoše k Uralům:
  Peklo zrádcům, nebe Slavům věrným!

MENŠÍ BÁSNĚ.

I. Elegie.

1. Počátek lásky.

Zdaž si se mi šprymnými ty sám posměšky nerouhal,
    Sotvy že já milovat, příteli, někdy budu?
Ty, řka, jen Umce hovíš, krásného spolku utíkáš,
    Tě mhla, tě růže, tě háj, ne svět a dívče těší.
Láska život libuje, kdo kochá se v přírodě mrtvé,
    Jakž ten může živým jmouti milenku citem?
Bezpečný klamavé netušil sem nástrahy; volné,
    Kamžkoli jen táhlo, průduchy srdci daje.
Než již pozdě želím; však tys vina věštče falešný,
    Blah! kdo cizého časem nedbati soudu umí.
Když spanilou po lukách oko mé se kochávalo krásou,
    Myslil sem, že jiné ve světě krásy není.
Rád jsem tvému věřil v sladkém želi, příteli, žertu,
    Jistli si tvých čárů, nech z něho pravda bude.
Zhas řeřavou, jenž ňádra moří má, žáhu milosti,
    Pak ránu, hluboké ostny vytáhna, zahoj.
Neb čím déle tiché v ututlání dřímaly jiskry,
    Tím se nyní po celém hůř těle rozšiřují.
Veď mne zpátkem opět k ztraceným, duše poklidu, cestám,
    Tam kde ani svodný nezněje lásky ohlas.

Neb kde se jen vrhnu, zmařené kam smysly obrátím;
  Tu sty hned jazyky všecko mi lásku volá.
Buď jarní v temné zpěv houšti slavíka poslouchám,
  Neb v zelené jak se trávě potůčky hrají;
Buď dolinou jda patřím, vítav v tichu háje jitřenku,
  Jak květinám sladké kradne kořisti zefyr.
Lásku slavík štěbetá, chřestem pěje lásku potůček,
  Touž les, touž kvítí, touž v ucho šepce větřík.
Dobře se měj ztracený blažené tedy ráji mladosti,
  Už do jiného mě hlas anděla mého volá.

2. Nářek.

Ha zde lkáti budu! Zde chci, zde kvíliti svého
  Volně mohu truchlým srdce bolesti hlasem.
Vám doliny zvláštním sama jež tuté příroda prstem
  Svým vyryla, klidné ctného kolébky žele.
Vám skaliny zbledlé, vám též uši přírody jemné
  Jeskyně, vám plesa, vám lkát chci pahorky némé.
Ohlase ty však dřív věrolomný vůkol umlkni,
  A zvědavým skrý tvůj stín mne tu hájku očím.
Jen mírný lehké leckdys perutinky větříku
  Chvěj, a mojich ňáder Jí vzdechy ještě zanes.
Jdi studený prolomiž, vroucnými plápoly, led ten,
  Jenž na jejím, volném někdy mi, srdci leží.
Ten já, co kdysi sem nejvyšší útloty cítil
  Plnost, aj teď obět rozmaru býti musím.
Čím jsem tak zavinil? takliž se přísaha věčně,
  Jiš si na mých složila rtech, skoro lásky mění?
Rci, zdaž bedlivě sem podané Tobě víry nechránil;
  Či vroucí k Tobě též odměny rovně nečil?

Vás za svědky volám, vy tajemstva znáte milenců,
  Tě, dni k stráži dané slunce, tě temnu luno.
Ach kolikrát na onom, buď záře ho růžila, chlumci,
  Buď hvězd stříbřil oblesk, jsem sliby klekna novil,
Ach kolikráte vaše zpěvaví lesníci jazýčky
  Jsem v potu tváře její slaviti jméno učil.
A v bělavou všech těchto buků, všech kůru javorců
  Lesklým jemně kovem prstene, Mína, voral.
Však neprospěje nic; posavád dle svévole mého,
  Hned tak hnedky onak, náděje srdce moří.
V převracenou osudem věk náš zlým v lásce pobloudil
  Neshodu, tamť jedné dav straně berlu do ruk.
Vraťte se, ó časové blažení, v nichž práva milosti
  Nezmatená slušným kráčely ještě krokem.
V nichž spanilé tajnou nosily svých tíži kochánků
  Na kněžecích sněžném po dvoře Emmy bedřích. *)
Neb z mřežové s vděčným slečny když pavlače věncem
  Lítaly k vítězným, co z nebe bůžky, hochům.
Ba šťastný! drzou aspoň komu kárati dáno
  Krásu, aneb snádným loučiti svazky citem.
Mně zbroje té ubohému nebe hle zapomnělo příti,
  Mně k volení vábná žehryně místa nedá.
Příkladem učte se mým mladší, že není ruky těžší,
  Jaktě ta, jenž krásné s ousměchy pouta kuje.
Ty však, buď jako buď, jen mou, přítelkyně, zůstaň,
  Lkát budu rád, ó mé Míno žalosti radost!

3. Cesta.

Jen za Tebou ůstavně lkám holubinko radostná,
  Jen Tě dnem, Tě nocí v srdci i v mysli nosím.

*) Emma, dcera císaře Karla Vel., miláček její byl Eginhard.

Oulevy cesta citům žádné, tělu vlády nedává,
  Ba s dálkou k větší roste neřesti bolest.
Ať zahynou všelikého liché už lékaře šalby!
  Nábožnosti nechať ponti, ne lásce, radí.
Medle co prospívá, že okem na Tě patřiti nelze,
  Za dvě budí v ňádřích tužba tisíce očí.
V hloubi samého sebe kleslý ani přírody božské
  Nedbám, ni sladké mzdy zkušenosti šetřím.
V černou rozmanitý, kam jdu, kraj se kryje roušku,
  Nad lkáním sama mým obloha slzy leje.
Kde v hlaholy zpěvců strakatých své souzvuky míchal,
  Teď stonavé mutný arie šemře potok.
Darmo zefyr voňavou z čela mé tepe péče oháňkou,
  Darmo nový květnou Máj stele dlažbu nohoum.
Naschvál stezky hledám tajné, vsi a města utíkám,
  Neb jazykem vlastním srdce nevládne bolest.
Ondy sem obrazná kdesi patře na díla malířů
  K nejkrasšímu, neníť ještě to Mína, volal.
Přes pole cestu konav jakovým jsem někdy poslouchal
  Jarní pastýřů hudby a písně uchem!
Jak všelikých, k člověka ideáli si svému, po tvářích
  Má duše rozsypané sbírala zlomky okem!
Krom Tebe nic nevidím, Tys očím teď mým sama veškeň,
  Tys svět uším veškeň, krom Tebe nic neslyším.
Buď jdu, dle mne chodíš, jako duch ticho ručku za ručku,
  Buď jedu, buď si hovím v oddechu, při mně sedíš·
Než jdite pryč marné raději z mé oblùdy mysli,
  Tamť Ona, tam, skoro nás už světa půlka dělí.

Ach nač za kraje kraj, nač města za města měníme,
  Kýž každý kde se mu zdá blaze, bydlo volí.
Nač nebe tak velikou dalo zem k tak srdci malému,
  Nač provazy k prsům připnulo křídla jeho.
Buď mělo srdce nečít, neb, kdy chce, se srdce milenky
  Tknout mělo, buď dalekost, neb měla láska nebýt.
Tamť Ona, dáleji dál než Říp ode Tatry slovenské,
  Než Dunaj od řeky té, z níž Prahy sočně kynou.
Neste vy Jí spěchavé tam žel můj oblaky, neste;
  Půjčte vy hrdličky svých mi na chvilku letů.
Pějte vy nářeky mé skřivánci v modru nebeském,
  Buď mi tiché družná poslice lásky luno!
Všem dolinám i horám i řekám mé strasti žalujte:
  Právoli má věrná loučiti srdce osud?
Pakli nemá, rcite Jí, dnes dnes Jí v náruči uzřím,
  Běž, větře: ať labutě ve jho zapřáhne Milek.

4. Mistivoj.

V průvodu překrásném panošů a nádheře švarné
  Mistivoj od svého bral se do Saska lidu;
Vévoda tam sličnou mladici zmužilému rytířstvu
  Na hradě hostinském k obdivu chlubně choval.
Dej mi, kníže poví, přízeň tvou k lásce milenky,
  Poslední v Slavjanech má moc a jméno není.
Však by se dle zvyku sám věna hodným býti dokázal,
  Věz že i meč tento v pěsti nedarmo nosím.
Bernard stiskna ruku snoubencovi, choť jemu slíbí,
  Než k boji svého do Vlach zbroj zetě dříve volá.
Šel s družinou a uviv hrdinské věnce si vítěz,
  Věrný zpět hotové táhne ku svatbě ženich.

Než nadutými Němec Dětřich se k Němcovi ozve
  Posměchy: „tak hezké ty psovi dívky nedej!"
Vévoda slib prolomil; s nesmírnou kníže bolestí
  Nad potupou v ňádřích v odchodu pomstu vařil.
Sotvy že hrad zanechal k hranicem svých kráčeje bratrů,
  Už se za ním poslů k návratu hejno valí,
Pozdravení vzkazuje, řkoucích, náš pán tobě, vrať se,
  A vznešený nízká kníže zapomni slova.
Dáti milenku hotov, skvostnou chce sláviti svatbu,
  I množství všelikých k náhradě přiti darů.
„Ať sobě tříme co má, ublížil mé cti, povězte,
  Zví však, co jmenoval zvíře, že kousat umí."
Bodna koně vranného, rukou k hlavě přilbici tiskna,
  K svým Slavjanům plný smutku i hanby běží.
V háj hluboký svolaje vše slavné národu vůdce,
  Jim potupu v hněvných přednese krátce slovích.
Hluk se tichý rozlehne kolem, ten šepce druhému,
  Každý těm ruhačům horlivě pomstu volá,
V tom se jeden šedivý z prostředku starček ohlásí:
  I mně, Milí, mladších trošku darujte uší.
Mistivoji! mněl bych, že co říkáš stalo se slušně,
  Nač si nechal vlastních, čest čině radše cizým?
Dosti rodí spanilých nám krásná Slávia dívek,
  Jenž i zlatých trůnů ozdoba býti mohou.
Kdo svých málo šetří k pyšným se vtíraje háncům,
  Nech mzdu, po níž dychtí, vezme pokojně lichou.
Však že celého se ta špatná poškvrna dotýká
  Národu, že jsme lidé, mužně ukažme nyní.
Řeknul; všickni ženou se za ním odpomstíti křivdu,
  A v zmužilém zpupné vyprali Němce boji.

5, Rozpomínka.

Vznes se na svých ještě křídlech z nebe růžobarevných
Aspoň onéno milá ke mně památko noci:
Náhodu co změnila s přízni mi ve vůli a lásku,
A světy dva v jednom sloučila svorně citu.
Byl to onen všechněch, času, místa i přírody kouzlů
Shluk, pode nímž v zřejmý vír samo srdce běží.
Dávno z očí v oči sic naše už v tichu bředly myšlénky;
Dávno za lávky citům sloužily tisky rukou.
Však jako proud kdy malým valný hry odejme potůčkům,
Tak Jí co dosavád vázalo, tak mně, jazyk.
Ach kolikrát tlumačem musely stydu bývati kvítky,
Dnes kytara strun svých půjčiti, zítra klavír.
Už visely slibné stulených Jí výjevy na rtech
Často, však vždy celé jsem slovo darmo čekal.
An hle, kdež nic vtip, nic písně neprospěla věrnost,
Tam s to jeden samoděk byl, v jara kráse, večer.
Oudol jest blažená šumnými ověnčena hájky,
Jimž daleká, stravnou daň, řeka dávno nosí;
Zámky kde zmužilost jindá, tediž oblaky sídlí,
Z houště na kopce lysé výše a výše lezou.
Kraj samorostlými šlechtí tak příroda parky,
Žeť podobizny si sem nádhera krásti chodí.
Na břehu, tať je pověst, zplašených prý z Řecka Milostnic
Hejna vidět v kolovém an plesy řadu vedou.
Sem v doliny květovým se vloudila lůno kadidlem
Zahrada, dvojno či jí či kraji dáti předek.
Tuť vtipu násilné nikdy nezohyzdilo rámě,
Zval by ji radše živou srdce čilého mapou.

Jeskyně, druhdy bohů ještě snad chrámy slavjanských
  Vůkol; v střed zelené roucho besídku šatí.
Tam jdu, an, ó bohové! sama při zpěvě růže polívá,
  A květy, jimž slunce skličilo hlávky, těší.
Vstříc ona: na ztepilých žert Jí se a ousměchy lícech
  Zářily, jež krotký mdlil, vděky jiskře, pohled.
Na spěchu lokty kasá loktuškou, an ve domácích
  Nedbalkách oděné jen bylo volně tělo.
Ploula kadeř prostá po sněžném marmoře hrdla,
  Z níž jako z oblaku dvě střílely blesky oči.
Džbán z ruky: jakž kráčí, jazmín a lilie vadnou,
  V pokloně své hanbou vládkyni sočně hovíc.
Už štěbetem za lesy zpěvci dne zapouzeli horkost,
  Že stromu každičký v píšťalu list se měnil.
Sotva že už zvědavým uzřel červánky měsíček
  Půlkolem, ant mu druhou skrývala půlku hora.
Tak se vše strojilo, v nevědoucích ještě co láska,
  By dřímné outlých rozvilo poučky citů.
Pak jdeme zas to i tam klevetavše dlíce mlčíme,
  Až se jeden ve druhém více a více tratí.
Dnes, ona dí, se snad chystá jaro slaviti svátky,
  Tak nebe, tak se mi zem smáti do srdce vidí.
Ještě vězí ve rtech Jí řeč, ticho achkati začne,
  Ha! lká, nač mi osud slast tuto záštně kalí.
V tom nyje; už tužší ňádra vzdech rozklena ouží;
  A v sklopeném skvoucí už rosy víčku hrají.
Klid všudy jen stromové vzdech ten sobě šeptaly větve
  Na zkanulé kvítků slzy sypouce bělost.
Však dost, zmizni trude z mé mysli, i padni co padni!
  Cit-li a Bůh a osud v odporu? nelze! poví.

Láska-li pod zemské má víti se potřeby jarmo?
 Takť outlého by zem vítala hostě nebes?
Ne, rce, ne, buď zde za cit, cit dávný, rovně za dávný,
 Nechť osutá sladké odplata zetře dluhy.
Vy rcete, co prvým v dně duší neviny ste polibkem
 Cítili, jímž kdy věnem dar dala tento milost?
V náruči omdlévá; rty umlknou tiše tichounko,
 Jen kdysi žval noční „věčně a věčně" ohlas.
Však jeho outrpné kazily zradu žřídla bublénky,
 A při malém rozpial břečtan okénku peruť.
Hvězdy samy stály k službám: zornička besídku
 Strážila, přívětivé vedly kuřátka domů.

6. Vlastenec.

Mlčteže už raději, pro Boha! křiklouni daremní,
 Jenž z učených vlast! vlast! skuhřete kradmo chyžek.
Nic tu chabé lkání, nic řeč neprospěje prázdná,
 Národu jen zmužilé srdce pomůže a čin.
Zda z břehu kvílících lenivého množstvo diváků
 Loď, již bouře žene k rokli, uchrániti můž?
Příroda sic slzy, však táž dala ňádra rekovská
 K ozdobě tam ty ženám, než tato ke cti mužům.
Za vlast, za svobodu kročejem volným sobě kráčí
 Sám nesa král ve chrám smrti se Kodrus obět.
Manlius odmrštil, ne skřek hus, Brenna dívého
 Ze zdi nohu, chtící lézti na Říma hlavu.
Skutkem udatný Tell sebe sám, syna svého i vlast svou
 Zvěčnil, jímž svobody trýzniče potra dobyl.
Preč tedy křik, meč sem do pravé, do levé mi korouhev
 Dejte novou, ať též umru za národ a vlast.

Za mnou nezcizená řicejte se srdce slavjanská,
  Ať čeho Evropa všímati nechce, čije.
Však mi ušlé za moře k bidným rudy loupiti Indům
  Nechceme, nic Peru, nic Mexika kletby do nás
Nechť se pro východu rvou koření a šperky kramáři,
  Hodno-li medle, by dvou krev za to tekla světů?
Slušno-li mříti tisícům, by své jméno v Egyptě
  Na vznešené chvasták psal pyramidy jeden?
My dražších pokladův, my vlastní národu práva
  My chceme vlast a obec: tať-li se žebrati má?
Žebrati? ha pronikej studený mé pot těla kosti!
  Lid-li je vám čili vy knížata dána lidu?
O smutný člověčenstva osud! Když pravdu tu uzná
  Svět: že člověk mrtvá leckoho koupě není.
Hlas komu náš do němého milý darmo zněje srdce,
  Hlas mateřin! jakž ten svých bude dítek otec?
Však budiž i zmařilému tomu kleto národu věčně,
  Jenž živě své cítí rány a léčiti dlí.
Hleďte jak od hnízda křídlem jestřába dravého
  Věrný družce holub, sám hyna radše, tepe.
Neb divoký řetězem slyšteż jak lomcuje otrok
  Tam v Ohia zlostné váleje louži katy.
A v řeřavém skvostné moři jak sídlo pline čáru:
  Xante kdes větší ve světě měl sokyni?
Zarděte tím skutkem sesterské Moskvy se, bratři,
  Tak hle drahý svobody sloup si ta z ohně dělá,
Ba jděte jen k blízkým otcův svých slávy památkám
  Nezdařilých špatné vyznati hanby synův.
Učte se tam za milou jak žíti a mříti sluší vlast:
  Nechcete-li — kliďte z lůna jejího se pryč!
Vlast dary vám, aby jí svobody ste vy dar dali, dává,

Vy však pod jarmem lkáti volíte cizým?
Zdaž kovu rovně jiným nenosí, by se rámě slavjanské
Též cvičilo vlastní kouti si berlu i meč?
Zdaž nesupl klenutou nám též kyna k válce bojovný
Hřivou vzdor Arabům, na vraha pomstu hřebec?
Jestli že pak co chybí, velikou nahraďte to myslí,
Smrt samu hle předčil z Žižkovy kůže buben.
Nestřete mi těše tu přísní mravohromci: poslušnost!
Ej co ta? jen mrzký plášť zženilosti vaší.
Věčně-li děcko budem? veliký bez národu národ?
Vlastenec an co Cikán, an co Žid obce nemá?
Měj Němec, Anglia měj, Frank, Vlach měj své meze vlasti,
Kým slavskou právem k své vy taháte roli?
Důvodu vlády hledáš? Kde je větší ve světě národ?
Předky? Labe s Dunajem snad pili dříve vašich.
Předce co ke štvanici schovaný lev jen na cizinské
Mláď nám se spanilá nechtě bojiště vleče.
Ó kýž se v storukého celý Briaréa obrátím,
Kýž mi deset z každé pěsti vynikne mečův!
Sám za tě bych v prudkém bojuje směle ohni mladosti
Otčino! roztřískal pouta, jež úpně nosíš.
Nestana, až bych sem lilium zde měsíce i orly
Vetknul, Slávo na tvé týmě, Vyšehradu zeď!

II. Ody.

Kralodvorský Rukopis.

(Hankovi.)

Takliž si věčnou hned v zniku záhubu
Mému přisáhla Štěstěno národu;
  Časům by syn spal, zlým dadouci
    Otce drahé za kořist památky!

Řek má Homéra, s Bardy si hrá Němec,
Kde Hekla soptí, tamť Osian zněje:
  Jen náš uchem vnuk darmo bystrým
    Háje němé Slavjanů nasléchá.

Vy věštci dávní, jimž zvuky Bůh v jazyk
Vkládal, by svou vy v ně ste duši vdechli;
  Hlahol co prvý ste slavjanský
    V šat století vinuli, kde pak ste?

Nemáli písní harfa vaše pro nás?
Aspoň svých ohlas pošlete nám zpěvů,
  Labuť v posledním ještě truchlé
    Oumoru sladce těší sirotky.

Ajta! co slyším od Dvoru Králové?
Prst z oblaků ční, teď vece jsou cosi:
  Patřím a ve mhle zmizlo heslo:
    Příteli! příteli! tam se berme.

Zde jsou zde! v krásném viz hle leží hrobě;
Smím jich-li temné tknouti se zástěry?
  Aj jak sloní mi truhlu záře,
    V níž s varitem svazeček zpěvů jest.

V chrám jim nevinná, jak z hory Sinai
Deskám tajemným prostota ustlala;
  Strážné kopí a zbroj stavivši
    Žižkovu jak cheruby svaté k ní.

Vzhůru, procitťež pětstoletí spalí
Čestmíre s Oldrou, Záboji, Jarslave!
  Vás, slyšte, vás k padlé měděnný
    Vlasti jazyk věže této křísí.

Sem rýl a jemných cožkoli nástrojů
Zniklý vyvábil důvtipu Herkulan:
  By šťastně křehký poklad outlé
    Mládeži, co v puku květ, se rozvil.

Ať samovraždnou víc do cizé nohou
Neskáče, nízké přes ploty, zahrady;
  Nýbrž z domácí, v spolku jarním,
    Větve si píšťaly ke hře krouti.

I vy, kdož svých ste, starci bohů haslé
Ohniště uzříc zoufali, vraťte se:
  Novou založme z těchto dávné
    Si zbořenin vzdělanosti pevnost.

Příchod Slávie.

Odstiň z uplakaných černomrakou očí
Věrným matko synům Slávie záslonu,
  Ať už perly kanoucí
    Krotkou z tváře rukou zetrou.

Dostis k hanbě věkům hořce opuštěná
Už nad své osudem vlasti krutým lkala,
Mnohých darmo kropivši
Slzami století hroby.

I vkroč volně nyní vládkyně pravdivá
Do svého kde nový chrámu ti dán oblouk,
A plaš ve hněvu vážném
Metlou modly cizé smělou.

Tužbou prahna mladý národu tvého květ
Viz jak dychtivě se k tvým obětem žene:
O chop vděčně za hebkou
Jej k oltáře prahům ruku;

Skvoucí, jejž už i sám ctí vrah, aby spěchal,
Otců snažně jarým šlechtit umem poklad,
Klekna přísahu věčnou
Mateřské řeči své slože.

Vzhůru kdož si Slavem, (lejte se ó vřelé
Že jsem, proudně z očí slzy vy rozkoše!)
A jda klest zervanou viň
Smírným v kytku ku zápalům.

Neb darmo vzteklený třískaje na svatou
Lípu, mdlá si posud křídla ranil vichr,
An pní, jizvy nepřízně
Zdvihnouc by zcelely k nebi.

Příteli P. P. Šafaříkovi k Čechům do Prahy odcházejícímu.

(1833.)

Šťastnou tehdy milý příteli náš Tobě
Sám Bůh a spanilá Sláva jeho dcera
Cestu tvého ke bratrům
Tam českým učiň odchodu.

Dalť nám Čech mnoho už: plaťme jemu dluhy!
Církvem Vojtěcha on biskupa dal našim,
Jenž poznávati Tvorce,
Zrútiv modly, učil Dunaj.

Chrámům houfy mužův dal, tuto víru jenž
Tam cnost, jinde jazyk chránili, kam patří;
Kouřimský, Jakobéi,
Bílý, sám Jeronym, Vokoun.

Mládež pak školy týž obdaroval naše
Komenským, v Potoku správcem, oním který
Byl původce rozumné
Prvý v Evropě výchovy.

Trůnům Václavy dal též i Vladislavy
Uherským, anobrž dal Mathiáše on
S Kunhutkou Poděbradskou,
Skrývá prach co její Budín.

On poslal do pole, způsob ukázati
Vojny tři zmužilé nám syny Marsovy:
Žižku, Blažka a Jiskru
S vítěznými jejich pluky.

Český meč pomohl jarmo polámati
Osmanské, pode nímž dvě stě roků lkaly
Těžce vlasti Tatranské,
Když boj kříž a měsíc vedli.

Kupecký kdo malíř, jímž se chlubí Panon?
On jest půjčka Čechů k ozdobě nám daná;
Dobrovského se v lůně
Čech poslal narodit našem.

Kdo vlastní naučil psáti Slováky řeč?
Kdo knih zásoboval vždy je poklady?
Rozhojnil kdo jejich kmen?
Kdo zlidnil vsemi pouště? Čech.

České housle posud, harfy a píšťaly
S ostatní rodinou Hudbeny nástrojů
Sladkých: lázně, divadla,
Kůry, spolky naše blaží.

I jdiž tam do Prahy k nim Šafaříku náš,
Co slušná veliké odměna zásluhy;
Nevděčný z obuvi své
Prach na vlasti mezech vyraz.

S pyšným říkaje, jak Scipio Afrikan,
Smutkem: „mít ani těch, půdo neuznalá,
Kostí mých nebudeš?“ Jest
Bez vážnosti doma prorok.

Sám už — však to promiň příteli laskavě!
Hořkou než blaživou pravdu nyní povím —
Sám už čiň Ty pokání,
Nahraď lípě, co dals dubu.

Máš předchůdce tam už, choď za nimi směle,
Předšel Rozkochaný, Nudožerin Tebe,
Sylvan, Marci, Mazurkov,
Lovčan, z Turce Tesák, jiní.

Nešťastná stoleté kletba nejednoty
Valným nad plemenem všech Slavjanů leží,
Víra, kraj, vzdělanost je
Různí, písmo i nářečí.

My sbírejme proto k celku tuhému část
Každou, spojme ruky přes mezery spolu,
Míchejme květiny všech
Kmenků mdlých ve jeden věnec.

Vyhnancům sme Čechům někdy pro víru my,
Teď nám v tísni pro řeč dá útočiště Čech:
Jdi! snad v krátce potáhneš
I mne z těch za sebou bolů.

III. Romance, Balady, Písně.

Procházka v háji.

„Chopte so ho! chopte se ho!
Do pout s ním a žaláře!
Vrahtě to ach bole mého,
Léky sem a lékaře!
Užli se i z toho háje
Stala peleš loupeže,
Proč pak přísně správa kraje
Aspoň zde jich nestřeže?“ —

Takto křičím, takto laji,
Na srdci měv pravici,
V tom se „co to?“ lidé ptají
Jdoucí v blízké silnici,
Já jim příběh zřejmě dosti
Vypravuji, ale ti
O tom jako lidé sprostí
Nechtěli nic věděti.

Vás se tedy vtipu hlavy
Jemnějšího, vás se ptám;
Snad mne lék váš rány zbaví,
Snad vám onen šibal znám:
Byste ale co se stalo,
Znali věc a příčinu,
Teď když srdce pookřálo,
Vám ji celou rozvinu.

Včera, bylo před večerem,
Procházím se po háji,
Tam kde loučky za jezerem
Ostrůvky dva dělají;
Slunce ještě asi plesa
Jednu půlku líbalo,
V levo však už sterým z lesa
Temno okem koukalo.

Chodím, myslím, mezi stromy
Knihu nesa pod paždím;
Hned čtu, hned si bez vědomí
Květy v kytku shromáždím;
Zde si, leže v stínu, hovím
Při studničce pod bukem,
Opět motýle tam lovím
Běže za ním kloboukem.

Běžím, běžím — stanu rázem,
A aj krásné divadlo!
V oužasu mi klobouk na zem
Kvítí s knihou vypadlo;
Předce jaksi v předěšení
Tolik ducha popadnu,
Že se ještě k podivení
Kloňmo zu houšť přikradnu.

Tu jsem číhal tajným okem,
Ano v trávě ležící
Blízko břehu nad potokem
Uzřím krásnou mladici.
Víčka protru; zefyr roušku
Bílou rval, jíž oděna
Krotce spala, za podušku
Majíc vlastní ramena.

Jaký pohled! zlatá víže
Tělo vůkol tkanice;
Prsy tenké šatu mříže
Tiskly ujít chtějíce;

Nad obočím jako mhla se
Cosi mdlého vznášelo;
Kroužky vlasů v libé kráse
Lezly z ňader na čelo.

Ó bych, myslím, tolik očí
Teď měl, kolik křovina
Tato listí! Sotvy vkročí
Žádost tato nevinná
V srdce mé, už dvoje lítá
Holubiček vedlé ní,
Jedna druhou šklube, chytá,
Vábí v luzném úpění.

Z druhé strany sedí kýsi
Chasník s křídly na skále,
Toul mu strojný z plece visí,
Lukem chvěje zchytrale
Všetečník! hned samopášil
Lecjaks s onou tkanicí,
Hned zas šípy svými plašil
Holoubátka hrající.

Tyto zbrknou. Na neštěstí
Jakž on cílí z lučiště,
Sednou mezi ratolesti
Husté mého křoviště
Třesk v mé srdce! tuť já v nohy
Za ním s křikem od bole,
Než aj zmiznou u oblohy
Ptáci, panna, pachole.

Zatím se hned, ó zlé šípy!
Cosi ve mně rozhostí,
Čím víc hasím, trudných kypí
Ze srdce víc žádostí:
Zlosyn! takliž ve svět střílí,
Aby rány působil?
Medle ač ho bratří milí
Znáte, rcete kdo to byl?

Přednost očí.

Jasný blesk dvou krásných očí
Co můž v světě převýšiti?
Bystrý pohled jestiť jemných citův průvodčí,
Jehož kouzlům vnadným nelze odepříti;
Nic tu zpupná hrdin chlouba síly,
Tvrdé skály láme často pohled spanilý.

A však ne všem vše se hodí:
Ten se žičí jarním kvitím,
Jinému stín sviží, tomu horko lahodí:
Já se bratři, jenom černých očí štítím,
Temnosti se jak živ neobírám,
Před stínem a nocí schválně oči zavírám.

Modré oči přednost mají,
Barva tatě výtok boží;
Tu tkví na trůnu, v němž safyry se střídají,
Krotkost s krásou, tma jest jí jen za podnoží;
Černý oblak hromy strašné nosí,
Blankyt paprsky se libeznými honosí.

V modrých očích Mílek sídlí,
Do temnice k Merotovi
Byť i někdy přišel, nenalezna obydlí,
Prchne, jak si mile šípův nahotoví;
Tuť má ale vábec tento stráži,
Odkud nepozorná srdce střelou poráží.

Sama Lada modré měla,
Vyšedši z vln na svět, oči;
Jen když ubohého Adonisa viděla,
Anť se, raněn smrtně, v krvi vlastní točí,
Teprv, aby bole ulevila,
Modrých očí světlo černou rouškou zakryla.

Rcete samy, odkud duše,
Moudrost a vtip výraz béře,
Rcete, pravím samy, ó vy hrdé černuše!
Kdo vám odemyká k slavným činům dvéře?
I zda zbožná Mudřena to není?
Z jejíchž modrých očí všecka plynou umění?

Není-li vám ještě dosti,
Pojďte se mnou do zahrady;
Černý květ jest obraz smutku, modrý milosti;
Pakli dotíráte na příklady:
Poznáte-li kvítek: Pomni na mne,
Zdaž ne modrobarvý? zdaž ne krásy náramné?

Proto se však černé svíce
Nehoršte, že modrým hovím,
Nechať blesk váš noční mámí soků tisíce,
Já jen co mi leží na srdci, to povím;
Jděte po svých! zlodějkyně temné,
U mne palmu mají oči modré příjemné.

Slavík.

Králi zpěvu
Nejslavnější,
Synu jara
Nejmilejší,
Pěj jen dále, pěj, pěj
Ve krovině zdejší,
Já chci celý býti uchem
Slyše srdcem tě i duchem.

Ať jdou jiní
Na koncerty,
Na zábavy,
Hry a žerty;

Ptáčku ušlechtilý,
Můj buď svatvečer ty;
Jména mistrův srovnávaje
Takto myslím v stínu háje:

Co jest Mozart
Neb Rossini,
Co List, Heiden,
Paganini
Proti hlaholům, jenž
Z úst tvých plynou nyní?
Lidé lidi, ale tebe
Hudbě naučilo nebe.

Nástroje a
Nástroječky,
Zvonky, housle,
Píšťalečky,
Varhany a trouby,
Harfy, cimbalečky
A co svět má hudebního,
To zní z hrdla slavičího.

Všecky stupně
Zvukův a krás,
Sopran i alt,
Tenor i bas
S rovnou mistrovností
Proplésává tvůj hlas:
Nyní k hvězdám letí píseň,
Již se klade v hrobu tíseň.

Jaká síla
V malém tílku,
Buďže vážím
Akkord, třilku,

Buďže sčítám noci
    Měřím tahů chvilku
Aneb okres, v němž tvou hračku
Slyšet, sladký Malospačku.

Tuto něžné
    Stříbrozvuky
Podávají
    Smělým ruky,
Tam se objímají
    Rozkoše a muky:
Právě jak tok slavské řeči,
Schopné k lásce, jako k meči.

Že Bůh svět ten
    Obživuje,
Nikdo tak nám
    Nezvěstuje,
Jak ten cit, jejž divný
    Zpěv tvůj vyluzuje,
A kdo hřeší po slyšení
Tebe, není k polepšení.

Jedno, bratře,
    Žel můj prosí,
Oč tak často
    Slzy rosí,
Jméno Slávy i ty
    I můj národ nosí:
Uč ho, jak ty, Slávě máti
Před světem čest dělávati.

Původ Lipska

V zemi Srbův na pobřeží
Plisy, kde kraj míšenský,
Živ byl, jak tam pověst běží,
Jeden rybář slavenský;
Jeho dvůr stál o samotě,
Sítě po zeleném plotě,
Lípa krásná před domem.

Pod lípou jím zvláště ctěné
Socha strašné Moreny,
Vlasy její ohaděné,
Roucho černé haleny,
V pravé meč, šíp v levé měla,
Jak by všecky zničit chtěla
Vrahy lidu našeho.

Podle lípy vedla cesta,
Po níž králík německý
Jezdil jednou z hluku města
V lesy na hon lovecký:
Kůň, když v lípě obraz zočí,
Zděsí se, pne, ježí, bočí —
A v tom jezdec na zemi:

„Chlape — zařve — i hned tuto
Vytni lípu prokletou,
Chceššli ať tě žalář, pouto
Do tvé smrti nehnětou.“
„„Pane, dí chlap, zde má hlava,
Ale k lípě nemáš práva,
Toť jest nám strom národní!““

Kníže odjel zaražený
Nad řečí tak znějící,
O rok zas jej pozlacený
Vůz tou vezl silnicí:

Kola o strom zavadila
Až se s třeskem rozprášila;
Nyní začne laskavě:

„Milý muži! pryč tu lípu,
Dám ti za ni celý les,
Místo sochy, meče, šípu
Dám ti zlato, panství, ves.“
„„Odpusť pane, tvoje hrozba
Nepohneť mne ani prosba —
Řekl vlídně chalupník,

I já synem Slávy sluji,
I mně strom ten svatý jest,
Bohům pod ním obětuji,
Onť má radost, zisk i čest;
Včely mé med z něho sají,
Z medu naše ženy znají
Medovinu dělati.““

Krutá válka odtud znikla,
Přišli Sasův houfové,
Slavská strana též se spikla,
Zvítězili Srbové:
A proč medle zvítězili?
Proto že své Bohy ctili
Víc než lidi všeliké.

Kmet náš tudíž základ hradu
Na té půdě založil,
Domek změnil na osadu,
Bydlitelův namnožil:
Od té lípy Lipska jméno
Místu tomu uděleno
Z vděčnosti a k památce.

Od té lípy Lipským zvalo
Se i jeho plemeno,
Za znak rodu si ji vzalo,
Za dědictví, za věno,

A když křesťanství zář vzešla,
Lípa ta v erb hrabat přešla
  Z Míšně, kde se zří i dnes.

Lipšťanky a v blízku děvy
  Morenu též v průvodu
Posud ročně s plesy, zpěvy
  Nesou z ulic ve vodu,
A to nejen pro slavení
Jara, než i ku zvěčnění
  Města toho počátku.

Holubice ctihajná.

„Ivane, můj dobrý slouho,
Tobě zkušenému dlouho
    Dám věc jednu k oukolu;
Jdiže, zjednej synu mému
Choť a slavorosiskému
    Carevnu v ní přestolu.

Slyším, že se ctná a něžná
V Blankenburku chová kněžna,
    Tam snub předlož rodině.“
Tak cár Petr. Dvořan věrný
Sedna v kočár přenádherný —
    Již byl v Němcův krajině.

Kníže Ludvík slyšav slova
Přívětivě vyslancova
    Svolal k radě přátely,
Karel zeť a říše císař,
Z Líbenic ten mudrc, písař *)
    S mnohými též přijeli.

---

*) Z Líbenic čili Líbenský, něm. Leibnitz.

Mělať jedna hradu půle
Museum, v němž zeměkule
Strojná stála v prostředku;
Zde to vzácné shromáždění
K věci této rozvážení
Drželo svou zásedku.

„Dceru mou — dí otec její —
Do Rus, za manželku chtějí,
Svolíte-li v sňatek ten?“
„„Dej ji, dej ji,““ všecko praví
Hned i posla, kde se slaví
Sněmík, zvali pro prsten.

Herman však, co ode dávných,
Nevávistí Vendův slavných,
Dědův odvodil svůj rod,
Vyrvav prsten: „celý — poví —
Národ váš jen kavky, sovy,
Krkavcův a drakův plod. —“

An tak tento hánce spílá —
Holubice sněhobílá
Letí oknem na kuli,
Posadíc se nožičkami
Nad slavskými krajinami:
Všickni oči napnuli.

Tu Rus hrdě: „proti řeči
Této samo nebe svědčí
Tu hle milí Pánové,
Ne co onen ruhač křičí,
Ale toto — holubičí
Národ jsme my Slávové.“

Všickni místa opustíce
V zmatku byli, chláchoříce
Námluvčího smírlivě;

Nejen prsten, odpros, chvály,
Než i nevěstu mu dali
S poklonami dychtivě.

Když svůj ouřad vykonala
Holubička ta, se brala
Zpátkem zase do nebe;
Bylať svatá Bronislava,
Co tu k rozřešení práva
Tvářnost vzala na sebe.

Odřivousovna a Radikovský.

Poslouchejte mládenci a panny,
Co bydlíte u Váhu a Hany,
Co pijete Vltavu a Vislu,
Slyšte píseň z dějův ne z výmyslu,
Píseň hezkou o hezké Moravce,
Kterak znikla maďarského dravce:
A ač divně Štěstěna s ní hrála,
Předc ochranci víru zachovala.

Když Maďaři vtrhli do Evropy
Přes Karpaty a přes mrtvin kopy,
Po krajinách vztekle loupežili,
Srdce jedli a krev lidskou pili.
Města a vsi pálic nad Dunajem
Lidi vlekli v otroctví a zájem;
Vřítili se jejich divé sbory
I v Moravu skrze Bílé Hory.
A od Tater šíře k Holomouci
Bylo vše jen hrob a plamen žhoucí.
Muže, ženy s dětmi v oheň dáno,
Krásné panny do zajetí bráno.

Odřivousa ctného též se dcera
Octla v drápy takého ještěra,

Jenž ji na kůň za svůj hřbet vsadil,
S kořistí tou sličnou do hor pádil,
Chtě by tato krása ušlechtilá
Doma jeho souložnicí byla.
Ale když se v jednom tmavém lese
Maďar s pupnou bezpečností nese,
Vyřine se z houští jezdec polský,
Jméno jeho Petr Radikovský;
Jenž k pomoci po žalostné zprávě
Přispěl milým bratrům na Moravě.
Slavka naše ani se mluvit bála,
Jenom ruce k nebi vypínala:
A však srdce Polákovo chtivé
Rozumělo prosbě mlčelivé.
Proto bodna v boky koně svého
Loupežníka honí maďarského:
Hojže, postůj! reku z Atelkuzu,
Nebudeš víc tropiti zde hrůzu,
Nevyrve tě z ruk· mých ni sám ten ďas
Němec Arnulf, jenž vás pozval na nás.
V tom k paloši v pošvě skrytém sáhne,
Místo brusu přes zuby jej táhne,
Při čemž chumel jisker z úst mu pryská,
Jak když ocel o křemen se tříská.
A když mečem takto naostřeným
Před padouchem stál již dostiženým,
Máchne zbrojí ten i onen zprudka,
Tam i tuto byla strašná půtka.
Koňové se pnuli jako stromy,
Štíty obou řinčely co hromy:
Než darmo se Maďar čákou pásl,
Raněn padna na zem, krpci střásl.

Vítěz panně uctivě se koří
A sedící na vrahově oři
Vyvede ven z lesa na rovinu:
Ona kleknouc nejprv Hospodinu
Za svobodu tuto nenadálou
Oddávala díky s vroucí chválou;

K Polákovi pak se obrátila
A manželství jemu zaslíbila,
Že, jak mile přijde domů zpátkem,
S ním se spojí věrným lásky sňatkem.
Na znak slibu drahý prsten sňala
Z ruky a jej na dvé rozlámala,
Jednu, řkouci, polovičku sobě
Nechám, druhou dám ženichu tobě.

Rytíř živ jsa ve stavu jen chudém
Nad tím štěstím zapýřil se studem,
Nehodna se cítě tak vysoké
Slečny, k tomu krásy modrooké,
Neb nevládal ani tolik zlatem,
By obdařil svatebním ji šatem.
Když tak losu považoval svého,
Na Maďara pomněl zabitého,
Nejen koně a zásobu zbrojnou
Než i loupež majícího hojnou.
Ta, dí k sobě, k rouchu dostatečná
I ku svatbě bude užitečná,
Choti drahá, řekne s milou řečí,
Čekej s koněm málo zde v bezpečí,
Jáť se k tobě v krátkém čase vrátím,
Ty se bav tu s tímto kvítím zatím.

Radikovský tomto po hovoru
Jezdil zpátky v onu hustou horu,
A k Maďaru přišel umřelému,
Kázal státi zninohovi svému.
Potom pilně všecko rozvazoval,
Přetřásal a váčky vyprazňoval,
Prohlédaje od hlavy do paty
Bundu, kalpak, bačkory, pás, šaty.
Když tak mešká, pannu bázeň tíží,
A v tom jezdec k ní se jiný blíží:
Božeta to byl syn bohatého
Vyšebora pána Moravského:

On též plašil nepřítele vlasti,
Co vražd tolik napáchal a strastí.
Ale vida pannu osamělou
V outlost změnil bojovnost svou smělou.
Ona příběh smutným jemu hlasem
Vypravujíc slzy roní časem.
Neplač slečno, darmo čekáš, řekne
Rytíř nový k nešťastnici pěkné,
Ten jenž tebe z vazby vysvobodil,
Bůh ví, jak sám on teď zase schodil:
On nepřijde, Maďaři ho vzali
Aneb v kusy mečem rozsekali,
Jestli ušel, již ho vlci jistě
Snědli v tomto nebezpečném místě.
Ale ej hle jestli libo, já tu
Vynahradím tobě stráž i ztrátu.
Božeta vzav na koně ji, cestu
Konal spěšně ku Přerovu městu,
Kde Odřivous bydlel otec její,
Jehož oči smutné slzy lejí
Nad dceruškou lotrem unešenou,
Jižť on na vždy držel za ztracenou;
„O můj Bože! mámli věřit zraku,
Ty-li jsi to? jak si ušla draku?“
Jáť jsem otče vlastní dcera tvoje —
Vítej, vítej drahé dítě moje.
Tu se vrhnou otec, matka na ni,
Konce není slasti a líbání.

Božeta pak po skončeném hluku
Na odměnu žádal její ruku:
A že celý dům i příbuzenstvo
Mysleli, že to nebezpečenstvo
Poroby on co ochrance vzdálil,
Krok se jeho vyplnil a schválil.
Sama naše krásná snubenice
Odpírala tomu nevelice,
Neb již drahně dnů ba týdnů prošlo
Aniž heslo ode Petra došlo.

V Přerově se ku svatbě radostné
Přípravy již učinily skvostné,
Přátelstvo se zvalo s obou stránek;
K oddavkám šel průvod v boží stánek.

Radikovský pověst o tom slyše:
Co tu dělat? přemyšloval tiše.
Že byl chudý, bál se moci soka,
Že byl zklamán, zalkal ze hluboka.
Naposledy výhost dada sňatku
Aspoň koně chtěl mít na památku,
Jejž byl odňal v lese bezdušnému
Drancířovi tomu maďarskému.
Oblekna se v šat ten, jenž byl cele
Zbrocen ještě krví nepřítele,
Ve kterémž jej vlastní rukou zkazil
A tím dívce pouta z těla srazil,
Když do chrámu zástup konal cestu,
Radikovský stanul před nevěstu
A prstene vyňav polovici
Ukáže jí, trnou svadebnici:
„Znáš-li panno, co to za znamení
Dobrovolně dané bez prošení,
Dané i se snubem v ony doby,
Když sem zprostil tebe od poroby?
Nechcešli však státi ku svým řečem,
Vrať mi, co jsem vybojoval mečem.“

Všickni zvali bájkou to a lháním,
Jedni s hněvem, jiní s posmíváním;
Jenom věrná Odřivousovna se
Nezmatla, než stála v nové kráse:
„Moji drazí přátelé! ba ano
Srdce mé již tomuto jest dáno,
Volnosti mé on jest spasitelem,
On Maďara v boji potřel smělém:
On mne koupil vlastním živobytím,
K němu vděčnost, k němu lásku cítím.

Božeta jen náhodou jezdící
Vzal mne domů návrat čekající
Tohoto hle polského mládence,
An kořistil svého přemožence;
Boží pomsty bych se věru bála,
Kdybych přednost bohatšímu dala.“
Božeta v tom couval s truchlou tváří,
Tito pak šli spolu ku oltáři;
Radikovský stál tam v onom rouchu,
V kterém vazby zbavil svou mladuchu;
Choť se ale stkvěla ozdobami,
Hlavu v partě, čelo pod perlami,
Žíhlavník se vinul drahým nachem,
V rukou kytku s libovonným pachem.
I na svatbě plesy a radosti
Provodili mnohočetní hosti.
Oba potom šťastně spolu žili
A předkové mnohých rodů byli,
Kteří posud v Polsku i v Moravě
Různé kmeny vedou ku Všeslavě.

Slavjan.

(Podle prostomluvy Ant. Marka.)

„Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“
Co jazykem, oním svatým uzlem
Sama matka příroda svázala,
To člověče zlostnou a závistnou
Nerozvazuj, neroztrhuj rukou!
Nás Slováky, Moravce, Slezáky
I Polany s Čechy sjednotila,
Svázala jest i ohnivé Rusy
Se silnými bratry poledními,
Kterých rovná a bohatá pole
Z velkého se napájejí Istra;
Přes kterých se tiché louky valí
Sává, Dráva, Drina i Marica,

I ostatní nesčíslné řeky;
Kterých čistá města i dědiny
Bělejí se s obou stran Balkana;
Kterých veslo po Adrii plavá
I po širém ledobřežném moři.
Ó já ještě nezapomenul sem
V Pomořanech i v Lužicích Srba,
Který blízkým mýlený Teutonem
Nesměle jen, aby nebyl slyšán,
V domácím se hlaholu pronáší.
Často myslím na Dunajské Srby,
Jenž se mezi Turky pozdvihují;
Jak u prostřed chrasti hybké jedle.
V srdci nosím Krajnského Illyra,
Jehož věky nemohly zničiti.
Vítězného zpomínám Slavonce,
Který s chrabrým spojený Chorvatem
Nepřátelským oddolává silám.
Často okem ducha mého bystrým
Na Dalmata hledím obrovského,
Jemuž v prsích starodávné slávy
Památka až posud nevyhasla,
Jehož píseň národního zpěvce
Pudí k činu nejzmužilejšímu.
Ach byly jsou někdy smutné časy,
Časy dlouhé, časy přenešťastné,
Když cizinci mezi nás trousili
Nesvornosti prokleté semeno,
Drážďíce kmen proti kmenu chytře,
By se klali sami mezi sebou;
Aby syny s matkou rozvadivše
Celý národ lehce potlačili!
Teď to símě (Bohu budiž chvála!)
Plodonosnou nepadá na půdu.
Blesky z očí milé matky Slávy
Zločilné jich rozsívání sežhou.
Smíření se střetáváme bratří
Na širokém knih a spisův poli;
Hloupá pomsta i různice běsné

Ve slavjanském přestávají světě.
Chraňme se jich bratři na budoucnost!
Varujme se pilně oněch vrahův,
Kteří nás jen rozvaditi chtějí,
Jenž žádají ať se rozsápáme,
Aby oni pak nás znivočili,
Jako někdy naše slavné předky,
Naše předky v krajinách německých,
Po Galii i po Britanii;
Neb i tam se před věky slavjanská
Ratolestná zelenala lípa,
I tam v horách někdy a dolinách
Nám příbuzná řeč se rozléhala.
Nevýmluvná proniká mne radost,
Když vás vidím bratři pod Kavkazem
Nové hrady zakládat a sela;
Když vás vidím po třech širých mořích
Sem tam s těžkým poletovat loďstvem;
Když vás vidím věd a umĕn pole
Novým ducha vysazovat plodem.
Ó já nejsem z počtu těch omrzlých
(Bodej zmizli skoro) nevlídníkův,
Kteří svoje odvracejí oko
Ode knížky psané literami
Cyrillskými neb glagolitskými;
Však to jest jen zevniterné roucho,
Pod kterým též slavské srdce tluče,
Na vše strany slavjanského světa
Vylévajíc života potoky:
Nech rozličný na sobě má oděv,
Nicméně plod jednoho jest ducha;
Nech rozdílným psáno jest písmem,
Jedna předce budeme rodina,
Dokud synu milá bude matka,
Nevděčník ji dokud neodvrhne
A tyranům neodevzdá cizím.
Co pak mne se dotýče, já nechci
Krátkozrakým jamožilcem býti,
Hledícím vždy jen do a pod sebe.

Já to cítím, že Slavjanstvo celé
Moje jest, a já jsem opět jeho.
To má hrdost, to má pýcha jestiť,
O kterou se připraviti nedám.
Můj národ jest spolu i vlast moje,
Vlast moje má nesmírné hranice,
Nepočítá sta, než milliony;
Já jsem živý v mnohem větším světě,
Nežli závist dopustiti může;
Já jsem synem silnějšího rodu,
Nežli ona pomysliti schopna.
Nad prostrannou milou mojí vlastí
Krásné slunko nikdy nezapadá;
Dáli pán Bůh a štěstí junácké,
Aniž její čest má zahynouti,
Nezahyne, pokud budou děti
Lásky obět Slávě přinášeti.

Slavjanka

ke bratrům a sestrám.

Nechte cizích, mluvte vlastní řečí,
Sláva Slávům slouti Slavjany;
Ujměte se o ni snažnou péčí,
Nechte cizích, mluvte vlastní řečí;
Ona libým zvukem mnohé předčí,
V ní jsou duše otců schovány:
Nechte cizích, mluvte vlastní řečí,
Sláva Slávům slouti Slavjany.

Nechte cizích, hajte vlastních zvyků,
Pěknáť byla předků prostota:
Nedbejte nic novotících křiků,
Nechte cizích, hajte vlastních zvyků,
Bez nich nemá národ statný zniku,
Co jen zmiznou z jeho života:
Nechte cizích, hajte vlastních zvyků,
Pěknáť byla předků prostota.

Nechte cizích, hleďte vlastních zboží,
I nám dal Bůh um a ramena,
Ať je tedy každý vynaloží:
Nechte cizích, hleďte vlastních zboží,
Když se čerpá zřídlo, vodu množí,
Strom jen mízou svou se zelená:
Nechte cizích, hleďte vlastních zboží,
I nám dal Bůh um a ramena.

Slávové.

„Každý národ snažně k chrámu slávy běží,
Jen sám Slavjan ještě zahálčivě leží.“
Takto téměř každý lidomil nám laje —
Ale načže líti vodu do Dunaje?
Jen vy spěte, bratři! nač vám věnec nové
Slávy, však už Slavjan ode slávy slove.

Proměna chuti.

(Zpěvanka.)

Divno! jak jest nestálé
Lidské přirození,
Jak se často na odpor
Věk a srdce mění.

Malí, co jest malého
Vůbec rádi mají,
O co, když jsou velicí
Velmi málo dbají.

Se mnou však je naopak,
An byv maličičký,
Holuby jsem miloval
Nyní holubičky.

IV. Přiležitostné Básně.

Památka narozenin Alex. Rudnayho Kardinála a Primasa království Uherského r. 1824 dne 4. října.

(Na žádost mnohých Slováků.)

Tatra přišla prosit Hrona svého syna:
„Synu milý! ty jsi přítel Dunaje,
Choď tam k Ostřihomu, běž i do Budína,
Leť i k pěkným vinohradům Tokaje,
A ptej se, co jsou to za zpěvy veselé,
Jenž se rozléhají po krajině celé? —"
Hron jí zlatonosný ticho na to řekne:
„Matko! ty jsi zábudlivá velice,
Zdaliž neznáš, že se blíží ono pěkné
Ráno a den čtvrtý října měsíce,
V němž se světí slavný svátek narození
Muže, jemuž v Uhřích nikdo rovný není!
Jemu ke cti celá jeseň, vinobraní,
Vinice i hory vůkol plesají;
Jemu malý, velký volá v radování:
Živ buď! živ buď! správce církve Rudnay!
Nechať Tobě s nebe mocná ruka boží
Zdravý život přeje, roky dlouho množí!"
Tu se Tatra rychle schytí a hned svolá
K sobě celý spolu Olymp Slovenský,
Musy i Grácie i s lyrou Apolla,

A praví k nim: Milý květe vlastenský!
Hle dnes se Panonská celá těší země,
Či jen my budeme sami státi němě? —
My, jejichž předkové o krajinu tuto
Vždycky krásné mívávali zásluhy,
Začnouc od Vojtěcha z Prahy, který pouto
Maďarům s ňalpohanstva i neduhy
A prvý byl Slavjan, který Krista Pána
V Ostřihomě kázal i křestil Štěfana."
Takto Tatra. Tu se co jen v sobě mělo
Krev slovenskou ještě, všecko hýbalo:
Jedni věnce vili na posvatné čelo,
Jiné množství: „živ buď Rudnay" volalo:
„Živ buď Rudnay" zněly hlasy do oblaků,
Ty ozdobo vlasti, Ty slávo Slováků!

Přivítání před prvou zkouškou školské slovenské mládeže v Pešti r. 1822.

(říkané od panenky)

Vítejte nám vděčně, mnohovážní páni,
Vy přátelé, matky, otcové!
Vítejte a buďte s nebe požehnáni,
Vy pilnosti naší soudcové!
Že ste dnes laskavě tuto mládež naši
Ráčili poctiti přítomností vaší.
Ó bych znala jako Safo starodávná
Básně pěkné nyní skládati,
Aneb písně jako zpěvakyně slavná
Zvučně k chvále Vaší zpívati,
Pozdravila bych Vás hlasem líbeznosti,
Ctila Vaše péče, zásluhy a ctnosti.
Vaše péče o nás, o školu a dítky,
Které zkusit máte v umění:
Že ste shromáždili jako pusté kvítky
Nás a přivodili k učení:

Bysme nebloudili v tomto velkém městě
  Bez vůdce a mravů po nešťastné cestě.
Ach ale má Muza k tomu jestiť křehká,
  Aby přízeň Vaši uznala;
Z mých panenských úst jen slova plynou lehká,
  Stydlivost mi jazyk svázala;
To však vyznat musím v mé slovenské řeči,
Že sobě vážíme tuto Vaši péči.
Ale sami zkuste, jak se podařilo
  Povinnosti naše plniti:
Račte zpytovati a coby snad bylo
  Slabé, láskou Vaší přikryti:
Vy pak bratři, sestry, pilný pozor dejte,
Vlídnou tvář a smělé srdce všickni mějte.

Poděkování po zkoušce.

Aj toto jest ovoce, vznešeni školy této patroni!
  Jež toho léta nová štěpnice nesla naše.
Přijměte prvotiny skrovné tyto nás oď ochotných
  Dítek svých, neb sme květ jen a símě posud.
Strom zelený široké ne hned ratolesti vypíná,
  Z jádramaličkého vzhůru se volně pučí.
Tak bude dosti i nám dobrého chvála počátku,
  Že sme už aspoň mlaď sebrali rozsypanou.
Ještě nedávno byla v smutném role ta zde neřádu,
  Koukol a bodláčí zrostaly bujně na ní:
Bez pastýře milé jak v poušti bloudily ovce,
  Bez Boha jak siroty v necvičenosti žily.
Že ste se tehdy o nás věrnou zaujímali láskou,
  Teď mládež ta celá Vám za to díky činí.
Díky činí vroucí, otcovskou péči uznává,
  A slibuje skutkem vzdáti budoucně oběť.
Bůh korunuj krásným zmužilé vaše zásluhy věncem;
  On naše podpory Vám dávej i dále pomoc.
Byste naši školu — ach na křehkém ještě stojící
  Základu! ve zvláštním ráčili míti zření.

Hrozna kolik v Tokaji, zlatonosných v Tatře je písků,
 Vln kolik okvetlý v svém kryje lůžku Dunaj:
Prospěchu a štěstí též Vám žádáme tolik my;
 Slyš nebe toužebnou laskavě prosbu naši.

Kantata

při slavení půlstoleté památky založení církve evang. A. V. v Pešti, 1837.

A. Všezpěv s hudbou:

Sláva! sláva! sláva
 Budiž Bohu na výsosti!
Sláva! sláva! sláva
 Jeho moci a moudrosti:
Že nám přeje chvíle této
Slavit milostivé léto.

Jeden hlas:

Padesáte roků stojí církev tato
Oděná v kment víry a ve pravdy zlato,
 Jako mladá dcera boží;
Jenž dětinství nechá, do věku panenstva
Vstoupí a k radosti svého příbuzenstva
 Svatbu světit uloží.

Zpěv bez hudby:

Vítej dni krásný,
Léto milostné,
Věku svobody,
Snášelivosti
 V náboženství.

Po tobě mnozí
Z předků a otců
Toužili vroucně
By tě dožili:
Než ach! darmo;

Nám je to dáno
Bratři a sestry!
Ciťme to štěstí,
Svěťme památku
Jubilejní.

B. Všezpěv s hudbou:

Sláva! sláva! sláva
Budiž Bohu na výsosti!
Sláva! sláva! sláva
Jeho moci a moudrosti:
Že nám přeje chvíle této
Slavit milostivé léto.

Jeden hlas:

Mrákoty pohanské vlast uherskou kryly,
Až je tři mužové šťastně rozplašili,
Cyrill, Method a Vojtěch,
Jenž Krista kázali jazykem slovenským
V Tatrách nad Dunajem národům panonským;
Křest jich měl zdárný prospěch.

Zpěv bez hudby:

Vedly jsou sice
V pozdějších časech
Světlo a temnost,
Láska a víra
Prudké boje;

Než přišli s nebe
Poslové čtyři
Nesouce svatý
Všechněm křesťanským
Stránkám pokoj;

Čest jejich jmenům,
Císař Leopold,
Josef, František
A panující
Teď FERDINAND.

C. Všezpěv s hudbou:

Sláva! sláva! sláva
Budiž Bohu na výsosti!
Sláva! sláva! sláva
Jeho moci a moudrosti:
Že nám přeje chvíle této
Slavit milostivé léto.

Jeden hlas:

Hle ti, co po bludné nenávisti cestě
Někdy jsou kráčeli v tomto hlavním městě,
Již se v lásce objímají:
Každé náboženství, církev, chrám, národ, řeč
Svoje práva, vážnost ochranu již a péč
V naší krajině mají.

Zpěv bez hudby:

O vy potomci,
Kteří budoucně
Máte stoletou
Světit památku
Církve této;

Chraňte se viny
Věku našeho:
Chladnosti k chrámu
A nevděčnosti
K slovu Páně;

Ctnost s pobožností,
Zem spojte s nebem,
Život s příkladem,
A tak kráčejte
Do věčnosti.

D. Všezpěv s hudbou:

Sláva! sláva! sláva
Budiž Bohu na výsosti,
Sláva! sláva! sláva
Jeho moci a moudrosti:
Že nám přeje chvíle této
Slavit milostivé léto

Kantata

při tryzně Vys. Uroz. a Velkom. Pána
Alexandra svob. pána Pronayho ze slovenského Pravna a na Blatnici;
rytíře zlaté ostruhy; cís. kr. komorníka; úda více učených společností a nejvyššího dohlédače církví a škol evang. A. V. v Uhrách,
roku 1839 dne 17. března v pešťanském chrámě od česko-slovenských hudebníků a zpěváků provozovaná.

Kůr:

Pojďte lidé, křesťané,
Rodáci a měšťané!
Pojďte světit smutnou tryznu
Lásky a cti podobiznu;

Každý velký muž jest posel boží,
Sebe ctí, kdo mrtvým poctu složí:
Zemřel, jemuž rovný nežil zdávna,
Otec náš a chlouba *Pronay z Pravna.*

Solo (Rodina).

Recitativ.

Vznešený kmen vznešeného domu klesnul,
Jeho základ, strážce, jasný blesk;
Mnohočlenný uzel příbuzenstva
Držel v pevné ruce;
Všudy ztráty nahrazuje, zmatkům háje.
Co kuřátka vůkol matky
Točily se vůkol něho sirotky,
Synové a dcery, vnukové a vnučky.
Krotká byla jeho berla,
Vodil své jen pohledem a chtěním,
Nikdy rozkazem ani hrozbou.
Pouště Almašské změnil v ráje,
Komok v rozkošné zahrady:
Se stromy a květy obcoval co s miláčky,
Znamení to duše dobré, nevinné.
Kvělte za ním hory, doly, které zkrášlil,
Poddaní vy, které osvobodil, blažil,
Přátelé, sousedé,
Blízcí i vzdálení,
Kteří jste jej znali, milovali, ctili:
S jeho rodinou dnes nechať každý kvílí.

Kůr:

My spolu želíme, pláčeme s vámi,
Vy jeho příbuzní, přátelé, známí!

Duett (Církev a škola.)

Recitativ:

Jeden hlas: Stál kvetoucí valný cedr
Rozkládaje ochranné své větve nade mnou:

Druhý hlas: Pod jeho se libým stínem
I mé stádo páslo bezpečně:

Oba: Celé půlstoletí — (pausa) —
Teď jej vichr svalil —
To on byl ten zvěčnělý náš pastýř:
Člověk blízký andělu,
Křesťan plný pomazání,
Pobožnosti zrcadlo,
Chudých pokladnice,
Rameno vdov,
Budič genia ve školách,
Odplatitel pilnosti.
Kvělte, pomozte nám smutek nésti:
Když strom padne, vadnou ratolesti.

Kůr.

My spolu želíme, pláčeme s vámi,
Vy jeho kochaní: školy a chrámy!

Tercetto. (Vlast, stát, člověčenstvo.)

Recitativ:

I my nad ním bolně žalostíme,
Nad tím věrným synem milé vlasti
Horlivým však snášelivým.
Kdo ctil ba i mluvil její řeči vlídněji?
Kdo znal děje krajiny té hlouběji?
Uměny a vědy kdo tak zveleboval?
Vlastenectví jeho nebyl křik, než skutek.
Věrnosť k trůnu nezrušenou
Ctilo na něm mocnářů pět slavně;
Oběti a dary bez počtu
Káží jeho obecnomyslnost.
On byl láska k lidem v lidské postavě,
Vlasti, obci, člověčenstvu k oslavě.

Kůr:

My spolu želíme, pláčeme s vámi,
Vlast, říše, lidstvo a všickni s námi!

Arie (ženský hlas měkce).

Ó vy, kleří smutně žalostíte
  Nade ztrátou toho drahého,
Hleďte vzhůru k nebi, v hrobě zříte
  Jen cíl jeho běhu zemského.

Jen to, co zde bylo prachu rouchem
  Zaoděno, v kryptě spočívá,
Duše čistým ošacena vzduchem
  V aetherských se slastech rozplývá.

Naděje ty sladké nesmrtnosti,
  Jenž tmy hrobu měníš v jasný blesk,
O zjev se nám v celé důstojnosti,
  Ukoj naše tužby, pláč i stesk!

Hymnus (mužský hlas, velebně).

Prokazujme
  Ctnosti vděčnost;
Ctěme víru
  V blahou věčnost.
Ona vede k tomu světu,
Kde se v neobmezném letu
Nad Siriem převysoko,
Kam již nedostihne oko,
Slunci řady
Stkvějí a hvězd miriady;
Její jsou ti stupňové,
Po nichž k duchům duchové,
Člověk chvěje k andělům
I k zesnulým přátelům;
Kde ze slunci, zemí, měsíců a hvězd
Od otce nám skvoucí palác staven jest.

Všezpěv. (Chrámová píseň.)

Oslavenče tedy drahý
  Spi již v hrobě tichý sen,
Pokud nového zas blahý
  Spolčení se vzejde den,
Tam spatříme opět tebe,
Kde zní Bohu celé nebe
  Hallelujah! Hallelujah!

Kantata

ku

památce zesnulého p. p.

Samuele Hajnala

roku 1844, dne 8. prosince.

Čtverozpěv:

Již ho není! toho výborného
  Muže, *Samuele Hajnala!*
Nenadále v síle věku jeho
  Ruka smrti nám jej odňala.
Proto svátek vděčnosti mu svěťme,
  A uctit co dobrodince hleďme!

On jak člověk mnohými se ctnostmi
  Skvěl, svůj národ vroucně miloval,
O sbor tento dary a starostmi
  Jako otec štědře pečoval.
Proto pějme ve smutkovém rouchu:
„Pokoj prachu, Sláva jeho duchu."

Recitativ:

Plačte, kvilte!
V čas podzimku v listopadu

Padla května ratolest z lipy
Stromu svatonárodního.
Čím méně pravých synů má matka Sláva,
Tím větší jim česť a díka!

Plačte, kvilte!
V samotnosti trávil život;
Jeho manželka byla škola,
Jeho dítky naše mládež a sirotky;
Jeho rodina ctnosti,
Pobožnost, šlechetnost, pěkné mravy.

Radujte se!
On byl obraz muže statečného,
Krásné semeno rozsíval pro budoucnost;
Bůh dej k tomu požehnání,
Aby se rozzelenalo
A užitek neslo u potomků.

Radujte se!
Duch jest věčný,
Ctnost jest věčná,
Hrob jest toliko most od země k nebi;
Tam ho zase uvidíme
V lůně Slávy.

Kůr. (Všezpěv).

Pán Bůh mu dej slávu věčnou po té časnosti,
Odplať mu tam dobročinnost věncem radosti:
Jména jeho památka
Zůstaň svatá a sladká
Nám i potomkům.

Zalkání

nad smrtí Jungmanovou.

(1847 dne 15. listop.)

Nesmíš ještě, třesohlasá písni,
Mlčet v pozdních pěvce šedinách,
Žaluj po horách a dolinách,
Co nám vzali osudové přísní:

„Mladoň umřel." — I mne bolekřísní
Citové v mé duše hlubinách
Ženou protlačit k té v květinách
Skryté urně se a v lidstva tísni:

Ó ty prachu! hodný, aby máter
Sláva mohylu mu zkopila
Z Krkonošů, Uralu a Tater;

Ó ty duchu! jehož ctnostmi všude
Sídla nebes tak se zlidnila,
Že již jiným sotvy místa zbude.

V. Nápisy.

Spisovatelství slavjanské.

V ohledu, píšeteli Slavjané, věk tento nemějte!
Vás jen čísti třetí vděčně potomci budou.

Rada matky Slávy.

Co jsi ty? Rus; co ty? Srb; co ty? Čech; co ty?
jáť Polak iestem:
Dítky moje: svornost! nechte to, mluvte Slavjan.

Zdvořilost.

Přijdeť prý vzdělanost k Slavjanům, jen počkati málo
Račte že jí tedy jít v oustrety páni milí!

Převrácenost.

Takť bloudí bohužel! národ ten, že rci mu: patři!;
On šilhá; kdy povíš: effata! on ti laje.

Návěští.

Tup ji tupá onu řeč, dokavad čas ještě, nenávist;
Neb skoro zostra její bůsti žihadla budou.

Daremná práce.

Květ v kořen obrácí, z kamene zdí v oblaku zámky:
Kdo vzdělanost žádá národu, dřív než obec.

Horlič.

Národ tak považuj jediné jako nádobu lidství,
A vždy, volášli: Slavjan! nechť se ti ozve člověk!

Národní nespokojenost.

Pláto bohům děkoval, že Řekem byl, Göthe že Němcem:
Já lkám, že v Slavjanů různici žíti musím.

Řečtění.

Kde člověkem Řek byl, jen tam nám řečtiti slušno;
Než kde Řekem Řek byl, řečtiti jistě neum.

Uštipáček.

„Řeč vaše jen leda řeč, nevidím v ní krásy nižádné!“
Tať brachu zříti na svou leckomu krásu nedá.

Námitka.

„Vy pro duchy, Slavjané, veliké ani jména nemáte!“
Nám jest dosti mužů čest, vy se zovte genie.

Ledakdo.

Tak zle mateřsky mluví, mnělbys bude Máro a Göthe,
Tak řeč těchto mluví, rceš: to je služka jejich.

Libozvučnost.

Vrzati řeč vzdělaná ani bouchati, třískati nesmí;
Slyšte že už jednou: zníti lahodně musí!

Opak.

Nač prý všecka německy psal svá díla Dobrovský?
Tožť! chce by Němci Češi, pak tito Němci byli.

Národní písně.

Že vzdělanosti nemá náš lid, cizozemci mluvíte;
Jakž? vy musíte lidu zpívati, nám pěje lid.

Zpěvačnost Slováků.

Ouškleb o nekřič nám, že oper, že nemáme divadla;
Vy zdi, my máme celé v létě divadlo pole.

Turec.

Tak řeč měkce mluví, libuje zpěvy, má stvory hezké;
Že vždy slavjanskými slout Vlachy může Turec.

Ty pán já pán.

Proč kde Maďar bydlí, nemluví i Slavjan tu maďarsky?
Dřív tu Slavjan bydlel, proč ne slavjanský Maďar?

Klasičnost.

Kam se našim děla ach! básníkům Muzy klasičnost?
Ještě stébla není, už chcete míti klasy!

Hexameter a Alexandrin.

Ten každý krok svůj vážně jda k Parnasu čítá,
Tento tu různo větrem kdes na baloně letí.

Podobizny.

Epos park veliký, beseda Drama, chrám citu Oda,
Jeskyně Balláda, stráň je Selánka milá
Stinné hájky Sonet, truchlý Elegia potůček,
Písně pahorky, Román kvítnice, rýmy echo.

Vděky.

Bez vděky jsou vděky, ty v náruč co se bezděky tisknou;
Když vděka být vděčnou chce, vděky krýti musí.

Vznešenost.

Nic vznešeného tu ven, vznešenost tať jen v citu sídlí;
Nejkrásnější cit ten mdloba mysli budí.

Vláda nad předmětem.

Předmět, o němž básníku pěješ, ten tak v moci měj své,
Jak v moci má veškeren Bůh světa svého obor.

Kdosi.

Prostě tak a vznešeně spolu nezná psáti nižádný;
Jen škoda, tam k bahnu, k závratu nás tu vede.

Rada.

Nikdá se s životem nesmíchej, však ni nerozluč
Tak zachováš nejlép tím sebe, tímto život.

Dokonalost.

Chcešli dojít v umění věnce, plitkosti nenáviď,
Měř svým výšku i hloub, délku i šířku duchem.

Bezpečnost.

Naděje tvého břehu, tvé nedbám rokliny bázeň,
Můj plyne prostředkem proudu pokojně členék.

Tragičnost.

Téměř k zoufání dvojná mne nejistota trápí:
Však samu, přijdeli už, pohromu lehce nesu.

Příjemný úkaz.

Já pronikavšího pro oko v světě pohledu neznám
Nad ten, když krásné vroucně se děvče modlí.

Květy a ženy.

Dobře že nic nevědí o Liném naše pohlavy bílé,
Teď vady dost, než tak ještěby hůře bylo.
Tuťby (i mlčte pro Bůh) sama jim dala příroda důvod,
Zřídka že jednoho jen má muže kvítku žena.

Outulnost.

Možno cizím utajíš ba očím špatné činy vlastním:
Před svědomím se tají darmo myšlénka sama.

Chrám osvěty.

Buď sem lustry neseš krásot, buď pravdy pochodni,
Jdi, však žádného tvé světlo dýmu neměj.

Náboženstvo a ctnost.

Kdož těch někdy neměl, pálil se co neznaboh ohněm:
Jednoho teď nemají Němci, druhého Uhré. *)

Lada.

Odkud jméno Lada vzala? od sladkosti a vlády:
Vládne vším stvořením, všecky radosti sladí.

Čas k lidem.

Buď vám snášelivý, byť i blud byl, vždycky milejší,
Než nesnášelivá byť pak i pravda byla.

Strany.

Dvě strany teď znikají v Slavjanech: buďtež ticho vášně!
O strom jedna celý dbá, a druhá jen o list.

Německá čeština.

Před tím jen krajinu zlá przníla němčina českou:
Teď si kydá v české sám knihy němčinu Čech.

Pohrůžka.

Hlad řeči své Uhré si naší řeči pádely syťte:
Však stromu, jenž je nosí, národu, dejte pokoj.

Míšeň.

Nikde není jak zde krásnější němčiny slyšno:
Dar za své zničení Němcovi dal to Slavjan.

Lužice.

Jak ve vlnách kdy tonou mořských dvě lodičky samotné,
Už tak, dcerky! na vás Slávia teskno hledí.

---

*) *Religion* u Němců a *virtus* u Maďarů půjčena jsou od Latiny.

Samskrit.

Teď se jazyk každý švagrovstvím k Samskritu tiskne,
Jen ticho, a vlastní choť neudavte jeho.

Chválci řeči.

Hánce měla před tím, teď dostala čeština chválců,
Chválila ji zloba těch, dobrota těchto haní.

Slovotepci.

Zastaralé ve novém kroji jen dáváte-li hadry,
Ne slova, dejte vy nám radše myšlénky nové.

Čtenář.

Bych rozuměl smyslu knih českých dobře nynějších,
Češtinu překládat v češtinu dřív si musím.

Řeč slavjanská.

Těžko tu řeč milovat se zdá? Milovat ji započni:
Hned sobě už dvě k ní žádati srdce budeš.

Vtip se sám.

Nemluv „proč vysokou Slavjané tak píšete řeč nám?“
Křič raději „proč já tak v řeči nízko stojím?“

Básnivá řeč.

Jednomu básníři šťastně když prošla přes ústa
Řeč, tu potom básní už z polovičky sama.

Homer.

Tatry přijdu i k vám, nositi chci i roucho slavjanské,
Jen dle mojí řecké ať šito míry bude.

Přítomnost.

Buď Slavjanem dobrým, to k žádné chvále neslouží;
Buď zlým, též k žádné hanbě nyní to není.

Vzdělanost.

Z vrstvy na vrstvu ji klaď, vzdělanost když národu dáváš,
Ať v běhu přeskočené nikde mezérky není.

Rozličnost chuti.

Pouště Maďar libuje, jsou milší Tatry Slovákům:
Tak vyvolil dobré ten země, tento nebe.

Určení.

Bůh jistou celotě člověčenstva stezku předepsal:
Jednotlivým svobodu však daje chůze lidem.

Nesnášelivost.

Přestala už nesnášelivost, než nastala horší:
Tam kdo jináče věřil, tu kdo jináče mluví.

Štěstí.

Štěstí! ty jsi měsíci podobné: jenžto lidem hned
Tvář pěknou a celou, hned zas ukáže rohy.

Vít.

Básnířem Vít býti mohl, kdyby ouřadu neměl:
Než kde próza bydlí, táhne poesie pryč.

Povinnost přítomnosti.

Základy jen pevné my nyní vzdělanosti položme:
Nech stěny a střechu sám vnuk si na těchto staví.

Pomsta.

Za starodávna muži z vlastí svých vyhnali Muzy;
Teď naopak z vlastí ven muže Muzy ženou.

Můj los.

Básnictví daroval byl Apoll za dnův mi mladosti,
Než dar ten mi potom vyrval ukrutně život.
Lépe nevyrval, ale hromadou obdal je překážek,
V nichž co nevinný lká v tísni žaláře vězeň.

Nitra, almanach.

Světlo a blesk znamená tvé jméno v samskritě Indův:
Tím tam své syny buď, tímto nepřátely děs.

Čechovi K . . . do pamětné knihy.

Podivný světe, jakové tu hry
Provodí s námi někdy Bůh!
Já mám dvě vlasti: Čechy a Uhry,
Zde bydlí tělo mé, tam duch.

Návěští potomkům.

Bratři nesuďte o nás, co a jak sme psáti my mohli;
Nýbrž jen co a jak sme směli, suďte o nás.

VI. Překlady.

Indické zpěvanky čili národní písně.

1. Plavcův při tahání lodních plachet.

A.

Tahejte, tahejte!
Dvíhejte plece,
Opřete nohy!
Loď chce plovati:
Správce veslařův je voják.
Stežeň vysoký.
Tlucte na buben,
Zde je přístav!
Napněte síly
S boží milostí.

S pomocí svatého
Krásnátě loďka,
Voda hluboká
Projde šťastně,
Od Šaha Akbara
Z boží milosti.

B.

Sláva Piru Putu! *)
Sláva městu Tata!
Táhněte spolu,
Radostně táhněte!
Přístav je malý,
Hle věže v přístavu!
Země je boží,
Kdo zřel lepší ve světě?
Voda je sladká.
Táhněte rázem,
Přístav je dobrý,
Beluči národ:
Bůh nám ukázal,
S Bohem sme přišli.

2. Bhat t. j. Báje, báseň ke cti knížete Laka Fulaniho.

(V nářečí Kučův v západní Indii).

Pět a dvadcet let, a Laka Fulani byl králem na trůně!
Ples a radost byly v lidu, svět se stkvěl co zlato.
Ještě pět a dvadcet, a Fulani táhl s velkým vojskem,
Devět částí světa vybojoval, jeho slovo panovalo.
Ještě pět a dvadcet, a zarazil sídlo své říše v Kaiře:
Sedmnácte lakův Zemindarův, kror, šlechticův,
Tisíc hrdin, deset tisíc velkých mužův,
Pět lakův kupcův, jeden lak zpěvákův,

*) Pir Puta jest svatý a ochránce Sindův zvláště putujících.

Pět lakův rolníkův, královských bubenníkův
jeden lak:
Jiného lidu množství bez počtu,
Patnácte džodžun objem jeho vojska, čtrnácte krorův
od Selamu,
Když Laka vsednul na svého koně Puhu Pasara.*)

Z perského Chosru.

1. Vděčnost.

Anť ani kapky malé si vodičky nepolkne kuřátko,
Byť nezdvihlo při tom vždy k nebi svého oka.

2. Báseň a hudba.

Báseň nech ti nevěsta, její bude ozdoba hudba,
Líbí se krásná choť, buď i lesku nemá.

Z arabského Montenebiho.

Sláva.

Vzhůru! slávu hledej, lež ona v hlubokosti pekelné,
Žádná chvíle nemiň, tebe jenžby ku česti nevedla.

---

*) Kaira, Kahira, město v Kuči; kror jistá indická míra, sr. korec; lak jistá míra, sr. lukno, polluknja u Slováků; džodžun asi naše dve míle.

Obsah.

Stránka

Slávy dcera.

Menší básně.

I. Elegie.

II. Ody.

III. Romance, Balady, Písně.

IV. Příležitostné Básně.

V. Nápisy.

VI. Překlady.

